

МАНУЕЛ ВАСКЕС МОНТАЛБАН АЛЕКСАНДРИЙСКА РОЗА

Част 7 от „Карвальо“

Превод от испански: Нева Мичева, 2008

chitanka.info

Специални благодарности на капитан Венцислав Кърчев от Бургас, който помогна морските страници в книгата да звучат автентично на български.

*Има в Александрия роза като тебе:
през деня е бяла, през нощта — червена.*

Народна песен

Отвори само едно око, сякаш се боеше двете да не потвърдят прекалено недвусмислено висналото като магарешки тумбак небе, неприлично сивата му, изопната кожа, която замърсяваше луксозния тропически пейзаж и превръщаше горичките в скверна сбирщина палми и бананови дървета от ръждясало олово. Надежда за късче лазур се задаваше откъм североизток.

— Маракас бей — си каза примирено, докато се засилваше да скочи от леглото. Седнал на крайчеца му, остана поразен от собствените си голи крака в очакване на заповед за отплаване, с кокалестите корабни носове на капачките, насочени към отворения, полупълен куфар, който от дни наред пазеше все същото равновесие върху креслото. Лакти, опрени на бедрата, лице между дланите и натежала глава, обзета от едрият план на момичето от туристическата агенция в Сан Франциско.

— Изберете Тринидад и Тобаго, един до друг са. Няма да съжалявате.

— Все ми е едно кой ще е островът, само да има слънце и палми. Аруба, Кюрасао, Бонайре.

— Тринидад и Тобаго. Няма да съжалявате.

Вече нямаше сили дори да съжалява. Всеки ден съзерцаваше небето през прозореца на стаята си в „Холидей ин“ и магарешкият тумбак бе неизменно на своето място, както и късчето лазур, към което очите му се отправяха час по час, за да поиграят на криеница с охтичавото, саможиво слънце.

— Маракас бей.

Каквото ще да е, само и само да не се застоява в Порт ъф Спейн, да не му се налага за пореден път да обхожда досадната мрежа от улици, които водят до Савана, същия парк Савана, който си имат всички карибски острови, носталгия по Африка, приела облика на нещо като полумегдан-полуморава. Вярно, може би никоя друга

Савана не е толкова огромна, колкото портспейнската, ама да си я заврат отзад и нея, и Ботаническата градина, и колониалната архитектура от площада „Уудфорд“, и префърцунените богаташки къщи от булевард „Маравал“.

— Виждали ли сте седемте палата на булевард „Маравал“? — щеше да попита за кой ли път таксиметровият шофьор индиец.

— Вече ми ги показахте.

— Вярно.

Едната ръка на волана, другата премята смугли пръсти и имена на здания, които съставляват архитектурното наследство на Порт ъф Спейн.

— Замъкът на Щолмайерови. Уайт хол, резиденцията Рудал...

Дрезгавината, удавила целия остров, вещаеше края на годината, даже може би и на света. Таксиджията вдигаше смугъл, цигански пръст към небето.

— Всичко започна, откакто се качиха там горе.

— Кой се е качил там горе?

— Руснаците и американците. Откакто се качиха там горе, зимата стана лято, а лятото — зима. Преди години, преди да се качат там горе, през декември не валеше дъжд.

Дори строеният с очакването за неизчерпаем пек хотел беше усвоен и сенките му се сгъстяваха допълнително от работата в забавен каданс на стачкуващия персонал. Всичко — яйцата, беконът, плодовите салати, овесените ядки, меласата, маслото — съмнително напомняше на овехтяла снимка от нормалните времена на щастливите келнери, станали междуременно времена на археология на закуската, шведска маса за недоверчивите клиенти на това обслужване с претенции за социална правда. Въпреки всичко една картонена дама с варакосан цилиндър намигаше и канеше на новогодишно тържество, *Happy New Year 1984*, петдесет долара кувертът.

— Шведска маса, оркестър, танци. Питиетата — отделно — информира го мулатка с кървавочервена уста, без да вдигне очи от сметачната си машинка.

— Сам ли сте?

— Сам.

Наложи се да ѝ продиктува името и фамилията си буква по буква.

— Джино Лароза?

— Хинес Лариос.

— Хи... нес... Ла... риос.

— Стая триста и дванайсет.

— Тържеството се плаща в брой. Не мога да ви го сложа на сметката.

И по лицето на мулатката разцъфтя задоволството от изпитания принцип: парите на ръка. Таксиджията наблюдаваше преговорите им отдалеч, с усмивка, която изразяваше нещо средно между частно мнение за жаждата за разтуха на чужденеца и общ привет към ежедневиия клиент.

— Не добре. Не добре — осведоми го индиецът, като вдигна ръце към небето и после ги скръсти на шкембето си. — Маракас бей?

— Няма ли друг плаж на този остров?

— В залива Чагаруамас също облаци, а от другата страна на остров духа вятър и вали. Мансаниля много хубаво, но вятър и дъжд.

Таксиджията поклати укорително глава, раздразнен от необходимостта да повтаря едно и също всеки ден. С физиономията на японски учен от филм, който съобщава на главния герой, че гигантският диплодок може да бъде унищожен само с атомен взрив. Хинес се обърна към рецепцията на хотела, където мулатката, в полумрака на смръщената природа, който мижавото сутрешно електрическо осветление едвам разсейваше, тъкмо целуваше опакото на дланта си с отработен жест, за да си разпредели червилото равномерно по устните. Да се върне в стаята, да претърпи крушението на сивата си самота в очакване на чудо от слънцето, да се лута из вече болезнено познатия град без друга цел, освен зяпането на резултатите от кръстоската на негърка с индиец, индийка с холандец, холандец с негърка, испанец с индийка, мулатка с индиец, холандка с мулат, всички расови комбинации, които според туристическите диплянки превръщаха Тринидад в представително изложение на смесената кръв, не по-малко бляскаво от плажа Копакабана.

— В Маракас бей дали ще има слънце?

— Ако някъде огрее, със сигурност ще е в Маракас бей.

— Значи Маракас бей.

И се хвърли в таксито, решен да се излегне на задната седалка и да не поглежда повече този обречен на вечен сумрак град.

— Сега минаваме по булевард „Маравал“.

— Не думай.

— Не искате ли пак да видите Седемте палата?

Не дочака отговор.

— Наричат ги Великолепната седморка, построени са в началото на века от седемте най-заможни семейства в града.

Таксиджията продължи с колкото прехласнатите си, толкова и рутинни обяснения.

— Има ли на земята друго място, тъй красиво като Тринидад?

Въпросът принуди Хинес да се надигне и в очите му от другата страна на стъклото нахлу отминаващият пейзаж на Савана.

— Да.

Таксиджията млъкна явно докачен и се взря в смутеното, носталгично лице на своя пътник в огледалцето.

— Босфорът.

— Това остров ли е?

— Не. Проливът, който свързва Средиземно с Черно море.

— Някъде из Европа, а?

— Май така се пада.

Само че няма значение, си каза, докато отново се отпускате по гръб. Босфорът свързва моето детство с моята смърт. Помисли си го, после си го повтори наум, като съпровод на спомена за Босфора, наблюдаван откъм Топкапъ.

— Винаги е слънчево. На Босфора винаги е слънчево.

— И тук беше винаги слънчево.

Циганският пръст отново щръкна към небето.

— Но откакто се качиха там горе...

— Според вас какво са направили там горе?

— Откараха слънцето където им трябваше и разпределиха вятъра и дъжда както им харесва.

— Преди да дойда тук минах през Кюрасао и имаше страхотно слънце.

— Нали ви казвам!

И индиецът обърна към него старото си, мъдро, тъжно усмихнато лице. Оттатък прозорците започна шествието на палмите, банановите дървета, мангото, катерливата ванилия, хакарандите, врязани в натрапчивия фон на сивите небеса. Унесе го ритъмът на

мощната, добре поддържана кола, оръдие на труда, което шофьорът се мъчеше да издигне до нивото на екскурзоводския чрез разхвалването на тринидадските прелести.

— Ходили ли сте на концерт на калипсо? Видях, че си купихте куверт за новогодишната вечеря. Тя в „Холидей ин“ е почти толкова изискана, колкото в „Хилтън“. Но не пропускайте и градските веселия, репетициите на калипсо за Карнавала.

*Откак янките са в Тринидад,
всички дами луднаха по тях,
казват, че държали се добре
и им плащали със две ръце.
Пият ром и кока-кола,
ходят в Пойнт Кумана,
там и майка, и дъщеря
отработват своя янки-долар.*

Индиецът изтананика най-прочутото калипсо в цялата история на калипсото и му смигна.

— Калипсото е най-хубавата музика на Карибите и е много стара, много по-стара от рока.

И си затананика мелодии, монотонни като протяжната мрачина на небето.

— Язовирът — съобщи както всяка сутрин, сякаш Хинес бе способен да се изненада като първия път пред водоема, покрай който минаваха ежедневно на път към трошиците слънце в Маракас бей. Табелата за свлачища се превърна в действителност с повалени на шосето дънери и някак меки на вид камъни, изхлузили се от хлабавата земица на селвата. Хинес се надигаше от време на време, за да надникне към небето и да види още ли е там ведрото късче на североизток. Сивата пелена щадеше това прозорче към светлината и топлината, но облаците се тълпяха наоколо като тотална заплаха, като струпана на границата войска, готова всеки момент да завземе единствената красива и свободна държава, останала на света. Изведнъж просветля и слънчев лъч потопа лицето му в златиста топлина. Развълнуван от това обещание, седна тъкмо когато колата

излезе на върха на един баир и долу в далечината се разкриха величествените заливи, разпенени под валяка на упорития прибой.

— Много духа. Поне шейсет километра в час.

Шофьорът извърна подпухналото си лице на болнав циганин към своя клиент.

— Разбирате от ветрове. Да нямате яхта?

— Моряк съм.

— Моряк! — възкликна индиецът въодушевено. — Аз никога не съм излизал от Тринидад. Дори до Тобаго не съм ходил. Но като млад си мечтаех да стана моряк, за да мина през Панамския канал. Има един кораб, който пътува от Ванкувър до Ямайка и минава през Панамския канал. Да не сте на него?

— Светът е пълен с кораби.

— Е да, да.

— Моят кораб е като фабрика. Натискаш едно копче и тръгваш на север. Натискаш друго — и хайде на юг.

— То ще дойде време и ще пуснат таксите без шофьори.

Жалният тон на забележката му прозвуча неуместно в неувереното сияние на озарената природа в Маракас бей. Колата паркира до кабинките на съблекалните и душовете.

— Вие се попечете, а за мен не се притеснявайте. Ще чакам колкото трябва.

Като нощно животно, което бърза да улови последните лъчи на залеза, Хинес изскочи от колата и тръгна към сергийката пред съблекалните. Една индийка му връчи билет и му посочи редицата гардеробчета, където да си остави дрехите. Преоблече се в подгизналата здрачина на стаичката с дървени стени, посърнали от вечната сянка, на която ги обричаха високите палми наоколо, и всепроникващата влага откъм душовете, избила тук и там на ситни капчици, които сякаш живееха собствен живот и се множаха. Излезе от съблекалнята, набута надве-натри дрехите и обувките си в гардеробчето и се затича към морето, което налиташе и се отдръпваше в ревящия прибой — ту теменужено, ту бяло. Трима млади негри бавно се покатериха на спасителските си вишки от дърво и палмови листа, откъдето наблюдаваха движението на къпещите се, в този случай — на единствения човек в морето, който напредваше с шамарени махове срещу омразата на талазите. Телата им бяха мъдри,

свикнали с кафезите на наблюдателниците си, очите им бдяха отдалече над плувеца и положението му спрямо подводните ями и водовъртежите. В пясъка бяха забити табели, които сочеха забранените зони, но тягата на водата постоянно приближаваше единствения летовник към рискованите места. Тогава младите, нехайни тела възвръщаха смисъла на присъствието си там, сребристи свирки на улични регулировчици се появяваха между бърните им и пискливи звуци литваха над грохота на морето, за да предпазят плувеца. Хинес разбираше предупреждението и се бореше да се отдалечи от изкушението на смъртта. Сляпо размахваше ръце срещу ядните води, смееше се до плач и удряше със стиснати пестници лигавите лица на най-високите вълни. Те като на шега го отлепяха от подвижната опора на дъното от пясък и бели миди, вдигаха го с престорена нежност и го придърпваха навътре или го завличаха по диагонал, сякаш искаха да го доближат колкото се може повече до смъртоносните завихряния на водата. Потърси участък, където напорът на морето да е по-слаб, за да си поеме дъх и да си върне увереността като постои изправен. Но като погледна нагоре, видя, че лазурът е загубил битката с облаците и целият свят ведно с него е заметнат с отчайващо сиво чергило. После, като сигнал за опасност, от запад проехтя гръмотевица и почти незабавно прерасна в топъл дъжд, първо ситен, сетне яростен, като откоси от камъчета, които искаха да го приковат, да го изолират в безнадеждната му надпревара със стихииите. Какво, ако си остане там, където е, с вода до гърдите и порой над главата, под небесните води, смесени със сълзите, които бликаха от очите му, с все по-неудържимите хлипове в гърлото си. През завесите от дъжд и сълзи морето предлагаше изход — или да поеме към окончателните му дълбини и завинаги да потопа в тях черния камък, заел мястото на мозъка му, или да се върне към плажа и полусянката на своето безсмислено бягство. Хладката вода го обгръщаше с уюта на дреха, на одеяло, на женско тяло или на домашния уют в някой есенен ден, когато дъждът плющи от другата страна на прозорците. От селенията на спомена започна да се надига и расте лицето на жената, докато не запълни черепа му и не преля от него, за да обхване целия хоризонт с размитите си от водата черти.

— Енкарна — прошепна той и най-сетне се разрида, сякаш изведнъж осъзнал, че се е изгубил в отдавна потънал град.

— Ако бяхте оставили на мен, шефе, щеше да ви излезе много по-евтино.

Карвальо влезе в кантората си премръзнал до кости и със смътното усещане, че бърка я деня, я годината. Беше свикнал да възприема гласа на Бискутер като звуков фон без особено значение, затова му отне известно време да си даде сметка, че помощникът му настоява за нещо.

— И не ми казвайте, че като е един път, си заслужава изключението, защото можехме да го отпразнуваме и в къщата ви във Валвидрера или тук. Купих едни свещи от намалението в магазина за восъчни изделия на улица „Бизбе“. Щеше да стане много по-задушевно, по-лично, знам ли...

— Какво има да празнуваме?

— Шефе, и таз добра. Нова година е и се обадиха от „Одисея“. Резервирали са ни маса.

— Нова година.

— Маса за трима — вие, госпожица Чаро и аз. Сега ще трябва да си слагам вратовръзка.

— Че ти обичаш да си слагаш вратовръзка.

— На мене вратовръзката ми стои като на обесен — въжето. Я ми вижте врата.

И действително, вратът му изглеждаше старателно извит от някой настойчив и бавен палач.

— Купих и противокомарни свещи.

— Тук няма комари.

— За всеки случай. Бяха на много сносна цена. А ресторантът, шефе, нещо не ми вдъхва доверие. Сигурно е ужасно скъпо и сервира боклуци.

— „Одисея“ е сериозен ресторант. Собственикът му е поет.

— Хъм. Като ги знам поетите как опъват уши от глад...

Карвальо прегледа телефонните обаждания, записани от Бискутер.

— Кой е този Галвес?

— Каза, че е журналист, бил се забъркал в някакви каши с полицията, от ЕТА го били отвличали за не знам си какви истории със „Софико“^[1] и искал да ви разкаже истината за Панамския канал.

— За Панамския канал ми е известно всичко необходимо.

— Каза, че пак ще звънне.

— Ако пак звънне, го препрати към бюро „Загубени вещи“ на социалистите. А тоя Федерико III от Кастилия и Леон?

— Някакъв ненормалник, шефе. Каза, че бил законният крал на Кастилия и Леон и крайните му поддръжници искали да го отвлечат, за да свалят Хуан Карлос^[2] и да възкачат него на трона. Той обаче не искал, защото бил републиканец. Струва ми се, че съм записал доста изчерпателно всичко, което каза.

— Тая сутрин май са разпуснали лудниците. Я дай нещо за хапване.

— Да ви претопля ли палачинките със свински крачета и алиоли^[3], които хартисаха от вчера?

— Предпочитам сандвич с пържена риба, студен, с чушка и патладжан. Хлябът да е с домат.

Бискутер издаде звука на двигател с вътрешно горене в началото на финалната си права от Гран при на Монако и отпраши към кухнята. Карвальо захвърли бележника в един по-свободен ъгъл на бюрото, отрупан с всякакви бумажки, повечето вече ненужни. Знаеше, че сред книжата се намира и квитанцията за получаване на два костюма, дадени за осъвременяване на един шивач от Сария, но търсенето ѝ можеше спокойно да почака до 1984 година.

— И утре е ден.

Сега нещото, което наистина не търпеше отлагане, бе да набере онзи телефонен номер, записан върху една кибритена кутия. Госпожа Валдес си е вкъщи, кой я търси? От Гражданската гвардия^[4], отвърна Карвальо, и взе да си представя телефонния разговор с госпожа Валдес, докато гласът на жената не го принуди да дойде на себе си.

— Аз съм частен детектив и бях нает от вашия съпруг, за да ви следя. Току-що се връщам от летището. Съпругът ви ми определи среща там, за да ми плати и да се сбогува.

— Да се сбогува ли? Не е възможно. Имаме гости на вечеря.

— Отменете я. Съпругът ви замина за Малдивските острови с балдъза си.

— С кого?

— Със своята балдъза.

— С моята сестра?

— Боя се, че няма много други варианти, да. Длъжен бях аз да ви го съобщя, защото влиза в цената. Съпругът ви е рядка смесица от садист и мазохист. Като го осведомих какви ги вършите, добави петдесет хиляди песети към хонорара ми, за да ви се обадя аз.

Замълча, но не се разплака.

— За какво сте го осведомили?

— За срещите ви с господин Карлос Пратс Газоли в един почасов пансион на булевард „Оспитал милитар“, по-известен като „Зелената къщичка“.

— И там ли сте ходили?

— На два или три пъти имах късмета да присъствам на влизането ви.

— Това, което правите, е отвратително.

— Виновен е общоприетият морал. А него сте го наложили вие, богаташите. Какво се оплаквате? Променете го и няма да ви трябват частни детективи. Междувременно обаче аз, като професионалист, ще си изпълнявам задълженията. Вашият съпруг ще бъде на Малдивите до Богоявление. После възнамерява да се установи в Доминиканската република. Оставил е на ваше разположение сметката в „Испано Американо“, но е опразнил онези в „Сентрал“ и „Банка Каталана“.

— По-добрите.

— Такъв е животът. Първо изчезва страстта, после любовта, изпаряват се даже привързаността и ищахът да виждаш другия. Накрая се оттичат и текущите сметки.

— И защо всичко това не ми го каза той, лично или писмено?

— В писмен вид щеше да бъде улика пред закона, а лично — напразно хабене. За малкото време, в което си контактувахме със съпруга ви, видях, че мрази преките сблъсъци.

— Да не съм ви чула повече противния глас.

— Не се притеснявайте. Нямам навик да работя даром. А работата вече си я свърших.

Затвори телефона и си каза: по дяволите. Бискутер се появи с масивен сандвич в ръце и го положи пред него като в жертвоприношение.

— Помолих те за две хапки, не за цяла мерлуза.

— Дочух туй-онуй и разбрах, че сте подранили и имате нужда да се подкрепите. Рибата съдържа много фосфор. Добър е за паметта.

— Имам излишъци от памет. Бискутер, някой ден ще я затворя тази кантора и с тебе ще емигрираме в Австралия.

— А госпожица Чаро?

— Чаро можеш ли я предвиди.

И Чаро изникна — на вратата, с пламнали бузи, задъхана.

— Добре, че те хванах, Пепе. Звънях у вас и те нямаше.

— Ресторантът е за довечера.

— Зарежи ресторанта. Трябва да ми помогнеш, моля те, не казвай нищо. Зарежи ме мене. Такова... Не знам откъде да започна.

Чаро придържаше вратата отворена с единия си крак, с другия бе прекрачила в кантората.

— Тъкмо щях да ям този сандвич.

— Точно за вас говорехме.

— Моля те, Пепе, моля те. Бискутер, отнеси сандвича в кухнята. Почакайте, ей сега се връщам. Ще доведе една жена. Пепе, аз съм ти споменавала за братовчедка ми Марикита. Тя е дъщеря на една от сестрите на майка, от Агилас, споменавала съм ти я, Пепе, със сигурност. Непременно трябва да я приемеш. Случило й се е нещо ужасно неприятно. Не на нея де, а на една друга братовчедка, Енкарнасион. И нея съм ти я споменавала. От Албасете. Не мърдай оттука. Ей сега се връщам.

Шлиферът й литна и я отнесе натам, откъдето беше дошла. Карвальо отпрати Бискутер със сандвича и зачака пред вратата на собствената си кантора като пред театрална завеса. Звънците издрънчаха. Светлините угаснаха. Представлението щеше да започне всеки миг.

---

[1] „Софико“ е една от най-скандалните икономически афери по време на франкистката диктатура (1939–1975) в Испания. През 1962 г. е създадена едноименната фирма, която набира средства за строежа на жилищни сгради с обещание за изключително висока лихва и действия на принципа на „пирамидата“ до 1974 г., когато оставя около 25 000 измамени. — Б.пр. ↑

[2] Хуан Карлос I (1938) е крал на Испания от 1975 г. насам. — Б.пр. ↑

[3] Гъст сос от чесън и зехтин (на каталонски *all-i-oli*), подправен със сол и лимон. — Б.пр. ↑

[4] Гражданската гвардия е въоръжена институция, която отговаря за пътното движение, контрола над оръжията, охраната на пристанища и летища, сигурността в по-малките населени центрове и други. Докато полицията е гражданска организация, Гражданската гвардия е военна, на подчинение не само на Министерство на вътрешните работи, но и на Министерство на отбраната. — Б.пр. ↑

— Няма да ти пречим. Само минутка.

Чаро произнесе встъплението с усмивка, но без да гледа Карвальо в лицето, за да не прочете по него раздразнение или досада. Зад нея се гушеше очевидната ѝ братовчедка Марикита, петдесетинагодишна, със студено къдрена коса и миловидните едри черти на набита, мургава и преждевременно изхабена жена. И сякаш жените бяха препятствие, което може да се преодолее само със заобикаляне, покрай десния и левия им фланг в кантората се шумугнаха двама младежи. Единият приличаше на концертиращ виолончелист от нов тип, с къдрави коси и кукленски очилца. Другият имаше вид на счетоводител от романтична банка, с папийонка и руса крееща косица, късоглед и пълнолуно блед. Виолончелистът извърши оглед на мястото, сякаш инвентаризираше с очи наличните предмети, но прескочи Карвальо, като недостоеен за внимание детайл. Счетоводителят пък си потърси стол, отнесе го в единия ъгъл на помещението и седна, праметна крак върз крак и започна да се озърта във всички посоки, с изключение на една-единствена — тази, в която се намираше Карвальо. Детективът щеше да започне от него, когато гласът на Чаро зададе тона на събирането.

— Братовчедка ми Марикита, Марикита Абелян, нямаше да те безпокои, ако не ставаше дума за нещо крайно сериозно. Това е Андрес, синът ѝ, това — Нарсис Понс, един приятел, който много помогна досега.

Мнимият счетоводител леко разтегли цепката на устата си и усмивка пропука лицето му от светложълт мрамор.

— Взела съм момчетата, защото на мъжа ми не може да се разчита.

— На мъжа ѝ не може да се разчита.

На мъжа на Марикита явно не можеше да се разчита. Обаче Карвальо нямаше никакво намерение да им улеснява задачата и продължи да следи невъзмутимо какво се случва оттатък бюрото. Чаро търсеше столове, а Марикита си хапеше ли, хапеше устните. Сега Андрес вече гледаше право в него и тактът на мислите му се отмерваше от вдиганията и спусканията на огромна адамова ябълка. Счетоводителят си придърпваше края на панталона, за да намали очебийността на своя кльошав, бял, къосав и оплетен във вени прасец,

който се провиждаше между подгъва на тъмносивия крачол и прежулената граница, отдето почваше необяснимо кафяв чорап.

— Мъжът ми трябваше да се заеме с това — изстреля братовчедката на Чаро на един дъх, все едно гълчеше отсъстващия за държанието му.

— Направо ми се дощя да се запозная с тоя човек. Изглежда голяма работа — подметна Карвальо към книжата, които разместваше по плота.

— Не е в ред. Мъжът ми не е в ред.

И Марикита завъртя показалец до слепоочието си.

— Много мисли, а многото мислене не е на добро, особено при толкова свободно време. Той е безработен.

— Какво беше, а какво стана.

Чаро си намери стол и седна по-близо до Карвальо, отколкото до своите спътници.

— Да го беше видял преди няколко години, Пепе, жива хала. Шегобиец, веселяк, мъжище... А като си изгуби работата, се срина.

Марикита извади носна кърпичка и прокара ъгълчето ѝ през крайчеца първо на едното, после на другото си око, за видимо неудоволствие на своя син, който поклати укоризнено глава и заби поглед в стената, сякаш не искаше да става свидетел на майчините си вълнения.

— Вече ти казах за какво става дума, Пепе. За една братовчедка, една от сестрите на Марикита, братовчедката Енкарнасион. Споменавала съм ти я понякога.

Карвальо не смяташе да си признае, че е така, но и Чаро не се предаваше.

— Тя е по-малка от Марикита, сещаш се, и животът ѝ се сложи съвсем различно. Задоми се много добре в Албасете, нищо че родът ни е от Агилас, така де, от околността, Агилас, Картахена, Масарон. Но Енкарнита случи с един заможен господин от Албасете и заживя там. Те, сестрите, не държаха много-много връзка.

— Почти никак. Грях ми е на душата — прекъсна я Марикита с очи, наболели от паренето на едва сдържани сълзи.

— Както и да е, не е това проблемът. Работата е там, че преди няколко месеца... Ама хайде разправи го ти бе, жена, че по-добре знаеш какво точно се е случило.

Марикита въздъхна и попита сина си с гъгнив глас.

— Искаш ли ти да обясниш, маме?

— Нали знаеш, мен това не ме касае.

— Не го касаело — повтори Марикита към Карвальо с горчива насмешка, в търсене на съчувствие за нежеланието на сина си да се ангажира. — Мене са ме учили да уважавам покойниците — викна към обърнатия гръб на момчето. То кимна, но не я погледна. — Откакто стана тая беля, не мога да спя. Всяка нощ ми се явява мъртвото тяло на сестра ми и вика: Марикита, Марикита, помогни ми, мира нямам, мира нямам, Марикита.

Избухна в сълзи и сред заеквания и задъхвания изплака кръста си на сама жена, практически сама пред такова непоносимо изпитание.

— Горкичката. Как ми я съсипаха. Майчице мила моя. Как ми я съсипаха. Горкичката.

Бискутер се появи на прага между кабинета и кухничката, привлечен от неудържимите ридания на жената. Бършеше си ръцете и не знаеше нито къде да гледа, нито кой е виновникът за такова отчаяние.

— Ох, Пепе, да знаеш каква страхотия... — намеси се Чаро и затвори очи и уста.

В тишината, която последва, тъничкият хленч от стиснатите устни на жената се откри още по-силно. Синът се извърна към останалите и жално и безсилно загледа майка си. Счетоводителят сякаш изчакваше оркестърът да свири туш, за да излезе той на сцената, и се готвеше да вземе нещата в свои ръце. Поемаше въздух в дробовете си, пригладваше пършивата си коса с две ръце, прокарваше пръст между яката на ризата си и кожата, за да даде път на кислорода от дробовете към мозъка. Но не той, а синът заговори на Карвальо.

— Леля ми я направиха на нищо. Сеч. Трупът ѝ беше на кайма. Така лошо я бяха подредили. Така лошо. Отидохме с майка да я разпознаем и какво да ви кажа... такова нещо не се забравя. Не приличаше на човек. Така лошо я бяха подредили.

Чаро и Марикита кимаха, обнадеждени, че Андрес ще набере достатъчно смелост, за да доразкаже историята. Но момчето явно се почувства доволно от изпълнението си и отново се затвори в дистанцирано наблюдение над дясната странична стена, където

Бискутер се бе превърнал в единствен пейзаж, натюрморт със строшена марионетка.

— Ако ми позволите, понеже говорим по семеен въпрос, но на вас, естествено, ви е прекалено тежко да навлизате в детайли, бих помолил да ми дадете думата — проговори бледоликият младеж и Карвальо не можа да прецени дали очите му се усмихват, или просто се опитват да изплуват от океанските дълбини на диоптрите си. Семейство Абелян охотно отстъпи главната си роля и отвори коридор от мълчание, по който напред излезе тебеширеното, остъклено лице.

— Разбрахте ли какво се опитаха да ви обяснят?

Карвальо поклати глава.

— Така си и помислих. Те говориха със сърцето си. А аз ще го сторя с главата. Като казват, че трупът ѝ е бил подреден лошо, имат предвид, че беше открит разчленен, обезкостен. Първо се намериха гръдният кош и коремът, в един бидон в покрайнините. Останалите части били плитко заровени. В близост до общежитията „Гуел“. И те на парчета. Детеродните органи бяха изтръгнати, отвън и отвътре, тоест беше извършено едно пълно, повтарям, пълно разчистване на половия и възпроизводителен апарат.

Тънката му усмивчица беше на търпелив разказвач, който очаква от слушателите си да загубят ума и дума. Карвальо зарея поглед из къшетата на кантората и нарочно не обърна внимание нито на видимото стягане на Бискутер, нито на усилието на Марикита да не се разплаче, което сгърчи тялото ѝ, нито на неочаквания интерес към мравките, който проявиха очите на Андрес.

— Но това не е всичко. Бяха се погаврили и с гръдния ѝ кош и корема, така че само сърцето, единият бял дроб, хранопроводът, стомахът, черният дроб, бъбреците и панкреасът се бяха запазили в състояние, годно за идентифициране.

— Ами, не е съвсем зле — отбеляза Карвальо след кратко прокашляне.

— Но ще повторя, тялото беше обезкостено, с невероятна вещина, с вещината на анатом. Ще се запитате как от толкова малко и осакатени елементи е могло да се стигне до заключението, че трупът е на Енкарна Абелян.

Направи пауза в очакване Карвальо да се запита. Карвальо не искаше да го разочарова и притвори клепачи.

— Сам ще се убедите, че историята е извънредно любопитна. Разговарях с патолога, защото винаги съм се интересувал от криминология и не че искам да си приписвам заслуги, но това посещение при вас се дължи главно на моите съвети, приети на драго сърце от семейство Абелян. Та патологът каза, че като се заел с останките, забелязал нещо като белег от операция върху част от плътта, по всяка вероятност от коремната област. После се разколебал, защото никъде не личали бодове от игла за зашиване, както става обикновено след медицинска намеса. Накрая, след едно по-прецизно изследване, стигнал до заключението, че белегът действително е следоперационен, при това от хистеректомия. Това не само дало шанс за разпознаването на трупа, но и действително довело до установяването на самоличността му, защото за Енкарнасион Абелян се знае с точност, че си е правила хистеректомия.

— Да не би да сте лекар или студент по медицина?

— Не — отвърна счетоводителят и замижа с блажена усмивка заради любопитството, което беше събудил у Карвальо.

— Интелектуалец?

— Не.

— Изглеждате образован младеж.

— Старая се. Аз съм автодидакт.

Мушна малката си, тясна бяла ръчица в горното ляво джобче на самото си и я извади въоръжена с визитна картичка, която връчи на Карвальо.

Нарсис Понс Пуч

Автодидакт

Ронда де Сант Пере, 17

Карвальо позавъртя визитката и впи поглед в автодидакта.

— Значи имаме накълцан и разпознат труп. Какво още?

— Открили са я преди три месеца. Полицията още не знае кой е убиецът. Аз обаче, скромно казано, имам някои идеи по въпроса. Семейен приятел съм и следя случая от самото начало.

— И от мен какво се очаква във всичко това?

Тук Чаро предвари изразителните ръкомахания на братовчедка си и каза:

— Искаме ти да разплетеш тая бъркотия.

— Мога да ви дам няколко препоръки гратис, после — кой откъде е.

— Не щем препоръки. Искаме да поемеш случая.

— Две братовчедки, един непокорен син, един автодидакт... Липсва клиентът.

— Аз съм клиентът — заяви Чаро категорично и в същото време тупна чантата в скута си, готова да посрещне каквато и да било парична претенция на Карвальо.

Втренчиха се един в друг. Погледът на Чаро беше предизвикателен. Този на Карвальо — скептичен.

— Майка ми, Пепе, често ми разказваше за едно пътешествие, на което отишла като девойка, с кораб, до Агилас. Дядо бил щурмови гвардеец^[1] и понеже е роден в Агилас, искал голямата му дъщеря да опознае градчето, откъдето е тръгнал. Преди войната имало редовна линия от Барселона, защото пристанището на Агилас било важно или нещо подобно — главното е, че дядо поверил майка на грижите на някакъв свой приятел от младини, който служел на „Мария Рамос“ не знам като какъв... Жалко, че тя си отиде, вече не мога да се сетя за много от нещата, които помнеше, а е срамota да се затрият спомените на хората, които са те обичали, гризе ме съвестта, че губя спомените на мама, тя сигурно ги е споделяла с мен, за да ѝ ги запазя. Отишла в Агилас и изкарала там цялото лято у родителите на Марикита и Енкарнасион. То имаше и други братя и сестри, но Господ знае къде се запиляха, те бяха по-големи, единият май емигрира в Германия, другият беше прекупвач на старо желязо в квартал „Торе Баро“ преди години, има едно... абе, все едно колко. По онова време Марикита била малка, а Енкарнасион още не се била родила. За майка ми това било най-щастливото лято в живота ѝ. Някои имена от тогава така са се запечатали в паметта ми, сякаш са част от нещо, дето аз съм го преживяла: плажът Орнильо, градинката на площад „Испания“, плажът Касита Верде, бикоборската арена, улица „Канерия Алта“, сладоледите „Сирвент“, рекламно ветрилце на пенкилера „Слоан“, фотографът Матран. Ветрилцето съм го виждала из къщи, в старата ни квартира. В Агилас майка ми срещнала първия си кандидат, бръснар, и Марикита ги придружавала като нагледвачка, когато ходели да се разхождат по пристанището. Въпреки че била още дете, Марикита вече работела в преработката на коило или дали не беше в месокомбината, или фабриката за сушени смокини, не се сещам добре, може пък и в консервната фабрика за каперси да е било. После дошла войната, свършила, на юг ги свил страшен недоимък и почти всички от дядовото семейство се изнесли към Барселона. Татко и майка живееха в къщата на баба и дядо и откак съм се родила помня дома ни като временно убежище на преселници. Някои нощи нямаше място за мен дори и при баба и ми стъкмяваха легло от два стола и един шаблон за кройки на мама. Била съм съвсем малка, но си спомням пристигането на Марикита с родителите ѝ и другото момиченце, почти бебе — сестра ѝ Енкарнасион, много беше болна, имаше тежко възпаление на

ушите и в поликлиниката ѝ предписаха пеницилин, моля ти се, пеницилин, тогава го смятаха за нещо чудотворно, с онези ми ти малки ампулки, като кукленски шишенца, самото смесване на бялото прахче с дестилираната вода приличаше на игра. Останаха у нас няколко месеца, а после се преместиха в някаква съборетина в „Торе Баро“, която им беше намерил големият син. Не им потръгна. Марикита си намери работа в завода за пластмаса на „Аисмалибар“, после се ожени и си роди деца, този днеска беше средният ѝ син. Но на родителите ѝ хич не им потръгна. Чичо почина от туберкулоза, а леля се върна в Агилас с малката, с Енкарнасион, за да гледа една своя родственица, стара и богата, май единствената богаташка, която сме имали някога в семейството. Оттогава пътищата на двете сестри се разделиха и поеха в съвсем различни посоки. Марикита се омъжи за едно свястно момче, много работно, с което се запозна в „Аисмалибар“. Енкарнасион започна да прислужва в къщата на един лекар от Картахена, после се премести във фабриките на фамилията Муньоос Калеро — ето още едно име, което сега си спомних — в Агилас, за сушени смокини или каперси, ако се не лъжа. Докато, не щеш ли, не ни сервира голямата изненада. Запознала се с един лъскав летовник, някакъв юнак от Албасете, който учел за нотариус, но техните били толкова заможни, че нямало нужда ни да се явява на изпити, ни нищо. Така и не разбрахме как точно са се стекли обстоятелствата. Запознаха се. Сгодиха се. Венчаха се и оттогава Енкарна се покри. От време на време се мярваше в Агилас да навести майка си, но само веднъж я покани на гости в Албасете, за една Коледа. Леля се разболя, Марикита си я взе в Монкада^[2], Марикита живее в Монкада, и когато съвсем западна, нямаше друг изход, освен да я даде в старческия дом „Мундет“, където да се грижат за нея. Като почина, Енкарна дойде на погребението, но без мъжа си, и да ти кажа, Грейс Кели можеше да ѝ диша прахта, идея си нямаш каква солидна госпожа беше станала. С парите за една от нейните рокли можех да си накупя парцали за цяла година, хем аз не я карам зле. Но я си помисли какво им беше на горката Марикита и на другите роднини. На всички им паднаха капите. Освен това пристигна в кола с шофьор, тя, ревливата кукличка, дете някога живееше у нас и така ѝ се бяха възпалили ушите, че се наложи да ѝ ги дупчат, за да изкарат гнойта. Казах ѝ, всичко ѝ разправих, но останах с впечатлението, че не ѝ е приятно да си спомня за онези

години. Беше много вежлива, дума да не става, но по-ледена от краката ми през зимата, Пепе, ледена като посланичка на Северния полюс, не се смей, Пепе, направо ми домъчня за нея, изглеждаше все едно душа дава да ѝ пораснат токчетата на обувките, та да стои по-високо от нас. Останалото го знам от Марикита. Намерили трупа ѝ, по-точно парчетата, за които ти разказа онова недоносче, отчасти в един бидон, отчасти закопани надве-натри в „Сан Бой“, зад общежитията „Гуел“, надушило ги куче, разровило и каква излязла... Щом установили чии са останките от тая касапница, се обадили на мъжа ѝ, а ние научихме от него. Никой не знае какво е търсила Енкарна в Барселона, въпреки че мъжът ѝ твърди, че имала навика периодично да идва в Барселона да се преглежда — кога бъбреците, кога очите. Деца нямат и си личи, че Енкарна бая я е тресяла нервата. Изглежда са я пребили до смърт и после са я нарязали, за да не бъде разпозната, не знам, мътна и кървава, нищо не стана ясно. Така или иначе, мъжът ѝ не пожела да задълбава и се омете при първа възможност към Албасете, една сълза не го видяхме да пролее. И в крайна сметка сега не той, а горката Марикита не може да си намери място, не я свърта, Пепе, не спи, мисли си, че е можела да направи повече за „малката“, както тя я нарича. Аз ѝ викам, че не е права, че мадамата така се беше надула, че човек би рекъл, че всичко си има и никой за нищо не ѝ е притрябвал, но Марикита не ще да се вразуми. Отгоре на всичкото, гледам, че онова недоносче или автодидакт, дето викаш, по цял ден ходи и си вре носа където не му е работа, и се е заинатило, че в престъплението имало нещо гнило, нещо недоразбрано и зловещо, което не можело просто да се припише на някой уплашен изнасилвач, тръгнал да се отървава от жертвата си. Според недоносчето тука имало разчистване на сметки, а на Марикита само това ѝ дай, за да продължи да си блъска главата и да се трови, все едно не ѝ стига, че мъжът ѝ е безработен и почва да му хлопа дъската, едното ѝ момче е в казармата, другото е наркоманче и пласьор и все се крие от полицията, двете ѝ по-малки деца са във възраст, в която не можеш им насмогна на харчовете, а момчето, с което ти се запозна, тепърва иска да учи и да става журналист. Абе, с две думи, цялата къща ѝ се е стоварила на плещите. Много ми е мъчно за нея и искам да ѝ помогна, пък и е единствената близка, която ми остана, и знам, че майка щеше да се радва, ако ѝ дам едно рамо. До самата си смърт мама помнеше рождените и именните

дни на всички от родата. Аз ще ти платя каквото кажеш, а и недоносчето обеща да се включи с някакви пари, не го знам защо, но изглежда много нахъсан, приятел е на Андрес, сина на Марикита. Може и мъжът на Енкарна, като види, че случаят не е приключил, да додаде нещо и той. Какво ще кажеш?

Лицето на Чаро се беше превърнало в две очи, които блещукаха в полумрака. Ивица жълта светлина се провираше през процепа на вратата, която свързваше кантората с малкото царство на Бискутер, където той готвеше или спеше. Самият Бискутер си вземаше душ, чуваше се шуртенето на водата и тъничко свирукане на щастливо зверче, с мелодията на *C'est si con*.

— Извинявай, Пепе. Така те налетяхме. Ама вчера се обади Марикита, разказа ми всичко и не знаех към кого другиго да се обърна.

По Рамблите^[3] се запалиха последните светлини на осемдесет и трета, те утре щяха да огреят една друга година и бичът на времето шибна сърцето на Карвальо. Макар че може и да не беше това, а някое закъсняло присвиване заради историята, която му разправи Чаро. Седем следобеда. Някой беше разположил нощта на мястото й, в точното време, и беше пуснал *Jingle Bells*, песничката долиташе откъм близкия музикален магазин и надделяваше над свирукането на Бискутер, който се готвеше за емоцията от посрещането на новата година в шиказен ресторант, насаме с Карвальо и Чаро. Чувствата подслаждат кръвта, помисли си Карвальо.

— Имаш ли снимка на мъртвата?

Чаро се зарови в дълбините на чантата си, накрая извади светлосин плик и го подаде на Карвальо. Включи настолната лампа и снимката, която излезе от плика, застина под безмилостно бялата светлина като птиче, уловено в ръката му.

— Тук е съвсем дете.

— Единствената снимка, която си пазеше Марикита. На нея е на седемнайсет години.

Крехко, тъмнокосо момиче с големи черни очи и уста с почти чувствена извивка под излишно наплесканото червило. За фон — няколко двойки във вихъра на танца и част от оркестър, оркестър „Чар“, а на гърба на фотографията: „Агилас, август 1965 година. Танцуваме «Девојката от Пуерто Рико», целувки“ и подпис на гимназистка без специална наклонност към писането, тумбесто като

картоф „Енкарна“, оградено с финална заврънкулка, която като че прокарва граница между името и целия останал свят. И отново лицето под светлината. Колкото и овехтяла да беше светкавицата на провинциалния фотограф, нещо в позата на тялото принуди очите на Карвальо да се върнат там, откъдето бяха минали. Хем я имаше, хем я нямаше, хем гледаше, хем не гледаше, хем се усмихваше, хем не се усмихваше, протоколна снимка, мила и за спомен, несъмнено заръчана от майката, за да бъде изпратена на сестрата, „за да ти види новата рокля“, ала девойчето всъщност е другаде.

— Красива е била.

— Много хубавка, много фина. Леля също беше красавица, а и Марикита не е грозобойница, въпреки че се изтормози с тоя живот горката.

— Нямах ли по-скорошни снимки? Писма?

Чаро поклати глава и Карвальо произнесе нейното „не“, сякаш сам си отговаряше.

— Даваш ли си сметка какво искаш от мен? Да разръчкам един случай, който мирише на мърша, парче по парче месо, без помощта на полицията, без на съпруга ни най-малко да му пука, без някой да го вълнува, освен твоята братовчедка, теб и оня застрелян автодидакт, когото впрочем не се сетих да попитам в какво, аджеба, е самоук.

— Има магазин за домашни потреби в Монкада.

— Платежоспособен клиент.

Бискутер нахлу в стаята и я завзе с едно щракване на ключа на осветлението.

— Какво ще кажете?

Намъкнал беше дебело сако от черен рипс, сив панталон, небесносиня риза със сребърни копчета за ръкавели и тъмночервена вратовръзка върху телцето си на одрана жаба, което природата му беше дала. Чаро изръкопляска, Карвальо отсече: ще бъдеш царицата на бала. Бискутер се завъртя и обясни:

— Като ще е гарга, да е рошава, шефе. Не обичам да излагам приятелите си.

---

[1] Корпусът за сигурност и щурм, към който се числят щурмовите гвардейци, е вид полиция, създадена в Испанската

република през 1932 г. и просъществувала до началото на Гражданската война през 1936 г. — Б.пр. ↑

[2] Монкада-и-Рейшак — сателитно градче на Барселона, превърнало се в нейно предградие. — Б.пр. ↑

[3] Рамбла (от арабски) е синоним на „речно корито“, но и име на най-емблематичната улица в Барселона, която води към морето. Известна е и като „Рамблите“, защото се поделва на няколко отрязъка с различни названия. — Б.пр. ↑

Вероятно от прекомерна вяра в неизтощимата светлина на Тропика аранжорите на градината не бяха пресметнали колко лампи трябва, та нощта, особено нощта на последния ден от годината, да бъде напъдена към звездите. Дори звезди нямаше, а и да имаше, сигурно бяха пленени в настръхналата облачна грамада. Лек бриз полюшваше разноцветните електрически крушки и сееше тревожни сенки, светлинни приливи и отливи в чест на заучената тържественост, с която празничните двойки се настаняваха по отдалечените една от друга маси на открито, спокойни със спокойствието на предвкушаното, на предварително платеното. Усамотен на една малка масичка и далеч от оркестъра край задрямалия басейн, Хинес следеше темпото на пристигане на двойките, кога по една, кога по две, три и даже четири наведнъж, но неизменно двойки, макар и понякога с придатък от отегчени пубери или малчугани, надъхани за безсънната нощ като за приключение. Имаше бели двойки, обречени на „Холидей ин“ от лошото време и невъзможността да си запазят място в някой от тобагските фокери, но най-много бяха черните и индийски двойки от Порт ъф Спейн, с бюджет, достатъчен да се вредят на новогодишния банкет в „Холидей ин“, втори в града и достоен съперник на прехваленото качество на този в „Хилтън“. Тъмнокоса средна класа: притежатели на всевъзможните продавници из пристанищния град; началници в добива на асфалт и на копра^[1]; представители на вездесъщите чуждестранни марки, заради които ежедневието на Порт ъф Спейн приличаше на произведение на попартата, рисувано от наивист, зашеметен от съчетанията на тенекиени тамтами с шишета кока-кола и фолксвагени с игуани. Белите бяха американци с жълти костюми в каре тип „пренс дьо гал“ или морни венецуелци, в чиито вени течеше петролен дериват. Сервитьорки стачкоизменнички, черни и мулатки, се целеха съсредоточено с химикалките си „Холидей ин“ и отмятаха вълшебни новогодишни напитки с онова равнодушие, което могат да предизвикат единствено кока-колата, бирата и матеуш розето и което се изпаряваше в мига, когато някой, например Хинес, им поръчаше нещо неподозирано — обикновен моет шандон или даже бутилка елзаско вино на цена като за черна борса на Луната. В такива случаи погледът на сервитьорката щателно разучаваше клиента, за да го прецени, като да е банкнота от петдесет долара в допълнение към петдесетте, които му бе струвала шведската маса: варени мамули, риба

с къри, задушено от свински гръбнак, яхния от леща, ростбиф, сладък фасул, варен ориз, салати от тропически плодове, торти с украса от целувки с вид на папиемаше и конфитюри с цветовете на светлото бъдеще пред опашката от тропически елегантни двойки, ще рече човек — опашка от швейцарци, по-пастьоризирани от всякога, като за пред хората. Повечето двойки бяха около трийсетака, с хайлайфна превзетост в жестовете, копирани от някоя щатска сапунена опера за новогодишен банкет на борда на презокеански кораб из Карибско море.

— Сам ли ще го пиете? — беше първата капка съмнение от страна на сервитьорката в протоколната им размяна на фрази.

— Може само да го погледам. Вие искате ли една чаша?

Сервитьорката вдигна вежди, единственото нещо наоколо, което беше по-черно от кожата ѝ и от нощта.

— Строго ни е забранено.

За каква ме вземате, му казаха очите ѝ, внезапно гранитни. Хинес отмести чинията с едва начената храна, наля си чаша и вдигна наздравица към наизлезлите на дансинга двойки, които предпазливо почваха да се разкършват с желание да покажат напредъка на танцовата си дресура. Единствените, които безсрамно кълчотеха задници и се заливаха в смях без задръжки, бяха белите американци, твърдо решени да вярват в очакващото ги безкрайно щастие. Сервитьорката остави на масата бутилката шампанско и голяма купа плодова салата. В същия момент изтреця гръмотевица и без повече предизвестия дъждът рухна черен като влажна нощ, народът загуби всяко приличие и хукна да си спасява дегизировките под сенниците или във вътрешните салони, а преди да се скрият на сушина, музикантите от оркестъра се хвърлиха да покриват електронните инструменти с найлони и тропичността на прилепналите им пъстри гуаябери^[2] се удави под безпощадния порой. Бягството бе единствената изненада, която готвеше нощта, и хората се възбудиха от обратата в предвидимото течение на нещата, разбъбриха се, повишиха глас, децата захвърлиха усмирителните ризи на вечното „не може“, а възрастните — комплексите на самоконтрола. Един от свирачите клекна пред бонгосите и с ръце от странен черен метал изтръгна звуци и ритми от обтегнатата кожа, телата най-сетне доловиха скритата си музика и заобиколиха барабаниста все по-отдадени на съкровен ритъм,

в който скоро талази от тела се люшкаха насам и натам, сякаш напълно отърсили се от условностите. Хинес почувства спешна нужда от вътрешно просветление и изтича под дъжда за бутилката си шампанско. В нея имаше повече вода, отколкото вино, и щом го установи, той застана край потъналия си кораб срещу китайския театър, който разиграваха сенките на танцьорите от другата страна на стъклата, и от немай-къде взе да гребе изплакнатата плодова салата, да пълни устата си с разводнените ѝ разноцветия. Тялото му провеждаше дъжда към земята, като че това му беше предназначението. Поемаше го върху главата си, след това вадичките се стичаха по лицето, раменете, просмукваха се в ризата и го изпълваха с онази радост от водата, която може да почувства само бежанецът от страна на засухи. Видя се как усуква въжета от коило сред напуканите речни корита около Агилас, с ноздри, пълни с познатия мирис на лютива, гъста прах, наблизно очертанятия на Зелената къщичка, а на хоризонта — шосето за Терерос, солниците, Алмерия. Тогава водата беше празник, беше и битка: водоносците с магаренцата, върволицата от жени пред обществените чешми в пет следобед, когато падаха ограниченията и жени-стомни се изсипваха на улицата с еднообразните си движения, за да изпълнят едно от задълженията, зачислени им по рождение.

— Не си мокри краката. Настинките започват от краката.

Кой му беше казал това за пръв път? Кога? И какво от това? Какво му пукаше на него в тази безсмислена нощ между две безжалостни години, толкова безжалостни, колкото всяка друга от четирийсетте години в живота му, чужденец под дъжда на някаква тропическа страна, без друг стимул, освен едно асфалтово езеро и две цяло и петдесет процента индийци и негри, които от време на време си посягат едни на други, за да постигнат надмощие ту на свинското задушено, ту на рибата с къри. Няма такъв остров. Нима това не е точно каквото търся? Защо да се връщам по старите коловози и да се залъгвам с илюзията да изчезна оттатък Босфора? Да мина между кулите на Анадолухисар и Румелихисар, видим за закотвените за почивка платноходки, а сетне — пропастта, светът свършва отвъд крепостите на Мурад IV, Черно море е кладенец, от който няма излизане, както му беше разправил веднъж един моряк, напомпан с алкохолни пари и митология.

— Трябва да се нарочи някое място, където светът да свършва. В противен случай ще се въртим като мухи без глави около него. От всички морета, които познавам, Черното е с най-подходящо разположение за край на света.

Тръпки го побиха като електричество. Дъждът беше утихнал и няколко глави се осмелиха да надникнат към изоставената градина. Влезе в хотела. Подвоуми се дали да се отдаде на улицата и нощта на Порт ъф Спейн с окъпаното от водата калипсо, или да си легне. На часовниковия циферблат над рецепцията стрелките отмерваха възрастта на новата година: двайсет минути от хиляда деветстотин осемдесет и четвърта. Дадоха му ключа от стаята, заедно с една телеграма, която взриви сърцето му с топовен залп.

Какво ще правиш? *Александрийска роза* е в Ла
Гуайра. До двайсети януари. Херман

---

[1] Ядката на кокосовия орех, от която, след като се изсуши, се извлича кокосово масло. — Б.пр. ↑

[2] Ленена риза с джобове, типична за Латинска Америка и Карибския басейн, известна и като „мексиканска сватбена риза“ или „риза за сафари“ и в някои страни богато украсена с бродерии. — Б.пр.

↑

Връхната точка на мустакатия собственик-келнер-готвач беше висока бяла кухненска шапка, която му придаваше вид на мускетар, предрешен като кулинар, за да избяга от кардинал Ришельо. Макар и поет, не говореше в рима, но явно се подчиняваше на някаква неведома мелодия, докато декламираше менюто на новогодишната вечеря в ресторант „Одисея“, на стотина метра от катедралата и още толкова от Главна дирекция на полицията, на уличката, наречена „Копонс“. На Карвальо името му напомняше за църковния „копон“, купата за нафорите, и за беззъбите богохулства на баща му — „да ти сера в купона“ казваше, без никога да дръзне да го докара до „да ти сера в копона“.

— Предястие: черни миди в профирен холандски сос със сметана и чесън, баница с аншоа и други разядки, полети с кава^[1] „Одисея“.

— Да не би да си имате кава на заведението?

Без да му мигне окото, гостилничарят поясни, че не само това, а и разполагал с „Местрес Мас Вия“, реколта 1973-та.

— Салата от цикория с патешки черен дроб и оцет от кава, милфьой с пълнеж от горски гъби и мерудийки, лаврак със стриди и черни маслини, подлучено глиганско във вино върху подложка от кестеново пюре, шербет от райска ябълка, паниран камамбер с доматен конфитюр, бутерки с крем кафе, асорт от дребни сладки и халви, кафе, а вината — бяло шардоне „Раймат“ резерва и червено „Одисея“, реколта 78.

На гостилничаря не му се щеше да скъсява повече дистанцията с клиентите. Карвальо редовно го навествяваше в търсене на любимите си блюда с гъши черен дроб, но Бискутер и Чаро бяха нови и нищо че неестественото перчене на запъртъка не будеше особено уважение, Чаро умееше да се държи на висота и беше хубава с белилото и сенките си в стил „последни издихания на Дамата с камелиите“.

— То, като за пет бона, не вървеше да е по-малко, а, шефе?

„Шеф“ беше отправено към гостилничаря, който моментално бе компенсиран с намигане от Карвальо.

— Не му връзвай кусур, Антонио, този приятел ти е конкуренция.

— И той ли има ресторант?

— Не точно ресторант, а мивка и печка, но пък с тях върши чудеса.

— Ех, де да имах условия, шефе, де да имах технически средства.

Полека-лека чаровете на менюто надвиха критичните съпротиви на Бискутер и той се възползваше от всяко приближаване на гостилничаря, за да го поздрави. Когато стигна до панирания камамбер с доматиен конфитюр, направо стана на крака, стисна ръката на собственика и заяви на всеослушание:

— Моите поздравления, само на един гений може да му хрумне да панира камамбер.

Щом седна, зачервен от вина и калории, Бискутер прегърна Чаро и отсече:

— Трябваше да си кажа. Вечерята беше велика, шефе, страшна, и ние с вас, шефе, имаме право да твърдим това, защото разбираме от вечери. А вие, госпожице Чаро, поради близостта си с нас, сигурно вече също познайвате туй-онуй. Нас не могат ни излъга с някое менте. Ние разпознаваме добре намислените и добре направените неща. *Точните* неща. А, шефе?

— Мен не ме намесвай, Бискутер, че аз съм скарана с готвенето. Като ми е вкусно, ям и точка. Да говорят експертите, ти и Пепе.

Гостилничарят се присъедини към триото на масата и под одобрителните коментари на Бискутер им разясни всичко, което бяха изяли досега.

— Най-точен от всичко, шефе, беше панираният камамбер, и то не толкова заради вкуса, колкото заради идеята. Идеята е важна.

Бискутер вдигна късо, прозрачно показалче към валчестата си черепна кутия.

— Моят учител, господин Карвальо, ми е повтарял това сто пъти. Първо се появява образът, после идеята зад него и докато я прилагаш на дело, двете си помагат взаимно. Демек: човек си представя риба треска с мед, така както би изглеждала на пощенска картичка или рецепта, изрязана от моден журнал. Само че образът не е достатъчен и докато ястието не се приготви наистина, остава незавършен, нещо му липсва, все едно е недорисуван. А лавракът със стридите, шефе, беше голяма работа, голяма, чудно сте го намислили. Вижда се, че ви бива да мислите.

Къде подигравателно, къде поласкано, гостилничарят разговаряше с Бискутер като с кукла на вентрилоквист или невръстен

многознайко. Но щитоносецът на Карвальо се беше вживял в ролята и във вратовръзката си и притваряше очета, за да се предпази от дима на пурите чърчил „Ромео и Жулиета“ и да настрои възприятията си още по-фино за научните предложения, които се донасяха откъм устата на гостилничаря. Чаро следеше зяпнала тази диалектическа среща на възгледи, а Карвальо наблюдаваше Бискутер озадачено и донякъде загрижено и на свой ред току получаваеше по някой кос поглед от своя ученик, който търсеше вниманието или подкрепата му за своите излияния.

— Да вземем *vedella amb bolets*^[2] добре де, прощавайте, говеждото с гъби. То например си зависи, от каквото си зависи. От какво зависи?

Останалите трима се спогледаха за отговор на загадката.

— Човек би рекъл — от запръжката. И не е лъжа, зависи от запръжката. От *bolets*? Естествено, от гъбите също. И от това, дали се приготвя с бульон, или с вода. От едно, от второ, от трето. Само че най-главното, най-главното кое е?

Карвальо виждаше накъде бие ученикът му, но гласът на гостилничаря го изпревари с предпазливия въпрос:

— От месото?

— Именно! От месото. Дайте лапа, друже. Вие знаете къде е истината. С вас е същинско удоволствие да се разговаря. Аз винаги моля госпожа Ампаро, моята месарка, да ми запази плешка. Плешката няма равна, като опре до говежда яхния с гъби, защото бульонът от плешка се точи като мед, оня ми ти бульон от хрущяла по средата, дето се точи като мед и страшно се връзва, „страшно“ в смисъл на „превъзходно“, с бульона от гъбите, гъстия сок, който пускат *bolets*. Дали съм достатъчно ясен?

— Като бял ден.

Преситен от бискутериански премъдрости, гостилничарят се извини и отиде при други клиенти, та на Карвальо се падна приятната задача да похвали Бискутер. Скоро след това пристигнаха чашите с марк дьо Шампан^[3] като знак за специалното благоволение на собственика, който отдалеч вдигна тост в чест на Бискутер. Бискутер сметна за необходимо да отвърне подобаващо на жеста и въпреки че Чаро го дръпна за пеша на сакото, се възправи и със зачервени очички,

които а-ха да изхвъркнат, и издути вратни жили, като тръби с кръв под налягане, се провикна:

— Евала на славния мъжага, дето тая нощ ни нагости!

След почудата на най-близко насядалите присъстващи последваха различно ентусиазирани вдигания на чашите, къде на майтап, къде в искрена спиртна солидарност. Стопанинът понесе добре тази така неочаквана прослава и бутилката марк бе оставена в обсега на Бискутер, Карвальо и Чаро през половината час, който ги делеше от полунощ и ритуалните дванайсет камбанни звъна. Пред сътрапезниците вече се мъдреха чинийките с грозде^[4] и когато ударите започнаха да отекуват, всички взеха да пъхат зърната в устите в такта на електронен часовник, с кашляне и просълзявания от надежда и задавяне. Щом и последният звън отшумя, хората от всяка маса се разцелуваха помежду си, а някои опитаха — и включително тук-таме успяха — да идат да стиснат ръка на непознатите, обединени от новата година и менюто.

— Ама че хубаво, шефе, ама че хубаво! — рече Бискутер със сълзи на очи. — Напомня ми на една друга Нова година, в затвора в Лерида, шефе. Вие май също бяхте там. Оная буца Антонио Мургавия така пламенно пъ и надзирателите бяха такива дружелюбни онази нощ, а, шефе? А помните ли тортилята от пет кила картофи, която направих в стола за вас, политическите? Излапахме я с алуминиевите лъжици и беше вкусно, та вкусно. Всички се изпонапиха и надзирателите танцуваха канкан по коридора.

После Бискутер пъ по улицата и не беше единствен. Чаро се заинати да идели на „Пласа дел Рей“, да видели петното от кръв, запазено непокътнато през столетията на стълбището пред двореца Тинел.

— Извадили сърцето на един благородник и го изтървали тука. Така и не успели да избършат петното.

Бискутер носеше фенерче, за да не се препъне по стълбите към своето стайче, и се зае да намери отпечатъка от сърцето.

— Тук! Тук!

Това там спокойно можеше да е колкото многовековно петно от кръв, толкова и прясна локва пикоч от клетите улични помяри, за които хиляда деветстотин осемдесет и трета бе преляла в хиляда деветстотин осемдесет и четвърта без обрат в жребия им или шанса им

за промяна. От другия джоб на Бискутер изскочи бутилката с остатъците от марк дьо Шампан, а самият Бискутер се задоволи да отговори на въпросите на Карвальо с:

— Човекът ни почерпи. Щеше да е неучтиво да му я оставим недопита и неприлично да му висим на главата, докато я допием.

Довършиха я по улицата и Карвальо се покатери на един форд сиера, за да изрецитира стихотворението, което току-що бе възкръснало в главата му от някакво забравено гробище на думи:

*Толкова трупове лежат
в земята или пък над нея
живуркат в смъртни сборища...
Толкова много
плениха и пречупиха
камарите неправда
и толкова от татковината бе
реформирана на гроб,
че вече може да се обяви мирът.
Приключи кръстоносният ни поход.
Да живеее Вожда!^[5]*

За Бискутер това „да живеее Вожда“ се отнасяше до Карвальо и той го извика с него, с крясъка на врабец, внезапно пораснал в кондор, а на Чаро стихотворението ѝ се стори тъжно и ѝ се доплака.

— Много е хубаво, Пепиньо, много е хубаво. Само че защо не ни издекламираш нещо по-веселко, хайде де, тая нощ не е каква да е.

За Бискутер веселото бездруго беше започнало, той танцуваше встрани наварска хотя и с глас на пищялка плашеше нощта с *виното на Асунсион ни е бяло, ни червено, нито има цвят...*

---

[1] Кава е ценено бяло или червено вино от областите Каталония, Ла Риоха или Арагон, естествено пенливо и приготвяно по традиционния за френското шампанско начин. — Б.пр. ↑

[2] Говеждо с гъби (кат.). Неслучайно речта на героите с изпъстрена с каталонски думи: Барселона е главният град на

автономна област Каталония, която се намира в пределите на кралство Испания. Коренното население е двуезично, но в ежедневието си повече от испански ползва каталонски, и досега най-неоспорим белег на неговата идентичност. — Б.пр. ↑

[3] Марк дьо Шампан е вид гроздова ракия, която се прави от прашината, останала след първия етап от производството на шампанското. — Б.пр. ↑

[4] От началото на XX в. в Испания битува обичаят навръх Нова година с всеки от дванайсетте удара на часовника да се изяде по едно зърно грозде и накрая да се намисля едно желание за сбъждане. — Б.пр. ↑

[5] Началото на стихотворението *Potencia de Perez* („Мощта на Перес“) на испанския поет Хорхе Гилен (1893–1984) визира диктатора Франсиско Франко (1892–1975), от чиято реторика „кръстоносен поход“, „реформа“ и „вожд“ са типична част. — Б.пр. ↑

Събуди се на здрачаване на първи януари хиляда деветстотин осемдесет и четвърта. Беше гол, в леглото си, отвит, беше му студено, но го топлеше тихото задоволство, че почти не е живял този ден. Трябваше да се забрани първи януари. Втори също. И годината да почва от двайсет и първи март. Изненада се, че умът му е дотам бистър, че да роди подобни проникновени съждения. После, когато се събуди отново в девет и усети три пробождания в черния дроб, като три предупредителни сигнала, осъзна колко много беше пил предната нощ и как животът му от мига, в който се бе покачил върху някаква кола, до настоящия момент бе бяла страница. Къде бяха потънали Чаро и Бискутер? Убеди се, че не са вкъщи с една неуверена обиколка из апартамента, сякаш не беше неговият, като през цялото време високо викаше имената им, в случай че си играят на криеница или си отспиват запоя в някое неподозирано ъгълче. Но от тях нямаше и помен. Може би ги беше зарязал в канавката и те бяха умрели от студ под преспите. Друг път. Нямаше сняг. От все още отрупаните с книги лавици извади „Чистите съвести“ на Карлос Фуентес, мексикански писател с когото случайно се беше запознал в Ню Йорк през време на агентурния си период в ЦРУ. Той тогава му се стори от вида интелектуалци, които живеят в профил. Или най-малкото поздравяват в профил. Беше му подал ръка, загледан нейде на запад. И то без да знае, че Карвальо е от ЦРУ. Да знаеше, поне щеше да има идеологическо основание да се държи неприятно. Само че Карлос Фуентес нямаше никаква причина да му подаде ръка тъй между другото, без да откъсва поглед от запада. Намираха се у една еврейска писателка, испанистка на име Барбара, която Карвальо разработваше по нареждане на Държавния департамент, защото подозираха, че в дома ѝ се подготвя таен десант в Испания с цел отвличането на Франко и подмяната му с Хуан Гойтисоло^[1]. Културното аташе на Испанското посолство дискретно го ориентираше кой от стеклите се на партито гости откъде се с взел.

— Събрали са се всички червени антифранкисти. Оная там е вдовицата in rectore^[2] на комунистата Дашиъл Хамет.

Особено забележителен беше един испански писател, който се мъчеше да убеди всеки, пожелал да го изслуша, че най-доброто блюдо от испанската кухня, в сравнение с който и да било деликатес от арабската, е фабадата^[3]. И произнасяше „фабада“ с уста, пълна с гнил боб и магарешка наденица. Карвальо проведе беседа на политически

теми с един испански имигрант, преподавател по икономика, който скоро след края на Гражданската война^[4] с помощта на испанистката Барбара и сестрата на Норман Мейлър избягал от Долината на загиналите, където Франко го бил пратил да му строи изкупителен храм в компанията на други политически затворници^[5]. Карвальо написа отчет за ЦРУ, където се постара да докаже, че става дума за безобидни хорица, които просто страдат от недостиг на обич, както впрочем почти всички хора. Може и някоя подробност да му се губеше, но едно бе сигурно — Карлос Фуентес се беше отнесъл снизходително, без никакво право на това, и сега романът му щеше да послужи за подпалки в лагерния огън, който малко от малко трябваше да сгрее апартамента и душата на Карвальо. Разпарчетоса книгата, смачка страниците и върху мъртвите хартиени гълъбици постепенно издигна архитектурата на кладата, поднесе кибритената клечка към нея и тя се превърна в епицентър на пламък с литературна основа и призрачен димно-копнежен връх. Огънят се разгаряше, а Карвальо броеше с крайчеца на окото си книгите, които му оставаха. Достатъчни бяха да ги гори една по една; книги, с които го бяха обвързвали нуждата и чувствата, докато още вярваше, че думите имат нещо общо с реалността и с живота. Достатъчна суровина до края на дните или на силите му да пали камината си. Някой път щеше да се сгромоляса насред улицата или в същия този хол и щяха да го отнесат в съответното депо за старци, за наказание, че е допуснал да остарее, и вече нямаше да е в състояние дори да стъкне огън с тези вероломни съчинения, със събраните пиеси на Гарсия Лорка например. Тези дни щеше да види сметката на събраните пиеси на Лорка, преди смъртта да ги раздели. Веднъж вече беше пробвал да изгори „Поет в Ню Йорк“, но се бе възпрял — по пътя към камината се зачете наново и попадна на няколко стиха, които му се видяха прекалено заредени с истина:

*Илюзия са ветровете. Има само
едно креватче детско на тавана,
което помни всичко на света.*

Главата му бе пълна с креватчета, които му напомняха всичко на света. Трябва да изгоря тази книга, преди да умра. Или тя, или аз. Не и днес обаче. Карлос Фуентес стигаше за днес, а напъните на черния му дроб да претака всички изпит алкохол предизвикаха във вътрешността му титанични клетъчни движения, които го принудиха да легне на дивана, откъдето не се виждаше друго, освен набора пукнатини на тавана. Къщата бе на път да рухне. Тя също. Или тя, или аз. Ако падне къщата, книгите ще се спасят, те нямат кости, мускули, мозък, черен дроб, сърце, те са препараторско дело, по-мъртви от надгробни плочи. Виж, аз ще пукна под развалините. Поне да избухне пожар. Аз предпочитам да ме изгорят. То това изречение даже не беше негово, а на един швейцарски писател антишвейцарец, на мода между двете световни войни или май между двете граждански войни, все тая. Един швейцарски писател, чийто герой привечер си готвеше паеля, понеже навремето движел с интербригадистите в Испания^[6]. Кухнята сближава народите. Самото споменаване на думата „кухня“ му обърна червата и ураганно гадене се надигна откъм стомашната му база данни. Явен белег, че ставането не си беше заслужавало барута и беше най-добре да изчака този ненужен ден да мине, та да се приземи направо в първия работен ден на годината в по-добро разположение на духа. Заспа и начаса нечия ръка го хвана за рамото и лекичко го разтърси. Човекът се държеше с безличната учтивост, с която се поднасят съболезнования на непознат или се помага на падналия на улицата да стане.

— Днес е. Трябва да се върнете в затвора.

— Но аз си излежах присъдата, още преди години.

— Сбъркали сме при калкулацията на наказанието. Остават ви три месеца.

— Три месеца.

И без преход, ето го затвора със спретнатите, идеални решетки, може би алуминиеви или от посребрено желязо, което блести, облизвано от далечното слънце. Пълчище от функционери в зелено го хвърлят отново зад решетките.

— Колко остава?

— Вече ви казахме. Три месеца.

— Но аз излежах каквото трябваше преди години. Сега е демокрация. Няма политзатворници.

— Допусната е грешка. Законът си е закон.

— Междувременно имаше няколко амнистии и служих в ЦРУ.

— Социалистическото правителство трябва да е по-изрядно в съблюдаването на закона от всяко друго.

Функционерът започва да важничи. Личи си, че е функционер на ръководен пост, облечен в специално дизайнерско облекло на Ерменеджилдо Дзения, предназначено за функционери на ръководен пост, от голямото сезонно намаление в „Ел Корте Инглес“.

— Аз лично бих ви пуснал. Но опозицията ще ме обвини в съучастие. В червени пристрастия. Имам досие.

— И вие значи.

— Всички имаме досиета. Само че в моето фигурират едно несъстояло се покушение срещу Франко и по-късната ми дейност като съосновател на „Свитъци за диалог“^[7].

Едва сега проумява. Функционерът е като Карлос Фуентес, само дето сега не е застанал в профил, а го гледа в очите и е притеснен от притеснението на Карвальо.

— Три месеца ще хвъркнат като насън.

— А ще ми разрешите ли свиждания с жена ми и децата?

— Вие нямате жена и деца.

— Вярно.

— Но ще ви разрешим свиждания с когото пожелаете. Свирите ли на китара?

— Не. Но бързо се уча.

— Търсим китарист за латиноамериканската църковна служба в неделя.

— Защо латиноамериканска?

— Латиноамериканските са най-добрите. Никога ли не сте ходили на такава? Тук дори си набавихме латиноамерикански Библии. Заповядайте. Подарявам ви тази. Вътре ще намерите ликовите на Елдер Камара^[8] и Фидел Кастро. Социалистическият интернационал не я препоръчва, но аз съм инакомислещ.

Последваха коридори, хлопане на резета зад гърба му като сатър о изненадани кости, диря от метални стъпки, неговите стъпки, и купол от многоцветно стъкло, осяно с пукнатини, които се разпълзяха и изсипаха върху очите на Карвальо ситен дъждец от разбито стъкло. Трябваше да вдигне клепачи, за да се увери, че още вижда и че са си по

местата напуканият таван, снимките на неговите мъртъвци на плота над камината, почти угасналият огън, книгите, отвореното барче, мразът на кутийки, господар и повелител на дома, часовникът, който сочи един сутринта. Втори януари хиляда деветстотин осемдесет и четвърта.

---

[1] Писателят Хуан Гойтисоло (1931) е един от най-влиятелните испански интелектуалци. През време на франкизма живее в изгнание, а в неговата родина творчеството му е забранено. — Б.пр. ↑

[2] *In pectore* (лат., букв. „в гърдите/сърцето си“) е формулировка, употребявана, когато римският папа избере нов кардинал, но временно пази името му в тайна, за да не го излага на опасност. Авторът има предвид Лилиан Хелман и последните месеци живот на Хамет през 1961 г. — Б.пр. ↑

[3] Яхния от фасул с късчета наденица, кървавица, сланина и свински ребра. — Б.пр. ↑

[4] Испанската гражданска война (17 юли 1936 — 1 април 1939) избухва вследствие опита за военен преврат срещу законно избраното демократично правителство и завършва с победата на военните и установяването на десен тоталитарен режим начело с генерал Франсиско Франко (периодът на т.н. франкизъм). — Б.пр. ↑

[5] Долината на загиналите е монументален комплекс, построен от 1940 до 1958 г. край Мадрид в памет на падналите в Гражданската война и като декор за бъдещата гробница на Франко. През 1948 г. Барбара Пробст Соломон и Барбара Мейлър организират бягството на двама студенти, Мануел Ламана и Николас Санчес-Алборнос, осъдени на поправителен труд в Долината. — Б.пр. ↑

[6] Интернационалните бригади (интербригади) са отряди от чуждестранни доброволци, сформирани през Гражданската война в Испания, за да се сражават на страната на Републиката срещу извършилите опит за преврат националисти на Франко, подкрепяни от фашистки Италия и Германия. В бригадите влизат около 32 000 души от 54 страни, включително над 400 българи. — Б.пр. ↑

[7] „Свитъци за диалог“ (*Cuadernos para el dialogo*) е християндемократическо списание за култура, излизало в периода 1963–1976 г. — Б.пр. ↑

[8] Елдер Камара (1909–1999) е бразилски архиепископ, една от най-изтъкнатите фигури на католицизма за XX в., номиниран за Нобел за мир и известен с активната си позиция против насилието и социалното неравенство в Третия свят. — Б.пр. ↑

„Домашни потреби Амperi“. От фенерче до видео, през всевъзможните кафеварки за цялото семейство, месингови поставки за чадъри с релефни лебедови езера, лампи за добрите стари спални и новите новенички холове с телевизор и енциклопедия „Ларус“, радиобудилници със и без аларма, фризери с пет нива на замразяване, пет, от охлаждане на парникови гъби кладници до замразяване на вече замразеното, батерии за микрокамера на японски шпионин, пратен с мисия в Монкада-и-Рейшак, дори касетофон със стереоколони за прослушвания на края на света, видеокасети, филми: „Казба“, „Духът от кошера“, „Ненаситната Хулиета“, „Гражданинът Кейн“, „Том и Джери“. Туземки с коледни надбавки в ума и новогодишни подаръци на сърце, домакини без безработни вкъщи, току-що напазарували и едва храносмлели пиршествата за Бъдни вечер, Коледа, Стефановден, Нова година, Васильовден, а вече под угрозата на канелоните за Богоявление и вероятно — експерименталното пиле с грозде по препоръка на месарката от супера, защото ако пилето не се разнообрази, кой ще ти яде пиле? Собственичката на „Домашни потреби Амperi“ беше масивна, патинирана и елегантна мебел, с коса в благородно сребристо и кървавочервен маникюр, която обаче не носеше на сложни въпроси и призова на помощ Нарсис.

— Narcis! Narcis! Suit a la botiga que no se que volen!^[1]

И Нарсис излезе със синята си престилка и папийонка, с леко разчорлените остатъци от русолява коса зад стобора на смъкнатите до върха на носа очила и същата хладна усмивка на гърчаво, дребно и бяло създание, с която се беше родил. Нарсис беше наясно. Преди всичко беше наясно какво има и какво няма. И въпреки че не се издаде, вече бе забелязал Карвальо в единия ъгъл на помещението, зает с отварянето и затварянето на фризер, където биха се побрали всичките части от човешки труп, разпределени според необходимостта от по-дълбоко или по-слабо замразяване. Непоклатимата матрона зад електронната каса беше майката на Нарсис, дрън напред, дрън назад, две хиляди и двеста песети, дрън напред, дрън назад, петстотин песети вноска за цветния телевизор, дрън напред, дрън назад, петдесет песети за батерии. Или гилотината на кредитната карта „Виза“, след надлежна проверка в тефтера с черния списък, тези от „Виза“ са истински гадняри, а си надвишил с някакви стотинки горната граница, а са ти бръкнали в здравето, и понеже всичко го вършат машините, нали

знаете, машините не подбират и казват „да“ или „не“, без да питат за име и фамилия. Някога редки в този квартал на редови труженици, хора средна ръка, сега кредитните карти бяха цъфнали в нерешителните ръце на мъжете, които излизаха на покупки в събота следобед и хич не бяха убедени, че това чудо върши работа, че е достатъчно да извадиш някаква си карта, за да получиш куп скъпи неща. След време вече няма да има пари, заяви госпожа Понс на испанския си с разчекнати гласни, испанския, към чиято употреба я принуждаваше преобладаващо имигрантската ѝ клиентела^[2].

— Narcis, tenim „Casablanca“?^[3]

— La tenim^[4].

— Добре ли се чува? — попита младата клиентка, която искаше да изненада мъжа си за Деня на Вълхвите^[5], защото мъжът ѝ беше луд по Ингрид Бергман.

— Звукът не е много качествен, но картината е отлична.

— Да де, ама ако не се чува добре...

И Нарсис зареди „Казабланка“ във видеото под телевизора, което служеше за тестване на касетите. Неспирен писклив шум обезсмисляше сантименталния ефект от *As Time Goes By*, но клиентката държеше на филма и взе сама да се увещава, че не се чувало чак толкова зле. Нарсис сви рамене и метна мек, съучастнически поглед към Карвальо. Изчака детективът да се приближи до него, след като остави филма до касата пред майка си и на заден фон прозвуча вопълът на клиентката от цената. За тези пари можело да иде трийсет пъти на кино. Но филмът ще бъде ваш, мила, и ще можете да го гледате повече от трийсет пъти, хиляда ако ще. Госпожа Понс умееше да си пласира стоката без видимо усилие. Карвальо стигна до Нарсис.

— Трябва да поговорим.

— Тук или навън?

— Тук, ако има къде.

— Заповядайте.

Нарсис мина през осветения с неон магазин, отвори една врата и покани Карвальо да встъпи в полумрака на задната стаичка, склад, зает със стелажи и картонени кутии, подредени по умонепостижим, но без съмнение ефикасен принцип. В дъното блесна внезапно поле от ярка светлина, посред която изникна красива орехова маса с мек въртящ се

стол, тапициран с капитонирана кожа, и голяма, отрупана библиотека, завзела необозримия простор на отсрещната стена от край до край. Успоредно на последния стелаж беше монтирана метална гредка и около нея нагоре се виеше стълбица, която позволяваше ровенето из книгите, а отдолу бе настанена мощна уредба с грамофон, радио и магнетофон.

— Ето я моята държава. Моята родина. Тук прекарвам часове наред. Колкото време ме остави на мира майка ми. Обърнахте ли внимание на лампичката над вратата между магазина и това помещение? Ако не свети, майка може да ме вика, ако обаче е включена — не. Тогава е строго забранено.

— Всички ли сте прочели?

Нарсис притвори утвърдително очи.

— Даже от някои знам пасажии наизуст. Помня почти целия Карне. Знаете ли кой е Карне^[6]?

— Звучи ми познато.

— Един от най-великите поети на този век. По-велик от Елиът, от Сен-Жон Перс, от Маяковски... Но е каталонец... И си плаща прескъпо.

— Каква е цената на това да си каталонец?

— Цената на почти небитието. Даже в личната ти карта не фигурира. Да не говорим за паспорта.

— Надали ви е леко да живеете в имигрантски район.

— Моето семейство е тук отпреди преселниците. Дядо ми имаше млекарница до гарата. Мина време и събориха старата къща, построиха тази, новата. Баща ми взе долния етаж и започна търговия.

— Но вие не страните от новодошлите. Приятел сте на Абелянови.

— Много са ми интересни. Гледам на тях като на социологическа извадка. Те в момента се намират в пиковата фаза на еволюцията си от испанско към каталонско. На Андрес най му личи. Разсъждава като каталонец, говори чудесно каталонски и полека-лека къса корените, които го свързват със света на майка му, на родителите му. То баща му всъщност е без значение. Половин човек. Обречен е да умре заврян в ъгъла. Откакто затвориха завода, където е работил двайсет години, не е предишният. Посъветвах ги да го заведат на психиатър и Андрес се

съгласи, но майка му го прие едва ли не като оскърбление. *Моят мъж не е луд, на моя Луис просто му е мъчно.*

— Как се запознахте с тях?

— Бяха ни клиенти. Андрес от дете идваше да пазарува дреболии — филтри за кафеварката, електрически крушки. Той е малко по-малък от мен и от ей такива се сдружихме. У него имаше нещо различно. Някакъв необичаен аристократизъм. Осанка. Класа. Не знам как да ви обясня. Не, знам, трябва да е в писмен вид.

— Няма нужда: Андрес учи, вие сте автодидакт, Андрес е син на работници, вие — на буржоа.

— На дребни буржоа, както се е казвало преди. Иначе добре го формулирахте, логично. Ако Андрес не учи, цял живот ще бъде работник без капитал. В отличие от него аз, макар и да не съм учил, тоест — макар и да не се занимавам с култура професионално, разполагам с този магазин и той ми обезпечава самообразованието. Баща ми всъщност ми направи услуга, като ме накара да се откажа от висше, когато завърших гимназията. Аз чета в задната стая на магазина. Понякога се откъсвам от книгата, поглеждам се отстрани и ми се струва, че съм в сейф. По-сигурно от това, моето, няма накъде. А Андрес прави какви ли не еквилибристики, за да постъпи и да следва в Журналистическия факултет. Дава уроци. Работи като охрана в една дискотека до Масрампиньо или ходи на гроздобер, както миналата година. Много е умен, бързо схваща, но все повече го е страх.

— От какво го е страх?

— Че усилията, които полага, ще идат на вятъра. Не може да си позволи като мен да се радва на културата просто така, в спортния смисъл на думата.

Усмивката не слизаше от лицето му. Явно си я слагаше след сън и я сваляше преди лягане, като изкуствено чене. Тази гримаса го освобождаваше от необходимостта да прави друга. Практичен беше.

— Доколкото разбрах от думите ви оня ден, вие сте им предложили да се допитат до мен относно Енкарнасион Абелян.

— Те всъщност вече знаеха за вас от вашата... вашата приятелка. Мисля, че Чаро ви е приятелка, ако не греша.

— Понякога закусваме заедно.

— Още от първия ден им предложих да се допитат до вас. Но искам да уточня, че моят интерес към случая е много по-различен от

техния. Майката на Андрес, естествено, държи да знае какво е станало със сестра ѝ и иска вие да откриете. Аз обаче имам намерение да си правя откритията лично, вие ми трябва само за отправна точка.

— Аз съм професионалист.

— А аз плащам по-големия дял от разходите. Точно седемдесет и пет процента.

— И защо седемдесет и пет, а не осемдесет или седемдесет?

— Разделих предполагаемата крайна сума на четири части и поех три от тях: първата — защото аз подех инициативата, за което нося отговорност; втората — защото вие, без да искате, ще ми помогнете в собствените ми разследвания; и третата — защото смятам, че работи ли човек, трябва да бъде възнаграден.

— Знаете ли ми тарифата?

— Всичко сме обсъдили с Чаро.

Затвори очи, за да вкара в мозъка си всичко, което Карвальо бе казал или тепърва щеше да каже. Изгледаха се, донякъде изпитателно, донякъде защото се колебаеха каква да е следващата дума, на която да заложат. Нарсис въздъхна, сякаш му се налагаше да говори по задължение.

— Хубаво. Предполагам, че искате да опознаете семейството, да поприказвате за мъртвата. Имам време. Мога да ви придружа.

Стана, свали си престилката, провеси я на закачалката, завинтена на един от стелажите, и от един гардероб извади същото кадифено сако, с което се беше появил в кабинета на Карвальо. Детективът тръгна по обратния път към магазина.

— Не. Не оттам. Няма нужда.

Нарсис щракна едно копче и Карвальо предположи, че над вратата между склада и магазина се е включил светлинният сигнал. После автодидактът се насочи към библиотеката и с два пръста натисна един метален кръг, вграден в дървесината. Секцията се завъртя около оста си и отвори проход към помещение, осветено от естествената дневна светлина.

— Заповядайте.

Карвальо пристъпи в малка необзаведена стаичка, чиято единствена особеност беше металната врата в дъното ѝ. Нарсис го последва и пръстите му накараха стената да се върне на мястото си. През металната врата минаха във вътрешен двор, а от вътрешния двор

излязоха на улицата. Карвальо реши да не му доставя удоволствието да го пита за тайния изход, но като го погледна с крайчеца на окото си, разбра, че Нарсис тържествува тъкмо заради неизречения въпрос. Поне така предположи, понеже онзи продължаваше да се усмихва.

---

[1] Нарсис! Нарсис! Ела в магазина, че не знам какво искат! (кат.). — Б.пр. ↑

[2] Авторът говори за масираната вътрешна миграция от Испанския юг към Североизтока. Общият език на кореняците каталонци и преселниците е единствено испанският. — Б.пр. ↑

[3] Нарсис, имаме ли „Казабланка“? (кат.). — Б.пр. ↑

[4] Имаме го. (кат.). — Б.пр. ↑

[5] В Каталония и Испания Денят на Влъхвите се празнува със семейни сбирки и подаръци на 6 януари, Богоявление. — Б.пр. ↑

[6] Жузеп Карне (*Josep Carner*, 1884–1970) един от най-изтъкнатите каталонски поети, публицист, преводач, дипломат и убеден републиканец, живял в изгнание от края на Гражданската война до края на живота си. — Б.пр. ↑

— Докъде стига железопътната линия? В посока към планината, където е изворът Митджа Коста, имаше черен път и краварник край него. Държеше го един животновъд от Арагон на име Хоакин. Имаше дъщеря, Аурора, и брат, който го убил гръм, докато товарел пясък в коритото на Риполет.

Автодидактът кимаше на думите на Карвальо, без да ги слуша, и се включи чак на последното изречение.

— Гръм ли? Над Риполет?

— Да е било преди едно четирийсет години. Идвах да си карам летата в Монкада, у краваря, беше приятел на нашите.

— Нима?

Автодидактът нехаеше за спомените на Карвальо.

— Звучи странно, летуване в Монкада.

— Имаше хора, които летуваха и още по-близо до Барселона. В Трес Торес или Валвидрера.

— Не се съмнявам.

От предишния пейзаж нищо не беше останало. Всичко приличаше на кое да е предградие в кой да е град и Карвальо се дразнеше от опропастения изглед на спомените си.

— Екскурзиите до Митджа Коста бяха голямо забавление, защото тогава се биеха дупки по кариерите и ние, децата, вярвахме, че Супермен си играе със скалите.

Блок след блок, пряка след пряка — архитектурен и човешки потоп.

— Веднъж едно момиченце падна на гарата. Тогава вечно имаше навалица покрай влаковете. Или влаковете са били малко, или хората — в повече. Макар че надали е имало чак толкова много хора, щом войната току-що беше свършила.

— Явно е имало недостиг на влакове.

— Та момиченцето падна на коловоза. Можете да си представите виковете и суетнята на близките му, да скочат ли, да не скочат ли долу. И изведнъж от тълпата се подаде една ръка. Спомням си я дълга, ужасно дълга, два-три метра, че и повече, и могъща, като ръката на великан. И на края на ръката се отвориха пет пръста, които сграбчиха момиченцето и го изтеглиха на перона в мига, в който пристигна влакът.

Автодидактът избра един вход, който се отваряше към сиво фоайе, мебелирано със сиви пластмасови столове и декорирано с кутии от зелен метал. Геометричната стерилност на стълбищата губеше от своето въздействие заради гълчавата, вдигана от вездесъщия плебейски живот: жени роптаеха срещу своите деца, съседки или теглила, деца роптаеха срещу участта си на деца, тук-таме се трясваше врата и звучаха десетки радиа и юмручен тропот по вратата на асансьора, който все пристигаше прекалено бавно.

— На четвъртия са.

Заприпка пред Карвальо тъй чевръсто и устремно, сякаш в свободното си време катереше върхове, а междувременно с крадливи погледи се мъчеше да установи дихателната нищожност на спътника си, когото очевидно смяташе за уседнала кабинетна твар. Но Карвальо не му остави повече от едно стъпало преднина, от любезност, и даже си запали пура по средата на изкачването.

— Пушенето и физкултурата са безумна комбинация.

— Човек е рационално животно само донякъде.

Вратата на апартамента отвори петдесетинагодишен мъж, зле сресан, зле обръснат, с размъкната риза над кадифените панталони и под жилетката с цип.

— А, ти ли си.

И остави отворено, за да влязат двамата в дългия коридор, покрит със свлечени тапети и осеян със затворени врати на стаи чак до другия си край, където беше трапезарията с рогозките по пода и стария телевизор, свидетел на не едно дълбокомислено слово от времето, когато Франко още беше онзи, който беше.

— Марикита няма ли я?

— Не, и Андрес го няма. Върна се от халите, от „Меркабарна“, полегна малко и ей сега тръгна за университета.

— Да не си е намерил работа в „Меркабарна“?

— За няколко дни. Носи по-едрите покупки на клиентите. Набират момчета почасово, за да не назначават на договор големи мъже, на които и акълът, и топките им са си вече на мястото.

И човекът посегна към топките си, преди да седне и да се отнесе с химикалка в ръката и очи, впити в някакъв ситно изписан лист хартия.

— Не й разчитам почерка. Да му се не знае. Не й разчитам почерка.

В гласа му се дочу началото на хленч и автодидактът взе листа, за да го разучи.

— Какво е това?

— Списъкът с покупките. Мария го написа, преди да иде на работа. Какво пише тук?

— Май „галета“.

Нарсис протегна листа на Карвальо за спешна консултация и детективът кимна да потвърди.

— Онова ли, дето го правят от стрит сухар?

— Нещо такова. Ползва се за панировки.

Човекът продължи с разшифрирането на списъка и остави новодошлите в мълчаливо очакване.

— А тука?

— *Мамела*. Ама че странно. Знаете ли какво е *мамела* на каталонски?

— Все тая, каквото — такова. За ядене е.

Само че любопитството на автодидакта не се задоволи с претупания отговор на семейния интендант и той не отмести въпросителния си поглед от Карвальо.

— По мое време това бяха филета от краве виме. Продаваха се вече сварени и се ядяха панирани. Бяха евтини и с малко въображение заместваха месото.

— Вимето е вкусно — блеснаха предизвикателно очите на интенданта.

— Спор няма.

— По-добре виме, отколкото лайна.

Карвальо се съгласи с бабаитлъка на мъжа, който вече беше приключил с анализа на списъка, стана, откачи един найлонов плик от кукичката, забита в рамката на кухненската врата, и се сбогува с тихо ръмжене, което не заглъхна, докато не излезе от къщи.

— Много бил докачлив.

— О, по това време поне е на себе си. Ще се върне на няколко чашки. Ще хапне надве-натри, казва, че не си изкарва сам прехраната, затова, а следобеда ще продължи да се налива. Довечера този дом може да се превърне в ад. Не, не е агресивен. Депресивен е. По цяла нощ

реве в тоалетната. Първо го преместиха на ново работно място, после го изхвърлиха на улицата, а сега семейството живее благодарение на така наречената сива икономика: жената се цани чистачка тук и там, а Андрес се хваща, с каквото първо падне. Малките още ходят на училище. Другите все едно не съществуват. Той върши домакинските задачи, ако е в настроение. Понякога кипва, мъжът бил мъж, казва, и обръща кофата с мръсна вода на пода или изхвърля метлата през прозореца.

— Лоша фаза.

— Все така ще бъде занапред. Трябва да свикваме с друг тип култура на труда. Трудът е благо, което не стига за всички.

— На мен ли обяснявате... С тази култура на труда отдавна вече съм свикнал.

— Но вие сте в непроизводствената сфера и не можете да разберете прекършената психика на тези хора, които навремето са се почувствали хора именно заради работата си, а сега се чувстват търтеи. Андрес например още няма такива грижи. А по-малките му брат и сестра ще принадлежат към друго поколение. За тях трудът ще има нов смисъл.

— Само че и те ще искат да ядат.

— В бъдещето ще се яде по-малко от сега.

Не се шегуваше. Нейде из гънките на мозъка му се криеше необоримата информация, въз основа на която се беше произнесъл.

— Много икономисти виждат в сивата икономика опасно връщане към зората на трудовия пазар, разбирате ли? Своего рода връщане към свободната експлоатация на човека от човека, сякаш сто и петдесет години работнически борби са отишли за оня, дето духа. Но ние всъщност сме изправени пред ново явление, при което работодатели и работници си поделят отговорността за опазването на една система в криза. Капитализма го спасява работническата класа, включително, когато скланя да остане безработна или да работи в условия, по-окаяни и от робските.

— В замяна на какво?

— На това да не се чувства задължена да вдига революция или даже да се опитва да я вдигне. Всеки подобен опит би бил напразен. От архивите до вертолетите — всичко сега е в заговор против революцията. Революцията вече може да се случи само в селвата, и то

в определени рамки, защото съществува международното равновесие, равновесието на терора, и когато везните се наклонят твърде много към революцията или към контрареволюцията, възниква рискът от ядрена война, като единствен вариант за налагане на едното или другото. Ситуацията ни е патова, исторически пат. Засега пишете хиксче във фиша.

Складовият учен имаше стройна теория, но на Карвальо този импровизиран семинар по социални науки започваше да му дотяга.

— Какво чакаме сега, началото на някакъв симпозиум?

— Не. Да си дойде някой адекватен член на семейството. Марикита или Андрес. Тя обикновено се връща малко преди обяд, слага манджата на печката и отскача да отчетне някоя работа. Чисти и при нас в магазина например.

— Значи вие я осигурявате.

— Тя си плаща осигуровките на дело, аз — на документи.

— Сиво социално осигуряване.

— Смесено социално осигуряване. Дават ли ти — дръж...

Вратата се отвори и Марикита се зададе по коридора, леко усмихната заради изненадващото посещение, леко притеснена заради отсъствието на мъжа си.

— Още ли не се е върнал от пазар?

— Току-що отиде.

— Ами аз какво да готвя сега? Ох, мъже! Ни се водят, ни се карат.

— Първо хубаво почиствате сардините. Ще гледате да са малки, но пък не и съвсем ситни. И като ще е чистене, да е като хората — няма само да махате главите и вътрешностите, а ще изстържете и люспите. Като станете готови, слагате в ниска тенджерка, най-добре глинен гювеч, повечко зехтин и една-две скилидки чесън, зависи колко човека сте, и щом чесънът хубавичко се запържи, до златисто, само ще гледате да не изгори, го вадите и в още вrelия зехтин слагате рибите, колкото мазнинката да ги сепне и да ги стегне, не повече. Вадите и тях, и в зехтина правите обикновена запръжка, с мъничко лук, има хора, които го предпочитат и съвсем без, домати, половин лъжичка червен пипер и някакъв зеленчук, примерно грах или от оня крехкия зелен фасул, който се продава вече варен. Като се позадуши, сипвате ориза и го пържите, докато си смени цвета и тогава имате два варианта — или доливате чиста водичка, или вода с кубче бульон, за да подсилите вкуса. Ако сложите бульона обаче, трябва да внимавате със солта, защото кубчето вече си е солено. Щом видите, че оризът е почти готов, слагате отгоре сардините, печени червени чушки и накълцани чесън и магданоз. Като клопне, веднага го сваляйте от котлона, че да не се скапят сардините и после да нямат вид. Може и с печен шафран вместо с червен пипер. Това е — говореше Марикита и изпълняваше, наблюдавана отблизо от Карвальо. — Вашата баба така ли приготвяше ориза със сардини?

— Почти. Понякога добавяше картоф, предварително го пържеше на кръгчета и после го вареше с ориза. И салатно цвекло, жилите от листата му.

— О, и така може. Има си хас. Вижте как сардините ми спасиха положението. Човек се прибира, спокоен, че ще намери работата свършена, а те и до магазина не рачили да прескочат. Вижте, сега приготвям запръжката и пържените сардини, а като дойде време за обяд, за двасет минути ще довърша и останалото.

Кулинарна досада избиваше изпод киселата усмивка на автодидакта — беше задавал въпроси през цялото време, но повече от жажда за знания, отколкото заради въображаемите наслади на небцето си. И когато Марикита приключи с предварителната подготовка на обяда, изсуши си ръцете с един кухненски парцал и отново ги настани в трапезарията, всезнайкото оповести:

— Забележителна е хранителната мъдрост на това ястие. Присъствахме на практически урок по диететика на оцеляването. Обърнете внимание на съставките: сардини равно на протеини, и то най-евтините, зеленчуци равно на витамини, ориз равно на въглехидрати. Всичко, от което се нуждае човешкото тяло, за да действа, е събрано в това простичко и икономично ястие. Единственият недостатък на така наречените „сини риби“, тоест потлъстите видове, е, че са пълни с токсини. Но допускам, че обръгналият метаболизъм ще ги елиминира далеч по-лесно от непривикналия. Сардините са жива отрова за хората с чернодробно-жлъчни проблеми.

Марикита присъстваше на съкратения курс по собствените си кулинарни привички с физиономия на човек, който знае за какво иде реч, като да беше майката на цялата тази философия.

— Това с една ябълка за десерт си е екстра.

— Аз по-скоро бих препоръчал портокал, съдържа повече витамин С, отколкото ябълката. Въпреки че тя пък е богата на витамин А.

Марикита обмисли възможността за промяна.

— Да де, но на пазара изкарват едни портокали, които на нищо не приличат. Саксийни плодове някакви.

Карвальо загуби интерес към диетологичните страсти на автодидакта и готовността на жената да се поучи и когато просветител и просветена свършиха с обсъждането, забелязаха, че Карвальо най-безцеремонно се прозява.

— Май е време да поговорим за онова, за което сме дошли да поговорим.

Карвальо даде знак с очи, че наистина е така, и останалите двама му отстъпиха думата.

— Преди всичко искам да ви кажа, че поемам случая, но от вас очаквам да ми обясните някои неща, които ме съмняват. Сестра ви често е идвала в Барселона, но не ви се е обаждала. Първо: къде е нощувала? Второ: лекарите са потвърдили, че са я преглеждали, но с уточнението, че ѝ е нямало нищо сериозно, а тя въпреки това е продължавала периодично да ги посещава. Защо? Трето: убита е зверски и предполагам, че тогава полицията и съпругът ѝ са дошли

при вас да подпитат едно-друго, това е най-близкото до ума, а и сигурно са допускали, че все нещо знаете за барселонските ѝ визити.

Жената изчака автодидактът да отговори и като видя, че се бави, го подкани с жест.

— Добре, пак аз ще говоря за чуждите работи. Първо: според полицията, откакто е започнала да идва в Барселона, винаги е отсядала в пансион „Трес Торес“, в горната част на града. Само че и това място е една загадка. Никой не знае къде всъщност е ходела.

— Не може да не е оставяла адрес за връзка, за спешни съобщения от мъжа ѝ, пък и изобщо.

— Това да. Изглежда, всеки път е резервирала стая в „Трес Торес“ и ако е имало съобщения, те са се получавали там. Обаче тя не е нощувала в пансиона. Това, което ни казаха от полицията, беше, че и досега са в неведение по въпроса. Второ: тя рядко е посещавала повторно един и същ лекар и в течение на три години е обиколила всички по-големи кабинети в града — от Дешеус до Пучверт и от Бараке до Пуал.

— Може да е събирала материал за здравна енциклопедия.

— Трето: съпругът ѝ не ни потърси, искам да кажа — не потърси балдъза си. И на двете или трите писма, които Андрес прати от името на майка си, отговори с по няколко думи. Доколкото разбрахме от полицията, дал им картбланш и не проявил почти никакъв интерес към случая. Деца не са имали. Мъртвата няма друг пряк сродник, освен сестра си. Това е.

— Много ли вземане-даване си имахте с полицията?

— Ами ние научихме чак когато всичко се покри. Разбирате ли? Синът ми спомена, че е мърнал новината във вестника, но и това не трая дълго. Отначало вдигнаха голяма шумотевица, после изведнъж сякаш загубиха интерес, знам ли. От „Интервю“ се опитаха да се разровят, но онези от Албасете се заинатиха и попречиха да излезе дори една-едничка снимка. Говорих с някакъв инспектор Контерас, делови такъв и вечно нещо сърдит.

— Познавам го.

— Истината е, че през цялото време беше много учтив, но не му се приказваше, все едно му се пречкаме из краката.

— Като видя, че от тях нищо ново няма да измъкне, си уми ръцете.

— Откъде да започна тогава?

— Вие си решавате.

— Вярно.

Вратата се отвори и мъжът влезе в коридора, потътри крака по кръстния си път, натоварен с пликове и в двете ръце и франзели под мишниците.

— Някой да ми помогне, иначе хвърлям всичко на пода.

Жената се притече, като между другото доближи нос до устата му, дръпна го, обърна се към гостите и им смигна съучастнически.

— Имах чувството, че край няма. Не знам откъде се взимат толкова жени. Не знам. Всички магазини са пълни. Пререждат те. На луд те правят. Последната! Коя е последна! Вие ли сте последна? Госпожо, най-много да съм последен. Гледате ли въобще с кого говорите? Бутат се като магарици, врат се, ръгат, ама смей нещо да им кажеш, ще те направят на мат и маскара. Зле ми става.

И наистина му беше зле, защото се свлече запъхтян на един стол.

— Май ме хваща астматичният пристъп.

— Излез на прозореца и дишай дълбоко.

— Вали.

— Не излизай тогава.

— Хваща ме астмата.

— Ама като смучеш вино, те пуска.

— Аз — вино?

Мъжът стана и доближи лицето си до това на жената.

— Ти нямаш уважение! До гуша ми е дошло да ме унижаваш!

— No li facin cas que esta mamat^[1] — каза жената на гостите, но опитът ѝ да загърби мъжа си се оказа безуспешен, защото той я дръпна за ръката и я принуди да се обърне към него.

— Нарочно говориш на каталонски, за да ми късаш нервите!

— Нарсис е каталонец, а аз говоря на каталонски с когото си искам.

— Нули фасин кас... нули фасин кас... Ти да не смяташ, че си ме турила под чехъл ма, като сестра ти — баджанака, или като оная курва, братовчедка ти?

Оная курва, братовчедка ѝ, беше Чаро, но Карвальо не се почувства засегнат. Обективно погледнато, истина беше.

— Господин Луис, дайте да не си разваляме настроението. Поемете си дъх и не си го слагайте на сърце, не е добре за здравето ви.

Мъжът признателно прие възможността за измъкване, която му предостави автодидактът, седна на стола и бавно потъна в самосъжаление, накрая зарони сълзи.

— Тя не ме уважава, как тогава да ме уважават децата ми.

— Тук всички ви уважават.

— Хайде, стига. Спри и си вземи хапчетата.

Жената сложи една кутийка на масата и го помилва по косата на път към кухнята за чаша вода. Като се върна и в нейните очи имаше сълзи и на Карвальо му се стори направо неприлично да присъства като воайор на поредния епизод от тази натрупана, ежедневна, непоправима скръб. И автодидактът не го свърташе, затова стана, извини се с нещо належащо и несвършено и отведе Карвальо, изоставяйки семейството на произвола на възцарилото се болезнено мълчание.

— Как ви се струва? Дали наистина са нещастни, или си знаят, че трябва да изглеждат нещастни?

Карвальо се изуми от хрумването на чудовището, изречено на една от площадките по стълбището, което ги връщаше в отсамната половина на живота.

— Знаят си, че трябва да изглеждат нещастни, за да им бъде простено, че са се провалили. Много е любопитно.

Биваше си го автодидакта — едно безподобно съчетание от социален работник и мръсен кучи син.

---

[1] Не му обръщайте внимание, насмукал се е (кат.). — Б.пр. ↑

Половината Порт ъф Спейн се беше изсипал в Савана на конно надбягване и отсъствието му подсилваше обезлюдения вид на града, оставен сега на амбулантните търговци и на отделни минувачи с портативни касетофончета, директно свързани с ушите. Въпреки това се бяха намерили достатъчно сеирджии за проповедта, която облечен като халиф чернокож свещеник държеше на площад „Уудфорд“ в компанията на осем нагласени с розови роби монахини — сладкопойна, кръшна секта с крака в безспирно движение.

— Христос е бил черен! — провикваха се изтънко от време на време монахините, едните старици, другите момиченца, без средно положение.

На заден план Червеният дом, парламентът, бдеше отрезвяващо могъщ, солиден като самата власт, необорима и неподатлива на крайностите на въображението на мистиците, плъпнали из града с островитянската си лудост. По това време на деня аукционните къщи по улица „Фредерик“ вече бяха затворени, а магазините започваха да окачват „Closed“ зад еднообразните си витрини, сигурно дело на същото чертожно перо, което беше нарисувало целия скучен град. От време на време, на тайфи по четирима или петима, минаваха черни младежи, разтресени от музиката, която се вливаше във вените им през слушалките на закачените за коланите им уокмени или транзисторите, от чиито кутии черпеха съсредоточение. Колкото по-близо до пристанищните навеси, толкова по-грозен и пуст бе градът. В очите на Хинес още тежеше плъзгавият, горещ Пич Лейк — чудо на природата според продавачите на този сенчест рай, — естествено езеро от тонове асфалт. Дебелокожо, сиво море, до което се стигаше по тунел през джунглата, коронен номер на таксиджиите от острова.

— От този асфалт са правени улиците на Ню Йорк, а в Европа — парижките авенюта — информира го почти благоговейно неговият индиец.

Хинес го поздрави за тринидадския принос в изграждането на световната пътна мрежа. После, докато наблюдаваше асфалтеното езеро, дълбоко над деветдесет метра в центъра, си спомни за асфалта, който бе виждал като измъкната от всякакъв контекст стока, насипана в трюмовете на стари танкери, използвани за превоз до окончателния си упадък. Лепкавата материя, която беше възприемал като част от някакво смътно първично цяло, всъщност идеше оттам, от това гъсто

блато, което само с вида си будеше страх от потъване в лигите на земята. След Пич лейк Тринидад вече нямаше тайни за него.

— Остава да видите Птичето капище. Няма равно на земята. Природен резерват за всички птици на света. Прекрасно е надвечер, когато се прибират по гнездата си. Можете да обиколите парка с лодка.

Капището беше по пътя обратно от Пич Лейк, но Хинес предпочете да се върне към наказанието на Порт ъф Спейн. Нямаше какво да върши и какво да очаква, затова се залута из града в търсене на нещо по-вдъхновяващо от здрача в стаята си или съзерцаването на работохоличния пристъп на индиеца, който чистеше празния басейн на хотела час по час, ден след ден, с перверзното упорство на човек, който конти мъртвата си любима. Привлече го пулсът на калипсото, което репетираха в стоварищата до старата фабрика на „Ангостура“. Момчета и момичета подхващаха протяжните, пестеливи мелодии, прекъсваха ги, запяваха на различен глас, взаимно се поправяха. В другия ъгъл на същото помещение масовките за карнавалното шествие пробваха костюмите си на крокодили и водни лилии, а едно черно девойче се преобрази в пълнолуние, озарено от крушките, които запали с ключ, скрит в шепата си. Всичко напомняше на подготовката за селски събор в Испания, единствената разлика беше във формата. И в младежите, които явно се чувстваха горди изразители на островния характер; гордост, подсилена от присъствието на двамата или трима чуждестранни зяпачи, захласнати, както им се струваше, от тяхната фрапантна екзотика. Мене ли ще смаете, помисли си Хинес. Че аз идвам от страната на хотата и бичетата, пребити с тояги, на качулатите великденски поклонници и разкаяните грешници, дето се самобичуват, за да си изкупят вината. Пред тях вие сте като читалищен ансамбъл за народни танци. Това избухване наум го успокои и той се върна в хотела. Плашеше го идеята да се затвори в пълната с призраци и натрапчиви спомени стая и седна под козирката на градинското кафене с изглед към балсамирания от индиеца басейн. Стачката на хотелския персонал продължаваше, защото чак на стотната му прозявка дойдоха да го питат какво ще желае. Двоумението му предизвика подсказване от съседната маса:

— Опитайте *Peach*^[1].

Намигна му едър, тъмнокос мъж с маслинен тен и големи бадемови очи на ливанец. От мястото до него любопитно го

наблюдаваше рижа луничава жена с леко отпуснати бузи и лъснала от грима кожа. Поръча си *Peach* и му донесоха дълго питие с вкус на сиропирана праскова.

— Бомба, а?

Приказваше им се. Жената не можеше да се реши с ококорени или с премрежени очи да гледа и пърхането на миглите ѝ наведе Хинес на мисълта, че има проблеми с лещите.

— Знаете ли как се приготвя?

Мъжът стана от тяхната маса, дойде, яхна стола срещу Хинес и му издекламира цялата рецепта на балсама.

— Лек ром, праскова, сок от зелен лимон и няколко капки черешов ликьор мараскино.

Примлясна и кимна към Хинес, за да го поощри да отпие, все едно му помагаше да прокара течността надолу в гърлото си.

— Настоях да ми го правят с пуерторикански ром, той е най-финият. Понякога ползват какъвто им падне. Но ако ти сложат ром от Мартиника, да речем, край. Ромовете, които се произвеждат през дъндър^[2], не стават за плодови коктейли. Аз в Сиатъл, където живея, съм барман.

Четвъртитата ръка на мъжа стисна ръката на Хинес в мига, в който той я подаде, и веднага литна, за да махне на рижата да се присъедини към тях.

— Това е Гладис, жена ми. Тя не е американка, а канадка. Вие да не сте от Венесуела? Испанец? Испанец от Испания? Уаааау!

У бармана от Сиатъл се надигна оргазмен възторг и ръчищата му тупнаха раменете на рижата и Хинес.

— Жив *Spaniard*^[3]! Какво ви води на този скапан остров, амиго? Куфарът ми е пълен с туристически брошури. Бях ѝ обещал на Гладис почивка на Карибите, като си доизплатя вноските по бара. Карибите. Пек. Музика. Искрах на Аруба, там слънцето е гарантирано и нощем. А гледай къде се заврах. Пет кила сложих отгоре, все лежа и спя.

Замачка си шкембето и защита преливащите по цялата обиколка на колана тлъстини.

— Каня ви на един *Planter's Punch*, за да отпразнуваме нашата среща.

Ще не ще, сервитьорът трябваше да се измъкне от своето стачно или летаргично вцепенение, когато американецът се разкреця като на

родео, под съпровода на благоприлично смутения кикот на луничавата. Сервитърът се докачи от начина, по който го викаха, а и защото не беше чувал друг път за плантаторски пунш. Сياتълецът стана, хвана го под ръка и въпреки явното му нежелание, го подкара към хотела. Смахът на луничавата беше добил възторжени нотки, а свитото й юмруче, мине не мине, тупваше Хинес в гърдите, за да му предаде безграничното й веселие.

— Каквото Мики не е решил, това не е направил.

Топлите очи на жената блещукаха алкохолно.

— Сам ли пътувате, или с компания?

— Сам.

— Командировка?

— Не.

— Туризм?

— И това не. Просто пътувам.

— Просто пътувам! — изимитира жената тона на Хинес през кикот и сложи съучастнически ръка на рамото му. — Ей го, иде моят Робърт Редфорд.

Робърт Редфорд се зададе в ритъма на румба, която само той чуваше, раздрусал шейкър в ръце. Еликсир в кехлибаренооранжев цвят изпълни високите чаши.

— Ще го пробвате по рецептата на Мики. Ямайски ром, лимон, портокал, сода, захар.

Хинес нямаше място за толкова течност в стомаха си, но я изпи на бавни глътки. Той всъщност изпитваше благодарност за безплатния спектакъл, който двойката изнасяше пред него.

— Трябва да се махнем от острова, макар и за ден. Казаха ми, че в Тобаго времето било по-добро, на половин час път с фокер оттук е. Мятаме се на фокера, прелитаме ниско над гората и та-та-та-та-та, отстрелваме всички маймуни. Мики и Гладис още утре отпрашват за Тобаго за цял ден, чувствайте се поканен.

Хинес отклони предложението с жест, но настойчивостта на американеца не знаеше отказ. Той пошушна нещо в ухото на гаджето си и двамата се разсмяха, а после зяпнаха новия си приятел с тъповато задоволство. Мики се извини с някаква забравена задача за отмятане и жената и Хинес останаха насаме. Свободната размисъл не беше

стихията нито на жената, нито на моряка, а барманът не се връщаше. Главата на Гладис се склони към неговата.

— Няма да се върне. Остави ни сами.

— Защо?

— Има си свои планове. Като си тръгваше, ми каза: Гладис, оставям те в добри ръце. В добри ръце ли съм?

Хинес си представи какво можеха да свършат ръцете му по нейното дългнесто, непохватно тяло, което обещавахе непредвидими ръбатости и какво ли още не, ако се съдеше по това лице на наивна луничава развратница. Разпери ръце пред Гладис.

— Това са. Други нямам.

Гладис се наведе и го целуна по дланта. Залепи устни о кожата му и ги отвори, за да даде път на силен, грапав език, който лакомо заблиза нощта, събрана в шепите му. Вдигна глава.

— Искам мъж и легло.

После Хинес се озова крачещ след нея, нервен и нетърпелив като за първи път. Когато влязоха в стаята му, не я разпозна като своя, докато Гладис не покри отворения куфар със съблечени дрехи и не се просна в източената си голота на влажен морков върху кревата. И от жената се подаде ръка, която отвори цепката на панталона на парализирания мъж, пое възходящия му пенис и го поднесе към устните си, сякаш е хотдогът с най-страхотната горчица на света.

— Ммм, че вкусно!

И го бутна в устата си на прегладняла самка питон.

---

[1] Праскова (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Дъндър (*dunder*, англ.) се наричат богатите на дрожди и частично ферментирали пенести остатъци от производството на една партида ром, с която се заквасва следващата. — Б.пр. ↑

[3] Испанец (англ.). — Б.пр. ↑

— Не се притеснявай. От пиенето е.

Гладис го целуна по бузата и с две ръце насила вдигна лицето му срещу своето. Поведението на женските хоминиди следва общоприети схеми. След провален любовен акт женският хоминид от европейден тип обикновено хваща лицето на несполучилия си партньор, поглежда го втренчено, с културно обусловена нежност, и му предлага щедростта на своето разбиране.

— Отивам да видя какво прави Мики и пак ще се върна.

— Мики знаеше ли, че си с мен?

— Да. Запиля се някъде с две негърки, с които се беше уговорил в някакъв бар на Централния пазар. Там някъде, около пазара. Вдига му се само с негърки, при това ако са чифт. Той тук го откри това, в Тринидад. Аз не съм му жена. Работя му в бара.

Обличаше се и говореше. Отвори вратата и в стаята нахлу светлина откъм коридора. Контражур Гладис размахна пръст със закана, която Хинес отчете като пряко отправена към неговия пенис.

— Да не си мръднал, Гладис ей сега се връща.

Напускането на жената го накара да се почувства приятно, сигурен в убежището си, отново само негово. Задряма и няколко часа по-късно се събуди от нечие осезаемо присъствие край леглото. Гладис пак беше там и се събличаше права, до упорито отворения куфар. Чувахе лекия шум на дрехите при падането им една върху друга. Жената се наведе към лампата на нощното му шкафче и я запали.

— Буден ли си?

Развърза късата опашка, която се полюшваше на тила ѝ, и по устните ѝ пробяга езикът, обещание този път за съвършено обслужване.

— Изморен ли си? Тоя шопар Мики още не се е върнал. Чакай Гладис да ти помогне. Гладис може да съживи мъртвец.

И под светлината на крушката в плисирания абажур започна една церемония по обладаването, която придаде на Гладис вещерски очертания в търсенето ѝ на мъжкия орган и поемането на звяра в устата ѝ, където той бе разходен във всички посоки и сякаш едва обуздаван да не избяга от влажната си тъмница. С глава, повдигната на двойната възглавница, Хинес виждаше как пенисът му се мъчи да се изплъзне от тази пещера, как върхът му се бори да пробие тъканта ту на лявата буза на жената, ту на дясната и накрая изчезва в дълбините

на гърлото ѝ, как за малко да изскочи като мокро бутало, преди да бъде всмукан за кой ли път от неумолимите устни. Дожаля му за нещото, сякаш не беше негово, сякаш някаква странна местна упойка го делеше от безжизнения мускул, който жената се опитваше да вдигне от мъртвите. Усърдна като отличничка, безмълвната Гладис преговаряше всичките си уроци по секс наум и в определен момент явно отчете, че няма нужда от още орална стимулация, защото изплю апетитния си залък, обкрачи лежащия и намести удобно седалището си в скута му. Мушна ръка в мрака на допира помежду им, хвана внимателно пениса и въпреки относителната му омекналост, постепенно го напъха в себе си с акуратността и асептичността, с която се слага свещичка. Вдигна се и се спусна, за да се увери, че пенисът му е в състояние да удържи още вдигания и спускания и опря отворените си длани върху мургавите гърди на мъжа. Обърна лице към зенита на тавана и започна да се движи нагоре-надолу, бавно, полека, след това малко по малко ускори темпото и го придружи с пъшкане и откъслечни думи, които варираха от миличък през любов моя до чукай ме и силно напомниха на Хинес за професионалния жаргон в пристанищните бардаци. Нарастващата възбуда на Гладис предизвика пропорционално нарастващо охлаждане на мъжа, до мига, в който подложената му на изпитание част загуби и минимума консистенция, необходима за постъпателно-отстъпателната операция. Отначало Гладис не забеляза или се направи, че не е забелязала загубата на физически контакт с удоволствието, но накрая призна поражението си и наведе глава със затворени очи и вгълбено изражение, изражението на човек, който търси прекъснатата нишка на разговор или на спомен. Събра кураж с усмивка и все още затворени очи, после ги отвори и закачливо изгледа партньора си.

— Рожбо. Рожбо моя. Не ти ли харесвам?

Внезапно се спусна на леглото с прецизността на космически модул и устата ѝ потърси тази на Хинес, за да се натъпче с нея, с груби захапвания и галещи зъби, създадени да си играят ту на разкъсване, ту на милувки. Еротичните подкани вървяха в ритъм, успореден с този на ласките, но от време на време жената се отдръпваше, за да оцени развоя на душевните събития у партньора си и възхода или падението на основния ингредиент. Просна се до него и гласът ѝ облиза ухото му.

— Какво ти харесва? Кажы какво ты харесва и Гладис ще ты го направи. Гладис е на сухо от петнайсет дни. Кажы. Да не обичаш да те бият? Или ты да биеш?

Мълчаливите откази на Хинес не я обезсърчиха. Върна се към позата на четири крака, този път със задник, навирен към очите на Хинес, и го размърда, като че беше сладкиш, който хем искаше, хем се боеше да бъде изяден.

— Видя ли ми катеричката, рожбо? Мека катеричка. Цялата за теб. Всичко за моята рожбичка.

Хинес се извърна и потърси в ъгъла на стаята извор на вдъхновение, някакъв културен стимул от обикновено възпитание, от едната необходимост да не се изложи, и скочи като похотливо чудовище, което нахъсва само себе си със задъхана страст, и ръцете му се превърнаха в усти, които започнаха да месят месата на жената. Да, да, викаше с екзалтирано удоволствие рижата и подлагаше плътта си на слепите отърквания на мъжа, който в стремежа си да не вижда онова, което не искаше да вижда, от време на време бъркаше посоката и се стоварваше в празнотата на дюшека, откъдето жената неотклонно го прибираше, преди да се е отметнал от възкресението си. Ритуалът постигна някакъв резултат, Хинес сметна, че е в състояние да яхне чуждото тяло и така и стори, с безцеремонност на завоевател, посрещната въодушевено. Дори успя да проникне там, където толкова го канеха, и да започне галоп, който внезапно секна с рухване върху кобилата и с постепенното ѝ примиряване с жалкото състояние на ездача. Така си и остана, с пронизително ясното съзнание за неизбежността на разгрома, в съзерцание на отрепката между краката си, която засрамено търсеше подслон в гънките на собствената си кожа. Жената вече не пръхтеше, а дишаше и дишането ѝ скоро преля от умора към негодувание.

— И това ли беше? Само толкова ли, рожбо?

— Днес не ми е ден.

— Аз съм по-зле. Цялата година не ми е година. Ха. Ама какво ви става на тропика? Какво не ми е наред? Да не би да не ти харесвам?

— Напротив. Много ми харесваш.

— Е, то се видя колко.

Блъсна го така, че той падна от леглото, и тръгна по трясящия се дюшек към изхода от ситуацията. Награби си дрехите и отиде в банята,

за да не подарява на Хинес гледката на пораженското си обличане. От своята позиция на паднал мъжкар Хинес чу шумовете на една добре отработена профилактика: мивка, гаргара, води, обречени на нечиста канална участ. Вратата се отвори, Гладис прекоси стаята почти на бегом и изхрани към мъжа една-единствена дума:

— Педераст.

От пода Хинес вдигна ръце в титанично усилие да се отърси от смешния срам, който изкривяваше устните му в усмивка, а когато малко по-късно се тръшна на леглото, завря уста във възглавницата, за да приглуши хохота, извикан от спомена за напразното трепане на жената. Особено го развеселяваше засмукващата сериозност, с която тя бе пълнила устата си с човешка плът. Успокои се и след смеха му дожаля за луничавата, която се беше раздала толкова пълно и толкова безвъзмездно. През прозореца се промъкнаха колебливи светлици. Стана, за да види дали това е началото на новия ден. То беше. Ехидно намекуваше, че има шанс за слънце — на изток оранжеви ширити поръбваха гребените на облаците, които полека-лека си възвръщаха небето.

— Маракас бей. Булевард „Маравал“. Савана. Пич лейк — изрецитира обречената си програма за деня. И добави: — Босфорът.

И изведнъж му се прииска да види лъже ли го предчувствието. Изкъпа се надве-натри. Облече се и пое към асансьора и входа на хотела, пред който вече се виеше обичайният керван от таксито. Там беше и неговият индиец, който оглеждаше небето за саботьори на климата и космоса. Хинес го наблюдава дълго откъм скривалището си, с единия крак в асансьора, с другия — навън. Фоайето постепенно оживяваше, но гостите на хотела още не се виждаха. Чистачите и чистачките излизаха от тайни забранени врати и се тътреха като тъмни охлюви, изненадани от зората. Индиецът постоя с вдигната глава, проинспектира небето от край до край и накрая се зазяпа към Маракас бей.

— Да, човече, да. Маракас бей — каза Хинес на глас.

Едно момченце, повлечено от тежестта на голямата си цинкова кофа и бърсалката, се обърна да види що за лудост бе тази на белия човек, застанал на вратата на асансьора. Полуоблечен. И бос.

— Ако искаш да знаеш, Бискутер, не ми харесва тая работа. И почти никой от тях не ми харесва.

— Ами зарежете ги, шефе.

— То ако бях зарязвал всеки случай, който не ми харесва... Но човек полека-лека му намира цаката. Влюбва се в някого. Аз — почти винаги в трупа. Отвътре ми идва да взимам страната на мъртвите.

— Надали им е притрябвало. Шефе, приготвил съм ви студено телешко руло, пълнено с трюфели и тарос, в сос от бит каймак.

— Бискутер, ти стигна върховете на новата кухня.

— Надали е особено нова, тази рецепта ми я даде пилчарката от пазара „Бокерия“. Извинете, шефе, но взех кримката, дето я държите ей там, за да затисна с нея рулото, трябваше да му се сложи нещо тежко отгоре, докато изстива.

— Следващия път я готви барабар с телешкото.

— Направил съм ви и *trinxat amb fredolics*^[1] по рецептата, която ви даде управителката на „Испания“.

— Тя не знам дали ми каза цялата истина.

— Вкусно стана.

Карвальо яде и от едното, и от другото, в компанията на Бискутер от отсрещната страна на писалището — човечето се беше свило зад една кухненска кърпа, провесена като салфетка над немошните му гърди. После детективът изпуши полагаемия си кондал номер шест, неоткриваеми иначе пури, които му пращаше един верен клиент от Тенерифе в знак на благодарност за разкритата изневяра на неговата съпруга, прокудена сега чак отвъд Атлантика. Всеки път, щом Карвальо запалеше кондал номер шест, се замисляше за странната участ на хората, които се преструват, че ги е страх да изгубят онова, което не обичат, и даже са склонни да се борят, за да задържат необичаното.

— Я кажи, Бискутер, какво знаеш за Албасете?

— Образува отделен район с Мурсия.

— Това беше преди. Вече не са заедно. Сега е част от автономната област Кастилия-Ла Манча.

— Мурсия сама ли е останала? Значи вече не е район, а провинция.

— И преди имаше райони само с една провинция, например Астурия. Само че и това не е, Мурсия вече е автономна област.

— Официално ли?

— По-официално няма накъде. Нещо друго да се сещаш за Албасете?

— Там е студено и произвеждат ножове. Това е.

— Нищо ново не ми казваш.

Бяха се уговорили с Чаро да я заведе на вечерна прожекция. Тя искаше да гледа „Под обстрел“, защото в него играел бедният брат от сериала „Богат, беден“. Филмът беше толкова отявлено просандинистки, че дори на Чаро й направи впечатление.

— Абе революционерите бяха най-симпатични. Ти искаш ли да стане революция?

Когато задаваше подобни въпроси, Чаро увисваше на ръката на Карвальо и се прилепваше до тялото му, за да му попречи да продължи напред. Обичаше да го гледа в лицето, когато очакваше важни отговори.

— Къде да е тая революция?

— Тук, в Барселона.

— Ще излязат танкове по улиците и съвсем ще се задръсти движението.

— Стига де. Аз сериозно питам. Ей, да ти кажа, Нолти е страхотен, Джин Хекман — също, но на мен Трентинян ми обра точките. Искат ми се ти да приличаше на Трентинян. Сещаш ли се за него в „Един мъж и една жена“?

И Чаро затананика мелодията от филма толкова силно, че Карвальо се огледа, за да види налага ли се да се засрами.

— Чаро, ти какво знаеш за Албасете?

— Там се правят най-добрите ножове.

— Нещо друго?

— Не.

— Нищо ли не знаеш за семейството на покойната си братовчедка? Какъв е мъжът ѝ? Как е живяла там?

— Не.

— Май ще трябва да отскоча до Албасете.

Чаро се изкиска.

— Защо се смееш?

— Не знам, има неща, които ме разсмиват. Някои думи например. Маруля. Мен думата „маруля“ ме разсмива. И ходенето до

Албасете. И Ла Коруня ме разсмива. Представа си нямам защо.

Сбогува се с Чаро близо до „Бокерия“. Тя тръгна към къщи да чака своите първи насрочени срещи или позвъняванията на редовните си клиенти, а той — да си вземе колата от паркинга на площад „Ла Гардуня“. Искаше да се прибере рано и да свърши нещо важно, което още не беше решил какво да е, но вместо да хване някоя от стръмните улици нагоре, към Валвидрера, незначайно как се оказа на булевард „Меридиана“ в посока към Монкада и половин час по-късно вече търсеше място пред „Домашни потреби *Ампер*“. Магазинът беше затворен и единствената светлина вътре бе тази на телевизионните екрани, които излъчваха едновременно трите канала под погледите на редовните зяпачи на витрини. Заобиколи групата сгради в търсене на черния вход на задното помещение и в момента, в който зави зад ъгъла, видя автодидакта да излиза от уличката. Карвальо забави крачка и го последва отдалече. Автодидактът вървеше леко и решително към някаква неотложна цел. Мина две пресечки и влезе в малко бистро, претъпкано с младежи, задъвкали пластмасови на вид хотдози. Чак до улицата се донасяше миризмата на одимено и граниво от кренвиршите индустриално производство, в съчетание с вонята на явно правената с пикочна киселина горчица. Повечето посетители се бяха облакъттили на бара, обслужван от момичета в сини униформи и бели шапчици на вариететни морячета. Имаше и къси маси за двама, със столчета, негодни да издържат дори дупето на класическа балерина с тения. Омразата на Карвальо към този сорт заведения — чието разложително въздействие над младото поколение по негово мнение бе не по-малко, отколкото това на дрогата или глупавите родители — се изразяваше в подобни мисловни описания, които той спускаше като филтър между онова, което виждаха очите му, и онова, което мозъкът му не приемаше. Така или иначе, там седеше Андрес в очакване на своя приятел и двамата се впуснаха в шушукане, в което автодидактът увещаваеше, а другият се мусеше. Карвальо погледа разговора от разстояние, после реши да се яви изневиделица.

— Бистрим футбола, а?

От гърлото на Андрес излезе нещо като стреснато изръмжаване, а автодидактът изпадна във видима тревога за онази част от секундата, която му беше нужна да разпознае напълно Карвальо. Беше безпредметно детективът да се озърта за свободен стол. Нямаше, а и да

имаше, структурата на мястото не позволяваше маса за трима — щеше да заприщи движението по коридора, откъдето осъдените души минаваха да си вземат съмнителното ядиво за космонавти с претръпнали небца, без съмнение родено от мозъка на някой бавен, но сигурен убиец. Създалата се ситуация бе невъзможна. Или Карвальо трябваше да се откаже да седне при тях, или и тримата трябваше да се откажат от бистрото. Автодидактът пръв предложи да отидат в кабинета му в задната стая.

— Въпреки че ти след малко ще трябва да тръгваш за „Меркабарна“.

— За къде?

— За „Меркабарна“. Не си ли там от няколко дни?

Андрес не схвана веднага какво му подхвърля неговият приятел, затова звучното „А, да!“, с което го потвърди, бе произнесено с очи, впити в тези на Карвальо, с надеждата детективът да се върже. Само че той се чувстваше в настроение да ги притеснява, така че вложи няколко капки от най-язвителната си ирония в ответния си поглед към студента. Андрес смутено извърна лице, но продължи в духа, зададен от автодидакта.

— Още имам време. Втора нощна смяна съм, чак сутринта.

Автодидактът не използва черния вход. Влязоха през главния и прекосиха осветеното в неон помещение, където бялата си плът предлагаха домашни уреди и някой и друг малък компютър, на който зяпачите се дивяха, както индианците от Далечния запад на първите телеграфни жици, опънати на фона на Скалистите планини. Жестовете на автодидакта бяха изключително премерени. За броени минути помещението зад магазина се изпълни със струнния квартет в си бемол мажор на Моцарт, а в ръцете на тримата събеседници разцъфтя по едно уиски с лед, което стопанинът извади от минибар, какъвто Карвальо веднъж бе видял в офиса на един мениджър убиец. Или убит.

— Кажете сега.

— Нямам много за казване. Минавах наблизко. Или ако предпочитате, минах нарочно, за да се вживея. Обичам да дишам въздуха, който дишат моите клиенти.

— Въздухът на Монкада е замърсен от циментения прах на „Асланд“.

— Още когато идвах да летувам тук, всичко беше много прашасало.

— Летуване ли? Че на кой ще му хрумне да летува в тази дупка?

— Господин Карвальо беше тук онзи ден, когато ходихме у вас, и ми разказа епизоди от своето детство.

— У онзи животновъд имаше едно яре. Много умно, сиво. Още не му беше паднала пъпната връв и вече скачаше насам-натам като щуро. Много се привързах към него, но един ден го откараха. В кланицата, предполагам, повече не го видях. Сега, като се случи да мина покрай стадо кози, ги оглеждам внимателно всичките, с надеждата някъде да го мерна това яре.

— Абе какви ги дрънка тоя човек? Да не бълнува?

— Остави го да говори. Нещо иска да каже.

— Не. Нищо не искам да кажа. Всъщност дори не знам дали се върнах тук заради вас, или за да се убедя, че нещата не са каквито бяха.

— Сантиментално пътешествие през любовта и смъртта — обади се Андрес измъчено, но саркастично.

— Какво знаете за Албасете? Само не казвайте, че там е кучешки студ или че правят отлични ножове.

— Не, нямаше това да кажа. Албасете е една от провинциите, които в последно време най-силно дръпнаха напред, главно благодарение на постепенното осъвременяване на стария тип земеделие с нови култури и иригационни способности. В областта има много подземни води и започнаха да се прилагат системи за поливане, изградени на базата на централната дълбочинна сонда. Освен това местната земевладелска класа не заспа на стари лаври, а съумя да влезе в час.

Карвальо си помисли: така, така те искам, автодидакте. И автодидактът продължи енциклопедичното си изложение. Макар че то по същество не беше нищо особено. Достатъчно беше да се назубри наизуст някой енциклопедичен речник, Албасете фигурира още на А.

Андрес седеше като на тръни. И през ум не му минаваше да повярва в сюрреалистичната ситуация и предпочиташе да мисли, че Карвальо и Нарсис използват някакъв недостъпен нему секретен шифър.

— Защо питате за Албасете?

— Вие ме замесихте в този случай. Не мога да се допитам до полицията, вие нищо не знаете, а съпругът на Енкарнасион, както изглежда, живее в Албасете. Тази жена е умряла или по случайност, или защото е водела двойствен живот, който на вас ви е неизвестен.

— Че то кой не води двойствен живот?

— Аз например. По цял ден се вра в чуждите работи и нямам време за два живота. Голяма глезотия би било. Но вие сигурно водите два. Това помещение примерно. То е декор на един живот, който е алтернатива на живота в магазина отатък. А ти? Какъв е твоят двойствен живот?

Дойде му на „ти“, защото Андрес имаше детинско лице, лице на преждевременно състарено, вече уморено дете.

— Аз живея три смотани живота. Семейството, безсмисленото ми образование и безразборните ми напъни за работа. Мен не ме гледайте. Никога нищо няма да постигна. По ваше време момчета като мен са започвали от пикола и са ставали банкери. Сега и до пикола не могат да се доредят. То и пикола вече няма.

— Според статистиките работещите в тази страна са повече, отколкото безработните.

— Искам да видя колко ще излязат, ако ги преброя един по един.

— Аз наистина дойдох почти случайно, но така или иначе исках да ви кажа, че това е една от най-скупните истории, с които съм се захващал. Вярно, завръзката с разпарчетосаното женско тяло е интересна. Но какво интересно може да последва в разследване, което води към Албасете, само Господ знае.

— Представете си историята от гледната точка на някой французин. Албасете ще му прозвучи толкова интригуващо, колкото на нас — Поатие, да речем, сцена на престъпленията на Мари Беснар, Черната вдовица^[2]. С какво Поатие е по-добро от Албасете? Или Ийстборн, където през 1924-та се е случило онова извънредно интересно престъпление, известно като „убийството в бунгалото“? Полицията открива четирийсет и две парчета от едно човешко тяло! Иначе „Ийстборн“ щеше ли да ви говори нещо? От вас зависи увековечаването на Албасете, известно впрочем още от времената на Гражданската война със зверствата, приписвани на Андре Марти^[3], един от водачите на Интернационалните бригади. Албасете вас чака.

— Има резон, не отричам.

— Аз си тръгвам.

И Андрес си тръгна, последван от любознателния поглед на своя приятел. Настъпи мълчание, от което автодидактът се възползва, за да издирижира с един пръст оркестъра от плочата. Отдясно на Карвальо, хлътнал в старото канапе от протрита кожа, се намираше интелектуалната светая светих на чудовището, маса, уредба, етажерки с книги, а отляво, отделена с въображаема линия, гора от метални стелажи, препълнени с малки домакински уреди — кафемелачки, кафемашини, отварачки за консерви, точила за ножове. Като два набора кулиси на въртяща се театрална сцена, в киностудия или телевизионна снимачна площадка в очакване да бъдат използвани в зрелище, което се играе от другата страна на стената.

— Не отива в „Меркабарна“.

— Не. Не отива в „Меркабарна“.

— Но на родителите си казва, че работи в „Меркабарна“.

— Той е добър син, според класическите разбирания за това, що е добрият син. Народът пази културни модели, заимствани от педагогическите наръчници от миналия век. Правилата за куртоазия например ги спазват само бедняците, когато се мъчат да покажат, че са възпитани.

— С какво се занимава?

— Има ли значение. Каня ви на вечеря.

Скъта любимите си вещи и в жестовете, с които загаси лампите и натисна пружината на автоматичната врата, вложи топлота, като при нежно сбогуване до следващия ден. Карвальо кара след него до булевард „Колумб“ и потърси място за паркиране до Борсата, недалеч оттам, където Нарсис вече беше оставил новия си фолксваген. Ресторантът, до който се стигаше по коридор, директно свързан с улицата, приличаше на банков клон. На остъклената врата се мъдреше гравираният надпис

Raco d'en Pep^[4]

а зад матовата ѝ непрозрачност се разкри салонче в Г-образна форма, отляво със съразмерно малка кухня, чиито огняри се суетяха едва ли не пред очите на присъстващите.

— Hola, maso! Tens la tauleta teva com sempre^[5].

Човекът, който посрещна Нарсис така фамилиарно, бе млад и късобрад. И въпреки че заведението беше претъпкано, тутакси се появи край масата им, за да издекламира менюто със съответните коментари относно достойнствата му. Мина на испански, като видя, че Нарсис говори с Карвальо на испански, и верни на препоръките му, двамата си поръчаха боб с миди и печена глава от мерлуза с чесън. Кръчмарят се оказа и добър познавач на вината и подкрепи родолюбието на Нарсис, който настояваше за бели вина от Пенедес^[6].

— Si, maso, si. Hem de fer pais^[7].

Или беше подигравка, или търговска угодливост. Вечерята излезе бляскава по начина, възможен единствено при съчетанието от семпло приготвление и благородни материи. Това важеше с особена сила за превъзходната мерлузена глава, коронясана със ситно накълцани златисти скилидки. Нарсис се гордееше с авторитета си на редовен клиент на ресторанта и разхвалваше чудесата на семейната му кухня.

— Много пъти, най-често на обяд, на онази маса седи областният управител на Барселона.

— И вие смятате това за доказателство, че тук готвят добре?

— Областните управители винаги са се хранили по-добре от министрите. Имат по-чорбаджийско отношение към вкуса. Харесва ми това място заради размерите му, заради разположението му в най-красивата зона на Барселона и заради каталонското име. Досега Каталония си е възстановила само имената. И не ми се вярва някога да си възстанови нещо друго.

Въпреки виното и първокласните пури коиба, поръчани от Нарсис в чест на консумиращата коиби испанска политическа класа, автодидактът не успя да се отърси от историческия си песимизъм на социален ентомолог.

— Значи това е вашият двойствен живот?

— Имате предвид хапването и пийването? Не. Всъщност за мен добрата кухня е изключение. Приятно ми е да ме посрещат, както ме посрещат тук, а това се постига с известно постоянство. Но по принцип ям каквото падне в задната стая на магазина на майка ми. Или ходя в закусвалнята, където ни намерихте.

Наблюденията над поведението на другите не бяха достатъчни на автодидакта и той се самонаблюдаваше от зори до мрак. И без

съмнение имаше теория за себе си.

— А сега — по курви.

Карвальо не беше подготвен за такъв изход от замислянето на Нарсис.

— Моля?

— Викам, време е за курви — обясни слаботелесният мераклия за екскурзия в низините, разпален от двете бутилки бяло вино и чашките ягодов ликьор.

— Имам ли право на избор?

— Съветвам ви да дойдете, понеже ще минем през едно местенце, където ви чака сюрприз. Проституцията е точен превод на нашето общество. Намираме се в разгара на меренето на сили между промишлената модернизация и сивата икономика. Е, ако направим една класификация на действащите в момента шантонерки, ще научите повече социология, отколкото ако се запишете да я следвате в Автономния университет, както направих аз навремето. Първо, имаме традиционната улична или барова курва в долнопробните квартали, вид във физически упадък, който живна отново, откакто в него започна да се влива свежата кръв на поколението на безработните. Това е най-необразованият и съответно най-неамбициозен в търсенето на по-висока котировка на занаята си вид курви, но ако се разтърсите, сред тях можете да намерите страхотни парчета на невероятни цени, главно в долната част на Рамблите или около пресечките на „Оспитал“ и „Порта Фериса“ с Рамблите. Второ, традиционните видове, които са се променили едва забележимо, като курвата от кафенето, чиито исторически корени следва да търсим около магистралата към Сария. Те понастоящем са оцетени от конкуренцията на телефонните курви, рекламирани в разделите за отдих и запознанства на „Ла Вангвардия“ и „Ел Периодико“. Чели ли сте литературните образци, на които се гради този тип проституция? Не ги пропускайте. След това идва уж инцидентната курва, пласирана от сводник, но тайно, да не би да разбере мъжът ѝ — на нея ѝ е трудно да връзва двата края другояче заради безработицата, сещате се, или защото са я вкурвили я наркотиците, я някоя религиозна секта, какви ли ги няма. Дълга история е, няма да ви занимавам, само ще кажа, че личните ми предпочитания клонят към курвите за отмора, които се продават като масажистки. Човек само трябва хубаво да се осведоми, преди да иде

при такива, защото очакванията невинаги отговарят на предлагането. Най-добре изберете салон с някакви традиции, където предлагат класическа пълна програма: от сауна до чукане без ограничения, като се мине през добре направен масаж, сух или мокър, с японски водорасли или без японски водорасли, уиски черен етикет и видеозапис, в който задължително има негър с голям чеп и блондинка, която му го лапа.

Очите и наплюнчените устни на автодидакта лъщяха.

— Сега отиваме в един образцов салон за отмора. Това е нещото, в което най-си приличаме с Римската империя в тези времена на упадък, в които Каталония загива като народ, въпреки че изглежда обратното. И да се готвят следващите, Испания и Европа, варварите са на прага.

Не уточни за какви варвари става въпрос. Дали от любопитство за това, какво му се пише, дали защото бездънният кладенец на Нарсисовите познания го всмуква непреодолимо, Карвальо първо позволи на опасния си полупиян спътник да шофира, а после го последва надолу по стълбите към една лъжесауна, където ги посрещнаха две засмени момичета в ефирни бели халатчета, готови за захвърляне.

— Ти знаеш как е тука, хубавецо. А твоят приятел?

— Моят приятел всичко знае — отрязва ги автодидактът и подбутна Карвальо към съблекалните.

Екскурзиантът се оглеждаше наляво и надясно, сякаш в съблекалнята липсваше нещо или някой, но скоро малкото плът по лицето му се изопна в усмивка, когато отнякъде се зададе Андрес, с бяла тениска и бял панталон, двойно пламнал от червените светлини и от изненадата, с купчина хавлии в ръцете, неохотно закрачил към най-нежеланите сред клиентите си.

— Ето го сюрприза!

Карвальо не знаеше на автодидакта ли да се сърди, на себе си ли. Андрес сложи хавлиите на дългата скамейка по средата на съблекалнята и излезе, без дори да ги погледне.

— Момче за всичко на курвите, от девет вечерта до три сутринта. Не мислете, че е лесно. Това е най-опасната смяна. Понякога стават обири.

Когато вече бяха в сауната, Карвальо се загледа във вадичките пот по тялото си, които отнасяха тръпчивите винени излишъци към имитацията на дъсчен под. Парата превръщаше автодидакта в размазано голо телце, свряно на най-високата лежанка на сауната.

— Като тръгнете за Албасете, от Валенсия най-добре се отклонете към Хатива и Алманса.

Карвальо притвори очи, донякъде за да отвърне, че да, така ще стане, донякъде просто защото потта преля над веждите и му заби в очите кисели иглички.

---

[1] Триншат с есенни гъби (кат.) — триншат е каталонско ястие от зеле и картофи, които се варят, накълцват и запържват със сланина и чесън. — Б.пр. ↑

[2] Мари Беснар (1896–1980) е обвинена в отравянето с арсеник на дузина души, повечето от тях нейни роднини. Мястото на смъртта им е градчето Лудюн, а в Поатие през 40-те години на XX в. започва поредицата от процеси срещу вдовицата, завършили десет години по-късно с освобождаването ѝ поради недостиг на доказателства. — Б.пр. ↑

[3] Андре Марти (1886–1956) е деец на Френската комунистическа партия, когото Коминтернът натоварва с функциите на „главен инспектор“ по сформирането на Интербригадите, с генерален щаб в Албасете. Марти е наричан „Касапина от Албасете“ заради бруталната си разправа с онези от доброволците и местните жители, които не отговарят на представите му за дисциплина и готовност за борба — общо около 500 разстреляни според някои източници. — Б.пр. ↑

[4] „Кътчето на Пеп“, „При Пеп“ (кат.). — Б.пр. ↑

[5] Здравсти, драги! Масичката ти е на разположение, както обикновено (кат.). — Б.пр. ↑

[6] Регион между градовете Барселона и Тарагона, прочут от векове като производител на петнайсетина винени сорта; сега защитено обозначение за произход. — Б.пр. ↑

[7] Да, драги, да. Трябва да си отстояваме страната. (кат.). — Б.пр. ↑

— По̀ще е хубава една екскурзия до Мансаниля бей.

Таксиджията понечи да го откаже от намерението му да иде на летището и оттам — на екскурзия до Тобаго, но понеже се беше научил да тълкува мълчанията на Хинес, накрая съвестно го откара до местоназначението му, разбунено като влакова гара в разгара на поголовно преселение в началото на Третата световна. Сякаш всички негри и индийци от Карибите се бяха заинатили да превземат с щурм залите за чекин и чакалните на тринидадското летище и за да стигне до гишетата, човек трябваше да избира между да бута ли, или да го бутат, а ако се добереше дотам, двойка шизофренични служители с вежливи обноски и раздразнени гласове му нареждаха да изчака реда си и го въдворяваха в края на някаква мистериозна опашка от бежанци за Тобаго. Най-нетърпеливи се показваха европейците и американците, корабокрушенци в морето от примирени туземци, дегизирани подобаващо за карибската зима. Тяхна пълна противоположност бяха вездесъщите младежи с касетофони и слушалки, докарани по харлемски тертип: блузи с отпрани ръкави, извадили на показ голи мускулести ръце, и гривни, избрани наслуки от кой да е битак на интернационала на евтинията. Когато масите се сурнаха към гишетото, зад чиято преграда служителите четяха списъка с избраниците за следващия полет, на Хинес три пъти му се причу, че съобщават неговото име. Но нито един от трите пъти не беше той и когато най-сетне се домогна до плота през телата на деца, старци и охранени матрони, които не се оплакаха от ръгането му, както не се оплакваха и от прокапалия заради непрестанния дъжд покрив, служителят извади слушалката, в такта на чиято музика се поклащаше седналият му скелет, за да отговори:

— Не знам. Може би днес. Евентуално утре.

— Чак утре?

— Не знам. Може да пуснат по-голям самолет следобед.

— Но в такъв случай ще се наложи да преспя в Тобаго.

Събеседникът му сви рамене и отново си затъкна слушалката. Хинес се отдалечи от гишетото през тесен коридор от чернота, под пръските на все по-дръзките течове, замислен за малкото пари, които му оставаха, и за тъй скорошната необходимост да прибегне до кредитната си карта. Навън валеше и хората се тълпяха под козирките от азбестоцимент. Хвана такси, без да прекъсва тревожното

пресмятане на оставащите си долари и за разлика от друг път, влизането в Порт ъф Спейн му се стори като доброволно встъпване в гробница, която се затваря зад гърба му. Пред хотела му се чу телефонен звън. Отначало помисли, че е вътре, после заключи, че е сирена, която пищи отатък постройките и навесите на дока Кингс Уорф. Въртящата се врата се задвижи и изплю Гладис и бармана. Тя се направи, че не го вижда, а барманът намигна, но сбърченият му нос издаваше известно презрение. Хинес влезе във фоайето, за да не се налага да почва разговор с двойката, но веднага щом ги видя да се качват на едно такси, се върна вън, отхвърли поредното предложение за Маракас бей на личния си таксиджия и се отправи през „Док роуд“ към пристанищните заграждения. Над покривите прелитаха на забавен кадър крановите стрели, после внезапно спускаха куките си към трюмове и товари, сякаш да не изпуснат готова за бягство жертва. Един либерийски петролоносач скри от погледа му широкия подстъп към залива. Малко преди да го подмине, погледна отново часовника на ръката си. Двайсет и първи януари. Увери се в датата и затича, за да освободи полезрението си колкото се може по-скоро. Там беше. Корпусът на „Александрийска роза“ тъкмо изпълняваше отклонението вляво, с което започваше маневрата по заставането на кея. Сякаш при него пристигаше родният му дом, четирите посоки на един по-честит свят, отечеството. Преговори с поглед очертанията на кораба, тъй както се преговаря тялото на любимия човек след дълга раздяла или напразна забрава, и спря да изчака окончателното му спиране, почти сам, без друга компания освен тази на апатичните пристанищни работници с фасове в устите и лениви, но точни движения при завързването. Към кораба се упътиха няколко самосвала, за да си приберат съкровищата, а малко по-далеч се бяха разположили камионите с ответните товари — ритуал по размяната, отработен до детайли, който той бе свикнал да наблюдава от палубата или преходните мостици. И си представи своите другари: Херман, Хуан Мартин, капитан Тоурон и другите, чиито фамилии беше безпредметно да запаметява, защото просто техните физиономии или някои от привичните им жестове се бяха превърнали в опознавателен белег за солидарното им общуване в дългите дни на плаване по морето и срещу него. Близостта на „Александрийска роза“ правеше присъствието и зова на морето далеч по-осезаеми, отколкото когато с вълните в

Маракас бей си биеха плесници. Морето не съществуваше за него без корабите. Той разтвори обятия, сякаш да приласкае вече притихналата бяла грамада, макар че всъщност искаше да прегърне себе си, да укроти дълбокото си вълнение. Щяха да минат поне два-три часа, преди моряците да тръгнат да слизат, и Хинес започна да кръстосва около кея, като се стараяше през цялото време да има видимост към кораба, без той самият да е видим от него. Операциите по товарене и разтоварване тръгнаха в темпо, което предполагаше цял ден работа, та когато нещата влезеха в релси, Херман сигурно щеше да слезе, винаги щом стигнеха пристан, го влечеше към сушата, а този път щеше и да опита да го издири. И най-сетне го видя: първо в горния край на трапа, след това — да слиза в уверен тръс, чиято инерция го принуди да се затича, вместо да закрачи, когато стъпалата му докоснаха земята. Офицерът се поколеба, попита нещо един от товарачите и пое към Порт ъф Спейн. Хинес го последва, остави го да завие към „Холидей ин“ и на една пресечка преди хотела високо извика името му. Херман се обърна, позна Хинес и изчака да го настигне.

— Жив си бил, значи.

— На това ако му викаш живот. Виж какво шибано време.

— Ти пък да беше видял какво слънце пече по цялото крайбрежие на Венесуела.

— Такъв ми е бил късметът.

По пътя към хотела обмениха новини от последните седмици, без Херман да се реши да отвори темата за странната самоотлъчка на Хинес, и така продължи, докато не се озоваха пред две дайкирита, които Хинес поръча два пъти на бара, преди да ги получат.

— Не е лошо тук. Тропическа градина, басейн със седалки, можеш да си пиеш разни бъркочи направо във водата.

— А ако се покажеше и малко слънце, цена нямаше да има. Гледай го индиеца. По цял ден чисти басейна. Иди го разбери.

— Да бе, кой знае. А ти — какво?

— Не знам.

— Идваш, или оставаш?

— Не знам. Какво каза Тоурон?

— Първо те псува до десето коляно и добре че Хуан му тегли едно конско евангелие, та нашият, нали е по-бъзлив от стрелян заек, си млъкна. Знаеш го Хуан. Но тая няма дълго да я бъде. Ако не се върнеш

сега, Тоурон е длъжен да те докладва на компанията. Засега само телеграфира, че си взел отпуска по здравословни причини. То не е лъжа де, ти не си съвсем в ред на горния етаж.

— Кога отпътувате?

— Утре. Можеше още тази нощ да заминем, да не беше Тоурон с неговите измишльотини. И от тебе е по-чалнат, от сутрин до вечер мели за опасност от война в тези води и разправя, че релефът на морското дъно се променял всеки ден, заради някакви си секретни ядрени опити. Като стигнем в Испания, ще кажа две топли приказки за тоя пич в профсъюза, да видим какво може да се направи.

Хинес се взираше в остатъците от жълтеникавозелената напитка и набодената на клечка черешка, която започваше да губи влажния си блясък. Приличаше на капка кръв в мига нерешителност, преди да се отрони и да падне.

— Май трябва да се върна. Изглежда няма друг изход.

— Че какво ти пречи, майка му стара? Ще ме побъркаш, да знаеш. Слушай, нямам време да обядвам с теб, искам да пришпоря товаренето. Слязох само да видя дали ще те намеря. То нищо не пречеше и ти да се качиш. Още си ни в личния състав. Или си забравил? Иначе довечера може пак да сляза и да ходим да забием нещо. Как е положението?

— Не знам, да ти кажа.

— Как така не знаеш?

— Мисля, че няма кой знае какво, защото времето е кофти и всички туристи се изнесоха за Тобаго или Аруба и Кюрасао. А на тези тук само им дай да се развяват по улиците с музикалните си щайги или да се събират по изоставените складове да си репетираат панаира.

— Какъв панаир?

— Калипсото, за карнавала. Абе, махни. Все тая.

— Да слизам или да не слизам?

— Мога да ти предложа една канадка, да я изучукаш и да отсрамиш нашата *Spanish* чест. Аз преди няколко дни опитах и не успях.

— Да не е прокажена? Или няма крака?

— Не. Хич не е зле. И не се офляква, кара по същество.

— Не си поплюва значи. Трябва да я видя. Въпреки че така му отпуснах края в Маракайбо и Ла Гуайра, че сега тялото ми плаче за

целомъдрие. Но ако мадамата е много засукана...

— Чак много не е.

— Тогава ще си стоя на кораба. Иди си стегни куфарите и довечера се връщай на борда. За един час всичко ще уредим.

— Чакай да помисля за последно. Една нощ още.

— Тръгваме рано сутринта. Ако решиш да останеш, ела поне да се сбогуваме и да си прибереш партакешите, още са горе.

Хинес гледаше как Херман се отдалечава и му се искаше да го спре. Но не го направи, допи си чашата, сдъвка черешката, която излезе горчива, и я изплю вътре. Като се качи в стаята си, отвореният куфар, полуразопакован от деня на пристигането му, се превърна в повик. Долавяше го все по-натрапчиво, докато нервно кръстосваше между отрязъка град и морска далечина, който се виждаше от балкона, и вратата, през която не очакваше идването на никого, когото да обича. От огледалото в банята го погледна лице, изкривено от всякакви абстрактни и конкретни бесове и страхове, но той не пожела да ги назове, дори когато приближи устни до стъклото и се целуна, и произнесе своето име, или когато, от дълбините на някаква кошмарна бездна, простена името на Енкарна. В дъното на огледалото лицето му изчезна и отстъпи място на Златния рог, видян от терасите на Топкапъ, на корабчетата, които се отклоняваха от босфорския си курс към истанбулските потайности. Никога не беше плавал в Черно море. Само го беше съзерцавал от плажовете на Кильос и Анадолу Фенери. Някой му беше казал:

— Щом влезеш в него, все едно си отиваш завинаги. Босфорът е нещо като последно изпитание, последна порта. Сякаш е направен нарочно за това. За предупреждение.

Може би защото лично направляваше цялата маневра и не му стигаше мрежата от телефони и сигнализации, с които разполагаше на командния мостик, та наполовина бе изхвъркнал над металния парапет, беше се надвесил към Херман или Басора и с викове ги юркаше по задачи, може би затова фигурата на Тоурон, капитана, се извисяваше над другите тела в движение по палубата на „Александрийска роза“. Хинес се изкатери в последния миг по трапа, тъкмо когато силуетът на Мартин го увенча и нареди на моряците да го изтеглят. Това даде окончателния тласък на Хинес и той се втурна нагоре, през две стъпала наведнъж, и стигна без дъх до Мартин, който го посрещна зяпнал, със свирка в застиналата ръка.

— Ебах ти! Мамка му! Ще се посера!

Така си изрази недоумението, после тръгна след Хинес и го обсипа със съвети и въпроси.

— Херман знае ли? А капитанът? Тоурон знае ли?

Горната половина на капитанското тяло ту се подаваше навън, ту се прибираше в командната зала. На лицето му, почти изцяло заето от две лупи, които повече приличаха на каменни, отколкото на стъклени, очите се мерзелееха на дъното на белезникаво море. Брадата му, побеляла вече и обръсната до ожулване, въпреки всичко оставяше мъглява диря по лицето, завинаги обречено на безхарактерност от млечнобялата си кожа. Толкова беше бял, че даже не се виждаше кога се е навъсил. Но пък се чуваше, заради канските му викове. По тях именно се насочи Хинес, остави багажа си по пътя и заприготвя отговори, които се оказаха ненужни. Представи се и Тоурон го прие с едно безразлично: а, вие ли сте. С жест го подкани да се включи във френетичния кипеж, който предшестваще заминаването, и това простичко махване така окрили Хинес, че той изтича до кърмовата надстройка, влезе отново във владение на каютата си, отвори куфара, намъкна моряшката премяна и няколко секунди по-късно вече проверяваше готовността на брашпила за предстоящото снемане от котва. Като мравки с наведени глави, вещи и изпълнителни, мъжете проверяваха състоянието и посоката на веригата, затваряха люковете на товарните хамбари, включваха компаса и лага, приготвяха хвъргалата, пиротехниката, радара. Едни изпробваха прожекторите, други — свободното придвижване нагоре и надолу на спасителните лодки, като вдигаха онези, които бяха спуснати, и ги окачваха към

лодбалките от двете страни на кораба, с пълно снабдяване на борд. Под надзора на Херман се изолираха секциите, затваряха се водонепроницаемите врати, люковете, илюминаторите и отворите за достъп, разположени под нивото на горната палуба, или се регулираха швартовите въжета, така че „Александрийска роза“ да не се измести чак до отплаването. В качеството си на старши помощник Херман обхождаше кораба смръщен, даваше сопнати нареждания и фиксираше неподвижно де що можеше да мръдне по време на плаването. След като нагледа положението на котвата, Хинес отиде при навигационната апаратура, но Тоурон вече беше там с рапорта за изрядното функциониране на машинните телеграфи, телефона, сирената, осушителната помпа и противопожарното оборудване и за Хинес остана само да удостовери изправността на рулевия механизъм, двигателите и винтовете, защото, когато стигна до машинното отделение, Мартин му направи знак, че владее положението. Предположи, че са наред и запасите от гориво, масла, питейна вода, резервни части и хранителни провизии и чу крясъците на Тоурон, който настояваше светкавично да му намерят корабната документация и документацията на товара, които някой подчинен беше прибрал където не трябва. После капитанът се взе в ръце, за да оглави маневрата по отплаването, хвана слушалката на телефона и нареди да изтеглят парадния трап със същата интонация, с която Наполеон е започвал победните си изтегляния от бойното поле. За да следят операцията, Херман се беше разположил на носа, а Хуан Басора — на кърмата. Нямаше вятър, нито други кораби в рейда, така че пред маневрата не стоеше друг проблем, освен нервността на Тоурон, който викаше в слушалката като капитана на „Титаник“ при вида на айсберга. Басора нареди да отдадат швартовото въже на кърмата, докато котвата лягаше в клюза, и корабът се развъртя към ляв борд, задържан от шринга на кърмата. След като направи пълен оборот, пое свободно към изхода от пристанището, маркиран с ориентировъчна шамандура. От ориентиране нямаше нужда, защото морето се ширна отпред още щом оставиха зад себе си Куинс Уорф и покрай тях се заредиха магазините на Кингс Уорф, в дъното „Холидей ин“, с който Хинес се раздели с известно облекчение, и една след друга, с ритмично постоянство, квадратните групи от къщи, лъчеобразно наредени от пристанището към Савана. Подминаха устието на река Маравал и след няколко

минути Порт ъф Спейн вече бе град от миналото, един от многото зад гърба му. Така си бяха определили първоначалния курс покрай североизточните острови, че колкото се може по-скоро да минат Бокас дел Драгон — Устите на змея, — пролива между венецуелския полуостров Пария и остров Чакачакаре. Откакто корабът излезе от водите на Порт ъф Спейн, Тоурон правеше разбор на задълженията и вахтите, без да усеща сарказма, с който Басора откликваше на всяко от напомнянията му с „На вашите заповеди, мой капитане!“ и подриваше опитите на останалите да запазят сериозност.

— Ще има мъгла в Устите на змея — не спираше да повтаря Тоурон и размахваше метеопрогнозата под носа на офицерите. — Никакво мърдане от радара, докато не минем през най-гъстото, намалете скоростта край Чакачакаре, надуйте сирената и си отваряйте очите на четири на носа, на кърмата, на левия и на десния борд. Аз и без това си имам лошо предчувствие за този рейс, дано поне нямаме неприятности горе. Към Барбадос времето ще се оправи, но ще почнат проблемите.

— За какви проблеми говори? — попита Хинес Херман.

— Американците патрулират из зоната.

Наставленията на Тоурон бяха като досадно жужене, което караше главите да кимат съгласно, докато мозъците се намираха съвсем другаде. Този на Хинес съпровождаше усилието на очите му да уловят последните гледки от Тринидад, още по-притъмнял и дъждовно-саможив заради падащия мрак. Когато Тоурон приключи с тюхканията и жалбите, офицерите решиха, че разпуска общото събрание и го оставиха в унесеното, леко меланхолично мълчание, в което имаше навика да се затваря след всяко изпускане на парата. Хинес побърза да си тръгне, за да избегне компанията и въпросите на Херман, под предлог, че отива да си подреди нещата в каютата. Качи се в надстройката на кърмата и се заключи, отвори куфара, погледна какво му предлага, сякаш беше чуждо, и без да докосне нищо, се тръшна в креслото. Стана, за да отвори капаците на филистрина и да се приближи поне символично до пръските море, които предугаждаше на синьо оловния фон. Пак седна и клепачите му се спуснаха над болката на очите, болка, която от месеци насам го нападнаше всеки път, щом хората и нещата prestaваха да изискват присъствието му и имаше възможност да се усамоти. Сподави един стон, стана и започна да

обикаля около креслото. Някой чукаше на вратата. Дръпна резето и видя пред себе си изненадания Херман.

— Преча ли ти?

— Моята каюта е твоя каюта.

Чак когато седна и вдигна лице към него забеляза, че Херман едвам крепи всичко, което беше надонесъл: пасатор, плик с банани и бучки лед, бутилка ром.

— Отлежал ром от Мартиника.

И две чаши, които сложи върху масата, на равнището на очите на Хинес. Разтръска грозда банани.

— От малките, в тях е истината.

И започна да ги бели и да ги троши в купата на пасатора, за да ги нападне малко след това с електрическата бъркачка и да ги направи на кашица. Порция пюре, съответна порция ром и ледени кубчета и в чашите се преля гъста смес с цвят на стара слонова кост, която зачака Хинес да се претраши, докато Херман се настаняваше в креслото срещу домакина си.

— И какво е това?

— Бананово дайкири. Теши и подхранва.

Хинес пресуши чашата си на две глътки с малка междинна пауза, в която сдъвка по-твърдите парченца и почувства сладката и същевременно кисела плътност на напитката първо в устата, после в дълбините на тялото си. А когато течността стигна своето крайно назначение, през цялото му същество вече шестваше щастлива топлина и в устата му бе свежо. Херман наблюдаваше въздействието на своето произведение с широка брадато-никотинена усмивка. Сипа отново, в унисон с жаждата на приятеля си, после отново и отново, докато той самият едва вкушваше от първата си чаша, сякаш беше единствена.

— Тоурон ме побърква — оправда се Хинес, без да знае за какво точно.

— На тебе не ти трябва Тоурон, за да се побъркаш.

Херман се наведе напред с чаша в ръка и очи, които зорко следяха нарастващото задоволство по лицето пред него, превзето от сенките под очите и прошарения перчем, слепнат от влага и сол.

— Сега добре ли си?

— Добре съм.

— Спокоен?

— Спокоен.

— Тогава ще ми обясниш ли какви ги вършиш?

Видя паниката в дъното на погледа срещу себе си и възмутеното озъбване, което изплю едно хрипливо *хайде стига простоти*, повече от яд, отколкото от убеждение.

— Ти мислиш ли, че е нормално така да ни разиграеш в Маракайбо, със седмици да се обаждаш само с по една телеграма дневно, докато ние се чудим как да залъжем Тоурон да не те докладва пред компанията?

— Оставах ми няколко дни платена отпуска.

— Сам знаеш, че тези неща се казват отрано и се обсъждат.

— До гуша ми дойде.

— От рейса ли?

— От кораба.

— Нито е по-добър, нито е по-лош от другите.

— От Тоурон. От Атлантика. От това лашкане насам-натам между едни и същи места.

— И какво смяташ да правиш?

— Искях да остана тук, на Карибите. Има недостиг от специалисти за товарните кораби, които кръстосват тая локва. Или Средиземно море, Босфорът.

— Босфорът? Какъв Босфор те е патил?

— Винаги има едно последно пътуване. Само че първо трябва да се отбия в Барселона.

— Я да видим добре ли чух. Ходи ти се на Босфора, но първо трябва да се отбиеш в Барселона. А какво значи това, ще ми кажеш ли, току-виж и на мен ми се прищяло?

— Босфорът може да ми е последното пътуване, а може и да не е. Трябва да разбере дали някога ще мога да се върна.

— Къде?

— Към Барселона, към плаването, към всичко.

Чашата на Хинес плачеше за още бананово дайкири и Херман й угоди.

— Енкарна ли?

— Енкарна — призна Хинес и погледна встрани.

Кормчията направляваше кораба към разширението на фарватера между Барбадос и островите Барловенто. Веднага щом излязоха от Устите на змея, ветровете започнаха да затихват и накрая съвсем отшумяха, сякаш до този миг упоритото лошо време бе вилняло специално над Тринидад или над Хинес. Прегледа курса, определен от капитана, с ясното съзнание, че вниманието и движенията му се подчиняват по-скоро на някакъв ритуал, отколкото на потребността да установи нещата, които знаеше наизуст от друг път, само и само да не се включи в разговора между Тоурон и Херман за близостта на остров Гренада и вероятността да срещнат патрулиращи американски военни съдове. Когато капитанът напусна командния мостик, за да проверят нещо си, което нямаше смисъл да проверява, Херман запя драматично и гръмогласно:

*Сбогом, Гранааааааада,
Гра-на-да мооооооооя!*^[1]

Беше се помъчил да ги разприказва за събитията в голямата карибска лагуна, но — все едно Атлантикът изискваше да са особено нащрек, след като преодоляха визуалното препятствие на Барбадос — Хинес се беше загледал през десния борд, а Херман бе вперил очи през левия, към островите Барловенто, докато отговаряше с половин уста.

— Какво си се хванал за картата? През януари никога нищо не се случва по тези ширини. При преход като нашия най-много да трябва да си сложим пуловери, като минем трийсетия паралел, това е.

Използваше безсмисленото съзерцание на начертания курс, за да оправдае разсеяността, с която следеше думите на Херман.

— Очаква се вълнение точно когато минаваме покрай Саргасово море.

— Както винаги, чудо голямо. Ще отклоним леко курса и готово. Да не си забравил как се прави? Вземи картите с прогнозите за януари и приятно изкарване.

Херман го остави пред океан от разчертана хартия, молекулярно поделена на кутийки от по пет градуса ширина на пет градуса дължина. Нямаше и помен от щормове, циклони, мъгли, поне не и преди ширината на Бермудските острови, когато курсът на кораба

щеше да потърси извивката на Гълфстрийм, за да се слее с нея. Като остана сам, спря да проявява интерес към онова, което не го интересуваше, и насочи бинокъл към вече подминатия северен край на Барбадос. Морето се дигна с привидна лекота чак до хоризонта. Предел, просто лъжлив предел, безнадеждна линия. Меки пасати ги тласкаха към измамната граница на Тропика на Рака, към истинската граница на зимата. Излезе от командната зала, бавно се смъкна по трапа на мостика до безлюдната горна палуба и се отправи към носа покрай отворените към кипежа на скрития корабен труд светлици. Вървеше към напористия, самоуверен нос на кораба и си се представяше като нищожна отломка по вълните, устремени към гигантския си водосток, онова, в което щеше да се превърне преди няколко дни в Маракас бей, ако не се беше отзовал на спасителските свирки. Облегна се на вдигнатия метален капак на кърмовия вход, с гръб към морето — зад близката товарна стрела командният мостик приличаше на край на кораба, като главата на животно, която скрива остатъка от тялото. Той беше неговото работно място, кабинетът му, финалът на ежедневния му маршрут от кърмовата надстройка, в чиято откъсност спеше, през твиндековете от товарна стрела до товарна стрела, от люк до люк, докато се добере до службата си. Книжа, копчета, правоъгълни командни пултове и електроника, иззели процесите на вгълбено пресмятане и управление от офицерите и принизили ги до обикновени опекуни на иначе самостоятелното електронно чудовище.

— Ще дойде ден, когато корабите ще се управляват дистанционно от сушата, от един-единствен централен електронен мозък, общ за всички съдове в океана.

— И ако този мозък се развали, всички ще корабокрушат. Ще се сблъскат помежду си или с вълноломите, или с рифовете. И най-тъпото е, че дотогава океанът и без това ще е станал една безбрежна септична яма. Край на приключението. Отвратителен край за красивото приключение, което преди векове е родило фразата като: „Може и да не се живее, но да се плава е необходимо“^[2].

В отговор на песимизма на Хуан Басора, лоцман и творец, Херман посочи небето като индийския таксиджия от Порт ъф Спейн. Там, там щеше да продължи приключението.

— Кое приключение?

— Космическата надпревара!

— И ти наричаш „приключение“ програмираните с компютър пътувания на някакви смешници, дето се преобличат като водолази и даже не могат да си извадят чурката да се изпикаят?

— Да, ама тебе няма да ти стиска да увиснеш в небето с главата надолу.

— Много по-рисковано е при ураган, когато излезеш на лов за сардини, а вятърът мине осемдесет възела.

— Ти пък кога си ловил сардини?

— А ти какво знаеш за мен, пич? Да не сме женени?

— Единствените сардини, които си виждал през живота си, са от испанското крайбрежие, и то добре изпечени.

Един рейс траеше предостатъчно за сто сцени като тази, която се надигаше в паметта му, сякаш се беше разиграла същата сутрин в офицерската трапезария, пред подарените им от компанията телевизор и видео. А може би подобна разправия беше имало преди четири месеца. Или още не беше се случила, но непременно щеше да започне, когато настанеше часът на Атлантика и водите от матово стъкло се заточеха дни наред под слоесто-купестия потон, прихлупил звездите от Бермудите чак до Азорските острови, и ръцете се изморяха да цакат карти и да отпъждат от очите сенките на отегчението и главобола.

— Пяна навсякъде, из въздуха, над водата. Пяна, която вятърът бясно разхвърля през пребелялото като мръсно платно море. Да ги видя какво ще правят тези космически пикльовци.

Привидя му се сянката на Света Лусия отдясно на борд, но надали островът можеше наистина да се зърне при тази мъжделива вечерна светлина и разстоянието, на което се намираха. Отдаде се на видението си: облечен в бяло мъж със сламена капела и набола брада прескача от остров на остров, сякаш може да ги наниже всичките на копието си и от висотата му с една ръка да заличи пенестата си диря в морето.

— Малко на разходка?

Капитан Тоурон се появи иззад кърмовата мачта. И без да очаква отговор, тръгна напред, убеден, че Хинес ще тръгне редом с него.

— Не се ли наразхождахте? Притеснихме се, че ще ни зарежете. Херман спомена, че сте искали да останете там, да си намерите малък товарен кораб и да му станете капитан.

— Поизморих се от „Александрийска роза“. Все едно и също.

— Хем сте ерген. За женените е много по-зле. На женения моряк всеки рейс му излиза през носа, Лариос, през носа.

Приветливият тон на Тоурон го дразнеше почти толкова, колкото и неговите периодични истерични изблици, които зачестяваха, когато рейсът станеше необратим. Щом минеха една определена точка — все още далеч от Азорите, — отвъд която вече нямаше връщане назад, Тоурон се преобразяваше в непоносимо разлаяно куче и Хуан Басора беше единственият, способен да не му цепи басма.

— От друга страна, прибирането у дома цена няма. Аз вас съм ви виждал страхотно да си изкарвате след края на рейса.

— Къде?

— В Барселона например.

— Може.

— Шибан занаят — процеди през зъби Тоурон и враждебно изгледа океана. — Аз вас съм ви виждал много добре да си изкарвате, Лариос, и още как.

И се разхили, както се хилят само идиотите, съпричастни с чуждата идиотщина. Изведнъж сложи ръка на дясното рамо на Хинес и сниши глас, сякаш не искаше рибите или албатросите да чуят откровението му.

— Докато не излезем от Антилите, няма да се успокоя. Тук ще стане мазало, ако на американците им хрумне да се развихрят. Колкото по-далече от всякакви бойни действия, толкова по-добре. Така се получи, че станах свидетел на войната между евреите и египтяните от командния мостик на един нефтен танкер, с който току-що бяхме влезли в Червено море. Да ви кажа, това и на зет си не го пожелавам, а аз него не мога да го гледам. Топките ми се бяха качили в гърлото и нямаше откъде да прокарам и една хапка храна, докато не отплавах обратно с пълна пара и не се покрих в Джибути. За всеки случай съм сложил Понс на носа, с нареждането да ми докладва за всичко, което види, ако ще само комари да са. Разпоредих и от радара да не откъсват очи, докато не сложим пуловерите. И флагът да е добре вдигнат, че няма да е за сефте първо да стрелят, после да се извиняват. Из тези морета се пренасят повече товари оръжия, отколкото фъстъци.

И се засмя на шегата си. Междувременно нощта беше сгъстила тоновете си и спаси Хинес от необходимостта да отвърне дори само с

усмивка.

— Я си представете...

Тоурон се обърна към него, но всъщност говореше на себе си.

— Я си представете...

— Какво?

Тоурон го измери внимателно, сякаш претегляше интелектуалния му капацитет или немееше пред обхвата на нещото, което той самият си представяше.

— Представете си, че хвърлят атомна бомба.

— Къде?

— Някъде наоколо. Рано или късно ще я хвърлят. Тук ври и кипи. Аз направих някои изчисления... Ако бомбата падне на по-малко от две мили от кораба, и рибите няма да има с какво да нахраним. Между две и четири мили бая ще ни обрули и не се знае дали ще ни бъде. Не забравяйте какво ви казвам, вече предупредих Херман, а сега уведомявам и вас, защото, ако с мен и Херман нещо се случи, корабът остава на ваша отговорност. Ако бомбата падне на разстояние, което само по себе си не е катастрофално, но е достатъчно термичната радиация да вдигне и въздушна, и огромна морска вълна, корабът трябва да се разположи с кърма към нулевата точка, в посока към мястото, където е произведен взривът. Бомба с тежест сто килотона предизвиква първа вълна, която за дванайсет секунди стига на шестстотин метра от епицентъра при петдесет и три метра височина. След нея се зареждат други вълни и това, че са все по-ниски, не е голяма утеха, защото не се знае в какво състояние ще е корабът след първата. Две минути и половина след взрива средната височина на вълните е шест метра. Не забравяйте това, Лариос, ако гръмне — кърмата в посока към гърмежа и стискаме зъби.

---

[1] Цитат от сарсуелата „Емигранти“ (1905) на Томас Барера и Рафаел Кайеха по текст на Пабло Касес, в която става въпрос за град Гранада в Андалусия. — Б.пр. ↑

[2] *Navigare necesse est, vivere non necesse* (лат.) са думите, които според Плутарх Помпей Велики (106–48 пр.Хр.) отправил към своите войници, когато веднъж отказали да се качат на корабите заради лошото време. — Б.пр. ↑

На високото, където е Алманса, дверите на вятъра се разтвориха и през цялото спускане към Албасете и Ла Манча отчаяни сухи трънаци се завираха под колата на Карвальо, подмятани от вихъра. Зимно цинковият цвят на небето и земята предвещаваха студ и копнеж по топлина, уют, сън, тежко вино. Пейзажът сякаш се беше отказал да чака чудото на все още далечната пролет и се отвърщаше от погледа на странника, затърсил намек за нежност у природата. Голееха малобройните дървета, храсталаците стърчаха вкочанявани, гъшата кожа на пръстта преливаше от охра в пепеливо, покривите бяха землистокафяви, белите стени — посивели от зимната светлина. И така — чак до края на дългия коридор с еднообразни хоризонти, до лелеяното Албасете, самото Албасете, преждевременно притъмняло под похлупака на облаците. В „Бристол Гран Отел“ го чакаха стая и бонус, ресторантът „При Ортега“, управляван от самия Ортега, лаборатория на новата кухня на Ла Манча, ако можеше да се вярва на онова, което бе чул веднъж по радиото, все едно кое. На рецепцията клиент с вид на търговски пътник трескаво прибираше билетите си за футболен мач. Беше неделя. Неделя в Албасете, оповести наум Карвальо, когато се сдоби с четирите стени на самостоятелна стая с изглед към вътрешния двор и възглавница с изглед към тавана. И от тавана очите му се наляха с депресия и желание да изхвърчи като тапа, в която и да е посока.

— Кой играе?

Объркването на рецепциониста продължи няколко секунди, колкото трая мълчаливото му замисляне до извода, че тази вечер трябва да е Албасете срещу Херес.

— Само че свърших билетите. Ако побързате, можете да си купите на стадиона.

Последва указанията на рецепциониста, тръгна нагоре по улица „Маркес де Молинс“ и в Парка на мъчениците настигна изостаналия и забързан ариергард на албасетските запалянковци. Бяха се навлекли като самоеди, в такова време нямаше друг начин. Приличаха на единствените оцелели в града, разделен на две между телевизора на топло и футболния мач от втора „Б“ дивизия, втора група. Дали заради размерите на игрището, дали заради близостта на трибуните, Карвальо почувства, че се връща към мачовете от детството си, онези славни футболни срещи на трийсетима срещу трийсет други, с топка от

намачкани вестници и канап или от гума, изтърбушена от следвоенните обуца с подсилени с налчета носове. От втора дивизия надолу играчите повече гонят топката. Тази обективна истина го осени при гледката на многобройните крака, погнали зверчето, което се търкаляше насам-натам в опит да се измъкне от мускулестата им хайка. Чуваха се тропотът на играчите, звукът от ритниците по кожата на кълбото и по чуждите крака, задъхването на крайните бегачи и ругатните пред грубостта или неуспеха. Дори се чу една попържня по нечий мъртъвци, чийто произход Карвальо не успя да определи, макар да предположи, че е дошла от редиците на хереския отбор. Основната трибуна беше разделена на два сектора: един по-централен, наполовина зает от вялите и не особено ентусиазирани от зрелището градски патриции, и остатъкът, където се тълпеше дребнобуржоазната агитка, със селска жилавост в телата, а в обноските — с всеизвестната съдържаност на хората от Ла Манча. Ще, не ще Карвальо бе застигнат от посланието на рекламните пана, опасали терена: „Информатика Албасете“. Нищо чудно някой вече да беше изобретил изчислителна машина за пресмятане на точното съотношение между овчето мляко и кръглата форма на ламанчския кашкавал.

— На Мансиля днес не му върви.

Гласът се чу изпод един шал, чийто собственик триеше длани и тропаше с крака по циментения под на реда, сякаш очакваше в отговор от недрата на земята да го лъхне жегата.

— Не. Не му върви.

— А като рече, може.

— Сигурно.

Съдията изсвири край на първото полувреме и Карвальо излезе от трибуната и от стадион. Посрещна го уличен пейзаж, наежен от здрачните студове откъм облачния запад. Градът изглеждаше обезлюден, вятърът вееше тенти и изпокъсани афиши, но беше безсилен пред вцепенението на примрелите дървета, настръхнали скелети. Приличаше на новопостроен, от пораженията тук-таме се бяха спасили броени сгради в стила на късния, високопарен модернизъм, с оня вторично придобит чар на вехториите, оставени на своя инат за оцеляване. Сив модернизъм на улегнал град, нарушен от шаренията на едно военно здание, досами което клонът на валенсианска банка бе издигнал някакъв напън за ламанчски

небостъргач. Светът се е смалил до размерите на Дисниленд или Дисниленд се е разраснал до размерите на света. „По-добре марксистките шамари от прегръдката на наште десничари“ беше написал на една унила фасада млад песимист. Ножарски работилници. Ловно дружество. Старото казино. „Коледарски песни '83, XVI конкурс, Спестовна каса Албасете.“ А на същата фасада, от север на юг: „Военна подготовка“. „Кариера в държавната администрация.“ Испанско радио. Национално радио и телевизия. Печени кестени в походната пещ на малък локомотив, спрял на чомпе до красива класическа сграда, орнаментална, напусната, очукана, увита в милостивия саван на стари и нови филмови плакати. В окото на паметта му се запечатаха градските забежки в литературната територия на Дон Кихот: бар „Алдонса“, сладкарница „Дулсиней“, а по надолнището към хотел „Албасете Релихиосо“ — сборници с народни умотворения и книги от издателство „Планета“, универсални гипсови светци, шестструнни китари, четириструнни китарки, лютни, жития на светци и блажени. Почти врата до врата с хотела — предложение: „Продупчване на уши и антиалергични обеци, гаранция“. При това студиото работеше не как да е, а „по системата Стези-куик“: „Напълно стерилна, бърза и сигурна“. Карвальо се почуди доколко пънкарското движение се е разпространило и из Албасете, после заключи, че поканата за пробиване на ушите е отправена главно към невидимите засега албасетски жени. Подмина входа на хотела си, устоя на изкушението на топлата стая с отцеждащия унес таван, прекоси някогашния площад на Каудильото^[1] в търсене на прочутата катедрала и се смеси с първите излезли на вечерна разходка и потоците от младежи, които се вливаха и изливаха от кината, решени да изживеят наситено каквото им остава от невъзможния осми ден на седмицата. Увери се със собствените си очи, че фирмата „Информатика Албасете“ съществува и свърна в началото на една озеленена улица, над която царствено се издигаше нещо, което спокойно можеше да се вземе за паметник на сиамската мелница — две неголеми мелници, слепени завинаги, недвусмислено свидетелство за ролята на повторението в конструирането на колективната памет. Имаше живот по баровете, клиенти на крак, с кашкавалени хапки и думи в устата, технорок в джубокса и отговор за Карвальо, когато ги попита за резултата от мача Албасете — Херес:

— Три на едно.

Беше победил отборът на Албасете, след решителен превес в средата на терена.

— Тея от Херес никакви ги нямаше в центъра — обади се един от събеседниците и никой не възрази, може би защото всички бяха заети с разглеждане на другоземеца, който се присламчи към тях и с необичайна компетентност по отношение на местните вина поръча червено от Естола на бармана.

— Не съм от тук, днес пристигнах. В неделя май няма много хора по улиците.

— Още е рано, пък и е студено. Идете след половин час из пешеходните зони... „Майор“... „Консепсион“... или по „Маркес де Молинс“ и няма да можете да се разминете.

— Мъча се да издиря господин Родригес де Монтиел. Имам някакъв стар адрес, но той изглежда вече не живее там. Случайно да го познавате?

— Родригес де Монтиел не са един и двама. Рода им всеки го знае по тези краища.

Разговаряше с няколко трийсетинагодишни, леко трътлести ергени, които го дистанцираха с поглед, сякаш го теглеха на кантара на уместното и неуместното.

— Луис Родригес де Монтиел.

Спогледаха се и размениха по някоя дума. Да бе, от онези от Ел Бонильо, оня с жената... и като казаха „жената“, на всички им стана ясно за какво иде реч и се обърнаха към Карвальо, да видят и той ли е в течение.

— Именно. Същият, чиято жена претърпя злополука.

— Оттогава сякаш не се е мяркал насам. Ти да си го виждал?

Не, не го беше виждал.

— Е, щом и той не го е виждал... Работи в Централната банка, а Родригес де Монтиел са много вътре в банковите въпроси.

— Много. Толкова са вътре, че повече няма накъде. Той, уважаемият Луис, даже беше съветник на съвета на директорите и май още е.

— И не се вясва в банката?

— От месеци не съм го виждал. Разправят, че имал ядове със здравето. Ама де да го знаеш, той и преди изкарваше повече време в

Мадрид, отколкото в Албасете. Както всички тях, впрочем.

— Кой „тях“?

— Как кои. Мангизлиите. Половин година живеят царски в Мадрид, а другата половина идват в Албасете да осребрят каквото е родила земята, да пострелят из бранищата или да потичат по фусты из околностите.

— Абе знам те аз защо се палиш.

— Какво знаеш? Да не би да не е истина? Даже сега, откакто спечелиха социалистите, почнаха още по-рядко да се появяват, защото ги гложди, че града са го взели червените.

— Я пък ти, какво говориш бе? Върви в Старото казино или в клуба за стрелба по гълъби, или в „Кантабрийско море“. Всичките ще ги намериш там, накуп, до последничкия. Кой ще им накриви капата на тия?

— Аз ти казвам, че откакто спечели ИСРП^[2], по-малко се появяват.

— Стига бе, печен. Ще ти се. Ама ти е крива сметката. Не го слушайте, не стоят така нещата. Вярно е, че богатите семейства ги тегли към Мадрид, само че не изпускат от око кокошката със златните яйца и си се грижат за своето. Идете да погледнете житата и лозята. Всички минават на напоителни системи, защото в областта имаме колкото щеш подпочвени води и по-отворените стопани си монтираха кръгови системи, дето им викат, хваща се водата централно, и паричките потичат. И при Франко, и след Франко никой една стотинка не им е отнел, и досега си живеят както някога. Нашият тука се е размечтал. Вярва си, че такива като тях от нещо ще се трогнат.

— Родригес де Монтиел много ли са богати?

— Много.

— Бяха.

Преди били богати, беше преобладаващото мнение, подкрепено с кимания. На Родригес де Монтиел главите им били прекалено заети с хералдически фантазии и малцина от новото поколение имали с какво да компенсират това положение. Отнесли се, пропуснали да влязат в крачка. Сега живеели от продажбата на онова, което им оставало. Но пък разполагали с още много за продаване.

— Иначе тук се намериха много оправни хора, някои даже си купиха вертолети и си ходят на стопанството по въздуха — не се

предаде банковият чиновник.

— Нали си гледат работата и никого не закачат.

— Ти мислиш ли, че не заговорничат? Много десняшки надписи виждам из града напоследък.

— На някакви хлапетии им се е придращило по стените. Важното е, че в кметството влязоха социалистите.

За малко да каже „в кметството влязохме ние“, но предпочете по-скромния начин да заяви принадлежност.

— А *те* как го приеха?

— Въобще не им пука. Никога не са се бъркали пряко в политиката. Навремето са си служели с подставени лица, а сега наблюдават левите отдалече. Не се пречат, но и не помагат.

— Луис Родригес де Монтиел, нещо за него да ми кажете?

— Малко го виждаме тука. Кое то си е бая странно, защото обикновено не минава незабелязан. Преди не отиваше да спи, преди да е затворил и последният бардак в Албасете.

— При това го затваряше той, отвътре.

Всички се разсмяха. Карвальо им благодари и се върна в хотела си през вече непрогледния, но по-населен Албасете, даже малко трескав, нервно изпращащ последните часове на неделата. Като мина пред социалистическото кметство, видя в горния край на помпозното стълбище пъстроцветното и покровителствено надвиснало изображение на едно огромно и окървавено Свето Сърце.

---

[1] Каудильо (исп. *caudillo*, „вожд“) е титла на диктатора Франко, по подобие на италианското „дуче“ и немското „фюрер“. — Б.пр. ↑

[2] ИСПП (PSOE, исп.) — Испанска социалистическа работническа партия. — Б.пр. ↑

По радиото, вероятно в някое специализирано предаване, веднъж бе чул, че собственикът на „При Ортега“ се славел като Дон Кихот на старата и новата кухня на Ла Манча. Шествал по света и посвещавал невежите в дивните достойнства на ахо де матанса, атаскабурас и гаспачо^[1]. Малко клиенти, но с изражение на редовни посетители и крепители, разговори на местни елити или на пътешественици с пълни кесии и гастрономически тежнения. Карвальо се предаде на волята на ханджията, който реагира с ентусиазъм на стимулиращите въпроси на този клиент, нетърпелив да навлезе в тънкостите на ламанчската кухня. Вкусна и питателна, определи Ортега очевидното.

В чинията пред Карвальо израсна ароматна гозба, тъмна и дълбока, гозба със собствена памет, със съзнание за битността си на антропологическа находка. Парчета безквасен хляб с обезкостено заешко месо в легло от гъст бульон, ухаещ на пипер, розмарин и мащерка. Последва съвета на ханджията и прие за другар в странстването едно естола де виляробледо — тринайсет градуса, които го сродяваха повече с вината на Ла Манча от покрайнините, отколкото с тези, леките, от кастилската ѝ част. Не на шега се затрудни с атаскабурас за предястие, народна манджа с все картофите и треската, и зехтина, без в този случай да е набучена с изкиснатите и запържени по обичая на Мурсия сушени лютививи чушлета, а украсена с варено яйце и орехи. Мъдро ястие с изключително народен характер, досущ като мортеруело^[2], негова любима бърканица, чийто Ватикан се намира в Куенка и за чието възникване от оля подрида^[3] пазят спомен всички кастилски земи. Погълнат от впечатленията на носа и небцето си, Карвальо отначало не усети присъствието край масата на един старец с бандурия^[4], който му се хилеше с отворена уста, а мъжецът му вибрираше в дъното на пещера от жълти, остри и разклатени зъби.

— Ваша ли е китарата?

— Моя и на никой друг. Нося си я по цял ден. Само дето това е по-скоро рекинто, име, с което се наричат тук шестострунните китарки.

— И какво пеете?

— Майос^[5] и заупокойни песни. Аз съм анимеро, бая на душите. А вие ядете гаспачо и пиете вино от Виляробледо, за което ви приветствам.

— Ще заповядате ли?

— За заповядване, да заповядам, ама ме блъска кръвното и ако дадете да избира, само бих пийнал от винцето.

Карвальо помоли за чаша келнера, който бдително следеше сцената, после предложи стол на стария свирач.

— Такова вино не се пие на крак.

— Вие разбирате от това, дете пиете — одобри свирачът и старото му лице продължи да грее радостно, за да посрещне първата половин чаша. Задържа виното в устата си, докато мозъкът не одобри пропускането му надолу през глътката.

— Ще прощавате за нахалството, но обичам да знам кой ме черпи: от Мадрид ли идвате?

— От Барселона.

— В командировка?

— Донякъде.

Човекът отпи още една глътка и издекламира на един дъх:

*Аз във Франция съм французин,
във Валенсия — валенсианец,
в Арагон съм арагонец,
в Каталония — каталонец.*

— Много любопитно. Ваше ли е?

— Старо е като света. Казвам ви го като отплата за вашата любезност. Виждам, че сте поръчали две тукашни блюда: атаскабурас и гаспачо. Бяхте ли ги опитвали по-рано?

— Атаскабурас — да, но това гаспачо ми е за първи път.

— Яжте, яжте, манджите в този ресторант си струват парите. Нищо че им излезе модата, тука продължават да ги правят както трябва.

— Излязла им е модата?

— Откак сме автономия, станаха модни. Но тайната на гаспачото от Ла Манча е неговата почтеност.

Благодари за новата доза вино, която му сипа Карвальо, преполови я и си пое дъх, преди да осветли друго земеца в тайните на готвенето и яденето. Заговори като курдисан:

— Не бих си заложил главата за честта на хляба за гаспачо, който в днешно време правят по заведенията — автономията така ги удари в главата, че превърнаха гаспачото в местен сувенир. По-добре да ви кажа как си приготвяха корите пастирите и как продължават да ги приготвят старите жени от Бонете, Елче де ла Сиера, Виляробледо, Монталегре, Игеруела, Посоондо, Маора, Ла Ерера, Лиетор, Корар Рубио, Алпера. Малко ще е прекалено сега да се ползва щавената козя кожа, в която месеха пастирите, стига и една от онези шарените глинени паници. Сипва се купчинка брашно, прави се ямка по средата за солта, малко по малко се влива топла вода и се меси, докато не стане на тесто, хубаво се намачква, та да се стегне и да е удобно за оформяне, без да се лепи по ръцете или да се вжилави. От тестото се правят топчици и се оставят да починат, после се разточват на кори с диаметър три-четири педи и около сантиметър дебелина. Преди да се сложат в жаравата, се сгъват на четири и плътно се похлупват с железен връшник с въглени и дървена дръжка. Като се изпекат, се прибират в хлебницата и оттам нататък с тяхна помощ в ламанчско гаспачо могат да се преобразят всякакви яхнии — с охлюви, с плюскавиче, с какъвто и да е улов, но най-добре с див заек, с филета и наденици, с рукола, картофи. Или пастирските гозби, типични за Ел Бонильо, с картофи, шунка, пресен чесън, зайча сянка, домати и чушка, или гаспачото от гъби, и то вдовешко, като прочутото вдовешко гаспачо на вършачите.

— Интересно име.

— Просто, насъщно, сиромашко. Вършачите винаги са били крайно бедни: тиква, картофи, пресен чесън, чушка, домати, вода, сол и като поври мъничко — хлябът на ситни парченца. Топличко. Гъстичко. Благо. Много благо. Преди картофът да дойде от Америка, вършачите сигурно са готвели само с тиква, пресен чесън, чушка... така де. Казвам ви това не защото е от такова значение, а защото и този хляб в крайна сметка е залъжи-тумбак, който в съчетание с нещо набързо стъкмено е трябвало да засища, преди до Ла Манча да стигнат оризът или картофите. Помислете само за кои времена ви говоря.

— Преди Христа.

— Преди самия татко на нашия Господар и Спасител Христос. Свирачът смигна и гаврътна половината чаша червено естола.

— Никога да не забравяте: за тъмни блюда — тъмни вина.

— Споменахте, че има и гаспачо от рукола?

— От рукола, точно така, няма по-добро растение за салата. А в миналото от нея са правили и един сос, от който да ти потекат лигите, с мед, оцет и препечен хляб. В големите градове са забравили за крайпътните треволяци, но по селата знаят повече, а и напоследък взеха пак да се връщат гладните времена. Гаспачото от рукола, както твърди възхитителната Кармина Усерос в „Хиляда рецепти от Албасете и околностите“, го ядели пастирите — слагали кората хляб на някой камък и сипвали отгоре. Този навик още съществува и много видове гаспачо се ядат с хляба направо върху масите на селските кухни. Всички неща, които съм научил не от собствен опит, ги дължа на книгата на госпожа Усерос, книга трудна за откриване, в номерирано издание, която тя ми подари лично, защото знае, че много обичам да гледам как се хранят хората. Мога да ви предоставя екземпляра, който уважаемата Кармина благоволи да ми даде с посвещение.

— Ще я потърся в някоя книжарница.

— Няма да я намерите.

— Кои сирена ще ми препоръчате — да са тукашни и да си заслужават?

— Ако ги искате ръчно правени, тези от Ел Бонильо или Мунера са ненадминати, жалко, че са тръгнали да се затриват. А що се отнася до местните сирена промишлено производство — има ги хубави, и не толкова хубави. Препоръчвам ви тези от Виляробледо.

— Вие познавате ли Ел Бонильо? Доколкото разбирам, това село е нещо като частна собственост на семейство Родригес де Монтиел.

— Стар джинс, едри земевладелци. И не само на приказки. Малко са позападнали напоследък, ама де да можех да съм най-бедният от тях.

— А Луис Мигел Родригес де Монтиел познавате ли?

— Той е най-известният от тях.

— Защо?

— Защото умее да си угажда и защото с жена му се случи нещастие, умря в Барселона от грозна смърт. Страшно убийство, за което тук много се говори, но все шепнешком, понеже тая рода е по-силна, отколкото всички депутати от Народния съюз и ИСРП взети заедно. Те са се разпореждали по времето на Католическите крале^[6],

те се разпореждаха при Франко, те се разпореждат и сега. Значи познавате младия господин?

— По име.

— По име го познава цяла Испания — той така гуляе из Мадрид и Албасете, че маркиз де Куевас ряпа да яде. Знаете ли кой е маркиз де Куевас?

— Някой гуляйджия.

— И човек на изкуството. У всеки гуляйджия се крие артист. Аз бях гуляйджия на младини и — сам виждате.

Посочи към бандурията, която почиваше на съседния стол като отпаднала възрастна дама, решена да не привлича вниманието.

— Бас държа, че не знаете защо се присещам за маркиз де Куевас.

Карвальо призна, че няма хал-хабер с жест, с който се остави на осведомителската милост на свирача.

— Защото веднъж прочетох в „Седем дати“, че за да отпразнува нещо, поръчал за дома си чешма с шампанско. Бас държа, че и за „Седем дати“ не бяхте чували?

Карвальо тъкмо беше заключил, че свирачът е обикновен навлек и се канеше да се отърве от него, когато чу:

— От много далече идвате, за да търсите дон Луис.

Очичките на стария бяха станали проникателни и недоверчиви.

— Защо мислите, че го търся?

— Албасете е малко. Има новини, които се разбягват като диви зайци. Дошъл сте в лош момент. Младият господин не е тук.

— В Мадрид ли е?

— Не. Надали. Казват, че заминал в чужбина.

— Знаете ли къде живее в Албасете?

— Живееше в пасажа „Лодарес“, но къщата му стои заключена.

— Откога?

— Откакто се случи онова. Съжалявам, напразно сте се разкарали. По каква работа го търсите, ако не е тайна?

— Семейна, по линия на семейството на жена му.

— Лош късмет.

— Никой ли не представлява този господин в Албасете? Роднини, нещо? Деца няма ли?

— Не. Няма деца.

Малко бе останало от бърливия стар анимеро, който допреди малко го образоваше относно локалните обичаи. На застиналото му лице се беше появила хищната усмивка на играч на покер.

— А майка, баща няма ли?

— Баща — не, а майка все едно няма. Толкова е стара, че едвам крета.

— Май вярно, по-добре да си ходя.

— Купете си сирена и вино. Не си тръгвайте с празни ръце.

— Убеден ли сте, че е невъзможно да се видя с майка му?

— Не че е невъзможно, безсмислено е.

— Тя в Албасете ли живее?

— Не помня. Може и да е в Ел Бонильо. Там са им по-големите имоти на Родригес де Монтиел.

— Кой може да ме ориентира?

— Всички и никой.

Свиращът сега се старееше да не поглежда към Карвальо. Вместо това от време на време хвърляше поглед към една маса, на която четирима млади бабанки нагъваха с настървение, без дума да обелят. После си взе китарката, церемониално се поклони на Карвальо и тихомълком пое натам, откъдето бе дошъл.

— Тук ли пее китаристът?

— Не. Нямаме музикална програма.

— И все с китарата ли се движи?

— Пак не познахте.

— Дойде направо на моята маса. Нещо питал ли е за мен?

Келнерът отсервираще приборите на Карвальо и кротко се усмихваше.

— Външният вид лъже, господине, анимерото не е стока. Опасен интригант.

---

[1] *Ajo de matanza* („чесън за [след] колене“, исп.) е подобна на пастет смес от свински черен дроб и сланина в еднакви части, с чесън, кедрови ядки и хлебни трохи, която традиционно се поднася през зимата, след клането на прасето и обработката на месото му. *Atascaburras* („задави-магарици“, исп.) е ястие от картофи, риба треска, орехи и чесън, за което се твърди, че е най-вкусно, ако се приготви не с вода, а с разтопен сняг. *Gazpachos manchegos*,

ламанчското гаспачо (за разлика от севилското, което е вид студена доматена супа), е яхния от дивечово месо (заек и яребица) с диви гъби и парченца безквасен ламанчски хляб, късове от който могат да се ползват и вместо чиния и лъжица. — Б.пр. ↑

[2] Ястие, подобно по консистенция на пастет, на базата на наситнен свински черен дроб, допълнен с различни меса (заешко, пилешко), хлебна среда, зехтин и подправки. — Б.пр. ↑

[3] *Olla pod(e)rida* („силна тенджера“, исп.) е гозба от червен боб и множество „силни“ месни добавки (сланина, кървавица, наденица, шунка, ребро, свинско ухо, зурла, краче и др.), готвена по традиция в пръстено гърне. Споменава се още у Сервантес: „А това голямо блюдо малко по-нататък, което изпуска пара, струва ми се, че е оля подрида. Понеже в това ястие се слагат какви ли не неща, все ще се намери в него нещо вкусно и полезно...“ („Дон Кихот“, т. 2, глава XLVII, прев. Тодор Нейков, Народна култура, 1970). — Б.пр. ↑

[4] Подобен на китара инструмент, но по-малък и с формата на водна капка, който има шест двойки струни и се свири с перце. — Б.пр. ↑

[5] Народни песни, изпълнявани от ергените за момите в навечерието на 1 май. — Б.пр. ↑

[6] Под това име е известна кралската двойка Фернандо II Арагонски и Исабел I Кастилска, благодарение на чийто брак през XV в. се обединяват териториите, на които се простира съвременна Испания. За „католически“ крале ги обявява папа Александър VI. По тяхно време и по тяхна воля Иберийският полуостров е доосвободен от арабско владичество; от него са прокудени евреите; Христофор Колумб заминава на експедицията, при която открива Америка. — Б.пр. ↑

„Арабката“, „Подковата“, „Колибата“: малко след изхода от града всички шосета, които свързваха Албасете със света, мамеха с крайпътния афродизиак на неоновы надписи в зелено и червено: уиски с вода, лед, момичета, готови да ти развържат езика и да ти предложат отбиване на горните етажи. Изпи по три големи уискита, облегнат върху плотовете на три бара, и надвесен над разни деколтета приказва общи приказки със задна цел до мига, в който подхвърляше името на Луис Родригес де Монтиел, един приятел, дето преди сума време ми препоръча това местенце и сега го търся, понеже току-що пристигнах и не знам къде, мама му стара, съм дянал адреса. Една се оказваше нова, друга спомен нямаше, накрая някоя все пак се сещаше, аха, да, дон Луис често наминаваше, но не е като да ни е бил редовен клиент. И чак в „Колибата“, на деветото уиски, се натъкна на една мома, по нейните думи от Билбао, която го напъти към „Двора“, понеже някога бил любимият нощен клуб на дон Луис.

— Не толкова клубът, колкото Черната.

— Някое момиче?

— Ами няма да е тираджия, хубавецо. Ти освен от тоя твой приятел, от друго не се ли интересуваш? Не искаш ли да се качим за малко?

— Черната там ли работи?

— Там работи. За друго не я бива. Като мен. Ти мислиш ли, че ако ме биваше за нещо друго, щях да вися тук?

„Дворът“ приличаше на укрепен мотел. Кубична сграда, в зелено и червено от неона, като другите, но опасана с висок зид, посред който се отваряше тежка чифлишка порта. Коли, повечето с регистрационни номера от Албасете, някои от Мадрид и Валенсия. Постройка на два ката, изпод притворения капак на прозореца на една стая на втория етаж — кадри от „Студио Стадион“^[1]. Останалите изглеждаха с отдавна и завинаги спуснати кепенци, с оня вид на запечатана къща, така типичен за публичните домове. В сумрака на просторната зала върху дългия зигзагообразен бар се бяха подпрели седем-осем „сервитьорки“ и една касиерка, която можеше да им бъде майка на всичките. Две или три от жените си бърбяха с потенциални клиенти, една се мъчеше да впечатли някакъв шишко, който тряскаше по игралния автомат, сякаш чакаше някакъв електронен оргазъм, две девойки, надарени за живот на дойки, ако се съдеше по издулите

пуловерите им бюстове, разговаряха с касиерката за недостатъците на влажния въздух в Ла Манча през зимните месеци, а единствената незаета се отправи към Карвальо и заби лакти в тезгяха с твърдото намерение да стъписа другоземеца със своето лице на валядолидско момиче.

— Ти от Валядолид ли си?

— Шегаджия. Да ти имам началото на разговор. Значи изглеждам валядолидски?

— Много приличаш на една позната от Валядолид.

— Да, ама не съм от Валядолид, мило, от Синаркас съм.

— От Симанкас?

— Синаркас. А на теб физиономията ти е валенсианска.

— Това не ми го бяха казвали досега.

— Какво ще пиеш, мило? Много ми е приятно да си лафим двамката, само че първо трябва да поръчаш нещо, слънце.

— Уиски с лед.

— Каква марка?

— Каквато падне.

— Виж, мило, никой не те кара да пиеш уиски, щом не ти харесва.

— Такова място върви с уиски.

— Шегаджия бе. На теб ти дай да се майтапиш. Такива ги обичам аз мъжете — хем майтапчийи, хем от Валенсия. Ще ти наля от най-хубавото, което имам.

Карвальо се отнасяше скептично към уискито и уискито знаеше това, защото минаваше през устата на детектива неловко и с пълното съзнание, че няма да бъде оценено по достойнство. Момичето от Синаркас беше словоохотливо и се оплака, че нощта е доста рехава, но да беше дошъл вчера, мило, или да беше попаднал на ловците оня ден, гледай, всичко това беше фрашкано, а в салона оттатък, който е за ловджийски банкети и срещи, нямаше къде игла да хвърлиш.

— Само че неделите са кофти. На хората им е криво, че утре е понеделник, и идват само такива като тебе, търговски пътници, ти нали си търговски пътник?

Карвальо кимна.

— И валенсианец. Какво продаваш, портокали ли?

И се разкикоти, русолява и вирогърда, открила мишите си зъбки.

— Искаш ли да се качим горе?

— Засега ми е много добре и тука.

— Само седем хиляди песети и получаваш каквото пожелаеш за колкото време пожелаеш.

— Нагорно ще ми дойде.

— Ба.

Очите на Карвальо бяха приковани от една ъгловата брюнетка, която омайваше властен мъж с мургаво, даже червендалесто лице, и масивно туловище, опаковано в шуба от чортова кожа с агнешка яка. Пусна погледа си по острите форми на жената и стегнатата ѝ плът и го задържа върху красивите ѝ скули на фотогенично животно и идеално заоблените полукълба на задника, очертани от дънките.

— Нея ли си хареса?

— Коя?

— Оная, дето си я зяпнал.

— Не е зле. Как се казва?

— Кармен. Но ѝ викат Черната.

— Чувал съм за нея.

— От кого?

— От един приятел. Същият, който ми препоръча да дойда тук. Луис Родригес де Монтиел. Познаваш ли го?

Русокоската стана сериозна, стрелна с поглед Черната и премигна.

— Не съм го виждала от сто години. Преди идваше чат-пат. Напоследък обаче — не.

Карвальо отново се обърна към брюнетката с дънките, която неуморно продължаваше да компаньонства.

— Тоя тип от онези, които се качват ли е?

— Кой, оня с Черната ли?

— Да.

— Да. От тях. Само че днес надали ще се качи, прекалено дълго приказват вече. Защо питаш? С нея ли искаш да идеш?

— Още не съм решил какво да правя.

— То се вижда.

— Сипи още едно уиски.

— А за мен едно?

— Естествено.

Увеличението на комисионната сякаш утеши русокоската, която отново се облакъти срещу Карвальо, вече по-склонна да обсъжда, отколкото да сваля.

— Много е готина, което си е вярно, вярно си е. Различна е, нали? Много си падат по нея, но не всички. И напоследък не работи колкото по-рано. С дни се е случвало да не дойде. С дон Луис гъсти ли сте?

— Бяхме заедно в казармата.

— А, хубаво, хубаво. Е, дон Луис много си я къташе Черната.

Черната явно беше доловила погледите на Карвальо и от време на време обръщаше глава, за да прихване пасивното му послание.

— Тоя тип наистина ли е от онези, които се качват?

— Какво, ти ли искаш да се качиш с нея?

— Аха.

— Да ѝ предам ли?

— Да.

Русокоската отиде при Черната и от разстояние Карвальо най-сетне успя да види тялото на събеседничката си — бедра, твърде напращели за пищялките ѝ на недохранен жерав и стъпалата на принцеса, която рядко ходи пеш. Посредничката откъсна за момент брюнетката от флирта ѝ и кратката размяна на реплики позволи на Черната да погледне Карвальо без заобикалки. В очите ѝ не личеше нито предизвикателство, нито раздразнение, те бяха безучастни, като очите на животно, което изучава обстановката, а тя, както се стори на Карвальо, в случая нямаше нищо общо нито със секса, нито с парите.

— Каза да се качиш и да я изчакаш. Ще се отърве от него.

— Аз ли ѝ харесвам повече?

— Не се съмнявай, мило. А на мене как ми харесваш... ама явно не съм твой тип.

— Тъмните са мой тип в понеделник, сряда и петък. Във вторник, четвъртък и събота — светлите.

— А днес като е неделя?

— Неделя си е за неделя.

— Дай да оправим сметката, мило. После ще дойда с теб до горе, за да те пуснат да минеш.

Карвальо се разплати и бакшишът, който остави, му докара целувка от другата страна на бара.

— Благодаря ти, мило. Знаех си, че си душа човек.

Усмивка, после насочващ жест към една странична врата, от която нататък отново се възцаряваше нормалното електрическо осветление и започваше студено гранитно стълбище нагоре. Стигнаха до рецепция, на която две бабички дремеха с по едно око, а другото кокореха към брътвежа на телевизора, откъдето водещият на „Студио Стадион“ се сбогуваше със зрителите.

— Ден на нови тотомилионери и на изненадата от поредната несполука на „Барселона“, този път на собствен терен, срещу „Майорка“, и при пълна безпомощност на нейните суперасове, Шустер и Марадона.

Русокоската пошушна някакво заклинание на ухото на една от бабичките, която галеше полузаспал котарак в скута си, и двете ѝ кръгли, изпитателни очи се впериха в Карвальо, а главата кимна утвърдително. Пак с жест русокоската го подкани да тръгне по коридора, от който лъхаше на наскоро построен евтин хотел. Водачката му избра една врата и я отвори, за да влезе Карвальо в стаята, която напомняше спалня в крайпътен хан, но нова и спретнато безлична.

— Седни тук, мило, Черната ей сега ще дойде.

Карвальо седна на ръба на леглото върху кувертюрата в шотландско каре, срещу пейзаж с водопад, под който пишеше: „Лос Чорос. Изворът на река Мундо“. Вратата се отвори широко и там, където трябваше се покаже силуетът на Черната, изникна старият свирач от ресторанта. Не беше сам. Две тъмни грамади послушно изостанаха в полумрака на коридора, когато старецът пристъпи към Карвальо и нареди:

— Изчакайте ме отвън.

---

[1] „Студио Стадион“ (*Estudio estadio*, исп.) е популярно футболно предаване на испанската телевизия за вътрешните първенства, което се излъчва всяка неделя от 70-те години на XX век до 2005 г. — Б.пр. ↑

— Тутакси надушихте къде е хубавото.

Свирачът се засмя, дръпна един пластмасов стол от мястото му до стената и го премести към Карвальо и към светлината, която хвърляше лампата върху нощното шкафче. На тази светлина лицето на стареца нямаше нищо общо с лицето, което Карвальо бе наблюдавал като учтив сътрапезник на някакъв си колоритен местен образ. Тя обтягаше кожата му и подчертаваше ромбоидните, сурови очи, жестокостта на старата му уста, в която езикът валяше ли, валяше думите, подавани от мозъка.

— Не ме очаквахте. Честно да ви кажа, и на мен не ми е приятно, по никой начин, защото вие си гледате вашия интерес, а аз — моя, и ми е криво, че симпатичен човек като вас, който толкова ми допадна и се държа така сърдечно в ресторанта, е тръгнал да се вре там, дето не са го канили. Ще прощавате, че съм така директен, но колкото по-рано си изясним отношенията, толкова по-добре.

— Да не ви праща попът?

— От къде на къде попът?

— Рекох, че разнасяте Божието слово по бардаците. Има такива щураци, ходят по бардаците и призовават грешниците да се покаят.

— Ти с мен ли ще се будалкаш?

Последната дума прозвуча в същия миг, в който острието на автоматичен нож блесна пред очите на Карвальо. Коленете на стареца се забиха в неговите, ножът застина на два сантиметра от лицето му, тялото му хлътна в подвижната мекота на дюшека. Карвальо се почувства приклещен, без друг изход, освен една усмивка и нюанс на наивно учудване в изражението си, които да предложи на добрата воля на стареца да му повярва. Свирачът сякаш се овладя, защото отдалечи ножа, поклати глава, недоволен от себе си, и отново заговори на Карвальо на вие, в малък знак на уважение.

— Не ме принуждавайте да правя неща, които нито искам, нито е редно да правя. Ето сега — хванали сте се да разлайвате кучетата. Не може да обикаляте от клуб на клуб с името на дон Луис на уста. За два часа стресирахте всичко живо. Взели са ви за полицай, но вие не сте полицай... И търговски пътник не сте.

— Зависи от гледната точка.

— Документите, моля.

— И защо да ви ги показвам?

— Няма да излезете оттук, ако не ги покажете. Волю-неволю.

Ножът посочи вратата. Можеха да се включат и още ножове. Ромбоидните очета зорко проследиха всеки милиметър от пътя на Карвальовата ръка до вътрешното джобче на сакото му и изваждането на портфейла с документите. Едно изщракване глътна обратно стоманеното острие и ръцете на стареца се освободиха, за да разровят по-лесно онова, което им подаде Карвальо.

— Частен детектив. Ти да видиш, става интересно.

— Знаете как е, сигурно ходите на кино.

— Не съм стъпвал на кино, откак даваха оня филм с римляните, в който се разправяше за Нерон.

— „Quo vadis“?

— Именно. Та какво, собствено, търси един частен детектив в Албасете?

Карвальо си помисли: кажи му, че търсиш тайната на прочутия ламанчски кашкавал. Но старецът беше кибритлия, то си личеше.

— Луис Родригес де Монтиел.

— Защо?

— Отговорът на този въпрос не ми влиза в задълженията. Моите клиенти са ме натоварили да го издиря и толкоз. Не знам какво смятат да правят с информацията.

— Кои са вашите клиенти?

— Роднини на Енкарнасион, съпругата на дон Луис.

— И за какво им е на тях дон Луис?

— Предполагам, че е нещо, свързано с наследства или застраховки. Не зная.

— Наследства, застраховки — друг път. За немотията на тая цяр нямаше.

Изрече „тая“ с неприязън, по-голяма и от старостта му.

— Добре. Ще приема за чиста монета това, което ми казвате, и ще го сметна за приключено, ако утре си вдигнете чукалата и си отидете там, откъдето сте дошли. Дон Луис не е нито в Албасете, нито в Мадрид, нито в Испания. Замина на дълго пътешествие, защото беше сломен, както можете да си представите.

— Идеално си представям. Аз на негово място бих сторил съвсем същото.

— Това се вика разбран човек. Утре се омитате и повече не питате.

Старецът се засмя на неволната рима, изправи се, върна стола и загърби Карвальо. Вече с ръка на топката на бравата се обърна.

— Повтарям. Сега си починете. Отспете си, а на сутринта — право вкъщи.

— Значи Черната няма да дойде?

Старецът сви устни.

— Дайте да не си разваляме рахата.

И изчезна, а в коридора се разнесе ехото от стъпките на цял взвод, които постепенно заглъхнаха в далечината. Карвальо се отпусна върху кревата. Отблясъците от крушката рисуваха по тавана лунен сърп в клетка. Стана да надникне в коридора и да се увери, че тишината наистина означава, че е сам. Двете бабички и котката вече ги нямаше на рецепцията, само угасналият телевизор потвърждаваше реалността на разигралата се преди минути сцена. Гранитното стълбище беше безлюдно, сетне дървената врата, която свързваше общежитието с бара, отново разкри пред него панорамата на полупразната зала. Касиерката продължаваше да поучава двете си питомки, встрани една се занасяше с последния клиент, а електронният маниак продължаваше да получава оргазми пред игралната машина. Ни помен от русокоската, Черната или стареца и заплашителните сенки, които го съпътстваха.

— Видяхте ли оня с китарата?

Касиерката и събеседничките ѝ изпаднаха в недоумение и взеха учудено да се споглеждат.

— За кого говорите?

— Не го знам как се казва. Един господин, който навсякъде ходи с китара, пее майос и разправя, че бил анимеро из планинските села.

— А, Лебриханеца. Викат му Лебриханеца. Той от малък живее тук, но не е от Албасете, а от Лебриха^[1], обаче къде е това — не мога много да ви кажа. Той е анимеро.

— Всъщност няма значение. Просто ми се стори, че го видях горе, по коридора, а когато излязох, вече си беше отишъл.

— Ами оттук не е минавал. Може да е отишъл направо горе.

— А какво е „анимеро“, ако нямате нищо против да ме осветлите?

— Той, Лебриханеца, май даже води цяло братство на анимерос, в планината някъде, но не знам, да ви кажа, в Иесте ли, в Елче де ла Сиера ли, или Молиникос, все по чукарите е. А братството на анимерос си е братство като братство, но от анимерос — осем-десет човека коледари, които отслужват деветте месеци на радостта, на Рождество е последната, Петльово богослужение. Нали ма?

— Че мен какво ме питаш, не ме ли виждаш, че съм от другаде, пък съм и млада?

— Че аз да не съм някоя дъртофелница? Анимерос е имало и някога, и сега. А месите им са девет, заради всеки от деветте месеца, които детето Мануел^[2] е изкарало в корема на майка си, Дева Мария. По време на месеца пеят едни чудни песни: С тази светена водица,/с която си миеш ръцете,/от мъки спасявай душите,/а моята — от греховете. Е, не е ли хубаво?

— Много е хубаво, което си е вярно, вярно е. Значи Лебриханеца това пее.

— И пее, и парада командва, защото то не са само служби и песни. Има и шествие с камбана по селата и чифлиците. Удрят камбаната и викат: здравей, пречиста Марийо! Стопаните на къщата отговарят: „Кой е там?“, тогава анимерос пак се обаждат: „Душите. Да пеем или да се молим?“. И стопанинът, ако му е вървяло през годината, отвръща: „Да пеем“. А ако се е случило нещо лошо, казва: „Да се молим“. Много е красиво. Гледай значи, спомних си като бях малка и ми се дорева.

Вече нямаше спирачка за битоописателните спомени на касиерката. Канят коледарите във всеки дом, на чиято врата са потропали, и ги черпят със суспирос, въздишки — въздишката е тукашен сладкиш, да знаете, — роскиляс^[3] и конфитюр, поят ги с ракия, коняк или анасонлийка, момите понякога танцуват с тях и им дават я вещи, я пари в брой, я нещо друго, но все щедро. По мое време анимерос обикаляха на мулета и си пълнеха дисагите с дарове и обичаят беше хората по къщите да пеят песни, покатерени на някой орех, на ореха, да, на ореховото дърво, из планината растат на поразия, и да пеят малагеняс, хотас или сегидиляс. Тук касиерката понечи да запее, но Карвальо пресече порива ѝ:

— Къде мога да открия китариста?

— Трудно ще го откриеш — той като си свърши работите в Албасете, се запилява. Шило в торба. Чуйте, чуйте каква песничка пееше тате:

*Пред души благословени
не затваряйте вратите,
помолете ги за прошка
и доволни ще отлитнат.*

Тоурон запокити встрани салфетката и се вторачи в разлатото кафяво петно върху джоба на бялата куртка на сервитьора. След това вдигна очи към тези на мъжа, който прекъсна работата си, за да се включи в меренето на сили с поглед.

— Според вас прилично ли е да обслужвате масата със сако, извадено от клоаката?

— Съжалявам, просто нямах време да...

— Свалете го незабавно! На офицери не се сервира, както се сервира по долнопробните кръчми!

Сервитьорът свали бялото горнище и го хвърли върху една табуретка. Ризата му беше с навити ръкави и Тоурон огледа критично оголените му под лактите ръце.

— Закопчайте си ризата.

Сервитьорът погледна към останалите офицери в търсене на подкрепа, но единствено Хуан Басора се размърда неспокойно на мястото си, сякаш готов да се намеси. Закопча си ръкавите и сипа яхнията от боб с наденица. Капитанът хвана чинията с две ръце, вдигна я до носа си и помириса.

— Сигурно са й сложили от онази астурийска наденица, от която ми се гади.

Но върна чинията обратно и хвана лъжицата. Когато всички бяха обслужени и сервитьорът напусна помещението, Басора каза:

— Не се обадох по-рано, защото не искам да давам повод за дързост на подчинен по средата на рейса, но не смятам за правилно да го порицавам публично.

— Имаше гнусно петно!

— Видях го. Можехте да го смъртите по-късно или да кажете на Херман, той е по тази част, той отговаря за екипажа.

— Гнус ме е от петна.

И се хвана за яхнията, която според всички беше много хубава даже, жалко обаче, че я бяха яли и преди три, и преди шест, и преди девет дни. Да видим кога ще почнеш да си гледаш интендантската работа, Херман, та да спрем да набиваме едно и също. После се усмихна, но вече не ги слушаше, загуби се из криволиците на някакво свое си умствено пътешествие, далеч от каюткомпанията, където се върна само за да предупреди:

— Коригирайте курса, като наближим Саргасово море, искам да го избегнем.

— Достатъчно е да си затапим ушите, за да не чуваме сирените, и да се въоръжим с ножове, за да има с какво да режем топките на гигантските октоподи, и туйто. Няма страшно.

— Недейте да остроумничите, Басора. Саргасово море крие и други, не толкова митични опасности. Знаете ли вие, че съветската флота е там постоянно, спотаена, уж изучава природата на водораслите, произхода им, а само дебне сгода да се намърда в Карибския басейн? Трябва да се придържаме към Гълфстрийма и Северноатлантическото течение, докато не се покажат Азорските острови. И ако видите струпвания от водорасли, внимание, може да са заредени с мини.

— Мен най ме е страх от малайските пирати. Тук е фрашкано с малайски пирати. Завчера гледам — един плува след кораба, захапал кинжал. Слава Богу, като му изсипах една кофа развалена риба отгоре, изчезна яко дим.

Херман сръга Хуан Басора. Капитанът или не го беше чул, или се правеше на разсеян. Сервитърът, вече с чиста куртка, разнасяше панирани рибни филета.

— А така. А така. Усещате ли сам промяната? От чистото сако до мърлявото разликата е огромна. Аз първото го изядох погнусен по вина на вашето петно. Второто обаче ще ми се услади, защото сако, което сте си сложили, е прекрасно.

Това „прекрасно“ по подходеше на филхармонично изпълнение, прилагателното беше несъразмерно голямо за неугледното горнище от пижама, което си беше намъкнал сервитърът, прекалени

бяха и усмивката на капитана, и стремежът му да се покаже симпатичен, цял вдаден в чудесата на сервитьорския гардероб.

— Видяхте ли? Опрятността е добродетел, особено в мъничък свят като нашия.

Хинес се извини с липса на апетит и излезе на мостика, за да стовари тялото и душата си върху парапета. След малко чу стъпки надолу по трапа и Херман застана до него с пуфтене.

— Леле-мале, докъде я докарахме. Така е изкуфял, че няма оправия. Лепна се за сервитьора и сега му разправя живота си. В Испания ще се наложи да го свалим с усмирителна риза, слушай какво ти казвам. По-зле е и от Ташака, огняря. Той превъртя някъде между Маракайбо и Ла Гуайра. Видял бил жена на борда, жена, при това с ветрило, моля ти се, в открито море. И не е като да беше загорял, понеже тъкмо си тръгвахме от Маракайбо. Отивам да нагледам товара. Сега се самонавива, че сме щели да попаднем в щорм след Бермудите, та да не се изненадаш, ако нареди да поръсим палубата с пясък. Де да го беше толкова срам, колкото го е страх.

Хинес остана сам, но не гледаше морето. Започваше да го обзема обичайното при дълги преходи състояние — съществува само корабът, корабът е целият свят и човек накрая дори забравя за морето, като за декор, който заслужава внимание единствено ако се развилнее. Дори тогава обаче четирите посоки на кораба си оставаха най-важни. Тръгна да върши рутинната проверка на апаратите за метеорологични измервания и точно когато отчиташе показателите за влажност, получи съобщение от капитана, че го очаква на бака. Тръгна по пътя нататък, маркиран от товарните стрели, и отдалече видя Тоурон на корабния нос, покатерен на трапа.

— Каза ли ви вече Херман, че очакваме вълнение?

— Аз знаех от по-рано. Пишеше го в днешния метеорологичен бюлетин.

— Защо не сте ми съобщили?

— Поръчах да ви предадат бюлетина.

— Трябваше лично да ми го донесете, за да го обсъдим. Все едно. Няма значение. Само че сте много разсеян напоследък. Тези дни непременно ще си поговорим с вас. *Cherchez la femme*? Коя е дамата?

Замълчаването на Хинес не попречи на капитана да дръпне една реч, която слабо се нуждаеше от присъствието на събеседник.

— Виждал съм ви с дамата в Барселона. Доста време мина оттогава. Май беше при последното междинно спиране за осемдесет и първа или първото за осемдесет и втора. Да, това ще е било. Първото за осемдесет и втора, защото, доколкото си спомням, беше посред зимата. Купих си един разкошен балтон от разпродажбите в „Корте Инглес“, морскосин балтон от дебел вълнен плат с подплата на шотландско каре. Разпродажбите са хубаво нещо, особено за хора, които на практика живеят сами, като нас. Ние трябва лично да се грижим за себе си. Нали, Хинес? Пристанищата са пълни с жени, които остават. А ние преминаваме. Ние сме важните. Нито една жена не си струва да си загубиш ума по нея. Имам предвид и себе си, и вас. Като баща ви говоря, или по-скоро като по-голям брат. Видях вашата приятелка, така де, да се върнем на вас, в Барселона. Много красива жена, много нашенски тип хубост, много испански, да, испански. Вие не знаете, но аз съм ви виждал и друг път, и то съвсем неотдавна. Макар че, да, да, то вече си стана доста време. При летния ни престой в Барселона през осемдесет и втора. И после пак. Виждал съм ви и по-нататък, но вие не се и криехте, показвахте се по Рамблиите, по ресторантите, насам, натам, та ми се е случвало да ви засека, без да искам, и това ме притесняваше, защото се чудех какво да правя, да ви поздравя ли, да не ви ли поздравявам. Мъчен избор. Затова обичам да съм си на кораба. Няма откъде да те налети някоя изненада. Срещаш все същите лица, знаеш към какво да се придържаш. Не ми е скучно. Всички светове са ми в този свят.

И посочи челото си.

— А очите ми виждат всичко, което мозъкът ми пожелае. Погледнете морето. Какво виждате? Само помислете: намираме се над една чудовищна планинска верига, която прекосява Атлантическия океан от север на юг, като гръбнака на змия. Надали е случайно. Или облаците. Вижте, високи и купести. В тях няма нищо обезпокоително. Най-обезпокоителни са перестите. Не мога да ги понасям. Ще се запитате — че защо? Защото във всяко нещо е вложен код, а следователно и опасност, ако не разчетеш кода навреме.

След моментно мълчание, което Хинес използва за безрезултатен опит да разгадае скришния код на привидно невинните купести облаци, реши, че капитанът го е забравил и тръгна да си ходи.

— Как се казваше тази жена?

— Енкарна.

— Енкарнасион^[4]. Колко сполучливо. Имаше прекрасни сенки около очите. Жените със сенки често са прекрасни, но умират млади, ядат ги неясни, дълбоки болезки.

Това бе последната му дума. Затвори уста и му обърна гръб. Хинес се отправи към кърмовата надстройка, където срещна Хуан Басора, който изкозирува.

— Почвай да свикваш, че лудият скоро съвсем ще ни военизира. За какво ти надува главата?

— За разпродажби в „Корте Инглес“, облаци и сенки около очите на жените.

— Жалко, че няма талант на поет, от това щеше да стане чудно стихотворение. Виж, музикален талант не му липсва. Чувал ли си го?

— Не.

— И по-добре. Вие с Херман нали спите чак в другия край на кораба. Моята каюта обаче е до неговата и какво да ти кажа. С часове пее някакви пошли песни, на които и Кончита Пикер^[5] може да му завиди. Има една, *La bien paga*, от която няма отръвка. Смешката е, че понякога я пее баритоново, ей така, смело изпъчен, а друг път — с глас на туберкулозно мецосопрано.

Басора сложи леките си очила с позлатени рамки и замина да търси капитана.

— И на мен ми е определил аудиенция. Ще ми изнася лекция за здравето на борда. Изглежда или е учил медицина, или е изпоскал цяла енциклопедия по здравни въпроси. Той е най-голямото зло, което можеше да ни дойде до главата. Сега току-виж се бои от скорбутна епидемия. Що не вземе да хване пичи въшки или един хубав сифилис, че да му минат всички фантазии.

Самота в синевата и водите. Отдалечаваха се от пътя на летящите риби, а и не беше времето на миграциите им. От доста време птиците бяха изместили полетите си на юг и бяха изоставили на произвола на съдбата неподвижното небе. Затвори се в каютата си, за да направи обичайния запис в корабния дневник, първо метеорологичните наблюдения, за които отговаряше. Но не можа да се отърве от смущението, което предизвика у него намесата на Тоурон в отношенията му с Енкарна. Присъствието му се беше промъкнало в тях и бе засенчило всичко, дори самата постановка на спомена. Хинес

и Енкарна, а до тях — призракът на капитана. На улицата, в кафенетата, в ресторантите, в хотелските стаи. Едно-едничко местенце оставаше неопетнено от погледа му. Или пък не? По тялото му пробяга неудържима тръпка, от която го заболя, като от ошипване по гръбнака.

---

[1] Градче в провинцията Севиля, автономна област Андалусия, Южна Испания. — Б.пр. ↑

[2] „Детето Мануел“ (от еврейското Имануел, „Бог с нас“) е името, с което се нарича младенецът Христос в някои испански народни песни, най-често коледарски. — Б.пр. ↑

[3] Печен или пържен сладък кравай със сушени плодове. — Б.пр. ↑

[4] Енкарнасион (букв. „въплъщение“, това на Бог в Христос) е едно от многото испански женски имена, заимствани от типично християнската лексика: Инмакулада (непорочна), Консепсион (зачатие), Долорес (страдания — на Богородица), Асунсион (успение) и други. — Б.пр. ↑

[5] Консепсион Пикер (1906–1990) — популярна певица и актриса, най-известна с изпълненията си на коплас, типични за Испания популярни градски песни. — Б.пр. ↑

— Колодата е нова, голям кеф е да се почва с нова колода. Слушай какъв звук.

Басора сечеше, а останалите се готвеха за играта и час по час поглеждаха към часовника или затулените от нощта илюминатори.

— На мен ми стига за днес.

— Ама колодата е нова. То е като да си почнеш живота начисто.

— Остави.

Херман наля от бутилката ром от Мартиника и отпиха.

— Трябва да ида да хвърля едно око.

— На машините?

— Не, на капитана. В случай че му хрумне да направи обиколка и му потрябвам. — Мартин, машинният офицер, тръгна да става, но Басора го задържа за ръкава.

— Накрая всички ще се смахнем покрай тая откачалка. Не са ли долу Мендоса и Дърдорко?

— Да.

— Какво тогава?

Захвърли картите и се протегна.

— Мамка му стара. Започва същинското плаване. Минахме Бермудските острови и отсега нататък ще е едно и също чак до вкъщи. Корабът си върви сам, а на мен ми е писнало от такива кораби, да не говорим с капитани като този. Да знаете, че това ми е последното пътуване.

— Да не се оттегляш в крайградските си владения?

— Владения, да бе, владения. Аз една саксия нямам. Но това еднообразие не го трая вече. Чака ме товарен кораб в Мапуто. Мозамбик. Там поне ще е интересно. Там се плава на око и на ръка, не като тук.

— Негрите ще ти джиросат някой съд, дето не става дори да разкарваш курортисти с него.

— Корабът е немски, на трийсетина години, съвсем си е добре.

— Значи работата е сериозна.

— Абсолютно.

Тримата му колеги бяха еднакво заинтригувани, но Басора продължаваше да държи ръце зад тила, сякаш щеше още да се протяга, и ги гледаше усмихнат и занесен.

— Транспортът там е почти изцяло морски или речен. Ще трябва да газя покрай брега и понякога да навлизам в естествени делти. Като се установя, ще ви се обадя. Договорът е за две години. С опция за подновяване. И за две години ще спестя толкова, колкото за десет тука. Пък и сегашният ни маршрут не предразполага към пестене. То кой ли пести в Испания? А в Мозамбик няма нищо или почти нищо за купуване. Идеално е.

— Можеш да спестиш още повече, ако постъпиш на сондажен кораб или на нефтена платформа, имат нужда от моряци, хора, които няма да клекнат, като видят бурно море. Предишният ни механик, Коломо, е на плаваща сондажна кула, която впрочем се намира точно срещу Тринидад, Хинес. Забравих да ти кажа, можеше да го наведиш. Оня ден по радиото вика, *не пътувам, управлявам*, и си умира от смях. Понеже е един от малкото, които са плавали, знае кое как е. Хинес пък искаше да оглави малък товарен кораб и да почне турове из Карибско море.

— Ами човек трябва да се размърда. Да плаваш на кораби като „Александрийска роза“ е все едно да бачкаш в завод на „Сеат“, но в открито море.

— Значи всички си вдигате капите.

Мартин гледаше изумен Басора.

— Ти си тръгваш, тоя искал да се махне, капитанът изкуква. Тогава аз ще се явя на изпити за водолаз в родния ми град, там има пристанище.

— Че ти не знаеш да плуваш.

— Какво значение има плуваш ли, не плуваш ли, когато ще се гмуркаш? Спускаш се с един шнур и те дърпат. По е безопасно да си водолаз, отколкото маратонец.

— На нас проблемът ни е, че сме станали моряци, защото сме чели много книжки като малки. И какво излиза — всичко е автоматизирано. По телекса ти съобщават какво ще се случи и какво да направиш. Натискаш копче, корабът се обръща ляво на борд. Натискаш друго — дясно на борд.

— Аз като малък не съм чел. Станах моряк заради един филм, който гледах, „Шехерезада“. Разправяше се за някакъв руски музикант, казваше се Корсаков и беше моряк, и участваше в дуел с бичове. Единственият дуел с бичове, който съм гледал през живота си. Лелеее.

Как се нашариха Корсаков и оня другият, един мургав пич с бакенбарди^[1]...

— А ти, Хинес? Ти — какво? Оставах ли?

— Той щял да ходи в Босфора. Онзи ден ми каза.

— И за чий ще ходиш в Босфора?

Мартин вече нищо и никого не разбираше, но Басора свали ръце от тила си, облегна длани на масата и посвети цялото си внимание на Хинесовото желание.

— Защо точно Босфорът?

— Бях там веднъж. Пресякохме Дарданелите и стигнахме до Истанбул. Останахме два-три дни в града и се възползвах от случая да обиколя двата бряга на Босфора, до Черно море. Тогава си го наумих. Знаеш как е. И да не знаеш, все едно. Харесва ми, когато нещо някъде свършва. Идва един момент, в който почва да те дразни мисълта, че Земята е кръгла, че всичко започва отново и отново, винаги.

Басора посочи Хинес, сякаш той бе доказателството за собствените му намерения.

— Чухте ли го? Същото, което очаквам от Мозамбик. Предел. На предела има тръпка. Отказвам да плавам на разни напредничави кораби, защото този напредък е лъжа. Както е тръгнало, ще им слагат все по-завъртяни и по-завъртяни машинарии, докато накрая не станат хвъркати и сгъваеми. Ще видите, че един ден ще ви натресат дори кораб за междувездни плавания, не се хилете, мамка му. Е, аз тегля чертата на тая работа и потеглям със стар немски товарен кораб покрай бреговете на една страна на гъза на географията. Той пък иска да иде на гъза на морето, защото оттатък Босфора е краят на морето, единственото задънено място в световния океан.

— Добре бе, добре бе, друже, не се пали чак толкова, че и на мен ми подпуши главата.

Херман прекъсна ироничните и дълбокомислените фантазии на колегите си с жест, с който сякаш ги приканваше да намалят звука.

— Хайде подред. На тебе, господинчо, не ти е до никакви предели, антитехнологии и прочее втели-некипели. Засилил си се за Мозамбик, за да спестяваш за старини.

— Какви старини бе? Ти си поне десет години по-голям.

— А ти, ти, беглецо, ти, човече безумен, защото си обезумял, това е, ние тука ръфаме Тоурон, ама пред безумието на Лариос всички

други бледнеят, е, любезни, ти отиваш в Босфора, Босфорът, доколкото ми е известно, отвежда в Черно море, а през Черно море се отива в СССР. Значи крайната ти цел е СССР, а какво си тръгнал там да търсиш, дявол знае.

— Той отива на края на морето бе.

— Глупости. Отива баш в СССР, за ваше сведение. Аз съм бил в Одеса и трябва да ви кажа, че в Одеса няма нищо, което да липсва в Барселона или Генуа. Даже там е много по-бедно от другаде, а съветските другарки са като монахини в клаузура^[2]. Та ако ще ходиш в СССР, да ти е сладко, аз съм пас.

Тримата взеха да се надприказват, а Хинес се опита да се абстрахира и да потърси завет в мислите си посред тази галиматия от гласове и претенции.

— Абе, хора, Босфорът е метафора, Мозамбик също — настоя Басора.

— Какво е метафора?

— Когато нещо се каже не в обичайния му смисъл, а образно.

— Бива, умнико, бива. Така да бъде. Босфорът може да е метафора, защото не знам нашичкият какво си е навил да търси там. Но Мозамбик не е, мене няма да ме пързулнеш с приказки. Мозамбик си е и кораб, и договор, и рейсове, и кинти, нали така? Хубави кинти — Херман дръпна заговорнически долния си клепач, *корабче плува ли*.

— Не може да се разговаря с хора без усет за метафора — и Басора сам се разсмя на надутата си фраза, а след него се разсмяха Мартин и Херман и показаха среден пръст, освободени така от задължението да го разберат. Довършиха бутилката и Басора предложи да се вдигнат на експедиция до каютата на капитана, да проверят дали е в сладкопойно настроение и в случай че е, да му изслушат концерта зад вратата.

— Ти чувал ли си го някой път?

— „Къпината“^[3]. Със собствените си уши.

— Вие внимавайте, че ако се ядоса, ще ни забие с отрицателни характеристики в Барселона и после иди търси работа.

— Ще ни забие, друг път. Да се благодари, че не сме му вдигнали мерника и го оставяме да говори простотии и да върши откачени работи. Ще се направим, че отиваме в моята каюта, нали е до неговата.

Излязоха от каютата на Херман и се придвижиха до капитановата. Басора им припомни да пазят тишина с пръст на устните, а напрегнатият им слух позволи да доловят високите трели на капитана. Наложиха се да залепят уши о студената метална врата, колкото се може по-близо до тънката пролука между нея и рамката, за да добие смисъл гласът:

*Недей да ме обичаш
и не плачи за мен,
не струва любовта ми,
та ти заради нея да ходиш угнетен.*^[4]

Мартин се запревива с ръка на устата, а другите се уплашиха да не прихне и се юрнаха към каютата на Басора, където се накискаха до насита.

— Абе каква е тая ужасия, дето я пееше?

— Някаква песен от младините на баба.

— И пичът я пее като същински андалусец. „Дъ ходиш угнетен“ вика...

И пак ги прихвана онзи освободителен кикот през носа, който не смееше да се превърне в открит смях.

— Де да можеше да го видим отнякъде. Сигурно се размахва и се кърши като певица на фламенко.

— Това трябва да се види.

Идеята беше страхотна, Басора веднага я пое и защрака с пръсти във въздуха, сякаш призоваваше техническото решение на въпроса.

— Пичът се заключа отвътре, но все нещо може да се направи.

— Ако не отвори той, отвън няма как да стане.

— То се знае. Трябва да се намисли цака. И не виждам каква друга да е, освен да се наговорим със сервитъора да му занесе нещо и да остави вратата открената.

— В никакъв случай — отсече Херман и явно смяташе да се оттегли радикално и от заговора, и от каютата.

— Защо?

— Защото това значи да го дискредитираме пред целия екипаж.

— Прав си — съгласи се Басора и се загледа лукаво в Херман. — Ти ще го направиш. Ти ще влезеш някоя от следващите вечери, като се разпее. Първо ще го предупредиш по телефона, че ще се отбиеш, за да не се нервира. Ще го посетиш под някакъв предлог и ще оставиш вратата притворена.

---

[1] Филмът е „Песента на Шехерезада“ (*Song of Scheherazade*, 1947) на режисьора Валтер Райш. Действието се развива през 1865 г. и един от главните герои е кадетът Николай Римски-Корсаков. — Б.пр. ↑

[2] Клаузурата (от лат. *clausura*, „затваряне“) предвижда монахините или монасите изобщо да не излизат от манастира, както и миряните да нямат достъп до тях вътре. — Б.пр. ↑

[3] „Къпината“ (*La Zarzamora*) е известна сантиментална испанска песен за девойка, наречена Къпината заради тъмните си очи. — Б.пр. ↑

[4] „Недей да ме обичаш“ (*No me quieras tanto*) е класическа копла с текст на Антонио Кинтеро и Рафаел де Леон. — Б.пр. ↑

Стените на Албасете продължиха да го изненадват в ранното утро — „Аз убих Мортимър Куция“, „Калво Сотело = Садат = НАТО“^[1] — и това вероятно се дължеше на контраста между невидимите поети и сериозността на подранилите минувачи, между образците на младата архитектура, родена преждевременно състарена в празнотите, оставени от съборени паметни кооперации, за които човек можеше да се досети по редките оцелели от същия вид. Старата госпожа Родригес де Монтиел вече не живееше в опразнения апартамент в пасажа „Лодарес“. Пасажът приличаше на декор от италиански ренесансов театър, неокласика в тревожно сив академизъм под свод от хладно стъкло. В здрача му се беше подслонила цялата мистерия на града и това може би беше последният остатък от неговата някогашна физиономия — тъжни дюкяни, полузатворени портали с парадни стълбища към апартаменти, които младите богаташи вече не искаха да обитават и сега населяваха разни ориентирани към центъра професионалисти. Пасажът „Лодарес“ е възможно най-централното място в Албасете, го увериха в една бакалия, където разпита туй-онуй за ламанчския кашкавал и за старата госпожа.

— Доколкото ми е известно, държат я някъде в Ел Бонильо. Те там имат хубави имения. Честно казано, от години не съм я виждала, пък и не съм чувала да се говори за нея.

— А синът ѝ?

— О, той е съвсем друга история. Много го спрягаха напоследък покрай бедата, дето го сполетя, но и него не съм го виждала от сума време.

И отново оскъдният ламанчски пейзаж с небето, отегчено от земята, или може би обратното. Сухите трънаци продължаваха да развяват лудостта си на прокълнати предмети, търкаляха се пред слепия вятър и понякога със самоубийствена решимост се пъхаха под колелата му. По пътя през Бараке и Мунера малки селища изникваха край кръстопътищата или в далечината, около някое благосъстоятелно стопанство в охра и бяло, заобиколено от монотонни заспали земи, където животът се свиваше под буците пръст, в зеленикавосивите им краища, оголени от бръснача на зимата. От Мунера до Ел Бонильо пътят си играеше на катерушка по впечатляващи хълмове, после на

гоненица на завоите, откъдето възвишенията запращаха погледа на пътника надолу, към неизбежната равнина.

Остави колата си на площада пред една неокласическа църква, жълто-кафява отвън, зелена отвътре. Влезе, за да провери дали вътре самотата е същата като отвън. Статуите стърчаха отритнати в скучния си понеделник, гипсирани актьори в самосъжалителни и покровителствени пози, които никого не вълнуваха. Когато излезе и застана в подножието на един мраморен кръст, се убеди, че и в сутринта навън няма проблясък от надежда, въпреки слънцето, на което впрочем можеха да се порадват само хората по балконите на отсрещното аристократично, достолепно здание, откъдето се мъчеха да отгатнат произхода на колата на натрапника и намеренията му на странник, запилян из географията на Ла Манча. Минаваха забързани жени, навлечени в три-четири ката дрехи срещу студа, и опитът му да завърже разговор се сблъска с подозрителните им очи, сепнати от гласа, който не беше от гласовете на своите.

— Домът на Родригес де Монтиел ли? Кой по-точно?

— Този, в който живее госпожата.

— Ами не е тук. Трябва да хванете в посока към Лесуса, по шосето за Баласоте, и няма да се изгубите. На десетина километра от Ел Бонильо ще я видите — богаташка къща, най-голямата в околността, с висок дувар и с каменна арка над товарния портал. Няма начин да я пропуснете.

Пейзажът неусетно се вхълми, влеси се и се покри с разклонени реки от растителност и скоро един черен път се изви пред Карвальо с обещание за имението на Родригес де Монтиел на хоризонта. Подкара нататък, мина през портала и се озова на пръстен двор, където почиваха два трактора и стар джип, а насам-натам топуркаха две руси дечица, следвани по петите от дребно куче. Неподвижността на децата пред слизания от колата си неканен гост бе компенсирана от нервната поява на жена, която бършеше зачервени ръце в престилката си.

— Това е частна собственост. Шосето води право в Баласоте, не се отклонявайте от него.

— Не съм се загубил. Търся госпожа вдовицата Родригес де Монтиел.

— Какво желаете?

Гласът бе мъжки, та надали идваше от жената или от децата. Зад гърба му се извиси мъжище с габардинено палто с рунтава яка, високи ботуши, кепе, очила с рогови рамки и клюнест нос над коцкарски мустак.

— Търси госпожата, дон Мартин.

Сега стояха един срещу друг.

— Именно. Дошъл съм да разговарям с госпожа вдовицата Родригес де Монтиел.

— Чудна работа, това е май първото посещение, което ѝ правят от поне десет години. Извинете, но ако нямате нищо против, аз ще ви приема, на горката жена не ѝ е до срещи.

— Нека първо да ви се представя, редно беше да го направя още отначало, прощавайте за невъзпитанието.

— Аз съм виновен, трябваше да започна с името си.

— Всъщност това се очакваше от мене.

— Не ме щадете.

Мъжището бе сериозно ядосано от себе си и издекламира без пауза:

— Мартин Сердан Саманиего на вашите услуги. Аз съм управителят на това стопанство.

— А аз съм Хосе Карвальо и в качеството си на нещо като застрахователен агент бих желал спешно да разговарям със семейство Родригес де Монтиел по някои въпроси, свързани с нещастieto, случило се със снахата на госпожата.

— Не знаех, че има нещо за дооправяне.

— Нищо ли не ви е казал дон Луис Мигел?

— Той и „добър ден“ не казва.

С жест управителят подкани Карвальо да го последва към централния вход от камък и дървесина, одялана навремето от някой способен занаятчия и сетне изоставена на произвола на слънцето и вятъра. Студена сянка на каменен трем предвари влизането им в кабинет, където нямаше друга покъщнина, освен една изографисана маса с крак от ковано желязо и няколко метални кантонерки като от районно на Гражданската гвардия. На масата едно разпятие надзираваше подредените бумажки, на стената висеше плакат с фуражни смески. В единия ъгъл бумтеше цилиндрична желязна печка, но студът,

загнездил се в стаята още от есента, така или иначе заемаше много място.

— Влезте ми в положението: не мога да разговарям по моите дела с всеки. Аз по принцип искам да стигна до дон Луис, но той не е в Албасете и никой не може да ми каже къде е.

— Аз и не искам да ме занимавате с господина, неговата работа си е негова работа, както тази на майка му си е тази на майка му. Управлявам имота, който е изключителна собственост на доня Долорес, и нямам нищо общо с дела на сина ѝ. Поканих ви да влезете, за да не се разправяме на висок глас пред персонала, колкото и да му имам доверие. Времената се менят и преданост като някогашната иди я търси днес. Не знам докъде ще я докараме.

— Можете ли да ме упътите към дон Луис?

— Не.

— Току-виж майка му знае къде е.

— Не. Не мисля.

Управителят се намръщи и отиде до печката, за да погледне пълна ли е. От един плетен кош взе четири дървени трупчета, толкова наскоро нарязани, че посипаха фини бели трици за краткия си преход до огненото гърло на печката.

— Пък и не е добре жената, разбирате ли? Да беше добре, иди-дойди. Но има дни, в които нито си владее тялото, нито помни, че има син. А той един да беше, седем деца има, но този специално, този най-много ядове ѝ е създавал. На мен поне не ми е казвала къде е. То и аз не съм питал къде скита тоз пройдоха. Знам, че не е хубаво така да говоря за младия господин, но той какви ли бели не направи. На баща си, Бог да го прости, на майка си и на жена си, която, да разправят каквото си щат, най-много от всички го търпеше.

— Покойницата ли имате предвид?

— Нея. Като дойде в този дом, беше още момиченце и зле я научиха.

— Тук ли живееха?

— Кой, дон Луис и жена му ли? А, не, не. Младият господин идваше само за да се нагуши. В течение на много години тука бяхме само татко, Бог да го прости, и аз, да им пазим кокошката със златните яйца да не умре. Нашичките междувременно си живееха като царчета кой в Албасете, кой в Мадрид, кой през девет гори в десета. А после,

когато някой трябваше да се заеме със стопанството, защото тръгна да пропада, до един взеха да се ошумоляват. Всичките деца на госпожата се захванаха с по нещо — който не се беше изучил, завъртя някаква търговийка. Всички, с изключение на господинчото, за когото си говорим. Уж следваше за нотариус, уж щеше да става важна клечка, а така си и остана нехранимайко. Не. Не ме занимавайте с него. Нищо не искам да знам за тоя господинчо.

— Трябва да разговарям с майка му.

— Толкова ли е важно?

— Изключително.

— Да не я притесните. Карайте полека. Понякога разбира, понякога — не. И вече не знам дали разбира, когато може или когато иска. Но това също не ме интересува — заключи управителят и гневно пусна търкалото на печката.

---

[1] Леополдо Калво-Сотело (1926) е испански политик от Централния демократичен съюз, министър-председател в периода 1981–1982 г.; през неговия мандат Испания се присъединява към НАТО. Ануар Садат (1918–1981) е президент на Египет от 1970 г. до насилствената си смърт през 1981 г. и Нобелов лауреат за мир заедно с Менахем Бегин (Израел) заради мирния договор между страните им през 1978 г. (т.нар. Кемпдейвидско споразумение, сключено с посредничеството на американския президент Джими Картър). — Б.пр. ↑

Управителят прекоси чевръсто големите глазирани плочи в трема, почти тичешком, и взе каменните стъпала през две, под погледа на потъналите в прах и полумрак солидни господа в рамки. Почука с кокалчета по една много кафява и много масивна врата, без да изчака отговор дръпна топчестата дръжка и пред тях се разкри салон, където дамаски и килими старееха на бледата зимна светлина откъм терасата. Край прозорците беше поставена малка масичка, покрита с набран плат, под който гореше мангал с брикети, топлина и слънце за старицата, отпусната в ожулен кожен фотьойл. Витрини за крехки керамики и порцелани, сребърни предмети с релефи, ловджийката Диана от благороден алабастр върху изящна елизабетинска поставка, пощадена от интеллигентната състрадателност на привързалия се към нея дървояд. И гласове и музика откъм едно радио последен модел, с касетофон и записващо гнездо, аеродинамичен дизайн, току-що внесено от Япония, триумф на металната естетика, пластмасата и електрониката в тази антикварна бърлога: „Ти как мислиш, момиче или момче очаква Каролина?“. „О, Силвия, може и да са близнаци, защото, не забравяй, Силвия, в любовния си живот принцесата често тъче на два стана.“ „Леле, какъв си лош!“ Старицата се разкикоти и привика с ръка двамата мъже.

— Госпожо Долорес, този господин е дошъл да ви види.

— Момент, момент. Слушам Силвия Арлет... Момент.

Цялото й внимание бе съсредоточено в диалога на водещата с осведомителя й по синьокръвните въпроси.

— Каролина Монакска чака дете — съобщи старицата на Карвальо, който кимна с подobaващ апломб.

Дяволитият разговор между водещата и осведомителя продължи, а нервният управител взе да кръстосва помещението с ръце зад гърба, взрян със странно упорство в носовите на ботушите си. Карвальо си взе стол, доближи го до масичката с мангала, седна и веднага усети топлината изпод диплите на покривката. Усмивката на старата жена от другата страна на масичката приканваше да дослушат клюкарското предаване по радиото. Когато обсъждането на джет-сета приключи, старицата се сведе над апарата и раздвижи ръце над него в търсене на други честоти.

— Сега ще го наглася на „Главни герои“ на Луис дел Олмо, защото там говори един много симпатичен и красив младеж на име

Тито Б. Диагонал. Много богат и много добър син. Винаги говори с почит за баща си. Обичате ли радио?

— Рядко слушам.

— Аз без радиото съм заникъде. Преди и телевизията обичах, но вече не чак толкова. Много ми харесваше оня играч от „Сарагоса“, Лапетра. Спомняте ли си Лапетра?

— Не.

— А вие, Мартин?

Управителят прекъсна походния си размисъл и вдигна очи към гредоредата на тавана.

— Да, госпожо, да. Великолепната петорка: Канарчето, Сантос, Марселино, Виля, Лапетра. Тя харесваше Лапетра заради косата — поясни на Карвальо.

— Имаше много хубава коса. Телевизията тогава беше черно-бяла, но аз се досещах, че Лапетра е червенокос. Много ми харесва и „Менажерия“, това е рубрика от „Главни герои“. Четири момичета разкатават някоя важна личност. Аз ги редувам. „Испания в осем.“ Сетне говори едно момче с много приятен глас, казва се Аберастури, сигурно е баск с тая фамилия. И Силвия Арлет или Луис дел Олмо, Тито Б. Диагонал. Следобед — „Популярна класика“. Аз нищо не разбирах от музика, при все че като малка съм учила пиано. Но не знаех например кой е Сметана. Известен ли ви е Сметана? Има една много хубава симфония, казва се „Вълтава“. Пусни я, Мартин.

Старицата се разрови из купчина касетки и избра от тях една, която връчи на Мартин. С изопнато лице, но търпеливо, управителят пренастрои апарата от радио на касетофон. Вкара в него музикалната капсула и възобнови сноването си напред-назад. Величествена, лирична музика с река и долини завладя препарираната стая.

— Сетне „Пряко предаване“, „Спортна партия“, „Лудият от хълма“. Слушате ли лудия от хълма?

— Не.

— Чудесен е. Такъв чувствителен младеж. И той е много добър. Младежите по радиото въобще са много добри. Но лудият от хълма е най-добрият. Седи самичък на един хълм, заобиколен с касети и стихосбирки. Понякога кани разни гости и си говорят бавничко, тихо. Свършва много късно и тогава заспивам, но се събуждам като по часовник малко преди да започне „Испания в осем“. Понякога и през

нощта слушам — оня, лошия, дето много се заяжда с хората, Гарсия. Той заслужава да му се кажат две сладки приказки. Вечно е сърдит. Веднъж тръгнах да му звъня, но точно тогава да вземе да се развали телефонът. Нали, Мартин? Казахте ми, че няма сигнал.

— Лично проверих — и добави встрани, към Карвальо. — В един през нощта.

— Радиото и Христос на кръста. Двете ми утехи. Виждали ли сте Христос на кръста?

— Не.

— В Ел Бонильо се намира, от един знаменит художник.

— Ел Греко — поясни управителят с многозначителен тон.

— А семейството ви?

— Ах, семейството...

— Колко деца имате, доня Долорес?

Управителят намигна, за да подготви Карвальо за изненадващ отговор.

— Седем. Като седемте смъртни гряха.

— Прекрасно! — одобри дон Мартин. — Този господин е приятел точно на един от вашите синове и го търси. Младият господин Луис Мигел.

— Ах, Луис Мигел, Луис Мигел.

Сметана се отнесе нейде по чешките бърда, докато старицата преваляше скритите планини на спомените си.

— Луис Мигел, Луис Мигел. И той беше много добър, много добър. Но не му провървя на горкичкото ми момче. Беше най-хубав от цялата ми челяд, най-хубавият в Ел Бонильо, в цяло Албасете. Драго да ти стане, като го видиш пременен като ловджия да тръгва за яребици с братята си, с баща си, с приятелите на баща си. Никога не ми идва на гости. Защо не идва, Мартин?

— Нали ви пише. Знам, че ви праща писма, госпожо Долорес.

— Ах, да, писмата.

Очетата на старицата се хлъзнаха по тесте писма, които стърчаха иззад стъклото на една витрина. Алчността на Карвальовия поглед бе доловена от управителя.

— Няма подател на плика — подхвърли към детектива.

— Къде е синът ви, госпожо Долорес?

Старицата си направи оглушка.

— Какво му коства да дойде да ме навести? Аз винаги съм го разбирала и много пъти съм се застъпвала за него пред баща му. Моят съпруг беше много строг човек, много. Понякога прекалено. Макар че строгостта у един мъж никога не е прекалена. Преди да ни съборят къщата на улица „Тесифонте Гайего“, преди да се пренесем в оня апартамент в пасажа „Лодарес“, гледахме празненствата долу в парка, такова удоволствие, напролет или наесен, в началото на есента, защото после като дойде зимата и се заинати, няма край. Това му бяха златните години на моя Луис Мигел. Сетне един ден се яви с нея и всичко се обърна. Баща му хубаво казваше: първо си завърши учението. Но той не щя. Четири или пет години се беше трепал да стане нотариус и прати всичко поврага заради нея. А тя как му се отплати после. Жената или издига, или проваля мъжа. Че ние на всичко я научихме. Дори вилица как се държи я научихме. Къде е Енкарнита, Мартин?

— Почина, госпожо Долорес, нали знаете.

— Почина, вярно, горката. Дано Бог да я е простил.

— А вашият син, доня Долорес, къде е?

Раменете на старицата се свиха, но очетата ѝ разучаваха Карвальо.

— Трябва да го открия по един много важен за него въпрос.

— Нещо ще му продавате ли?

— Не. Не е това.

— Защото ако искате нещо да му продадете, си губите времето. Оголял е до шушка. Той ми е най-бедното от децата. Добре де, не съвсем до шушка. Останаха му някои работи от баща му, неговата част от тукашния добив и Ла Касика.

— Трябва да говоря с него. Във връзка със смъртта на жена му. Застраховки. Семейни дела. Спешни.

— Не съм виждала моя Луис Мигел от миналата Коледа. Защо не дойде тази? Все по-малко от децата идват. Тая година четири отсъстваха. Единият замина за някакви много далечни острови, където цяла година било лято. И защо точно по празниците? На мен ми е толкова мило като се съберем. Кой знае дали ще успеем за следващата Коледа. И Луис Мигел не дойде. Не можел.

Уважиха желанието ѝ за енигматичност, играта ѝ на погледи ту към едните, ту към другите очи, в търсене на потвърждение дали са отгатнали тайната ѝ.

— В Ла Касика е. Ако идете, кажете му, че го чакам, да ми дойде на гости, каквото било — било. А за Енкарнита... че ми е като родна дъщеря.

— Енкарнита почина, госпожо Долорес.

— Да, почина, горкичката.

Но вече беше загубила интерес към темата и пак включи радиото. Възвърна си душевния мир, когато говорител и говорителка изчетоха на смени информацията за местния политически и културен живот. Тази сутрин беше започнало заседание на автономното правителство на Кастилия-Ла Манча. Управителят и Карвальо излязоха от салона и в мига, щом вратата хлопна зад гърбовете им, управителят процеди:

— Родна дъщеря. Да не беше на тези години, щях да ѝ кажа аз на нея. На нищо го правеха момичето, докато не порасна и не им духна под опашките. Родна дъщеря!

— Значи Луис Мигел е в Ла Касика.

— Може и да е, може и да не е. Аз се съмнявам.

— Къде е това?

— Това е един стар имот, който младият господин наследи направо от баба си, на гъза на географията е, с извинение. Горے, при извора на река Мундо.

Картината с водопада, която беше видял в стаята в „Двора“, изплува над мнителната физиономия на мъжа насреща му.

— Не разбирам за какъв дявол може да се е заврял там. Но нейсе, отдавна не е на себе си и нищо чудно, ако го избива на щуротии.

— Можем ли да проверим? Да звъннем по телефона?

— Не. Къщата е много стара, точно до извора на Мундо, по онези краища му викат Лос Чорос, Струите. Намира се край варовиковото плато Калар дел Мундо, до планината Алкарас. Най-добре да карате до Елче де ла Сиера и да завиете надясно, в посока към Риопар, а от Риопар до извора е един хвърлей. За всеки случай питайте, да не се объркате. Ама и вие къде сте тръгнали. Не се навивайте кой знае колко, че ще го откриете. Тоя, както винаги, ще е някъде другаде, с една дума — никъде.

Искаше да си вземе багажа от хотела и да потегли към Риопар без излишно разтакаване, но заедно със сметката рецепционистът му подаде и бележка, а на бележката имаше покана за среща: в осем в пасаж „Лодарес“. Беше без подпис, но сянката на анимерото витаеше над хартията на квадратчета и написаното със старомоден школки почерк с едри букви, сякаш изрисувани с допотопна перодръжка. Огромен сив следобед се стелеше пред вратите на хотела и вятърът отново безпомощно се блъсна в натрапчивите облаци. Върна багажа си в стаята и отиде да се разтъпче по улица „Техарес“, където се беше позапазило туй-онуй от ламанчската архитектура на Албасете. Нещо като музейна ниша за жилищното строителство в пределите на този безжалостен към физическото си минало град. Вятърът беше единственият, виещ обитател на улиците, които го отведоха до предградията. Колкото по-далеч от центъра, толкова по-мъждиви бяха светлините на магазинчетата, а баровете — още празни, дори по това време на денонощието.

— Пред кметството минахте ли?

— Преди малко.

— Имаше ли народ на вратата?

— Не обърнах внимание.

— Ходят да гледат оня, дето прави стачка.

— Кого?

— Един безработен, затвори се в кметството и не яде, и казва, че няма да мръдне оттам, ако не му осигурят работа.

Сами бяха — барманът и Карвальо. Барманът продължи да нарежда и с поклащания на главата да отмерва прозренията си за лошото настояще и апокалиптичното бъдеще.

— Хем тук безработицата се усеща по-слабо, отколкото другаде. Поне от клиентите това чувам. Но какво да прави човек, който трябва да издържа семейство, а всяка вечер се прибира с празни джобове?

Карвальо излезе на улицата и непрогледната нощ стана свидетел на копнежа му по дома с манджите на Бискутер, бърбивото вайкане на Чаро, принудителното или доброволно безделие, копнеж по неговата си, доброжелателна среда, в която животът му имаше някакъв смисъл. Оставаше цял час до осем и пред него улица „Алферес Провисионал“ се вливаше в „Родригес Акоста“ край Парка на мъчениците.

— Де да можехте да видите стария квартал, на тепето Алто де ла Виля, каква веселба падаше там. Но всичко насметоха и сам виждате — прогрес, Албасете стана Ню Йорк на Ла Манча или нещо подобно. Не помня кой го каза. Някой началник. От Мадрид.

Човекът от бара беше петимен да се оплаче и в същото време доволен, че Албасете е такава благодатна тема за разговор и Карвальо си помисли, че той е единственият му безкористен събеседник от няколко дни насам. Най-лошото на тези пътувания е мълчанието. Остаряваш. Градът се простираше като безбрежно пепеляво море, море в морето на зазимена Ла Манча, друга каменна зима, друга зима другояче, животът изглеждаше нереален и въпреки всичко имаше момчета и момичета, които тъкмо сега възкръсваха по дискотеките, сред шепоти и крясъци, обитатели на тази степ, измислена от някой свидлив луд. А като пристъпи в пасажа „Лодарес“, го сепна театралната притихналост на архитектурния реквизит. Бледи светлини от недостатъчните крушки, матови стъкла на покрива и привилегирани места за спектакъла — дългите остъклени балкони в двата края на пасажа, бивши инструменти за взаимно наблюдение отдалеч на два някога могъщи рода, днес овехтели ложи над практически несъществуващото зрелище на сцената на изоставения пасаж. И изоставената самота на крачките му, горе и долу, в очакване писаното да се сбъдне, челно или изотзад, смъртта може би. Самото споменаване наум на тази дума накара Карвальо да тръгне странешком, за да не го изненада смъртта в гръб, поне да я види как се задава в профил. Но се зададе тъмната маса на някакъв куц човек, който отблизо разкри винено румени страни и очи, унесени от дълга алкохолна история.

— С Пепе Карвальо ли имам честта...?

— Тъй точно.

— Ами идвам по заръка на господин Мартин, управителя на Ел Бонильо. Да ви предам да не ходите в Риопар, там нямамо нищо, когато вие сте си тръгнали, госпожата размислила и казала, че, дете всички знаем, господин Луис Мигел е в чужбина.

Пратеникът се пулеше като идиот. Или май гледаше през рамото на Карвальо, защото на прилично разстояние зад гърба му се материализираха други две тъмни маси, които пушеха в мрака и зяпаху небето, ту земята, колкото нещо да зяпат.

— Я колко бързо я е придумал господин Мартин да каже истината. От Ел Бонильо дотук карах едва час, а като пристигнах, вашето съобщение вече ме чакаше.

— Господин Мартин ми се обади малко след като сте си тръгнали.

Почти всички прозорци бяха със спуснати жалузи. Просвети към един скрит живот, в неведение за случващото се в пасажа.

— Значи си заминавате за вашия край, нали, приятелю?

— Ами ще трябва да си замина. Макар че ми казаха, че изворът на река Мундо е чудна гледка и току-виж съм наминал да го видя.

— Нищо особено не е и пътищата не струват. Напролет или лятос.

— Разправиха ми и за разни странни тамошни обичаи, анимерос например. Да се сецате за някой много известен из планината анимеро?

— Анимеро ли?

Зачервените, глуповати очи наистина гледаха през рамото му и дадоха сигнал за тревога на другите двама мъже, които се изопнаха и се извърнаха с лице към мястото, където стоеше Карвальо, за да тръгнат към него.

— Аха, анимеро, навсякъде ходи с китарката си.

— Ами не помня да съм го виждал.

— Казва се или поне го наричат Лебриханеца и има мутра на мръсник и катил.

Обидата срещу свирача не понесе на куция и той отскочи назад, за да спечели разстояние и инерция в момента, в който Карвальо зърна началото на бега на двамата мъже зад гърба си. Карвальо се хвърли върху куция с намерението да го блъсне с две ръце и да го събори, само че сакатият владееше тежестта на тялото си, олюля се, но остана в отвесно положение и чевръсто развъртя пред него бастуна си, с който го докачи по носа и му отрязва пътя, а другите вече бяха близо. Карвальо опита с настървен ритник в слабините и куцият измуча като теле под ножа, преви се, единственият му читав крак не го удържа и той се свлече на хълбок. Карвальо го прескочи в мига, в който разяреното дишане на преследвачите докосна тила му и се превърна в канонада от закани и оскърбления. Тичането го приближи по-бавно, отколкото му се искаше, до изхода от пасажа „Лодарес“ под

безразличните, ненужни балкони, на които никой не се показва, за да присъства на представлението. Докато препускаше далеч от хватката на пасажа, току-що преживяната сцена отново мина пред очите му, като генерална репетиция без публика на вероятно класическо произведение, в което жертвата отхвърля съдбовността на смъртта. Смеси се с изсипалото се на главната улица подобие на навалица и се завря в едно кръчме, където кръчмарят сервираше солени закуски по рецепти от вътрешността на страната — тежки, мазни, вкусни, лютиви и претоплени посредством процедурата изтегляне на част от стоката и подаване на същата през отвор с вид на гише към съпругата, пленена в кухнята, която не вдъхваше доверие, но излъчваше славни ухания. Снимки на агитките на ФК „Барселона“ и на „Реал Мадрид“ свидетелстваха за дипломатичната неутралност на заведението по епичните въпроси и Карвальо, без дъх и с опънати нерви, си напои душата с бутилка естола, съпроводена с половин фразела с потънали в шафран и зехтин парченца свинска зурла, която му дойде като мехлем на самочувствието. Мъртвешката умора, обзела нервите му, се спусна по цялото му тяло, сякаш устремена към центъра на Земята, и когато с озъртане се прибра в хотела, краката му тежаха като олово — оловото, вкарано от две бутилки естола и пет канапета със свинска зурла в главата и стомаха му. Заклучи вратата на стаята си и се стовари по гръб на кревата с новопридобитото, дълбоко убеждение, че е открил алтернативен начин за самоубийство.

Посъветваха го да хване пътя за Ейин и като стигне дотам, да кара по междуселския за Елче де ла Сиера. Ла Манча го придружи полузаспала до Елче де ла Сиера, откъдето заслабналото течение на река Мундо го преведе нататък, през долините, които водните ѝ челюсти бяха изгризали през вековете. Колкото повече се приближаваше към началото на реката, толкова повече мекото, по зимному свенливо слънце подчертаваше ярките контрасти на планинския пейзаж — типичната за водоносни почви растителност, хвойни, борове, дъбове, тамянка, розмарин, но и оголените, плътни корони на орехите в очакване на пролетното чудо. На кръстопътя преди Молиникос спря колата, за да се вслуша в соковете на земята, и изведнъж му хрумна, че навярно се е запътил към клопка, а е пропуснал да осее пътя си с трошиците, послужили на Малечко Палечко да се прибере у дома. Молиникос се появи след малко, в една падина, заради която от шосето се отделяше локално платно. Щукна му да пита за господин кмета първата местна жителка, на която попадна край паланката. Надали си бил у дома, смяташе жената, господин кметът напоследък често пътувал до столицата.

— До Мадрид?

— Какъв Мадрид. Толедо.

Очевидно политическата карта на Испания бе претърпяла промени, за които Карвальо не беше в течение.

— Идете сам вижте. Кметът живее в първата къща, баш като влезете в селото. Нова къща. Не помня етажа, но там ще ви кажат.

Карвальо, с цялата си неуместност на другоzemец, паркира пред посочения дом и на прозореца тутакси изникна млада жена да попита какво го интересува.

— Търся господин кмета.

— Ами мъжът ми го няма, но за мен ще е удоволствие да ви приема.

Кметицата беше средиземноморски тип жена с големи очи и решителен говор, родом от Валенсия. Детето ѝ се упражняваше да щъка между мебелите с увереността, която му даваше подробното познаване на четирите посоки на апартамента, където с войнствено вирнат сгъваем метър бродеше и един дошъл да монтира радиатори майстор, на подчинение на кметицата, и някакво момиче.

— Тези нови апартаменти са ужасно студени. Луис Мигел Родригес де Монтиел ли казахте? Проблемът е, че нито мъжът ми, нито аз сме от тук. Учихме във Валенсия, там се оженихме и един хубав ден той реши да дойде да потегне старата къща на майка си в планината. Аз дойдох с него, а като умря Франко и местните села взеха да излизат от тежката си политическа летаргия, с мъжа ми помогнахме на хората да се осъзнаят и да озаптят онези, дето винаги са си разигравали коня по тоя край.

— От ИСРП ли сте?

— От ИСРП. Тук нюансите са малко. Или си от ИСРП, или от другите. Сега се сещам за това име. Родригес де Монтиел от Албасете. Мислех, че къщата им е необитаема, да ви кажа. Огромен имот, нищо че му викат Ла Касика, „Къщурката“. Досами извора на Мундо, зад варовиковото плато срещу билото на Алкарас.

— Нещо говори ли ви прякорът Лебриханеца?

— Че на кой не му говори. Той беше човекът за мръсни поръчки на всички местни деребеи. Доносник. Не един и два боя са изяли тукашните хора заради приказките на Лебриханеца. Като речеше някой да протестира, все едно за какво, Лебриханеца го обаждаше, качваха се там и бой, бой.

— Сега обаче нещата са различни.

— Различни и по-добри. Няма ги вече диващините и страха от следвоенните времена.

Карвальо се оплака колко ще му е трудно да се ориентира сам до извора на Мундо. Кметицата го помоли да я изчака да инструктира майстора с радиаторите, на драго сърце щяла да му направи компания, защото мъжът ѝ, като член на автономното правителство на Кастилия-Ла Манча, в момента бил в столицата на автономната област. Половин час по-късно кметицата гид седеше до него в колата, на път към Риопар. Името ѝ било Елена, му каза, и не, не ѝ липсвала светлината на Средиземноморието, въпреки че ѝ било трудно да свикне с вътрешността на страната и студовите горе в планината, където първо живяла с мъжа си в къщата, която още ремонтирали и в която някой ден щели да се нанесат завинаги — вече не гледала на планината като на минало или на временно настояще, а като на бъдеще.

— Разбирате ли какво значи за нас това, че в Молиникос вече има уроци по музика? Кметството нае преподавателка за децата.

От Риопар започваше стръмен път, който се насочваше към Алкарас, но неочаквано предлагаше отбивка към Лос Чорос и началото на Мундо. Там, където свършваше асфалтираното шосе, през високопланинския хлад поемаше широка чакълена алея и смърчове се спускаха надолу към първия вир, който се предугаждаше отдалече по песента на падащата вода. След един завой внезапно се появи тумбеста канара; от нея със сила избликваше течното острие, което няколко километра по-надолу се преобразяваше в река Мундо, а тук се разпадаше на струи и облизваше издутата скала, тапицирана в зелен плюш и отразена в кротките изворни води отдолу. Невъзможно беше да не чуеш благовестния химн на земните недра, които изтласкваха на повърхността любимата си вода и я вливаха в коритото на река, наречена — незнайно как и защо — Мундо, поела отговорността да носи името на целия Свят^[1] в едно затънтено кътче на една албасетска планина.

— Знаете ли защо се казва Мундо?

— Не.

Грижливо наредени дървени трупи очертаваха низходящи маршрути към по-долните вирове, а в дъното се виждаше реката — вече в обичайния вид на река, — която започваше спускането си към своя край.

— Стига ли до морето?

— Следващата й спирка е язовирът в Карамияс, на границата с Мурсия, после се влива в Сегура, една наистина голяма река. — Кметицата посочи водната пелена. — Зад водопада има пещера. Знае се къде започва, но не и къде свършва. Преди години един французин влезе вътре и така и не излезе. Хем няколко пъти пращаха експедиции да го търсят, и помен няма от човека. А по онази пътека горе се стига до Ла Касика, ей я там, където са железните решетки и ограничителната верига. Ще трябва да оставите колата тука. Искате ли да дойда с вас?

— Няма нужда. Няма да се бавя. Ако не се върна до половин час, натиснете клаксона, за да кажа, че ме викат по спешност, и да имам оправдание да си тръгна.

— Вършете си работата спокойно, аз не бързам.

Пое напред, но не можеше да откъсне очи от удивителната гледка: водата, която извира през процепа във високите зъбери,

открити на фона на небето, като в картина от първия ден на Сътворението. Тъкмо по мярка за държава като тази — без достатъчно въздух и простор, че да си позволи някой водопад Виктория или поне Ниагара. Докато крачеше нагоре, Лос Чорос се скриха зад един завой, за да му се явят отново десет метра по-нататък, заедно с края на широката пътека: две каменни колони с вклучена между тях висока желязна порта и надпис на металната табела с олющен лак: „Ла Касика“. Оттатък портата, зле затворена с мумифициран от ръжда катинар, самотно сияеше четириъгълният двор, топло и светло убежище за магична растителност — няколко дафинови дървета, горчиви портокали и неизменния орех в оголената си старост. Квадратно заграждение, чиито четири ъгъла се крепяха от каменни колони с коринтски капители. Греди от вековечна дървесина, като тази на чардаците под стряхата с нащърбени керемиди, над галерия, към която се затваряха, вместо да се отварят широки, сводести врати. Тук и там спящи глицинии се преплитаха по стените, а всесилната планинска светлина принуждаваше очите да прозрат най-чистите контури на нещата. Нищо, с изключение на великолепието на това място, не попречи на Карвальо да стигне до една странична врата, отворена към широко каменно стълбище, което се губеше във високите тъми на сградата. Карвальо се покашля, обади се, както беше научил от книгите, че си му е редът, и като не получи отговор, се качи по стъпалата с тактична колебливост, та ако го видеха, да му простяха дързостта на навлек, какъвто се стараеше да не бъде. В края на стълбището очите му, вече привикнали с мрака, различиха площадка с тухлен под, трапецовидна дървена арка, обкована с едри гвоздеи и многобагрени ангел с овехтели, прашни цветове. До ангела имаше врата, а зад нея — дневна с камина от дялан камък, в която горяха цепеници. По средата — маса, тъмни столове, а пред прозореца, отворен към далечните върхове на Алкарас, контражур, двама мъже и една жена. Жената беше Черната, единият от мъжете — анимерото с бандурията, а вторият, малко по-нататък, с пушка в ръцете и свирепо изражение — як младок, който ту поглеждаше Карвальо, ту анимерото, сякаш само чакаше заповед да почне да стреля.

---

[1] *Mundo* на испански език означава „свят“ (същ.). — Б.пр. ↑

— Заповядайте, драги, заповядайте. Чувствайте се като у дома си.

— Е, щом вие така се чувствате.

— Искам да знам какво търсите тука?

Черната фучеше и анимерото я задържа за ръката, за да не се нахвърли на Карвальо.

— Ами дойдох на гости на един приятел, кмета на Молиникос, и той вика: защо не се отбиеш да видиш дали не си е вкъщи дон Луис Мигел. Та кметицата ме доведе и остана да чака при Лос Чорос.

Якият младок и старецът се спогледаха. Не бяха нужни думи. Момчето се отлепи от стената, мина покрай Карвальо и излезе от стаята. Старият прокара ръка по лицето си и отърси във въздуха горчилката, която явно му се беше насъбрала.

— Божке, божке. Колко са прости нещата, а как си усложняваме живота понякога. А вие хем своя живот усложнявате, хем нашите.

— Аз само искам да се срещна с един човек, а вие всячески ми пречите.

— Ех, да ми се бяхте доверили. Да бяхте казали: гледай, Лебриханецо, става дума за това и това, аз щях да ви отвърна, ами, друже, това — да, онова — не. Или обратното. Разбирате ли?

— Зарежи, татко, този е изпечен мошеник.

Думата „татко“ в устата на Черната придаде ново измерение на Лебриханеца. Зад гърба на Карвальо отново се беше появил младежът, първо се чу учестеното му дишане на маратонец, после думите:

— Да. Има една жена там в началото на отбивката. И кола.

— Защо не се качихте двамата? Защо я оставихте да чака вънка на тоя студ?

Карвальо вдигна рамене. Черните очи на Черната го облъчваха с ненавист, а анимерото се заразхожда в кръг, сякаш се опитваше да заобиколи самия себе си.

— Дон Луис Мигел е тук. И искам да го видя.

— Няма да го видиш, ако ще да се съдереши от искане — каза Черната с неприличен жест.

Смуглата деликатност на чертите ѝ влизаше в интересно противоречие с просташкия ѝ тон на бясна женска.

— Дайте да се разберем, приятелю. Дайте да разберем най-сетне къде ви стяга чепикът. Защото нещата могат да бъдат простички,

съвсем простички. Какво искате от дон Луис Мигел?

— Да ми разкаже за жена си.

— Каква жена бе, нахалник с нахалник? За каква жена говориш? За оная ли мърша, дето пукна, както заслужаваше? Тая ли му била жена бе?

— Кармен, успокой се.

Черната се казваше Кармен, отбеляза наум Карвальо поредната случайна и свършено ненужна дреболия.

— Няма. Какво си въобразява тоя? Че може да цъфне ей така и да ни тормози? Той това иска. Тук друга жена на Луис Мигел освен мен няма.

Анимерото пристъпи напред и даде знак на Карвальо да го последва. Двата излязоха от дневната под истеричния словесен поток на жената, в който една от всеки пет думи беше ругатня по странника или по живота. Съседната стая се оказа малка преходна трапезария, отделена от кухнята с въртящ се долап с мраморен плот.

— Хайде да се разберем по мъжки.

Анимерото възседна един стол с облегалката напред и извади одъвкана клечка за зъби от горното джобче на кадифеното си сако. И запремята насам-натам танцуващата пръчица в устните си, докато правеше обзор на ситуацията и възможностите за бъдещото ѝ развитие.

— Да допуснем, че се видите с дон Луис Мигел. Е, и? Какво смятате, че ще постигнете? Миналото е минало и по-добре да не се разравят ланата. Полицията направи всичко възможно още тогава, преди месеци, и нещата са такива, каквито вече ги знаете. Някой ден, рано или късно, ще разкрият убиеца, толкова по-зле за него, който нож вади, от нож умира, и ей ви на поредната история с нещастен край, дето не е трябвало и да започва. Бракът им не беше сполучлив. Горкото момиче в крайна сметка се превърна в изпечена мерзавка, сигурно без сама да забележи, иди разбери. Важното е, че отрови живота на мъжа, с когото живееше. Вярно, той си беше курвар, а това на една млада булка няма как да ѝ хареса. Само че тези неща се обсъждат. Не да се държи с него като с куче. Не биваше и дъщеря ми накрая да опира пешкира, не беше честно. А тя отгоре на всичкото обичаше и да ни навика всеки път, щом ни види, мене особено, и без изобщо да се

съобразява с детето... защото има и дете в тая работа... има дете и още как, с все документите и Господ за свидетел има дете. Не знаехте ли?

Свирачът измъкна портфейла от задния джоб на панталона си, свали ластика, който го държеше затворен, и от гънките му извади снимка на момченце, облечено за първото си причастие като адмирал.

— Моят Луисито, детето на детето ми, моят внук. Син на дъщеря ми и на младия господин Луис Мигел. Видяхте ли как всичко си казвам пред вас, като мъже няма начин да не се разберам.

Момченцето беше мургавко и меланхолично, с тъжни очи и хубост, подобна на тази на майка му.

— Държим го в интернат, милото, в Ейин, че в Албасете по цял ден щеше да е в устата на хората и нямаше да може да вдигне чело от срам, дядовото ангелче. Гледайте, друже, какво нещо е съдбата, на дърти години съм готов човек да убия или да се оставя да ме убият, за да осигуря бъдеще на моето ангелче. Защото то няма никаква вина, че майка му е такава, каквата е, а баща му е в състоянието, в което се намира. Ще помета всичко, дете пречи животът на това дете да тръгне нормално сега, когато законът вече не ни спъва. Искам да ви съобщя, че дъщеря ми и младият господин Луис Мигел смятат да сключат брак по бързата процедура, за да оправят нещата и пред Господ, подготвя го един братовчед, отец пиарист от Албасете.

— А младият господин Луис Мигел, както вие го наричате, знае ли, че годеницата му продължава да работи в „Двора“?

— Ще се преструва, докато не уредим всичко. Сватбата трябва да стане с изненада, без да се усети семейството, особено братята и сестрите на господина, понеже са големи интересчи.

— Как разбрахте, че старата ми е казала, че синът ѝ е тук?

— Наложих се да ви следим навсякъде и в Ел Бонильо, когато си тръгнахте, бяха достатъчни няколко шамара, за да си изпее управителят и майчиното мляко. Момчето с пушката ми е син, куцийт от пасажа „Лодарес“ ми е брат, а двамата юнаци с него са ми племенници.

— Семеен акорд.

— В родата ни винаги сме били такива — един за всички. И всички за един.

— И сега сте се обединили, за да ожените младия господин.

— То от тая женитба много полза няма, той каквото можа, профука. Но малкото, което му остана, при добро управление и с помощта на трудолюбиви хора като нас, ще издаяни. Най-важното е детето. Сън не ме хваща, откак се роди преди десет години. И сега госпожата почина, мир на праха й... Аз много пъти съм й желал злото, но Бог ми е свидетел — и да умра и аз, и дъщеря ми, и синът ми, и моето ангелче, ако лъжа, — ей тонинко не съм посегнал да й навредя. Самото провидение се изпречи на пътя й, за да възстанови онова, което е право.

Старецът кръстоса пръсти и ги целуна, сякаш бяха Светия кръст на хълма Голгота.

— Какво знаете за убийството на Енкарна?

— Каквото се изписа в тукашната преса, а то не беше много, понеже Родригес де Монтиелови имат връзки. И каквото се изприказва. Но този грозен завършек отдавна можеше да се очаква. Нямаше причина да ходи толкова често в Барселона. Ясно, че там е пълно с добри лекари, но нея, минат не минат три месеца, току я свиеше нещо и хайде пак в Барселона. То не бяха яйчници, то не бяха бъбреци, то не беше черен дроб... и нови пътувания, и нови фактури. Тук всичко пазим и аз лично си заврях гагата в счетоводството, за да видя какво може да се спаси.

— Има ли фактури, които да доказват посещенията й при лекарите?

— Има.

— Значи може наистина да е боледувала.

— Черният й дроб не беше съвсем в ред и от нещо я бяха оперирали. Само че когато полицията разучи, излезе, че барселонските лекари никога не са й намирали нищо сериозно и са я смятали за типичната откачалка, която сама си внушава разни неразположения. Така или иначе, минеха ли три месеца, заминаваше за Барселона, все едно болестите я хващаха по план-график. Като тримесечен мензис.

— Съпругът й как се отнасяше към това?

— Отначало му беше безразлично, защото така се чувстваше по-свободен, престоите й в Барселона траеха по петнайсетина дни... Ето ви още една чуденка: колко кабинета трябва да обиколи човек, за да потроши петнайсет дни в чужд град за медицински прегледи?

Без междувременно да се види дори с роднините си, помисли си Карвальо, без да се обади на сестра си. Отишла само на погребението на майка си, и то като богата чужденка, пристигнала за малко от своята земя на шик и на разкош.

— Беше му безразлично, защото докато я нямаше, можеше да му отпусне края. Но след това нещата се промениха и тя започна да се държи с него като с парцал.

— Защо се промениха?

— Защо се промениха ли?

Старецът се усмихна. Немият му сарказъм можеше да се отнася колкото до Карвальо, толкова и до него самия или нещо съвсем друго, което още не беше излязло наяве и което пазеше за подходящия момент, а в присмехулните му очи се появи колебливата мисъл дали пък този момент вече не е настъпил.

— Елате с мен.

Последва смяна на декора, но ефектната сцена не приключи, а премина в нова. Карвальо излезе от стаята след анимерото, минаха през галерията под чардаците и водачът му бутна тежка врата, която се отвори към сумрачна спалня. Високо ложе с двоен дюшек, а в средата, под одеялата — дълго слабо тяло, което завършваше с брадясало мораво лице на възглавницата.

— Господин Луис Мигел, аз съм, Лебриханеца, вода ви на гости един приятел, който иска да ви поздрави.

Лежащият сякаш не чу встъплението на стареца, който с тих глас и дискретни движения подкани Карвальо да се доближи до ръба на леглото. Посочи живия труп в цялата му дължина.

— Ето ви го. От доста време вече ни е болничък. Нали, дон Луис Мигел? Така е от месеци. Прогресивна дяволия. Хвана го преди почти три години. Костите.

Костите. На мястото на очите стърчаха скули, защото очните ябълки бяха хлътнали в два сенчести кладенеца и от дъното им излъчваха удивлението на човек, обречен навеки да съзерцава тавана.

— Може да става и има сили колкото да се задържи на крак един час, не много повече. Но после всичко го облява и рухва. Когато дъщеря ми е тук, тя го гледа, а като я няма — снахите. Заинатил се е, че иска да види майка си, и понякога ѝ пише, но съвсем накратко, защото всичко го изтощава, даже яденето, а едната му ръка, лявата, вече съвсем я няма. Не знам въобще останал ли му е и глас да охка, но все пак вижте.

Старият извади клечката за зъби от устата си и няколко пъти я заби в лявата ръка на болния, който с нищо не показва, че убощданията го притесняват.

— Виждали ли сте подобно нещо? Мушнете, мушнете.

Старият подаде клечката на Карвальо, а като видя, че няма да я вземе, я върна в устата си, където тя продължи скокливите си движения в тайния вътрешен ритъм на анимерото.

— Голяма загадка е човешкото тяло. Има хора, дето ще паднат от седмия етаж и ще им мине като на куче. А има и такива, дето не могат да пръднат, без да се повредят.

Главата на скелета се наклони на една страна в търсене на източника на шумовете, проникнали в мрачните му селения.

— Аз съм, господин Луис Мигел, Лебриханеца. Искате ли да извикам Черната? Днес дойде от Албасете, за да се грижи за вас.

Главата събра сили, за да потъне между раменете. Или може би раменете се вдигнаха, за да подкрепят жеста на безразличие на главата.

— Какво искате, господине? Вашите желания са заповеди за мен.

Старецът долепи ухо до устата на болния, после се отдръпна и укорително поклати глава.

— Не разбирате ли, че така ще я изплашим клетницата? Като се пооправите, тогава. След сватбата ще посетим госпожата и ще видите

как ще се зарадва. Иска майка си, горкият. Върти го, сучи го — когато се случи животът да ни свари със смъкнати гащи, първо за майка си се сещаме.

Карвальо беше адресатът на това наблюдение, което продължи така:

— И се питам понякога, особено като чета по вестниците, че примерно деца се раждали от епруветки... ей на, в Барселона, да речем, оня ден излезе в новините, че успели да направят бебе в стъкленица... впрочем баш един от лекарите, които са преглеждали нашата госпожа, както личи от фактурата, та, питам се аз, тези деца от епруетка също ли ще викат майка си, когато ножът опре о кокала?

Не даде време на Карвальо нито да се замисли, нито да отговори. Изкара го от спалнята със собственото си рязко излизане и думите, подхвърлени към болния:

— Ние си тръгваме, но сега ще дойде Черната и ще ви направи като нов.

В коридора Карвальо го хвана за рамото, спря го и го завъртя към себе си.

— Не е мръдвал от леглото от месеци, така ли?

— Първо беше в Албасете, но след като убиха жена му и ходи до Барселона за разпознаването, си го преместихме тук. Оттогава все по-зле става.

— Семейството му знае ли?

— Той самият кри, докато може, а сега ние си траем, за да не се намесят и да ни натирят по живо, по здраво.

— В кревата ли ще се оженят?

— Още може да става от време на време. Бият му една инжекция, която ни даде докторът, и става, дори се пораздвижва. Но не издържа дълго.

На стареца не му харесваше погледът на Карвальо.

— Какво зло сме сторили? Младият господин няма да изкара повече от година, то е ясно, и ако не си запретнем сега ръкавите, какво ще остане за сирачето? Хем голо и босо, хем курвенско изчадие — казвам си правичката, нищо че ми е дъщеря, знам я каква е. Моят Антонио, синът ми, е безработен, а тук има работа за всички, място за дъщеря ми и бъдеще за внука. На кого причиняваме вреда? Цял живот съм се лашкал насам-натам из планината, за да свиря и пея и да

угаждам на една шепа албасетски големци. На тези години вече заслужавам почивка и тук ми е най-добре. Че тя Къщурката е по моя, отколкото на тоя.

„Тоя“ беше смъртникът, от чиято стая току-що бяха излезли. Върнаха се в дневната, Черната изглеждаше кротнала и подскочи само като чу бибипкането на клаксона, което Карвальо беше заръчал на кметицата.

— За мен е. Моята придружителка ми напомня, че трябва да тръгвам.

— Сега какво? — Черната питаше баща си за окончателната присъда.

— Господинът е джентълмен и ще прояви разбиране.

— Има ли някой, който да знае какви ги е вършила Енкарна без знанието на мъжа си? Някоя близка или далечна приятелка в Албасете? Някой, с когото да си е споделяла?

— Не. Така и не се вписа. Те, богатите семейства в Албасете, са дупе и гащи, виждат се често, разговарят, мешат си капите само помежду си, но тя до края си остана бяла врана. С годините се научи да прави приеми, да ги събира на по чашка, да пие шоколад с дамите. И толкоз. Продължаваше да си бъде същото дръпнато хлапе, което младият господин един ден доведе от някакво мурсийско село, Масарон ли беше, Картахена ли.

— Агилас — поправи го Черната с тона на човек, който не пропуска нито една подробност относно врага.

— А в Агилас?

— Пишеше си с някаква Пака, която още живеела там.

— Адреса ѝ имате ли? На някой плик?

— Не. Всичко изхвърлих. Дрехите ѝ, писмата, портретите, всичко, което намерих.

— Ами много лошо, Карменсита, както виждаш, можеха да са от полза за господина. Хиляди пъти съм ти повтарял, и на двамата от малки ви повтарям, че преди да изхвърлите нещо, трябва хубаво да си помислите, защото току-виж утре ви потрябвало изхвърленото днес. Той, животът, рано или късно те учи на тая предвидливост, няма измъкване, сам виждате, приятелю, колко струваме в крайна сметка. Но и да заринеш някого с полезен опит, ще ти плюе на усилието, човек вади поука само от собствените си нещастия.

— Тоя сега ще отърчи при дъртата да ѝ разправи и да иска комисионна.

— Няма да отърчи. Пък и работата е почти опечена вече. Сватбата е вдругиден, друже, ако искате да участвате във веселбата, заповядайте.

— Каква веселба, татко?

— Тази, дето ще си вдигнем тук, в тесен семеен кръг, но пък с цялата радост, която заслужаваме.

Анимерото даде път на приключилия гостуването си Карвальо и двамата минаха пред хванатия за пушката син, който никак не изглеждаше доволен да пусне външния човек. Но авторитетът на бащата беше достатъчен. Излязоха на двора, чиято хармония се стори на Карвальовите очи просмукана с мръсотията на всичко чуто. Старият крачеше весело и си припяваше.

— Да ме бяхте видели преди месец, когато коледните празници бяха в разгара си. Аз не съм тукашен, но все едно бях свой. Знам местни молитви и песни, които никой вече не помни. Не е ли прекрасна?

Прекрасна според свирача беше бездънната ивица небе над гребена на Алкарас, отляво пак се донасяше пресипналото клокочене на извиращата вода на река Мундо, а обраслите с борове склонове пропадаха шеметно надолу, устремени презглава към долината.

*Седem баира превалиха, пребродиха река и планина
и що да видят — агнето заклано. И така
в деня на Пасха го занесоха на господаря.*

Издекламира старият с очи, зареяни отвъд хребетите и далечината.

— Стар романс от Алкарас. Почти като във вашия случай. Агнето трябва да се търси, докато е живо, не след като го заколят. Мъртвите мируват, живите пируват.

Карвальо не си направи труда да се обърне и да се сбогува с главатаря на лешоядския клан. Може би наистина си заслужаваше да се осигури непосредственото бъдеще на едно десетгодишно курвенско изчадие, си мислеше, когато видя кметицата да търка измръзнали ръце

до колата и да тъпче около нея, за да не се превърне в ледена шушулка. Извини се за закъснението и надве-натри го оправда с лошото здравословно състояние на стопанина и новината за предстоящата сватба с дъщерята на анимерото.

— Добре се е уредил злодеят. Няколко тукашни деребеи го бяха превърнали в институция и сега никой не може да го трае. Обиколките на анимеросите бяха нещо спонтанно, народно, както музикалните групи от моя край. А него всъщност винаги са го смятали само за натрапник, който се възползва от моралната низост на повечето хора, за да им влезе под кожата.

Кметицата недолюбваше анимерото.

— Славата му стигна и до нас, нищо че той в Молиникос не припарва. Вие сега какво ще правите? Ако оставате, с удоволствие ще ви поканим да хапнете.

Какво щеше да прави?

— От Елче де ла Сиера има ли хубав път за Мурсия?

— Има един до Каравака, после трябва да се мине през Лорка и оттам нататък не знам, понеже от тези чукари рядко излизам. Понякога си викам: виж как те завъртя животът — от Валенсия попадна в албасетските планини и на тези си години си видяла само две шосета накръст и туйто.

Но не бяха много годините на жената, която толкова ентусиазирано разказваше за будителските дела — нейни и на съпруга ѝ — по тези краища, тънали във вековен франкистки унес.

— Тук е имало франкизъм столетия преди Франко да дойде на власт.

— В Испания е имало франкизъм почти винаги — допълни Карвальо, завладян от политвъодушевлението на госпожа кметицата.

Викаха ѝ Каталонката, защото като дете родителите ѝ я бяха завели заедно с една от нейните сестри в Барселона. Беше се върнала години по-късно с овдовялата си майка и Хинес за пръв път я видя на кръглия площад, на опашка за сладоледи „Сирвент“, с фунийка ванилов между мулатските устни. Тялото ѝ беше колкото момичешко, толкова и недвусмислено под деколтираната рокля без ръкави и с бухнала клошпола, от която се подаваха мургави, закръглени, готови за танц прасци. Братовчед ми Хинес е моряк, ѝ каза оная патка Пака, а тя се засмя, за да му покаже два реда зъби, които той завинаги щеше да запази във фантазиите си. Най-красивите зъби, които беше виждал през живота си, в тон с лъчисто бялото на изтеглените ѝ очи. Тя не можеше да гледа право напред, погледът ѝ отскачаше ту вляво, ту вдясно при досега с погледите на момчетата летовници — първи полиестерни ризи, бели или тънко раирани панталони, двуцветни обувки, бяло и виненочервено, бяло и черно — или с тези на възрастните шкембелии със сламени панамы и канотие в ракинените столове под палмите.

— Моряк? Войник ли ви взеха?

— Не, уча корабоводене.

— О, учите корабоводене.

Думата „корабоводене“ прозвуча от устните ѝ като нещо екзотично, но гротескно, а очите ѝ блестяха подигравателно, докато претегляха младежа пред тях, братовчеда на Паки, който според самата Паки бил хубав като картинка, но страшно захлупен.

— Не е толкова захлупен, колкото казваш.

Възмущението на Паки се изрази в литването на ръката ѝ за престорено шамарче, което така и не стигна до целта си. Той предложи да ги изпрати до пристанището и по пътя се разбраха да идат в лятното кино на бикоборската арена, на „Петте хиляди пръста на доктор Т.“^[1].

— Някоя скука ще е.

— Играе едно момченце — защити го разпалено Паки, чието обожание към децата бе всеизвестно, както и мечтата ѝ да се омъжи и да роди шест.

По стъргалото се разминаваха почтено раздалечени двойки, с ръце зад гърба и без друга еротика, освен самия факт, че разговаряха, или миризмата на водорасли, с която морето витаеше над плажа.

— И за какво ти е това корабоводене? — попита го в първия миг насаме, когато Паки изостана, заприказвана с току-що срещнатата леля Долорес, взаимно нацелувани, весело разчуруликани, безкрайно заети да споменат всички членове на родата и техните жизнени и емигрантски подвизи.

— За да стана капитан на кораб.

— Значи искаш да станеш капитан на кораб? Военен ли?

— Не. Търговски.

— Сега има война, нали?

— Да. В Египет. Там дебаркираха французите и англичаните.

— Не е ли по-добре да си във военноморския флот?

— Няма кой знае колко войни.

— И това е вярно.

Но вярното и невярното за войните не я вълнуваше. Вълнуваше я смущението на Хинес от нейната компания, от топлинката, с която го облъхваше тялото ѝ, когато се приближаваше, понесено от небрежния вървеж без намерения, чиято единствена видима цел бяха последните къщи край плажа и евкалиптите, почти толкова ръждиви на външен вид, колкото и железарниците покрай гарата. Не стигнаха дори до началото на дърветата. Енкарна тръгна назад с внезапното целомъдрие на девица, скарана с горите, която държи да внуши на своя придружител цялата скрита добродетелност на помислите си. Хинес затвори очи и прие сериозността на неизказаното, декларацията за непорочност, която Енкарна бе направила с простичкото загърбване на една осветена, но усамотена горичка.

— Ще дойдеш ли на кино?

— Филмът е детски.

— Ами какво друго да се прави вечер? Аз после ще ида на танците с майка, но няма да оставаме до късно. Утре съм от шест във фабриката.

Сгъваемите столчета в импровизираното лятно кино на агиласката бикоборска арена мъчеха месата на зрителите пряко пропорционално на досадата, която мъчеше духовете — скука, адска скука, се дочуваха оценките на публиката сред прозевки и климания. Енкарна си беше облякла синя жилетка заради нощната влага и изглеждаше по-крехка така, сгушена между задрямалата си майка и Паки, която ръсеше плоски шегички по повод мудното действие. Хинес се

намираше в несекваща възбуда, докато се опитваше да гледа, без да притеснява, притихналия, свечерен силует на Енкарна, тъй нежен в прохладата и в майчината си закрила. Напук на тъмнината, разсейвана само от звездното небе, чудна светлина обгръщаше тялото на Енкарна, сякаш тя беше единствената жива душа наоколо, и се вдигна заедно с нея, когато трите жени се изправиха и Паки стрелна лукаво привидно безстрастната, дистанцирана физиономия на братовчед си. Стана и той, за да не изтърве нито за секунда светлата диря на Енкарна и избърза към касата, за да ги почерпи с по една покана за вечеринката. Майката на Енкарна три пъти отказа своята, преди да я приеме, както повеляваше светският етикет. Под тентата малък оркестър завлачи летните хитове, въпреки изневерите на гласа на мършавия им певец с могъща адамова ябълка, която се движеше по-чевръсто от маракасите в размаханите му ръце.

*Девојката от Пуерто Рико,
по кого е бледа?
Сякаш целува ме,
когато към мене гледа.*

Японски фенери от шарена хартия и електрически крушки, грубовато боядисани в ярки цветове, потапяха в мечтателна атмосфера изтърканите маси и неизбежните сгъваеми столове, стратегически наредени по дървени подиуми, откъдето агиласките семейства държаха в критикарските си пипала дансинга и обсъждаха движенията, облеклата и родословията на танцуващите. Дъщерята на тоя това, синът на оня онова, а по средата — смуглото разкършено цвете Енкарна, около което жужеше смотаният Хинес, синът на калафатаря, че какъв калафатар тука?, не бе, жена, калафати в Картахена, тука няма къде, а съпругата му?, а, тя си е в Агилас, те отдавна вече не... и това не се проточваше и превръщаше във възходяща крива от глави, които се бореха да се откопчат от вратовете, за да изобразят без думи високия полет на обсъжданото брачно падение. Когато екна „Полката на биреното буре“, Хинес се възползва от гъмжилото на танца и уж на шега подхвърли нещо за среща утре. Не

се беше осмелил по време на „Девойката от Пуерто Рико“, защото на първо слушане песента му се стори твърде тъжна.

— Аз работя.

— До колко часа?

— До шест.

— Можем да идем да се изкъпем.

— На нашия плаж? За да ни одума всичко живо?

— На Орнильо или на Касита Верде.

— Много е далеч, майка не дава да ходя сама.

— Да дойде и Паки.

— С нея ме пускат само из селото, не чак толкова далече.

Изпрати ги до дома им на улица „Канерия Алта“ и в мига, щом стигнаха вратата, майката на Енкарна се изпречи между нея и Хинес и го отпрати с едно рязко „лека нощ“, толкова рязко, колкото и завъртането на Енкарна при приближаването на горичката одева. Изчака вратата да се захлопне пред възжелението му и продължи надолу по улицата до Пуерта де Лорка, до консервната фабрика, където Енкарна му беше казала, че работи. Заплю си един ъгъл, който щеше да се превърне в негово обичайно място за трепети и упования в течение на месеци, а през годините — и в спомен, скътан до сърцето, сякаш не беше минало, сякаш действително можеше вечно да си стои на тоя ъгъл, независимо от мястото по света, където го пренасяха ветровете и корабите. Енкарна, прошепна, и с длан обърса опасността от сълзи от очите си. На същия този ъгъл видя за първи път Луис Мигел Родригес де Монтиел да чака Енкарна със своя бискутер^[2] като алуминиев галош. Нея нощ се наговори с един братовчед, който работеше в железниците и играеше крило в отбора на Картахена, и с двама съседни наборници в градски отпуск: със задружни усилия четиримата вдигнаха бискутера на скапания синковец и го хвърлиха в една пропаст извън селото. На следващия ден у тях дойде патрул от Гражданската гвардия и го прибра в управлението, където му зашлевиха два шамара заради стореното.

— И още два, за да не се повтаря.

Затропах на вратата на каютата му и гласът на Басора прокълтя в металната кутия на преддверието:

— Бойна тревога! Пирати ляво на борд, ураган дясно на борд! Предимство в лодките за войнишките вдовици, после — депутатите от

[1] *The 5000 Fingers of Dr. T.* (1953, САЩ) е детски музикален филм на режисьора Рой Роуланд. — Б.пр. ↑

[2] „Бискутер“ е марка евтини испански миниавтомобили, произвеждани и изключително популярни през 50-те години на XX в. Заради характерната им форма ги наричали „галош“, а заради техния не особено елегантен дизайн излязъл и изразът „грозен като бискутер“. — Б.пр. ↑

Провери барографа и анемометъра. Вятър от североизток, сила седем. Вдигна телефона и се свърза с Тоурон, за да му докладва, както беше обещал.

— За какво ми говорите?

— За средната скорост на вятъра.

— Колко пъти да ви казвам да се изразявате уместно. В морето това се нарича *фактор за поривистост*. Повторете, Хинес, *фактор за поривистост*.

Повтори *фактор за поривистост*.

— Освен това — силно вълнение. Вятър със сила седем бала и силно вълнение. Потвърдете.

— Потвърждавам.

— Ще стигнем до ветрове със сила девет и бурно море. Ще видите какво ни чака. Здравата ще ни стръска. Край.

Нищо не предполагаше сериозна тревога, но екипажът беше разпределен из кораба, сякаш се очакваше ураган. Херман провери разположението на товара в трюмовете и доброто сцепление на плоскостите, които затваряха люковете. Хинес прегледа въжетата на лодките и изпускателните отвори, за да са в готовност да изхвърлят бързо водата, в случай че вълните прелеят горната палуба. Всеки един от отговорниците докладваше за резултатите на капитана, изправен на нокти от метеорологичните прогнози за деня. Следобед морето наистина се разбуни и преля страховете на хората; маневрираха с половин машина и няколко часа по-късно нощта падна посред най-голямото вълнение, но положението беше така добре овладяно, че Тоурон ги покани на по чаша в своята каюта. Беше доволен, освободен от нагнетеното от самия него напрежение и проявяваше небивала жизнерадост, която изненада и най-старите му спътници, например Басора, стъписан пред шармантните изпълнения на капитана, сякаш влязъл в ролята на друг капитан, по всяка вероятност символичен и заимстван от страниците на някой роман за далечно плаване. Още малко и щяха да му поникнат дървен крак и акордеон в ръцете, а от устата му щеше да се зарони старинна песен за пирати, папагали и бутилка ром. Просветителските му коментари, поверително отправени към ушите на Мартин, Хинес или Херман, разстройваха доброто желание на офицерите да възприемат променения си капитан.

— Ах, „Александрийска роза“, какво вълшебно име за кораб. Веднъж ми се удаде възможност да питам корабостроителите защо са избрали това име и те бяха пределно искрени с мен, да, да, пределно искрени. Единият искал да го кръсти Роза на майка си, другият — Александрия, защото му харесвало името на града. Някой се сетил, че има един вид роза, наречена „александрийска“, и готово. Но понякога най-очевидните следствия от нещо всъщност са израз на мистериозната логика на случайността. Разбирате ли? Разбирате ли вие, Хинес, специално вие, който сте влюбен? Мисля, че не разкривам тайна, като го казвам, а ако е така, вие ще ме извините, пък останалите ще се престорят, че нищо не са чули.

— И защо трябва специално аз да разбирам смисъла на името на кораба?

— Розата е символ на жената съгласно идеалите на платоничната и романтичната любов, защото предполага съвършенство. Аз малко се поразрових: розата се споменава къде ли не като мистично средоточие, като метафоричен образ на сърцето, като любима жена, като Дантевия Рай, като емблема на Венера. Има и допълнителни значения според цветовете и броя на венчелистчетата си. Бялата и червената са пълни противоположности. Синята е символ на невъзможното. Златната — на абсолюта. Седмолистната роза препраща към съответното число в кабалата: седемте посоки на пространството, седемте дни на седмицата, седемте планети, седемте степени на съвършенството. Мисля, че за вас ще е особено любопитна символиката на розата в приказката за Красавицата и Звяра, прекрасно иносказание за неудовлетворената жена. Само че не знам дали ще ви е интересно да я чуετε.

— Как няма да му е интересно. Време му е да се ориентира кой е Красавицата и кой — Звяра — подметна Басора.

— Наистина ли ви е интересно?

— Да.

— Хубаво. Ето значи. Един баща имал четири дъщери и най-малката била най-красива, най-мила и негова любимка. Добрият човек искал да ѝ направи подарък и тя си пожелала нещо наглед съвсем простичко — бяла роза. Само че бялата роза се намирала в градината на Звяра, бащата я откраднал и си навлякъл яда на чудовището, което го заплашило, че ще го убие, ако в срок от три месеца не му върне

розата. Заплахата поболяла човека и дъщеря му се пожертвала, отишла в замъка на Звяра. Той се влюбил в нея и когато един ден девойката се прибрала при тежко болния си баща, Звяра изпаднал в агония, защото не можел да живее без любовта на Красавицата. После тя се върнала, погрижила се за чудовището и даже се влюбила в него. За нея вече нямало живот без Звяра и тя му признала чувствата си. В момента на обяснението ѝ лумнали светлини и чудовището се превърнало в хубав принц, който разказал на Красавицата своята тайна: зла магия го държала в плен, докато някоя дама не се влюбела в него заради добрината му. Психоаналитиците обикновено търсят теле под вола на тази елементарна фабула. Бялата роза е символ на добрината и вирее тъкмо в градината на Звяра. Спорът за притежаването ѝ е този, който всъщност отключва всички последвали събития до тържеството на любовта и преображението.

— Александрийската роза бяла ли е?

— Тук започва следващата загадка. Не. Не е бяла. Под „александрийска роза“ обикновено се разбира розата от Дамаск, дошла от Източна Азия през Близкия изток. И както гласи една испанска народна песен отпреди векове, розата от Александрия „през деня е бяла, през нощта — червена“. На драго сърце бих ви я изпял, но гласът ми никак не го бива, много фалшивя.

Ръцете прихлупиха устите, за да спрат смеховете. Само Хинес слушаше излиянието на капитана в съсредоточен опит да разчете някакво скрито послание.

— Гледайте какво нещо. През деня е бяла, през нощта — червена! Единство на противоположностите. А бялата роза е и съвършенството, затвореният кръг, самовгълбението на красотата в мандалите.

Капитанът ту сам си говореше, ту хвърляше бегли погледи към книгите, които подкрепяха думите му, защитен зид от токове, струпани един връз друг до една от стените на каютата, а ръцете му сякаш копнееха да се протегнат към тях в търсене на помощ или потвърждение.

— От друга страна, с мандалите нагазваме в дълбокото. На вас мандалите и връзката им с розетите на катедралите и полата на Христовата одежда сигурно нищо не ви говорят?

— Почти нищо.

— По-добре да продължим с мистериозната александрийска роза, за която се пее в ред испански народни песни от различни краища на страната. Има я в Астурия, най-прочутата версия, но се среща и в Кастилия, и в Естремадура. Може би са я разнесли пътуващите пастири. Същата тази александрийска или дамаска роза по едно време се е загубила, да знаете. Тя е третата от трите големи рози на древността. Другите две са столистната или мускусна и галската или кастилски трендафил. Александрийската винаги е била наричана дамаския или от Дамаск. Гърците я пренесли чак до Марсилия, Картаген и Пестум, а римляните я усвоили, макар че, както се твърди, произходът ѝ е много по-далечен, чак от Азиатския югоизток. Удивлявала римляните, защото цъфтяла два пъти годишно и затова я наричали *rosa bifera*, с прилагателното, употребявано за разчленения език на змиите. „Роза на четирите сезона“ пък ѝ викали испанците от старо време. Та значи тази роза, която се срещала главно в древноримска Италия, била пометена от лавата на Везувий и само арабите продължили да я отглеждат, докато през XVI век не се върнала на Запад, най-вероятно през Испания.

— И нощем е червена, а денем — бяла, така ли?

— Символичната александрийска роза — да, защото народната песен е мъдра и я възпроизвежда символично. Истинската роза от Александрия или Дамаск — не, поне не и тази, която е стигнала до нас. Има една пъстра разновидност, червена с бели пръски, позната и като роза на Йорк и Ланкастър, но тя е по-скоро шега с английската история. Замислете се само за народния гений, събрал двата емблематични цвята в една и съща роза, в едно раздвоение на личността, като при това ги сравнява с жена, точно с жена. Между нас казано — тук няма жени да ни чуят, — у всяка дремят и Красавица, и Звяр, и любов, и омраза, и невинност, и сладострастие.

— Тези, дето аз съм ги срещал, не са били такива. Май не ми върви.

Капитанът премига след намесата на Хуан Басора.

— Какви са били жените, които сте срещали?

— Добри момичета, обикновени, със силни и слаби моменти, като мен, като всички.

— Много ви е провървяло.

Капитанът показа, че смята аудиенцията за приключила, като се насочи към разбърканата си библиотека с вида на човек, който спешно трябва да намери скрита книга. Офицерите тръгнаха да излизат, когато Тоурон ги спря с жест.

— Ако обичате, вие, Хинес, останете.

— Излезе ти късметът, пич. Да си изкараш страхотно.

— Какво ли ще ти изпее...

— Дръж се.

Шепнеха му едва доловимо, а на Хинес не му стигаха сили да им отвърне, защото ситуацията го смазваше, главата му беше на път да се пръсне, препълнена с море, телефонен звън и идиотщините на капитана, а и се чувстваше просмукал до кости от лепкавото съчувствие, което се носеше откъм Тоурон като воня.

— Вас историята на розата ви заинтригува. Забелязах. Сега стана късно, а и днес денят беше особено изморителен, но по-нататък ще си поприказваме. Само невидимият смисъл на нещата е интересен. На нещата и на постъпките. Привидностите винаги лъжат. Колкото повече нещо на този свят зависи от вида си, толкова по-измамно се оказва. Затова жените са непредвидими. Непредвидими за нас. Но те самите всичко отлично са изчислили. Долни са, когато ги устройва да са долни. По-нататък ще поговорим за всичко това и за причината да си тръгнете, да изчезнете за няколко седмици. Направих се, че приемам обясненията на Херман, но не съм глупак.

Останалите го чакаха в каютата на Херман. Нямаха търпение да научат финалните слова на оракула, както го нарече Басора, очарован от демонстрацията на ерудиция с Красавицата и Звяра.

— Отсега нататък ще му викаме всички Красавицата и Звяра.

Хинес се извини с половин уста и се оттегли. Затвори се в каютата си и пусна резето. После се замисли над нелепостта на това си действие, отиде да го вдигне, но се възпря. Въпреки че „Александрийска роза“ самотно пореше Гълфстрийма, тласкана от западни ветрове към Азорските острови, можеха да го посетят не гости от плът и кръв, а призраците, които се стараеше дори да не назовава в дългата битка срещу думите, дето се боеше да чуе от самия себе си. Или току-виж се отбил Тоурон.

Планинският ландшафт го съпроводи до границата на провинцията с Мурсия, досами Мораталя. Пътят лъкатушеше, за да избегне полите на възвишенията, и след като преодоля препятствието на планината Сересо, пред очите му се заизнизва обезлесеният, сив мурсийски пейзаж чак до Лорка, където беше чувал, че има хубава гостилница, „Портокалите“. Добра се дотам благодарение на наставленията, получени от собственика на една бензиностанция.

— Добре хранят, добре. Но пробвали ли сте гозбите на доня Марикита в Тотана?

— Не мога да се отклонявам.

— Е, всеки си знае колко му е времето. Да я имате предвид обаче, ако някой път минете през Тотана.

„Портокалите“ излезе ресторант за пътешественици и за местни паралии и ценители, лакоми за специалитетите му от зеленчуци и риба, приближения на градината и морето, в чието число влизаха и двете ястия, които Карвальо поръча, след като изчете менюто и не загуби самообладание пред чудноватото изписване на *Vishishua*^[1] някога студена супа, превърната тук в енигматично име на незнайно божество: ориз със зеленчуци и пиле и меро^[2] по мурсийски. Оризът фигурираше в основното меню, но не и в това за деня, само че Карвальо се заинати да го опита — оказа се апетитен, приготвен по маниера, типичен за вътрешността на страната, с добавка на пържен патладжан, елемент, който Карвальо по принцип не свързваше с ориза, но сега прецени като съвсем уместен. Поръча си вино от района и му предложи едно забележително караскалехо, известно му от времето на периодичните забежки до солената лагуна Мар Менор всеки път, щом в Барселона го обладаеше предчувствието за уханье на портокалов цвят и тялото му се настървеше за юг. Сега обаче беше влязъл в режима на търговски пътник — неотклонно нащрек за хода на дневните и на часовника си, който в момента се бореше срещу падащия мрак. Искаше да пристигне в Агилас по светло, а пътят му беше непознат.

— Не е лош. Всички по него минават, за да стигнат до Агилас. Има и друг, но е ужасно заобиколен, спуска се откъм Картахена и Масарон през планината Кантал, завой след завой.

След като Карвальо пресече шосето за Масарон, преходният пейзаж се промени. От Лос Естречос нататък се разгърнаха в целия си

геологически блясък същински бедуински земи, такива, с каквито въображението бе приучено да си представя Африка с нейните проядени от дълбоки ръждавини скали. И ненадейно — долчинки с палмови гъсталаци или, на фона на залеза, фотогенични силуети на самотни палми върху бабунки, обсипани с камъчета, като сладкиши, поръсени с ядки. После километри и километри доматени насаждения, защитени с найлоново покривало, дълго и широко като течението на Рамбла дел Чаркон. Тук и там земята причудливо се издуваше във форми, през които сякаш издишваше все по-соления въздух наоколо, чудати призрачни издатини, паметници на невидими старчески болестки. Сетне, иззад един завой — тройният сърп на заливите и бялата гърбина на прилепения о морското равнище град. По шосето от Лорка колата плавно се вля в пътната мрежа на новите предградия и съгласно указанията се придвижи към пристанището по улица „Карлос III“, през площадче с палми, чак до излаза към вълнолома, закотвен посред първите тъми на спусналата се нощ. Беше стигнал до един от първоизточниците на Чаро, една от безизходиците на Испания, затова в чест на своята приятелка паркира колата на пристанищната еспланада и вече спешен тръгна без друга цел, освен да нагледа спомените, с които горката Чаро се беше сдобила назаем. Кръглият площад си беше на мястото, с все потъналия в зимен сън фонтан и вкочанената растителност. Ала липсваше бикоборската арена.

— Арената ли? Бая време оттогава... Преди повече от двайсет години я събориха, таман до пристана беше, сега на част от землището ѝ направиха градинка. „Канерия Алта“? Ами това е в най-високата част. Трябва да се качите по „Сагаста“ и после все нагоре, нагоре, към мелницата, и ще я намерите. Тясна уличка е, много дълга, ей тъй върви, кат’ седмица с опашка.

Дядото грееше в летни цветове, въпреки че беше нощ и зима.

— Абеянови ли? От тях малко останаха. Изпозаминаха. И не мисля, че тези, дето останаха... Ама вие питате за хора от моята младост. Да не ги познавате? От Барселона ли сте? За там заминаха едните, пък другите си останаха или се преселиха другаде. Я по-добре не ме слушайте, някога тук живееха малко хора, сега обаче през лятото става лудница и човек на моята възраст лесно се обърква. Видяхте ли новите къщи, дето ги построиха навсякъде? Агилас заприлича на областен център, и то без чужда помощ — Мурсия ни недолюбва, нула

внимание не ни обръща и мен така ме доядява по някой път, че като ме попитат дали съм мурсиец, отговарям например: не, уважаеми, андалусец съм. Например. Защото мурсийци на агиласци открай време само зулуми правят. Все едно се гнусят от нас, разбирате ли? Ама и на вас как ви дойде на ум да дойдете зиме, като тука е истинска красотата от март нататък? Та винаги малко така с погнуса са се отнасяли и слава Богу, че от 1890 година си имаме железница, че без нея щяхме да сме за никъде. Видяхте ли паметника на железниците? Непременно да идете, много е интересен. Макар че вас, като сте от Барселона, надали нещо ще ви хване. Само климатът. Но не и днес.

Дядото недоволстваше, че Агилас не е в състояние да предложи на Карвальо най-доброто от себе си. Карвальо се сбогува с него в момента, в който той взе да му разказва за някакъв кей за минния добив. Последва съвета му и скоро се озова пред нещо като автентична казба с варосани фасади, нашарени от светлинките на разлюлени от вятъра електрически крушки в нощта, която обещавахе да е тъмна като в рог. Един сокак се оплиташе лабиринтено в другия и всички заедно се катереха към енигматичния си зенит през калдъръмища, рампи и стълбища, схлупени едноетажни къщички и старици в траур — свити на вид, но с прям и любопитен взор към пришълеца. Най-горе беше „Канерия Алта“, улица с изглед към стария град, на самия връх на хълма, от който сградите се изсипваха надолу към западния плаж и към източния, а насреща се виждаше крайт на един вдаден в морето нос, украсен със замък.

— Абеянови ли? Леле, Абеянови. Бая време оттогава... Кой ги знае къде са сега. Енкарна? Кръстнице, помните ли Енкарна Абеян, на госпожа Хосефа момичето? Да знаете, че ако кръстницата не се сети, няма кой, че на нея и годинки, и памет не й липсват.

Бабката изглеждаше смачкана под тежестта на вълнената си забрадка, но очите ѝ изразяваха удоволствие от възможността да бъде полезна с единственото ѝ живо притежание, спомените.

— Енкарнита, да, Енкарнита. Взеха се с един господин от Албасете. Много добре се задоми в Албасете.

— Видяхте ли? Аз ви казах. Няма нещо да не помни моята кръстница.

— Енкарна Абеян е била много близка с някоя си Пака, вероятно нейна връстница. Сега да е към четирийсетгодишна.

— Кръстнице, помните ли с кого си дружеше Енкарнита?

Голите венци на бабката примляснаха, а очите ѝ фокусираха дължината на предстоящото ѝ пътешествие към дълбините на спомена. Около нея настана напрегнато очакване, дъщеря ѝ, на поне седемдесет години, изглеждаше най-равнодушна; не по-младата ѝ племенничка не спираше да повтаря „леле, боже, божеей, каква памет, нищо не забравя тази глава“; а дъщерята на племенничката, петдесетинагодишната посредничка на Карвальо, намали звука на тумбестия телевизор, завладял помещението, едновременно антре и хол, с мебели от зестра за старовремска сватба, за която впрочем свидетелстваше една внушителна фотография на селска двойка, кротки младоженци с усмивки на английски лордове в деня на победата на техния кон на епсъмското дерби.

— Пакита от Лариосови. Не ще да е друга.

— Видяхте ли? Видяхте ли каква ни е паметлива?

И като следствие от така обработените в машината за спомени на старицата данни се отприщи вълна от ласки и целувки по висналите бели бузи на жената, а тя се задърпа без желание да се дърпа, и се засмя като тържествуващ бикоборец.

— Ясно. То нямаше коя друга да е, освен Пакита Лариос.

— Онази с двете руси момченца, големи пакостници, дето веднъж задръстиха на баба си тоалетната с една умряла котка.

— Ние, господине, не се знаем много с това момиче, но ми се струва, че някога работеше в консервната фабрика в Пуерта де Лорка. Както и Енкарнита, и куп народ още, то и аз там работих десет години, а гледайте сега — сякаш никога не я е имало. Бутнаха я, за да строят жилища.

— И после се омъжи за оня бръснар.

— И отвориха нещо като бръснаро-фризьорски салон, заработиха и мъжът ѝ, и тя в новите блокове на квартала край гарата.

— Накупиха си четири, пет апартамента, защото през лятото не оставаха без работа.

— Да бе, вярно, да, Пака, толкова беше надута като малка, че чак изглеждаше глупава. Спомням си как влизаше в бара на улица „Еспартерос“ с една порцеланова каничка и поръчваше кафе за десет сантима.

— Абе глупава, глупава, ама излезе хитра като лисица. Глупав беше баща ѝ, милият, викаха му Хуан Кубето, защото никой не го беше виждал с коса на главата.

Жените си прехвърляха една на друга историята на Пака Лариос, забравили странника, който необезпокояван присъстваше на този удивителен от всяка гледна точка обмен на информация.

— Като момиче опъваше гладни уши!

— Че кой не е гладувал в онези години?

— Ами у нас може и да е липсвало това-онова, но чак да сме ходили гладни, не сме.

— А, разбира се. В най-голямата немотия ходехме по едни хасени престилчици, но пък всеки ден имахме riben бульон на масата.

Жените от клана бяха особено горди от своето минало. Но въпреки че знаеха толкова много за младежките години и издигането на Пака Лариос, настоящето ѝ не им беше известно.

— То, да знаете, от години не се е мяркала насам.

— Сигур нещо лошо се е случило. Беше се запиляла из Харавия.

— Но имаше роднини, които живееха към пристанището, някъде около пенсионерския клуб, дето ходят старците да играят на карти. Все едно де, няма да се изгубите. Питайте за пенсионерите и ще ви кажат.

На Карвальо му бяха дошли в повече дългите километри със задник на неудобната седалка и като се върна на кръглия градски площад, първото, което направи, беше да си вземе колата и стая в хотела, който му бяха препоръчали на улица „Карлос III“. Даже не му се вечеряше. Откъслечни образи и мисли блокираха мозъка му и блокажът включваше деликатните, тайни връзки на ума с небцето.

---

[1] Вишисоаз или вишисоа (*vichyssoise*, фр.) е вид крем супа от праз лук и картофи, която се поднася студена със сметана. — Б.пр. ↑

[2] *Mero* е испанското име на *Epinephelus guaza*, типично средиземноморска риба, стигаща до метър на дължина, с особено ценено крехко бяло месо. — Б.пр. ↑

Събуди го кукуригането на личния и несподелим петел в главата му и отворените му очи го информираха, че е много рано сутринта. Никак не го блазнеше да остане в спретнатата и студена двойна стая, затова слезе в хотелското кафене, за да уталожи усещането за самота, което му свиваше стомаха. Двама-трима търговски пътници от Валенсия дебнеха сервитьора с движения на диригент на кафеник и ако се съдеше по отегчението в погледите и жестовите им, вероятно бяха на път от часове наред. Като стъпи на тротоара, се наложи да даде път на едно рижо детенце, повело слепец, който го следваше с ръце на раменете му. „Иде Торерото“, каканижеше слепецът и приличаше на вагон, теглен от сериозното детенце-локомотив. Опашка от пенсионери чакаше на вратата на някаква банка, единствено естетическо опущение в хармонията на кръглия площад с изографисани къщи пред рухване и очукани табели. Безметежността на почти топлата сутрин приканваше към разходка и отведе Карвальо в пазарската зона: „Хранителни стоки *Шафран*“, „Хлебарница *Езерце*“, „Лейди Пепа“, шафран и дюкянчета, купища неизсушени люти чушлета нъорас върху един от тезгясите на почти празния пазар. Разходка със слънце и води от еспланадата на пристанището нататък, покрай морето, което изпълняваше дремливи водораслени движения: в ранния час наоколо се виждаха единствено самотата, няколко деца и жени, поели към рутинните си задължения, и локомотивът, превърнат в паметник на железниците, както гласеше надписът на пиедестала: „Паметник на железниците, 1969 г., причина за благоденствието на този град“. Зимата превръщаше моряшкото кътче във вехта картичка, избеляла от забрава между страниците на рядко четена книга. При все това стърчащите тук-там кубични почивни станции загатваха за лятото. Някои подробности почти съвпадаха със спомена, който Чаро бе наследила от майка си. Слънчево местенце с палми в един край на света, отворен към хрисимо море, и хоризонт, обрмен с ръждиви чела на скали — нос Копе, канарата Агилика. Присети се за още нещо, което му беше говорила Чаро, за витрината на фотографа Матран, и се впусна да я търси, докато един туземец не му каза, че няма смисъл.

— Студио „Матран“ вече не съществува. От години.

— Казаха ми, че на витрината имало снимки на Пако Рабал^[1] на кон.

— Имаше. А сега можете да го видите лично, купи си къща в Калабардина, няма да я сбъркате с друга, с едни ей такива арки. И не е само през лятото да идва. Понякога изкарва доста дълго. Наскоро беше тука, като му присъдиха една награда. Някаква важна награда, за цяла Испания, така де, национална. Каква суматоха настана, да не ви разправям.

Беше влязъл в малко магазинче за вестници, списания, книги, близалки и пластмасови играчки. Надяваше се да попадне на някой дребен сувенир от никога непреживяното лично минало на Чаро, който да й занесе, и попита за нещо в духа на градчето от младините на майка й.

— Има една книга, която се казва „Агилас във времето“, на един тукашен писател, дон Антонио Сердан му е името. Но се съмнявам, че ще я намерите. Бройките се изчерпаха. Може би в общината или в бюрото по туризма.

В общината имаха малка карта на градското ядро на Агилас, която ставаше само за гледане под микроскоп, и друга, топографска, където общината приличаше на кълбо от топонимии, пресечени тук и там с въображаеми пунктирни граници. По-добре, отколкото да се върне с празни ръце, току-виж Чаро успееше да открие човешка плът или памет сред купищата означения. В бюрото по туризма действително имаха книгата, но само в един екземпляр, който си пазеха, за да доказват съществуването ѝ на проявяващите интерес. Карвальо я разлисти и узна, че според най-старите местни рибари техните дядовци били виждали на дъното на морето някъде на запад загадъчен градеж, който нарекли Крепостната стена и който вероятно бил останка от древния Урси, люлка на Агилас. Върна книгата и тръгна да търси Пака Лариос, пришпорван от умората си от това пътуване, което грозеше да свърши както е почнало, с едното нищо.

Жена със светлокестеняви коси, сини очи и по едно хлапе във всяка ръка му каза, че леля ѝ Пакита вече не живеела в Агилас.

— Купиха си хотел край Терерос, но карат зимата в Харавия. Не в самата Харавия обаче. Живеят в една вила, която се казва „Шафранен цвят“.

Докато вървеше към колата си, отново попадна на слепеца и детето локомотив — слепият повтаряше „Иде Торерото“, а купувачи на лотарийни билети се отбиваха при него най-естествено, като в

ежедневен ритуал. Улицата, на която беше хотелът, излизаше на шосето за Алмерия, Терерос и отклонението към Харавия и Пулпи. Покрайнините на Агилас приличаха на тези на което и да е друго градче, набъбнало от нови квартали с перпендикулярни улици, но на Карвальо му се стори, че разпознава в края на Касита Верде зелената къщичка, на която беше кръстен плажът^[2] — едноставна постройка с островърх покрив, боядисана в зелено и саможиво застанала встрани от всичко, като монумент на агиласката тъга по миналото. После започна незастроената периферия: тук обрулени терени, там — палми, вдясно — отново хоризонтът с ръждиви и жълтеникави земи, плъзнали към планините, вляво — тъмни заливи за питомното море и паркирани каравани, от които слизаха чужденци с леки дрехи, повечето — стари пенсионери от заможна Европа в търсене на евтини предпоследни слънца и морски бани за своя живот. Табелите, насочващи към хотел „Вердемар“, се заредиха покрай пътя от зелената къщичка нататък и току на разклона за Харавия и Пулпи изникна блокче със затворени прозорци и бригада работници, които преасфалтираха площадката пред входа.

— Няма никой. Отваря чак през април.

— Не минават ли собствениците да нагледат ремонта?

— Собственикът идва всеки ден. Но по-късно.

Хвана пътя за Харавия, натам, където далечината вещаеше оазис и палми. В дъното се издигаше жълто бакърена планина с руднично насипище и жълто влакче, което като на игра едва се крепеше по стръмното било. Колкото по-нагоре изпълзяваше шосето, толкова повече Агилас и заливчетата му се разпиляваха към Средиземно море. Отляво, тъкмо на предела на градския растеж, се откри плажна ивица с железен кей, съхранил характерния си вид на част от реквизита на един вече мъртъв прогрес, а отдясно шосето към Алмерия се впускаше в бягство от дивото, пусто крайбрежие. Между Лос Хурадос и Пилар де Харавия, няма как да го пропуснете, го бяха ориентирали работниците, ще видите алея с надпис „Преминаването забранено, частна собственост“, а по-нататък горичка и голяма къща, истински палат. Пътят тропосваше парник след парник; оазисна растителност заля като пъстроцветно петно неприветливата геология на пейзажа. Колата свърна в забранената посока и се изкачи по похабената настилка до ограда, която плачеше за нов слой боя. Две млади

монахини, току-що излезли от градината пред дома, се дръпнаха да мине колата на Карвальо и извърнаха лица, сякаш изобщо не ги интересуваше кой шофира. Оттатък оградата имаше двор с каменен плочник, по средата му от обточено с баластра езерце извираше фикусов шубрак и гранитно стълбище почиваше в подножието на фасадата, по която още цъфтеше бугенвилея.

— Госпожо! Госпожо! Дойде една кола — провикна се към вътрешността на дома слугинче с тъмен мъх над горната устна и тяло, изопнато от дърпането на булдог, който бълваше лаеци откоси срещу новодошлия. — Не се приближавайте, господине, че хапе. Ухапа монахините, дето дойдоха за милостиня.

— И тебе ли хапе?

— Мене не, защото аз го храня. Но всички, дето не го хранят, ги хапе.

— Знае си работата кучето.

Първо се чу глас:

— Това момиче кола не е ли виждало, какво ли?

После се появи стопанката, осемдесет кила на ширина, четирийсет години на височина и кафяви вежди, изписани в далечния север на лицето, тъй далечен, че излизаха от орбита.

— Три коли имаме вкъщи, а ти вдигаш такава шумотевица, че дошла още една.

— Не можах да вляза да ви кажа заради кучето.

— Е, и без влизане стана.

Очите й бяха огромни, допълнително разхубавени от изкуствените си мигли и любопитството.

— Нещо да ви помогна?

— Говорих с вашите роднини в Агилас и ме препратиха насам.

— Колата ви е станала на нищо и никакво — отбеляза жената, след като гнусливо прецени външността на грохнала стара кранта на Карвальовия форд фиеста. — Лусита, я удари един парцал на колата на господина, че сигурно нищо не вижда отвътре.

— Няма нужда. Напрасно.

— Страшно са ни прашни пътищата. От месеци не е валило на берекет, само от време на време ръмва по малко и повече вреди, отколкото помага. Ама вие не сте от Агилас?

Огромните очи се бяха спрели на регистрационния му номер.

— Идвам от Барселона. Във връзка с Енкарна, Енкарна Абелян.

— Енкарна, милата Енкарна! Време беше да се обади. Ама и тя е една. Ту ме затрупва с писма, дето за цял месец не мога да прочета, ту млъква като риба. Заповядайте. А ти, момиче, остави Бронко и поизбърши с водичка колата на господина, особено предното стъкло. Не мога да трая мръсни коли, пък са и опасни — и за шофьора, и за околните.

Докато Карвальо я следваше през едно във всяко отношение претруфено антре и приемаше креслото с облегалка, назъбена отгоре като крепостна стена, в дневната с пиано и грамаден телевизор, снабден с всички удобства, нужни на водещите да пренощуват в него, обмисляше как да съобщи на добрата кастилка вестта за смъртта на нейната приятелка.

— И къде се е запиляла този път?

— Мислех, че знаете.

— Какво да знам? Какво е станало?

В определен момент от живота си Карвальо беше открил, че най-ефикасният и простичък начин за съобщаване на вестта за нечия смърт е да сведе поглед и да го провлачи по пода, сякаш не е способен да го вдигне оттам. Това и направи.

— Да не би Енкарна да е...?

Погледът му упорито се задържа на пода и чак избухналите ридания го подтикнаха отново да се задвижи и солидарно да обхване конвулсиите на загубилото контрол лице, в което сълзите, премигванията, носовите ръмжения и ожесточените търкания с върха на пръстите рисуваха бедствената картина на най-безнадеждна покруса.

— Моята Енкарна! Ах, душице, мила Енкарнита! Моята Енкарна!

На възгласите се притекоха слугинчето със слисано лице и мръсен парцал в ръката и един плешив мъжага по чехли и плюшен халат, който попита: „Какво става тука?“, преди дамата да се хвърли в обятията му и устремът ѝ да го накара да загуби равновесие, а с него и левия си чехъл.

---

[1] Франсиско (Пако) Рабал (1926–2001), роден и погребан в Агилас, е един от най-значимите европейски актьори, снимал се във

филми на Луис Бунюел, Карлос Саура, Клод Шаброл, Микеланджело Антониони, Лукино Висконти и други. — Б.пр. [↑](#)

[\[2\]](#) *Casita verde* на испански означава „зелена къщичка“. — Б.пр.

[↑](#)

Разпокъсаните хлипове се разредиха, стаята миришеше на кармелитска вода^[1] и плач. Трите ката дрехи на мъжа бяха подгизнали на гърдите от сълзите на съпругата му — халатът, ризата и потникът, който се отгатваше най-отдолу при бърза инспекция на пазвата му.

— По-добре ли си вече, Пакита?

— Добре... Как да съм добре?

— Ами то можеше да се очаква.

— Защо да е можело да се очаква?

— Защото Енкарната вятър я вееше на бял кон.

— Ти пък какво знаеш, като никога не си я виждал?

— Госпожо, колата е готова. Сложих ѝ даже „Мистол“.

Карвальо чак го заболя от подобно безчинство над бедното добиче, което трябваше да го върне вкъщи. Включването на слугинчето върна госпожа Пака към действителността. Тя се отлепи от съпруга си и застана срещу Карвальо.

— Сигурно искате да говорим за Енкарна. Да не сте инспектор?

— Не. Нае ме семейството ѝ.

— Марикита ли?

— Именно.

Жената кимна към мъжа да си върви.

— Излез, Маноло. Има женски работи, които се обсъждат само между жени.

Човекът изглежда учудено детектива, в чийто мъжествен вид нямаше съмнение. Карвальо сви рамене и направи заговорническа физиономия: днес тебе пъдят, утре — мене.

— Ако има нужда, викай. Вие искате ли нещо за пийване?

— Не, много благодаря.

— Дори една чашка „Мари Бризар“, за зальгване на глада?

— Аз глада го уважавам. Не смея да го лъжа току-така.

Човекът се усмихна, без сам да знае защо, и излезе от дневната. Погледът на стопанката се ровеше из Карвальо в търсене на други скрити истини, освен вече чутите.

— Разбра ли се кой е извършил тази ужасия?

— Не. Затова дойдох.

— Откъде знаехте, че ще ме намерите тук?

— За тук не знаех. Мислех си, че може би още живее в Агилас. Към вас ме насочиха близки на съпруга на Енкарна.

— Тоя негодник. Тоя негодник е виновен за всичко.

Откак Енкарна се омъжила, почти не се вестявала в Агилас. Два-три пъти най-много. През лятото. Не. Не била същата. Вече била важна госпожа, но на твърде висока цена.

— Онзи ден една жена беше написала писмо до Елена Франсис^[2], което много, ама много приличаше на живота на Енкарна. Даже за миг си рекох: ще знаеш, самата Енкарна е решила да се изповяда. Но не беше тя. Не ѝ се връзва с характера на Енкарна да пише на някоя като Франсис. Тя беше много затворена. Много самостоятелна. От друга страна, историята беше точно като нейната.

— И каква е историята?

— Момиче се омъжва, за да се спаси от скотски живот, но попада в същински ад. Мъжът е хаймана и женкар, лъжлив като циганин, а тя — сама, без деца, в град, където никому не може да се довери, с приятели, които всъщност са приятелите на мъжа ѝ, все по-изоставена и разкаяна. Да опустее дано часът, в който това мамино синче ѝ се изпречи на пътя. Тя какво друго можеше да направи? Цял живот да пресова смокини и да осолява каперси? На това беше обречена в Агилас. Аз също. Само че аз проявих търпение и изчаках по-добри времена. Всичко се промени през последните два-десет — два-десет и пет години и с кураж, запретнати ръкави и по-малко глезотии всички, които пожелаха, се издигнаха. Онези, дето ги помързвяваше, останаха да се пекаат на слънце, слънце да искаш по тези краища. Почти всички, които се преселиха, избраха Каталония — въобразяваха си, че там едва ли не подаряват каймета по сто песети на гишетата в метрото. И не мислете, че не знам за какво говоря, бях за няколко седмици у един от чичовците ми: да изкара човек месец в Каталония — хубаво, ама да заживее за постоянно — не. С моя Маноло извадихме късмет, че хванахме подема на туризма. При нас се изкарват добри пари, ако ти се работи през лятото, ако ли не — ей го плажа. А сега вече и ние имаме време за печене.

— Вие също сте се преселили от Агилас.

— За да сме по-близо до хотела. Пък и тук излезе на мода интензивното парниково производство и вложихме една сериозна сума в отглеждането на авокадо и чиримоя^[3], както се прави в Алмерия и Малага.

— Енкарна обаждаше ли ви се, като се връщаше в Агилас?

— Че на кого, ако не на мен? Тя и писма ми пращаше, аз на нея също, и до Албасете, и до Барселона.

— До Барселона ли?

— Да, всеки път като ходеше да се преглежда. Имаше крехко здраве или поне тя така си беше втълпила. Не сте ли забелязали, че хората с нещастен брак повече се взират в себе си и вечно ту тука ги боли, ту там? Горкичката, горкичката Енкарнита. Писано ѝ е било. Съдба. Каква кошмарна смърт. И то не къде да е, а в Барселона, където се чувстваше толкова щастлива.

— Като малка ли?

— Не. Сега.

— Щастлива да я преглеждат?

— Не бяха само прегледите.

С колебанието си жената сякаш се опита да забави разкритието, което бездруго смяташе да направи.

— Колкото и да я биваше да си измисля неразположения, надали щеше на всеки три месеца да ходи в Барселона по доктори. Черния дроб ти го изследват веднъж, два пъти, но не и през три месеца. Не намирате ли?

— Човешкото тяло е пълно с какво ли не.

— Особено женското. Замисляли ли сте се някога колко неща се побират в корема една жена? Само си представете.

И започна да изрежда с помощта на пръстите си.

— Карантиите, извинете, червата. Черният дроб. Бъбреците. Апендицитът. Яйчниците. Утробата. Плацентата. И даже едно дете или две, или пет, защото има случаи и с по пет наведнъж. И всичко това се побира в корема на жената.

— Не ми беше хрумвало.

— Жените повече обръщаме внимание на тези работи. Нали ни засягат лично, нормално е.

— И какво още правеше Енкарна в Барселона?

— Срещаше се с братовчед ми. С Хинес. Един от моите братовчеди, който работи на кораб. Офицер е. Земляк и бивш приятел, така де, кандидат, както казвахме тогава, на Енкарна, преди оня от Албасете. Каква красива любов имаха. Ако я прочетеш в роман или я гледаш на кино, няма да повярваш. Това също съвпаднаше с историята от писмото до госпожа Франсис: и жената, дето го беше написала,

случайно се видяла с някогашния си любим на улицата, тъкмо когато най-накрая й вървяло. И Енкарна така. Върви си по Рамблите, някой я вика по име, обръща се и кого да види? Хинес. Двайсет години по-късно. Вече не е срамежливото момче, дето се изчервяваше като домати, щом я видеше, а морски офицер, и й предлага да я разведе из града, който познава отлично. На всеки три месеца ходи до Америка и обратно с товарния кораб „Александрийска роза“.

— Това името му ли е?

— Да, името на кораба, на който плава братовчед ми.

— Сигурно е египетски, гръцки или турски?

— Не. Не ми се вярва. Испански си е. Или поне екипажът е испански. Например един от приятелите на братовчед ми, Херман, е от Лорка. Хинес понякога минава през Агилас и се е случвало Херман да дойде с него.

— Засекли се случайно на Рамблите двайсет години по-късно. И?

— Уговорили се да се видят при следващата спирка на кораба в Барселона. Оттам насетне Енкарна си изсмукваше от пръстите всякакви оправдания, само и само да иде на срещите с него. Разказваше ми ги в писмата си, ама така естествено и спокойно, както само тя си знаеше. Енкарна винаги е постигала своето по възможно най-прекия път.

— Съпругът й не се ли е усъмнил?

— Съпругът й си живееше живота. Тоя развейпрах половината си брак го изкара по Мадрид и къде ли не още, Енкарна му беше последната грижа.

— А морякът винаги се е връщал при нея...

— Връщаше се и още как. Така и не си изби Енкарна от главата. Добро момче като братовчед ми с лупа да търсиш, няма да намериш. Но за моя вкус е прекалено сантиментален — мекото сърце всеки го мачка. Предупредих го още тогава, когато бяхме хлапета: отваряй си очите с Енкарна, че каквото тя си науми, такова ще бъде. Хем аз нея винаги съм си я обичала, от Енкарна само мама ми беше по-скъпа, но ме хващаше жал за братовчедата.

— И не са ли обмисляли да зарежат всичко и да заживеят заедно?

— Не. Не и Енкарна. Братовчед ми със сигурност.

— Но Енкарна не е искала.

— Ту тъй, ту иначе. В началото не искаше, после се съгласи, а в последно време го беше помолила за търпение, да изчакали още малко.

Още малко, колкото да доизгният костите на победения в крайна сметка съпруг.

— После писмата ѝ изведнъж спряха?

— Да. Но аз не се притесних, защото Енкарна го караше както ѝ дойде и понякога пращаше по две на седмица, друг път с месеци не се сещаше. Аз все я чаках да пише или да ми се обади. Макар че тя рядко звънеше по телефона, казваше, че и стените имали уши.

— В Албасете ли ѝ пишехте?

— Главно в Барселона.

— На кой адрес?

Жената спря, за да обмисли следващите си действия. После се реши и дари Карвальо със същия поглед, който вероятно бе отправила към съпруга си в първата нощ пред брачното ложе. Величествено излезе от стаята и остави Карвальо с името „Александрийска роза“ в безмълвните уста на спомена.

*Има в Александрия роза като тебе,
хубавице мургава,
роза в Александрия,
през деня е бяла, през нощта — червена,
хубавице мургава,
през деня е бяла.*

Пееше детско гласче, а зад него се надигна хор, който обявя в странна, непонятна тъга привидно любовната песен. Доня Пака се върна с бележка в ръката и му я протегна.

— Това ѝ беше адресът за кореспонденция в Барселона. На плика трябваше да пиша: „Лично за Карол“.

— Все същия адрес ли ползвахте?

— Откакто ми го даде, да. Преди около две години. Година след като започна да се вижда с братовчед ми на всеки три месеца.

— Това ли е всичко?

— Да.

Пака пожела да узнае подробности. Затвори очи и извърна глава, когато Карвальо ѝ повтори за разчленяването на жертвата. Горкичката. Горкичката. А братовчед ми знае ли? Знае ли братовчед ми? Карвальо вдигна рамене. Беше вече на вратата, а в дъното ленивото море зрелищно блестеше под утешителното слънце.

— Ще дойде ли и полицията да ме разпитва?

— Това вече не е мой проблем.

Но жената не разбра чий тогава — неин или на полицията.

— Имате ли скорошна снимка на Енкарна?

— Една отпреди три или четири години.

И Енкарнасион Абелян най-сетне се сдобил с лицето, с което беше умряла. Чертите на гимназистката от „Девојката от Пуерто Рико“ се бяха разгърнали, а тялото ѝ беше изпълнило форми с агресивно излъчване — невъзможно беше да се подмине с безразличие зрялата и яростна хубост на жената, която хем присъстваше, хем не на тази фотография без усмивка.

---

[1] „Кармелитската“ или „антиистерична вода“ е спиртен извлек от билки (главно маточина), който се поема в малки количества — на бучка захар или разреден във вода — за успокояване на нервите. Името идва от монасите кармелити, които започнали да я приготвят във Франция през XVII в. — Б.пр. ↑

[2] „Приемната на Елена Франсис“ (*El consultorio de Elena Francis*) е радиопредаване, създадено през 1948 г. и изключително популярно до 70-те години на XX в., в което водещата дава съвети на жени, писали ѝ за своите (най-често сърдечни) проблеми. — Б.пр. ↑

[3] Чиримоя, чиримуя, шеримоя и под. (*Annona cherimola*) се нарича плодът на дърво от Андите, пренесено в Европа. Отличава се с мека бяла вътрешност и сладък вкус, нещо средно между ананас и ягода. — Б.пр. ↑

Дочу познати гласове, които говореха за треската му, и сред тях — този на капитана, привърженик на аспирина и хубавото загреване.

— Да се препоти, да се препоти.

Пред отворените му очи се мяркаха ту Херман, ту Басора, ту Мартин, а от време на време и Тоурон, който го наблюдаваше от висотата си на капитан с медицински познания.

— Намирате се в добри ръце. Яката сте се простудили. Така е то, когато човек излиза от Тропика без връхна дреха.

Боляха го всички стави и му беше приятно да лежи под завивките.

— Бульончета, много портокали, риба на плоча — нареждаше Тоурон на сервитьора, който си водеше бележки. — И по-малко мислене — добави. — Не му вмирисвайте атмосферата.

Тримата офицери играеха на карти край койката на Хинес и капитанът ги натири като комарджии от кръчмата.

— Правехме му компания.

— Да не се пуши тук и вратата да се държи отворена. Просто виждам как прелитат вируси. Само това липсва, всички да се натръшкаме.

— Не се безпокойте, капитане, ще се хванем за плетките и ще попеем народни песни. Тъкмо бях обещал пуловер на гаджето.

Капитанът пусна иронията на Басора покрай ушите си. По-късно се възползва от самотата на болния, за да се вмъкне в помещението и да го обследва, но в пълно мълчание, защото Хинес стисна клепачи, та да не му се налага да разговаря.

— Спите ли? Лариос, пак ли заспахте? Все спите.

Между миглите си Хинес видя как се доближават бялото лице и дебелите, сякаш кварцови стъкла с потъналите на дъното им очи. От третия ден нататък обаче стана невъзможно да се преструва и капитанът взе да изкарва мъртвите часове на деня край леглото му, седнал с крак връз крак, със скръстени зад облегалката на стола ръце и ту блуждаещ поглед, ту вперен в някоя точка от каютата, която го хипнотизираше.

— Възвърнахте си цвета.

— Може.

— Цветът на лицето е белег за добро здраве. Правилно функциониращият организъм изразява състоянието си чрез оттенъците

на кожата и по-специално — на кожата на лицето. У смуглите хора, като вас, това се забелязва по-слабо, но у светлите може да се засече с изключителна точност, като по учебник. Предполагам, че сте си лепнали някой грип и всячески сте му помогнали, вместо да му попречите. Тялото ви е било в лоша форма. Тринидадската ваканция не ви се е отразила добре.

— Явно.

Беше помолил Херман да не ги оставя насаме и приятелят му правеше всичко възможно, за да не изпуска от очи Тоуроновите похождения из кораба, да не би капитанът пак да се намъкне при Хинес. Всяко влизане на Херман раздразваше Тоурон, който, щом го видеше в каютата, или си тръгваше, или се опитваше да го прати да изпълнява вече изпълнени задачи.

— Като квачка е. Умира да се чувства необходим, а като успее и да се изфука с медицински познания, просто се посира от кеф. Ама аспириначе и портокалов сок и баба знае да предпише.

На четвъртия ден грееше слънце, Хинес се качи на палубата и завари моряците да опъват въжен парапет от носа до кърмата.

— Какво правите?

— Нещо в твоя чест. Тоурон заръча. Да не вземеш да паднеш.

— Майтапиш ли се?

— Съвършено съм сериозен. Морето е като тепсия. Вятърът е със сила три бала, тук-таме се вдига по някоя вълничка. Така че парапетът е за теб, единствено и само за теб. На това му се вика любов. Гледа те като писано яйце.

След залежаването тялото му беше особено чувствително на пек и на вятър и той забеляза, че те му вдъхват желание да се движи и да общува с останалите. Рейсът беше в своята блага част, както се изразяваше Басора, в момента, когато по-голямата част от пътя вече е зад гърба ти, а предчувствието за пристан изостря апетитите. Пък и денят беше прекрасен и невинните купести облачета се носеха като боязливи агънца, сепнати от самотата на небосвода над Атлантическия басейн. Следобеда с охота изслуша програмата на Испанското национално радио „Пряко предаване“, след което отиде във видеосалона, където Мартин беше подготвил прожекция на „Отнесени от вихъра“.

— Каква е била хубава тая мадама, Вивиан Ли! В сравнение с нея Оливия де Хавиланд пукнат грош не е струвала.

— Оливия де Хавиланд е още жива.

— Е, можеш да си представиш на какво е заприличала. Никога не ми е харесвала, все едно момиче ли играе, или възрастна. Такава ще я намериш на някой самотен остров, както я е майка родила, и няма да я изчукаш, понеже ти внушава страхопочитание ли, знам ли.

— Ти на самотен остров и Тачър ще изчукаш.

— Абе Тачър не си е зле за годинките, аз да ви кажа.

— Човек трябва да е заклет десничар, за да твърди, че Тачър е секси.

— Не съм твърдял, че е секси. Казах само, че не е зле за годините си. Ако я пуснеш гола в някой център за пенсионирани тираджии, ще ѝ разкатаят фамилията.

— Перверзник.

— А в тая кучка Вивиан има нещо толкова порочно, че довечера ще взема да си бия една чекия в нейна чест.

— Животно.

Мартин обичаше да го обиждат така, да го вземат за разюздан похотливец.

— Ще я опапам цялата.

— Егати мръсника.

— Ще я поля с кондензирано мляко от главата до петите и ще я оближа. Сантиметър по сантиметър.

— А млъкни бе, пич, все едно не си ебал от сто години!

Хинес заспа в мига, когато Лесли Хауърд, хладният Ашли Уилкс, се връща вкъщи ранен от куршум, но се преструва на пиан, като Кларк Гейбъл, Рет Бътлър във филма. Събудиха го, за да си иде в каютата, където се стовари върху койката, обезсилен от първия ден на активно оздравяване. Успя да се унесе и му се присъни огромна стая на бяла болница, толкова светла, че минаващите тела едва се открояваха, с изключение на това на Тоурон, който дойде до него и започна да го гали по косата: горкичкият, горкичкият Лариос, спи, все спи. Събуди го ръка, по-рязка от тази на сънувания капитан. Беше Басора, който пошепна:

— Можеш ли да станеш?

— Какво има?

— Златната възможност. Капитанът се е разпял, а Херман остави вратата откритата. Отиваме да погледаме сеир. Ще ти стигнат ли силите да дойдеш? Кой знае кога пак ще ни се удаде такъв случай.

— Идвам.

— Загърни се.

Басора измъкна едно одеяло от леглото и го метна на раменете му. Хинес последва другаря си по полуосветения път, който ги отведе до вратата на капитанската каюта, където вече се бяха спотаили Мартин и Херман. Басора подхвана края на вратата с връхчетата на пръстите си и взе да я дърпа отчайващо бавно, докато зевът не се разшири достатъчно, та Мартин и той да зърнат какво става вътре. Басора веднага дръпна глава, Мартин се задържа малко повече. Полуотворената врата вече позволяваше ясно да се чуе песента на капитана.

*Име носиш Спасияна,
ала не спасяваш:
кой ти повери душата си,
без душа остава.*

Херман и Хинес заеха позициите, отстъпени им от другите двама конспиратори и пред тях се откри тесен правоъгълник, в който незнайно как се побираше цялата фигура на онова, което оставаше от капитана. Дълга рокля от ламе с дълбоко деколте, ръкавици до лактите, платиненоруса перука, платнено цвете в острия завършек на деколтето, почернени клепки, алени устни и ръце като змиорки, които се виеха из емоционалните излияния на песента и дима от златистата цигара в пръстите на левицата му.

*Толкова си хубава, колкото небето,
жалко само, мила, че си тъй проклета.*

Капитанът се появяваше и изчезваше в движението си напред-назад по своята сцена, очертана от светлините на вариететна рампа,

която само той виждаше. На лицето му се беше изписало притворството на дърта шафрантия, а от цепката на роклята се подаваше стар, мускулест крак, обрасъл в косми и свързан с този свят посредством червена лачена обувчица.

Херман се отдръпна, хвана Хинес за раменете и решително изтегли назад и него. Четиримата влязоха в каютата на Басора и се разпръснаха в четирите ѝ ъгъла, за да не се погледнат, да не си заговорят, сякаш се налагаше първо да си се извинят взаимно за простъпка, от която се срамуваха.

— Еба ти — каза Басора.

— Горкият човек — включи се Херман.

Хинес просто изпитваше страх, необясним страх, сякаш неканен е влязъл в чужда къща и всички врати са се затръшнали зад гърба му.

— Значи това е видял Ташака, огнярят, значи не се е побъркал. Тоя пич е имал безочието да се разкарва по палубата, преоблечен като жена.

— Капитан на кораб, който се облича като жена, може да се разкарва по палубата колкото си ще. Той за какво е капитан? Някой ден може дори да си изкара тефтерчето за танци и да те покани на полка.

Мартин истерично се разхили на шегата на Басора, но останалите още бяха под тягостното впечатление от видяното и не знаеха какво да мислят.

— А утре — какво? Като почне да дава заповеди утре или в каюткомпанията — какво? За капитан ли да го броим, или за Момичето от хана^[1]?

Смехът на Мартин, който не намираше излаз през устата, избухна през носа и този път увлече Басора, после и Херман. Хинес седеше с неопределена полуусмивка, докато останалите се държаха я за гърдите, я за корема, я за чатала, кикотът им прерасна в истерично даване, което ги натръшка по леглото и по пода, натъркаля ги из ъглите на каютата.

— Знаете ли какво ще му кажа утре, като го видя? — попита Мартин със сълзи в очите.

Херман и Басора също плачеха, но сдържаха сълзите и смеха си, понеже знаеха, че Мартин ще долее масло в огъня на веселието им.

— На вашите заповеди, кукло!

И капитанът чу дружния им рев от превърнатата си на будоар каюта.

---

[1] „Момичето от хана“ (*La nina de la venta*, реж. Рамон Торадо) е испански мюзикъл от 1951 г., в който изключително популярните навремето изпълнители на фламенко и други народни жанрове Маноло Каракол и Лола Флорес пеят някои от хитовете в „репертоара“ на Тоурон, например „Спасителката“ (*La Salvaora*). — Б.пр. ↑

На следващия ден Хинес каза, че вече се чувства съвсем здрав и убеди Херман да му позволи да си върши обичайните задължения. Ужасяваше го перспективата пак да се затвори в каютата, безпомощен пред свободните влизания на Тоурон и необходимостта да се държи с него, сякаш нищо не се е случило. Помота се из възможно най-недостъпните за капитанския поглед местенца на кораба и дори слезе до машинното, където беше посрещнат с изненада от механиците и Мартин, който също му призна, че си играе на криеница. Дойде обяд и макар че нямаше как да се измъкне от явяването в каюткомпанията, поне се постара да закъснее, с надеждата колегите му да се настанят преди него и да отнесат първия разговор с Тоурон. Пристигна почти едновременно с Херман, а Басора и Мартин вече бяха вътре.

— Къде е капитанът?

— Нареди да му сервират в стаята.

— Днес виждали ли сте го?

— Аз не. Само говорихме по телефона, защото не дойде на командния мостик.

— И аз не.

— И аз.

— Значи не си е излизал от каютата.

— Значи вчера се е усетил.

— Или просто се е разболял, или така му е текнало. Хайде, повече ядене и по-малко приказки.

Басора и Мартин изядоха с апетит ориза с треска и говеждото по градинарски със зеленчуци от менюто за деня, Херман изглеждаше отнесен, Хинес едва вкуси от приготвените за него ориз, варен с лук, и морски език на плоча.

— Ще си изпълзи от черупката, няма начин — каза Басора и със ставането си сложи край на обяда.

През целия следобед капитанът следи работата на кораба от своята каюта, отхвърли предложението на Херман да се отбие да го навести и ги увери, че има лека алергия по кожата, което му пречи да се излага на чист въздух. Офицерите вечеряха мълчаливо и се прозяваха на втората прожекция на „Отнесени от вихъра“ — Мартин беше дозирал трите нови видеокасети, та третият филм им се полагаше чак след като подминеха траверса на Азорските острови и започнеха да се спускат по права линия към протока. На следващия ден капитанът

повтори отсъствието си, а на третия изчака командният мостик да се опразни, за да се качи горе, но те видяха зад стъклата силуета му да съзерцава хоризонта с бинокъл. Вечерта се присъедини към тях в каюткомпанията, симпатичен и разговорлив, сякаш се връщаше от дълго пътешествие, от което им носеше куп въображаеми случки за разправяне и подаръци. Малко след началото на разговора офицерите вече си бяха възстановили свойския тон от друг път, а капитанът демонстрираше небивало благоразположение към всички, въпреки че постоянно беше в специалното си внимание към Хинес, за чието здраве се безпокоеше.

— След вечеря елате в моята каюта. Имам в аптеката си едни витамини за отваряне на апетита. Не бива да слизате в Барселона в такъв вид.

Възможността за randevu между Хинес и капитана отприщи наново дяволитото настроение на офицерите и угнетеността на Хинес, който се опита да покаже цветущо здраве, само и само да избегне срещата. Приятелите му обаче взеха страната на капитана и съучастнически захванаха да раздуват Хинесовата лоша форма.

— Твоето здраве е от фундаментално значение за доброто функциониране на този кораб. Както многократно е отбелязвал капитан Тоурон, всеки от нас е част от цялото и неизправността на една от частите е равносилна на излизане от строя на цялото.

Въпреки че Тоурон не помнеше някога да е казвал приписваните му от Басора думи, живо се съгласи и след вечеря Хинес го последва по коридора, който водеше до капитанската спалня.

— С ваше разрешение бих искал да си легна рано и да не ви задържам излишно.

— Не ме задържате, Хинес. Заповядайте, седнете. Ще ви дам витамините, но трябва да призная, че те бяха само претекст, за да поговорим насаме. Има три вида човешки сдружения: общност от личности, група от хора и сган. Боя се, че вашите колеги са сган, злонамерена при това, но сред тях отличавам вас като личност.

Тоурон седна, сразен в някаква битка, която нямаше намерение да разкрива, въпреки че явно предлагаше на Хинес останките от поражението си.

— Аз съм самотник, Хинес. Жена ми се измори да ме чака плаване след плаване и сега дори не знам къде е. Децата ми са вече

големи и си живеят своя живот. Обаждат се само когато им трябват пари или имат неприятности. Например дъщеря ми, най-малката, последния път се наложи да я измъквам от затвора, където беше попаднала заради трафик на наркотици. Слава Богу, че все още ми се намират добри приятели на ключови места. Все едно, исках да кажа, че не разчитам на семейството си. А така самотата тежи още повече, безполезността на пристигането в пристанището. Станах на петдесет и пет и скоро ще съм старец... всъщност отсега се чувствам стар. Чувствам го още по-остро, когато сме на рейд и всички си имате нещо, което ви зове. Аз вече не храня собствени надежди, Хинес. Живея с вашите. Затова се разчувствах, когато ви видях толкова щастлив оня път, по Рамблите май беше, в компанията на онази жена. Толкова очевидно... толкова интересна, това е думата. Само че интересните жени са най-лошите. Нали, Хинес?

Караше го да говори, а устата на Хинес бе пълна с нищото, което помпаха дробовете и мозъкът му — ни идея, ни образ, ни дума, нито дори въздух.

— Нищо ли нямате да ми кажете, Хинес?

Поклати глава.

— Нищо конкретно.

— Сигурен ли сте?

— Така мисля.

— Понякога е най-добре човек да сподели овреме. Какво ви очаква в Барселона, Хинес? Кой?

— Ами... Надявам се да е все същото. Все същият човек.

— Сигурен ли сте?

— Кой може да е сигурен?

— Вие. Вие сте единственият, който може да е сигурен.

Ръката на капитана литна над офицера и Хинес зажумя, като почувства, че каца на коляното му.

— Ще измисля някаква авария и ще се отклоня към Азорските острови. Лошият късмет понякога може да се избегне.

Лепкавото присъствие на капитанската ръка предизвикваше у Хинес потрес, който той се мъчеше да не изтърве на повърхността.

— Нищо добро не ви чака в Барселона.

— Изключено е да не се върна. Според вас какво ме чака?

— Жена, нали? Нали това ви чака?

— Точно така. Става въпрос за личния ми живот. Имам право на грешки.

— Ако тръгнете да се хвърляте през борда, аз бих опитал да ви спася.

Не се търпеше вече. Хинес се изправи, взе кутийката с витамините и изпелтечи някакви забравени спешни дела, които капитанът изслуша с мъдри очи и спокойствието на животно, по-силно от плячката си.

— Намираме се в най-подходящата точка, откъдето да вземем курс към Азорите.

— Че каква работа имам аз на Азорите? Животът ми минава през Барселона.

— Утре ще е късно.

Сега Хинес удържа погледа на капитана, но знаеше, че никой от двамата няма да нарече нещата със собствените им имена. Завладя го бесът на жертвата пред неоспоримото превъзходство на хищника и се видя как хвърля кутията с хапчета в лицето на капитана, в забавено движение, като насън. В дъното на тунел от гняв мярна изплашеното лице на Момичето от хана и го загърби, излезе, шмугна се между подигравките на другарите си, облегнати на вратата към каютата на Басора, и подири в своята бърлога нормалното си сърцебиене и съзнанието за извършените и предстоящи неща. Но каютата му сякаш се беше смалила до размери, които не му даваха да диша, и Хинес слезе на палубата, за да обозре пределите на неволята си. Морето нямаше значение. Небето бе нощ, звездите — лъжа за възможно бягство. Плаващият затвор напредваше и в опит да противопостави на приближаващото бъдеще образа на едно спасително минало, се върна към Тринидадския тропик под сурдинка, безрезултатната солидарност на Гладис, сиромашката алчност на индийския таксиджия, който го доеше като тъпа чуждестранна крава. Това беше единственото възможно минало. От по-скорошните събития му се гадеше до повръщане. А от по-отдавнашните, от най-отдавнашните му оставаха броени спомени за безполезната младост, обречена на провал и наясно с това. Какво знаеше Тоурон? Сам ли се беше сетил, или името му, Хинес Лариос Перес, вече се беше превърнало в телеграфно задание?

— Само искам да се сбогуваме, Енкарна. Нищо повече.

Усети, че го избива на самосъжаление.

Усмихна се сам на себе си и изкрещя над гръмогласното море:
— Бъдете спокойни, пристигам.

Да остави колата пред входа, да метне чантата си в стаичката, където висяха костюми в очакване на своето следващо лято, да вземе душ и да се хвърли на леглото, за да изправи изкривения си на четворка скелет — това беше натрапчивото му желание от мига, в който плати последната валенсианска магистрална такса и пресече невидимата граница с Каталония. Тъй като го оборваше сън, по пътя на два пъти беше спирал да пие кафе и да подиша дълбоко, но сега нямаше проблем да заспи — след изненадата от връщането към познатите неща и краткия план на предстоящите телефонни обаждания, оскъдни швартове, които го привързаха към неговото малко лично пристанище, дъжд от разронени образи, които наляха очите му със сън, — за да се събуди далеч преди утрото, с глава, пълна със спешни задачи, и нерви, обтегнати от потребността да скочи от кревата. Прибра сирената, които беше купил в Ел Бонильо, и безквасния хляб, който щеше да употреби по предназначение някой ден, когато щеше да е в настроение за това, а Фустер — склонен да се подложи на дегустацията на първото Карвальово ламанчско гаспачо. Фустер. Трябваше да му звънне, за да му разправи впечатленията си от *началото на света*, вълшебството на мига край извора на река Мундо, което сигурно се дължеше главно на претовареното ѝ със смисъл име. Само първо да съмнеше. Степенува обажданията си по ред на наложителността, с която трябваше да се отчете пред новия ден: Марикита, автодидактът, Бискутер и накрая Чаро, с нея щеше да говори чак от кантората. Послуша радио. Повъртя се из кухнята. Излезе в градината, където го чакаше влажен студ, който набързо го прогони обратно в черупката на дома. Помъчи се пак да заспи, но или хороводът от образи, или реките от кафе, които бе вкарал в кръвта си, когато на един дъх взе разстоянието от Агилас до Барселона, държаха очите му отворени. На преден план двете монахини — защо точно двете монахини? — по-нататък всички останали, чак до далечината, където се долавяха очертанията на някакъв въображаем кораб, внушителен, но само с един моряк, Хинес Лариос, любовта на Енкарна, ненадейно преоткрит при случайна среща на пъпа на Барселона. Може би мъжът още не знаеше какво се беше случило с жената и Карвальо трябваше да се свърже с него или поне да разучи за кога е запланувано пристигането му в Барселона. Когато слънцето се показва в левия ъгъл на прозореца с изглед към града, сякаш изплуваше

от самото дъно на Средиземно море, Карвальо взе колата и потегли към пристанището с надеждата службите на портовия контрол вече да са отворили, за да попита за вести от „Александрийска роза“.

— „Александрийска роза“, общ многофункционален товарен кораб на компанията „Обрегон“. Пристигането му се предвижда за седми февруари. Капитан — Луис Тоурон.

— Бихте ли погледнали дали фигурират имената на офицерите?

— Естествено, това е кораб с редовни рейсове дотук, естествено. Името ще ми повторите ли? Хинес Лариос, да, има такъв. Старши офицер.

Замисли се дали да не му прати съобщение, но се въздържа. Трябваше все пак да стигне донякъде с разследването, а до момента едва се беше добрал до първоизточника на фактите и с нищо или почти нищо не разполагаше: едно повторно влюбване и един адрес, на който Енкарна-Карол беше получавала писмата от Пакита. На стъпалата към кантората се размина с Бискутер. Човечето се носеше полузаспало и му отне половин стълбище да загрее, че току-що е поздравило не друг, а отсъствалия с дни Карвальо.

— Леле, шефе, за малко да ви подмина!

— Върви спокойно накъдето си тръгнал, Бискутер. Аз ще съм горе.

— Ще ви донеса топли кроасани.

Марикита си беше у дома. Развълнува се от новините от Агилас — те и поздравите от Пака Лариос бяха почти единственото, което ѝ предаде Карвальо — и се изненада от името на Хинес.

— Бре, вие пък за кого ми говорите. Не съм чувала нищо за него, откак беше дете.

— Знаехте ли, че са се срещали със сестра ви и по-късно?

— Че как ще се срещат, като тя беше в Албасете, а той плава по моретата?

— Барселона има пристанище, в пристанищата акостираат кораби, а сестра ви, както всички знаем, е идвала насам твърде често.

— Ама тя беше женена жена.

— О, вярно.

Разговорът с автодидакта почти не се състоя. Карвальо го информира, както се информира клиент — с изреждане на подробности, които да оправдаят фактурата. Автодидактът отговаряше

с „да“, „аха“, „добре“, „хубаво“, сякаш всичко, което чуваше, беше от второстепенно значение или представляваше само първа степен на някакво издигане или спускане до същински важните материи, и чак когато Карвальо вече се беше пренесъл в Агилас и разправяше за издирването на Пака Лариос, вниманието на невидимия му събеседник се съсредоточи и мълчанието му се превърна в доказателство, че държи на разказа на Карвальо.

— Хинес Лариос ли казахте, за първия й годеник?

— Така и не са се сватосали. Бил й кандидат. „Имали се“, по думите на братовчедката. Само че по-късно се засекли в Барселона и непредвидената среща прераснала в поредица от редовни свиждания, при всяко връщане на моряка. Всъщност ако се провери, най-вероятно ще излезе, че от една определена дата нататък ходенето по доктори на Енкарна съвпада с престоите на рейд на „Александрийска роза“ в Барселона.

— „Александрийска роза“. Изразително име.

— Щом казвате.

— И сега какво?

— Имам адреса, на който е пишела Пака Лариос, и името на получателката, Карол. А, и скорошна фотография.

— Взе да става занимателно. „Карол“, има нещо в това име. Много по-шик звучи, отколкото Кончита например, какво ще кажете?

— Съгласен. Сега смятам да проуча адреса.

— Чудесна идея.

— Нещата в Албасете се оказаха по-скоро жалки и оневиняват съпруга. Чудно ми е как въобще е успял да се добере до Барселона за опознаването на трупа.

— Дойде за час-два. Полицията още тогава каза на семейството, че той не е добре, но ние предположихме, че става въпрос за временно неразположение. Браво, Карвальо, продължавайте все така. Колкото по-скоро стигнете до края, толкова по-евтино за нас.

— Бдя над интересите на моите клиенти. Така друг път пак към мен ще се обърнете.

— Статистически е почти невъзможно в дадено семейство или група от хора събития от този характер да се повторят в рамките на едно поколение.

— Чрез вашите уста глаголи логиката.

Щеше да е проява на истинска жестокост да звънне на Чаро по това време, затова изкара средата на предобеда си в ядене на трите хрупкави кроасана, които Бискутер остави в обсега му, и в пиене на двете чаши лек шоколад, с които сътрудникът му избра да отбележи неговото връщане и да изкупи разсеяността си отпреди малко, на стълбите. След това Чаро отказа да се задоволи с телефонните обяснения и го помоли да я изчака две минутки да се приведе в ред и да се отбие в кантората.

— Ако искаш, аз ще дойда.

— Не. Тук всичко е нагоре с краката.

У тях сигурно още имаше следи от нощните ѝ занимания или направо някой късен, настойчив или просто успал се гост. Двете минутки станаха час, а Чаро пристигна с намерението да изслуша цялата история на пътешествието му, особено в частта с Агилас, и го обсипа с въпроси, които да ѝ позволят да сравни илюзорните пейзажи, наследени от майка ѝ, с реалните, донесени от неотдавнашната визита на Карвальо. Разрушеното и изличеното я натъжи, а оцелялото я накара да изиска от Карвальо скрупульозни описания, току-виж картинките се припокриват.

— Искях да ти донеса една книга, но се беше свършила.

— Много щеше да ме зарадваш. „Зелената къщичка“ какво представлява?

— Много особена постройка, като кукленска къщурка, самичка, точно срещу морето. Само че блоковете вече я приближават, не знам колко още ще се запази.

— А Терерос? Солниците?

— Вече няма солници.

— Няма солници!

За какво ѝ бяха притрябвали на Чаро терероските солници? За да съхрани един чужд спомен за дюни от буци сол под прежурящо слънце?

— Това с моряка е много красиво. Горкото момче. Ще се върне и ще се натресе на тази каша.

Очите на Карвальо започнаха да се слепват. Бискутер му предложи своя нар, за да откликне на повика на съня и на отложената умора, и Карвальо за пръв път от много години пристъпи в скромното владение на помощника си, пет или шест квадратни метра, заети от

нара, стар турски одър, който Бискутер си беше купил на „Пласа де лас Глориас“.

— Същата година, в която стана онова с Кареро^[1], шефе, сещате ли се?

Гардеробче от синя пластмаса, затворено с цип, плакат с голата Сидни Ром, календар на банката „Ла Кайша“ за 1984-та и малка улична фотография с релефен кант, на която се виждаше жена с ослепителни неделни дрехи, погледнала в обектива с отракана физиономия. Прилагателното „отракана“, макар и изречено само наум, подразни Карвальо и той съжали. Та това беше майката на Бискутер и той бе участвал рамо до рамо със сина ѝ в бдението над нейните тленни останки преди малко повече от година. Нарът изглеждаше като сглобен по мерките на Бискутер и Карвальо почувства металния му скелет в издатините на тялото си, но го беше налегнало такова изтощение, че заспа и отвори очи чак в напредналия следобед. Вътрешният му часовник сигнализираше неотложността на една справка за правене. Скочи рязко, за да се оборава, после влезе в кантората, където Бискутер беше светнал настолната лампа и седеше с ръце, кръстосани в скута, потънал в мисли или зает с някой спомен, дребен като главата му, като целия него.

Карвальо слезе на улицата и дори не погледна колата си. Хвана такси, което го остави право на адреса, записан от Пакита. Стара кооперация, от типичните за „Енсанче“^[2], портиерна с мъждива крушка, портиерка с вид на човек, който не е мръдвал оттам от края на последната война и при това е преизпълнен с неохота да му отговаря на въпросите.

— Никаква Карол не живее тука. Има една госпожа Ниса. Макар че от дъжд на вятър идва по някое писмо на това име, вярно. С нея говорете. Аз нищо не знам. И предпочитам да продължавам да не знам.

Отношенията между госпожица или госпожа Ниса и портиерката не бяха от най-радушните, заключи, и се качи по стъпалата, които го деляха от първия полуетаж. Отвори му спретнато старче с траурен костюм и пронизителен, тежък мирис на манджа.

— По обявата ли идвате?

— Може би.

Покани го в полуосветено антре и надникна в някакъв малък сумрачен кабинет, където две жени си шушукаха. Старецът подхвърли

няколко думи, върна се, крадешком огледа Карвальо и хлътна в овехтяла трапезария със стари орнаментални мозайки по пода. От кабинета излезе една от събеседничките — нещо във външността ѝ напомняше на стареца, нещо във възрастта и маниера — и отиде след него. Карвальо остана в компанията на нейния изръмжан поздрав и последвалата го засмяна мургава дебеланка, която го приветства по всички правила на тристранните или четиристранни срещи на върха и го покани да влезе в кабинета, където от една ниша в стената властваше Богородица, преоблечена в народна носия с трудно пределим произход.

— Дошъл си по обявата във вестника, нали, душко?

---

[1] На 20 декември 1973 г. колата, в която пътува испанският министър-председател Луис Кареро Бланко (1904–1973), е взривена с почти 100 кг експлозив от членове на баската терористична организация ЕТА. — Б.пр. ↑

[2] „Енсанче“ (или „Ейшампле“ на каталонски, букв. „Разширението“, по името на градоустройствения план на инженер Илдефонс Серда) е барселонски квартал, построен след събарянето на старите градски стени през 1854 г. Характерното за него е, че улиците му са под прав ъгъл — или паралелни, или перпендикулярни на морския бряг, — а къщите са подредени една до друга, в равностранни четириъгълници с общ вътрешен двор. — Б.пр. ↑

Това приличаше повече на спомен, отколкото на действителност. Обикновен апартамент в обикновен квартал, дори може би по-семпъл и от този, но със същата пестелива светлина, същия полумрак, и свършено същата мистерия, както свършено същите бяха шепотът и притихванията на жената насреща му, жрица на незнайна сила. Онази навремето беше врачка, специализирана в развалянето на уроки и церенето на завист. Тъкмо заради завист майката на Карвальо го беше завела при нея — да му побее срещу чувството, обрекло тялото му на меланхолични стойки и злоядство, което добрата жена или не се сещаше да отдаде на следвоенните чорбици с гранива сланина, или просто не искаше, защото това щеше да е равносилно на поемането на част от отговорността за ежедневния крах на надеждата. Карвальо смътно си спомняше на какво или на кого приписваха причината за неговата завист, вероятно на друго дете, на някое по-заможное сродниче, което например си е имало колело в онези години и в онази обществена класа, в които никой почти нищо си нямаше. Врачката се помоли пред грамаданска Богородица, поместена в ниша в стената, прекръсти сума пъти младенеца Карвальо и го обгърна с характерния си аромат на домакия, току-що излязла от кухнята, където без съмнение приготвяше гозба с дафинов лист и вино, тъй като миришеше на дафинов лист и вино. Спомените миришат и отекуват, имат собствена музикална среда. С развоя на времето и културата си и преди да изгуби и двете, Карвальо бе установил, че всъщност е завиждал на баща си, на своя наскоро излязъл от затвора и почти непознат баща, защото той се беше намърдал в постелята, която от години беше святилище на топлинката и доверието между Карвальо и майка му. И ето го сега пред поредната врачка, пухкава и съвсем не стара, и пред поредния лик на Светата Дева на не знам си какво или от не знам си къде в ъгъла на този център на постиндустриалното сводничество, на сводничеството от края на века и хилядолетието.

— Какво искаш? Обясни ми хубаво какво искаш.

— Каквото и всички, които идват тук.

— Първа грешка. Не всички, които идват тук, искат едно и също.

В развеселените й, блестящи очи на чаровна дебелана се четеше триумфът на експерта над лаика.

— Всеки мъж е сам по себе си, всяка от жените, които мога да доставя — също. Толкоз за начало. Как се казваш?

— Рикардо. Винаги съм искал да се казвам Рикардо.

— Чудесно. Рикардо. Женен ли си, или ерген?

— Женен.

— Държиш ли на дискретност, или не?

— Колкото повече, толкова по-добре. Жена ми ме мрази и не иска да ме загуби.

— Струва ми се, че няма да е лесно. Хич не си ми лесен.

Май си беше избрал твърде сложен подход. Хрумна му да помогне на врачката, като изрецитира един стих от времената, в които учеше стихове наизуст: *нима не се страхува всеки да загуби онуй, което не обича?* Но допусна, че така още повече ще я сащиса.

— Не знам. Не знам. Не ми се ще да си губя времето.

— Колко струва информацията?

— Шест хиляди и петстотин песети за имената и телефоните на жените и възможността за контакти тук, само контакти, повтарям, в течение на два месеца.

Карвальо сложи две банкноти от по пет хиляди песети на бюрото, а врачката ги прибра сръчно и своевременно, нито бързо, нито бавно, и му върна рестото с жест на щедра касиерка.

— Това вече е друго. Сега знам, че не си губя времето. Не ме разбирай погрешно: тук идват всякакви, посукват се, занимават те, а накрая — нищо. Дай да видим какво да те правим. Женен. Държиш на дискретност. Значи ти подхождат омъжени дами, които държат на същото. Ще бъда откровена с теб: мога да ти доставя жени, които го правят заради финансови затруднения, не от развратност или недостиг на обич. Омъжени, чиито съпрузи печелят малко или са без работа. Тук-там се намира и по някоя, която се е хванала на хорото, защото съпругът ѝ не я задоволява или са на нож. Само че тези например искат стабилна връзка, с която женен мъж като теб не може да се ангажира. Не вярвам да оставиш жена си сама в събота и неделя.

— Абсурд. Имаме къщичка във вилната зона на Монсерат и в събота и неделя редовно ходим да поливаме дървото и да правим паеля.

— Виждаш ли? На тебе ти трябват жени, които да са в твоето положение.

Стана, защото на вратата се позвъни, затвори след себе си, проведе разговор с новодошлия и се върна при Карвальо с още по-

доволно лице, отколкото преди няколко минути.

— Дойде едно момиче, което може да те заинтересува. Надзърни да видиш харесва ли ти.

Карвальо стана под погледа на Светата Дева и врачката и залепи око на процепа между двете крила на вратата — спретната изпита жена с ботуши и вид на продавачка на енциклопедии по етажите седеше вторачена в процепа, откъдето знаеше, че я преценяват.

— Много е слаба.

— Не ги ли обичаш слаби?

— Има слабост и слабост. Все едно де. Не е за изхвърляне. Но сигурно имаш и други.

Врачката редеше номера и имена на един лист, сякаш пишеше рецепта.

— С тази специално — изключителна дискретност. Само следобед.

Телефонни номера и женски имена.

— Като се свържа с тях, къде да ги водя?

— Аз осигурявам само запознанството.

— Не можем ли да идваме тук? Нямате ли място?

— Това е бюро за контакти. Не пансион. На твоята възраст трябва да си наясно къде се водят жените.

— Изглеждам по-възрастен, отколкото съм.

— Недалече от тук, на площад „Испания“, има едно хотелче, „Магория“. Ако искаш, можеш да започнеш с тази вънка. Само че първо я заведи нещо да пийнете. Хубаво е да проявиш известна деликатност.

— Скъпо ли ще ми излезе? Понеже не нося много пари. Рестото, което ми върна. Ако трябва да платя и стая...

— Стаята ти струва около седемстотин песети и рестото ще стигне. Момичето е много затруднено материално.

— Аз всъщност дойдох по препоръка на един приятел.

— Как се казва този приятел?

— Запознахме се в една сауна. Не е като да сме си кой знае колко близки. Но нали знаеш за какво си говорят мъжете. За жени. Все за жени говорим. Аз му разправих за себе си, а той ми препоръча да се обърна към тебе. И да питам за Карол. Една, която ти си му била намерила, била много хубава.

Беше залепила гръб на облегалката, с опрени на бюрото длани и напрегнати ръце, за да увеличи дистанцията. Очите ѝ на врачка бяха загубили веселото си изражение. Мереха нивата на истина и лъжа у клиента.

— Не познавам никаква Карол.

— Не е име, което лесно се забравя. Моят приятел — абе чак приятел не е, — моят познат ми даде и една снимка, която тя му подарила.

И фотографията на Енкарна, с която му беше услужила Пака, се озова пред жената, където оскъдната светлина от настолната лампа я потопи в загрозяваща жълта локва. Врачката сякаш употреби само едното си око, за да разучи предложението, другото държеше приковано в Карвальо.

— Не одобрявам прехвърлянето на момичета между клиентите ми. Хем е нетактично, хем си губя комисионната.

— Ама той нямаше повече да я търси, защото заминаваше някъде извън Испания или извън Барселона. Не се сещам добре. Аз всъщност доста време поумувах. Снимката е у мен от повече от три месеца, пък той каза, че тази жена невинаги е на разположение.

— Имам много такива клиентки. Прихождат на периоди. Като изпаднат в затруднение.

— Тази май не е тукашна или най-малкото често отсъства, после се връща.

— Да.

— Ти ли му я намери?

— Възможно е. Тя действително е от нашите. Изчезваше и се появяваше на всеки три или четири месеца. Не ми е казвала защо. Може да са я гонели падежи на полици на всеки деветдесет дни и да се е нуждаела от икономическа подкрепа.

— Как да я открия?

— Имам ѝ телефона.

Очите ѝ изследваха Карвальо и удържаха ответния му поглед.

— Ще ми го дадеш ли?

— Тя не е евтина.

— Не че имам много пари, но след като така и така съм заделил за разтуха, поне да е с жена, която си заслужава.

Една ръка кацна на бюрото и надраска още един телефонен номер под вече съставения списък.

— Може и да не я намериш. За последно ми се обади някъде преди три или четири месеца и оттогава не се е появявала. Така че я чакам всеки момент. От две години насам винаги се връща. Преди не знам с какво се е занимавала. Аз съм в този бизнес точно от две години. Повтарям, това е вид брачна агенция. Запознавам хора, които изпитват необходимост от запознанство. Какво ще правят нататък си е тяхна работа, не моя. Това да ти е ясно.

— Пределно ми е ясно.

— Не знам. Не знам. Хич не си ми лесен. Тази, дето чака, вземаш ли я?

— Ами добре. На първо време ще я поканя на чашка.

— Браво. Не бива да се губят добрите обноси. Тук идват разни, които си въобразяват, че е достатъчно да се представят, и хайдааа. Звънни след два-три дни, ако не ти потръгне с жените, към които те насочих. Вече знаеш. Платил си си за правото на два месеца информация.

Стана, за да сложи край на аудиенцията, и излезе преди Карвальо, за да съобщи на момичето, че господинът иска да си тръгнат заедно. Жената слезе по стълбите пред детектива с движения на млад скелет, нелишени от елегантност, после прие едно кафе с мляко в бара на ъгъла. Разказа на Карвальо, че продава по къщите машинки за домашен сладолед.

— Не знаех, че има такъв интерес към домашния сладолед.

— Е, тя машинката става и за правене на майонеза, за тесто, дори за пълнене на наденици. Ако човек се запали, може да й добави и някои части, и така да обезсмисли всякакви други електрически уреди за кухненско ползване.

— Много скъпо ли върви?

— Преди беше страшно скъпо. Сега пуснаха модела, който продавам аз, и ти излиза около трийсет хиляди.

— Много ли продаваш?

— Не. Започнах наскоро. Затова продължавам да наминавам и оттук. За всеки случай. Искаш ли да идем някъде?

Очертаваше се продължение с разговор за сина или дъщеря ѝ без баща, или с лош баща, или с безработен баща, който чака вкъщи, и

броене на ребрата ѝ, зачервени от афродизиаичната светлина на някоя зле проветрявана стая под наем. Карвальо отрони две хиляди песети в полуотворената чанта, от която тя беше извадила каталог за чудодейния си миксер.

— Днес не съм в настроение. Може би друг път. Дай ми един каталог. Тази машинка изглежда много полезна.

— Да, да, много.

И кафето ѝ с мляко изстина, докато възхваляваше безподобните миксиращи свойства на изделието. Въпросите на Карвальо относно системата за свързване със сводницата получиха очевидни отговори. По телефона. Чрез страниците за отдих и контакти на „Ел Периодико“ или „Ла Вангвардия“. Тъкмо — с каталог в джоба — щеше да се насочи към вратата, момичето настоя да удължи разговора на трудово житейски теми. По някое време бръкна в чантата и извади една брошура.

— Чел ли си това?

„Пътеката към самия себе си“ от йоги Мадхашарти. Змийските очи на момичето вече не настояваха за пари или общуване. Настояваха за единение в святото.

— Вече не приличам на ваксаджия, Пепе. Замязал съм на просяк, на един от тия модерните просяци, Пепе, дете даже не са просяци като някогашните. Помниш ли след войната какви страхотни ги имаше? Чолаци, патрави, безкраки, къорави, еднооки, но един път, Пепе, не като тези кирливи днешни крънкачи, които всяко подаяние оправдават с преструвка, че ти чистят предното стъкло, или ти разправят, че са безработни и децата им измират от глад. Това не са ти онези, истинските просяци, а модерни. А аз съм тъй старомоден, Пепиньо, че като ме видят хората с кутията в ръката, ме вземат за излязъл от музея. Всички вече си имат вкъщи от онези пръскала, с които се освежават обувките, пък и едновременно любов към чистите чепици ходи я търси. Ти виждал ли си какво носи младежта? „Кецове“ или както там им викат. Е, как се вакса такова нещо, Пепе?

— Можеш ли да ми издириш един адрес по телефонния му номер?

Бромида спря цигулчения лък на намазаната си с боя четка и изложи Карвальо на визуалната опасност от своите щърби, гнили зъби, жълтите си, подпухнали и сълзящи очи, плешивината, обсипана с наноси от атмосферно замърсяване и черни точки, вбити дълбоко, като гвоздеи.

— А така, друже. Това се вика въпрос от добрите стари времена. Ето как се подходдаше към нещата някога. Даже може и да съм ти от полза, защото още имам връзки и за някои хора, макар и малцина, легионерът^[1] Франсиско Мелгар продължава да си е легионерът Франсиско Мелгар.

— Кой е това?

— Аз.

— Не знаех, че си си сменил името.

— Ти какво мислиш, че съм се родил Бромид ли? Че още татко и дядо са се казвали Бромид? Ти майтапиш ли се с мен бе, Пепе? Ама че дивотия.

Карвальо му връчи една бележка, която Бромида пое внимателно, за да не я изцапа с мърлявите си ръце. Отдалечи хартийката от очите си, за да различи цифрите.

— Пепе, да ти се намират очила?

— Не.

— Щото аз си изгубих едни, дето ги бях купил преди години и сега нищо не виждам. Трябва да си купя други, но все нямам време да мина през битаката на „Пласа де лас Глориас“, там има всякакви очила, на купчини. Само търпение да имаш. Пробваш, додето ти станат. Няма грешка, хем са по-евтини, хем си спестяваш очния лекар.

Карвальо му остави две хиляди песети върху дървената кутия, кафеникава на цвят, забележително лъскава за възрастта си и допълнителната си функция на патерица за самочувствието на предпоследния ваксаджия южно от Рамблите.

— Щедро. Щедър човек си ти. Няма вече джентълмени като тебе, Пепе. Истинско удоволствие е да ти услужа. Ти и два чифта обувки ми останяхте. И туйто. Добре, че ми стига малко вино и един сандвич с калмари, за да издаяня.

— Защо не си оправиш пенсионирането?

— Не съм плащал осигуровки като ваксаджия.

— А като легионер? Или дивизионер от Синята дивизия^[2]?

— Като легионер постъпих под името на един от чичовците ми, а на дивизионерите не вярвам да се дава пенсия, пък и там са ме отписали.

— Как са те отписали?

— Ей така, Пепе. Отидох да си изкарам карта преди няколко години и ми казаха, че съм умрял при форсирането на една руска река. Аз, дето не знам да плувам. Като не знам да плувам, къде ти ще се натреса в някаква руска река? Ти разбираш, но оня тип от службата — не. Вие именно заради това сте се удавили, защото не сте знаели да плувате, вика наглецът, баш както ти го разправям. Ей, вие, му викам аз, случайно да ви приличам на умрял? Да не мислите, че ако се бях удавил, щях да съм тука? Не. То се знае. И щом съм тука, то е защото, тъй като не знам да плувам, мен никога никой не е бил в състояние да ме вкара в река, камо ли руска, ако ще самият генерал Муньос Грандес лично, при цялото ми уважение към него, защото човекът беше най-великият генерал в Испания от Наполеон насам. Ти разбираш. Но оня писарушка продължи да е убеден, че съм умрял поради незнание да плувам. Може пък социалистите сега да го уредят, Пепе. Дали ще се зарадват социалистите на един бивш дивизионер от Синята дивизия?

— Много. Те искат да се сдобрите.

— Че аз не съм се карал с тях. Може да пиша на Алфонсо Гера^[3], той ми е най-симпатичен. Ще знаеш, Пепе, в този Гера има нещичко, дето ми напомня за генерал Муњос Грандес.

Карвальо се откъсна от Бромиди и пое към пристанището покрай ресторант „Амая“. Настигна го гласът на ваксаджията, който му обещаваха информация веднага, щом се сдобие с нея. Часът бе ангелски — „... ангел Господен се вести на Мария...“, както биха казали по радиото^[4], — но по тротоарите на Рамблите вече се бяха изсипали ранобудни курвички, млади като глада си за храна и живот, момичета, преоблечени като евтини пачаври или може би дори наистина такива, на разположение на сутрешните потребители, пришпорени от нагона си посетители на града, които не можеха да дочакат паравана на вечерните сенки. Чаро тъкмо ставаше. Лицето ѝ белееше от маска, косата ѝ беше прибрана в забрадка. В мивката — две чаши за уиски с разтопени бучки лед и пепелник, пълен с угарки от цигари и две от пури. В апартамента — миризма на лютив дим от лоши пури и на застояло, миризма, която се разстла над вътрешния двор на блока, когато Карвальо отвори кепенците и мекото слънце неохотно влезе в стаята.

— Отвори, че мирише на кочина. Толкова е влажно край пристанището, че винаги вонят на спарено, а не е като да не проветрявам.

Гостуванията на Карвальо не бяха чести, затова оправданието, че с посещението си печели време между разговора с Бромиди и нещо си, което трябвало да свърши, но му беше трудно да обясни, не беше приспало бдителността на Чаро. С ръка в едно легенче, за да ѝ се размекнат кожичките около ноктите, Чаро редуваха грижата за маникюра си с погледи към умълчания Карвальо, който отпиваше ситни глътки от голяма чаша кафе със сух чинчон^[5].

— Не знам как можеш да се наливаш в тоя ранен час. Карвальо не искаше да я разпитва за работата ѝ и въпреки това разсеяният оглед на стаята му подсказваше само работни въпроси, които преглъщаше в мига, преди да му се изплъзнат от устата.

— Имаш ли някаква представа от бюрата за запознанства?

— Брачните агенции ли?

— Не точно брачни.

— А, сецям се какво имаш предвид. Ами да ти кажа — споменаващ въже в дома на обесения. Покрай тях се появи една конкуренция, с която няма справяне. Не знам какво ги е прихванало мъжете, но лапат тая въдица като шарани. Виж ей там страниците от вестници, дето съм изрязала. Виж където пише „Контакти“, да не пропуснеш и „Отдих“, а после кажи честно ли е. Какво безочие в днешно време, какво неуважение към всичко.

Госпожица 22 години хубава непрофесионалистка стюардеси модели и млади компаньонки право от университетските скамейки...

— Няма да я бъде да се впиша аз в раздела „над двайсет и пет“...

... луксозни частни апартаменти визити в хотел и по домовете кредитна карта...

— Ти представяш ли си, Пепиньо, че има клиенти, които искат да се разплащат с кредитна карта?

... Мария 24 години консултантка бутик 1,65 маняшка фигура...

— Маниашка с „я“.

— Че то с „иа“ ли се пише? Още по-зле тогава. Обяви в печата ще ми пуска неграмотницата.

... пищна омъжена 30 години икономически затруднения търси закрила платежоспособни господа. Лъжи жена си само ако си струва! Каталонски вдовици зрели и загорели. Бижу на 19 години стига да можеш да си го позволиш. Частен клуб свободомислеща дамска компания непрофесионалистки. Гарантира изискани запознанства с госпожи и госпожици от класа на дискретни господа с отлични финансови възможности. Джесика 22 години чувствена русалка най-добрите гърди за турска чекия. Опитай най-палавия език! Три госпожи от Андалусия те очакват на „Пелайо“ 52...

— И какво общо има, че са от Андалусия? Все тая и от Реус^[6] да бяха.

— Това е закачка със земляците им. Поощряване на съешаването по признак автономна област.

— Не и не, Пепе, не, цялата тази рекламна конкуренция подлива вода на нас, сериозните. Порови се, порови се хубаво. Даже има нещо от сорта на: майка и дъщеря за няколко дни. Побира ли ти го главата? Един мой клиент взел, че отишъл и им поискал личните карти, за да се увери, че са майка и дъщеря, и според картите излязло вярно. Ами всички тези идиотщини с двойка лесбийки, задна прашка, еротичен

масаж, аналингус, къде ще им излезе краят? На моите клиенти съм им казала веднъж завинаги: ако смятате, че тепърва ще се уча на всички мръсотии, дето се навъдиха напоследък, много бъркате. Аз съм по класическото изпълнение. Така го чувствам и така ще го чувствам, докато не се оттегля или не умра. Останалото е за разгонените и извратените. Хубаво е един мъж да търси и да намира нещата, които обикновено не му предлага неговата съпруга, но майка с дъщеря или продавачка от „Амаркорд“ си е жива перверзия. И какво, питам, предлага тая, дето се представя за продавачка от „Амаркорд“?

— Интересуват ме главно запознанствата. Как стават. Кой посредници.

— Ами не им е много чиста работата. По принцип може да е някоя оправна мадама, която вече е ползвала апартамента си като дом за срещи под някакво прикритие и полека-лека си е подбрала постоянни питомки, за да ги пласира като женени с материални или други проблеми, уж че се занимават с това само за няколко седмици. Само че историите често са нагласени. И стой, та гледай — мъжете прочитат, звучи им хубавичко и се хващат. Един мой клиент, голяма капия милият, тукашен е, близо до Тарагона живее, се записал на майтап и му дали адреси. И всяка среща била мижи да те лажем, разигравали му какви ли не комедии, за да го оскубят — ако искаш наистина да си легнеш с някоя, трябва да минеш през повече изпитания, отколкото в мистериите на Фу Манчу^[7].

Личеше си, че Чаро е от друга епоха. Някоя по-млада щеше да даде за пример „Междузвездни войни“, но Чаро си беше останала при Фу Манчу и не разбра защо по лицето на вечно сериозния Пепиньо изведнъж плъзна усмивчица.

— На мен ли се смееш? Да не мислиш, че си фантазирам?

— Чакай малко. Ако една жена търси контакти за определен период от време, който тя си е избрала, може ли след това да скъса с агенцията, когато пожелае?

— Зависи. Ако не е затънала до шията с някой сводник — да. Обаче ако са я разкрили коя е в действителност, може да почнат да я изнудват, за да продължи. То си зависи дали ѝ стига пипето на жената.

— Значи не е изключено да се стига и до разчистване на сметки?

— Предполагам, че се е случвало неведнъж.

— Но не знаеш конкретно.

— Не знам, защото не си пъхам носа, където не ми е работа. На моите приятелки, които ми предложиха да се включа в този бизнес, в който хем се печели по-прилично, хем се отнасят по-човешки с тебе, защото не предполагат, че си онова, което си, им казах, че по никой начин няма да стане, на мен ми е неудобно да правя театро. „Да се срещнем в еди-колко си часа, защото мъжът ми излиза от работа в седем.“ Или да се преструвам на чиновничка, която свършва чак в девет. Или „обади ми се в службата, но само между два и три, че тогава шефът ходи да яде сандвич“. Това е театър. Не е сериозно.

---

[1] Става дума за съставения от професионални бойци Испански легион, основан през 1920 г. по образа на френския Чуждестранен легион с надеждата участието му във войната за колониално надмощие в Мароко да я обърне в полза на испанците. Съществува и до днес. — Б.пр. ↑

[2] Двеста и петдесета дивизия на испанските доброволци, позната като „Синята дивизия“ (*Division Azul / Blaue Division*), е сформирана по инициатива на Франко от над 18 000 испански волнонаемници, за да участва на страната на Германия във Втората световна война срещу Червената армия. Просъществува от лятото на 1941 до есента на 1943 г. под командването на генерал Агустин Муньос Грандес (1896–1970). — Б.пр. ↑

[3] Алфонсо Гера (1940), политик от Испанската социалистическа работническа партия, заместник министър-председател на Испания от 1982 до 1991 г. — Б.пр. ↑

[4] „Ангел Господен“ са първите думи от католическа молитва (*Angelus Domini nuntiavit Marice et concepit de Spiritu Sancto...*, лат.): „Ангел Господен извести Мария и тя зачена чрез Светия Дух...“, която се изпълнява три пъти дневно в църквата — в 6 часа сутринта, по пладне и в 6 следобед, — а в много страни се предава по радиото и телевизията. — Б.пр. ↑

[5] Алкохолен концентрат с анасонов вкус, наречен на сателитното на Мадрид градче, където се произвежда. — Б.пр. ↑

[6] Град на стотина километра южно от Барселона. — Б.пр. ↑

[7] Загадъчният китаец Фу Манчу първоначално е герой в романите на английския писател Сакс Ромър (1883–1959), а впоследствие става широко популярен по света и от книги на други

автори, комикси, филми: гений на престъпните планове срещу Запада и бялата раса, редовно разобличаван, но никога окончателно побеждаван от следователя Денис Нейлънд Смит. — Б.пр. [↑](#)

Не откри Бромидата в обичайния му периметър на трудово действие около ъгъла на улица „Ескуделерс“, нито по барчетата и кръчмите из зоната, нямаше вест от него и в кантората. В едно кафене на улица „Арк де Театре“ предположиха, че може да са го прибрали при хайката предната нощ, но Бромидата беше познат на полицията образ и надали биха го задържали в районното повече от необходимото, за да го идентифицират. В пансиона, където ваксаджията спеше, не го бяха виждали с дни и хазайката, за да се презастрахова, се развика на Карвальо, че не била в течение на миткането на дъртия непрокопсан хрантутник, който пак ѝ дължал пет месеца наем и някой ден, като се върнел, щял да си намери кашона на стълбите. Както се разбра впоследствие от думите на хазайката, кашонът бил същият, в който ѝ докарали цветния телевизор и който Бромидата поискал, за да сложи вътре всичките си принадлежности.

Светлините на Рамблата бяха започнали да се включват, когато Бромидата позвъни на вратата на кантората на Карвальо и помоли за нещо силно, за да си върнел дар словото и достойнството.

— Всичко изгубих в една нощ, Пепе. Вече мога да умра.

Бискутер се притесни повече от Карвальо от внезапния песимизъм на ваксаджията — брадясал, мръсен и чорлав, доколкото изобщо беше възможно да се разчорли лепкавата растителност от двете страни на черепа му.

— Снощи ме окошариха, Пепиньо, в полицейска акция на някакво лейтенантче от онея, дето не знам откъде ги наизвадиха напоследък. Пък аз се смея под мустак, чакай да го видя младока, като ме познаят в участъка и му дигнат пушилка. Веднага щом пристигаме, отивам при дежурния и се представям. Никаква реакция. Все едно му говоря за някой убитак от улицата. Даже не благоволи да ме погледне. Настоявам да дойде Мирафлорес или Контрерас, ти се сещаш за кого ти говоря. Ядец — Мирафлорес се бил пенсиониран, а Контрерас не можел, зает бил с друго. И като ми кипна говното, почвам да вадя заслуги, казвам им за Синята дивизия и за това, че полицията ми се е доверявала повече, отколкото на дядо Боже в онези славни времена, когато по улиците беше пълно с главорези. И се изтъпанва един с жълто около устата, пресен-пресен от академията, и ми вика, че всичко това вече нямало значение поради давност, един с брадичка и фасон на левичар задочно обучение... Левичар задочно обучение, надушвам ги

аз тези. Истинските червени, дето цял живот са си такива, ги уважавам, но някакъв пикльо, дето е хем полицаи, хем червен или демократ, или каквато и да е там друга противоестествена кръстоска — не. Държа ме забутан в ъгъла, докато от мен мъж не остана, Пепе, честно ти казвам, защото седях и си мислех ли, мислех: виж колко прекеждия изтърпях, как им открих най-свидното си, без лъжа и измама, а накрая дори за информатор не ме щат. Не заслужавам да разчиташ на мен, Пепиньо. Аз съм кръгла нула. Едно говно. Загубих си топките в участъка. Паднаха на земята като два сухи парцала, като две шлюпки от мушмула.

Две-три чашки орухо^[1] и сандвич с наденица, приготвен от Бискутер, върнаха на Бромидата желанието да бъде предишният човек.

— Но още утре, само да се окопите, ще ида и ще поискам да говоря с Контерас, и в негово присъствие ще привикам пикльото от снощи и ще го направя на мат и маскара. Дори Синята дивизия не го впечатли. Или като му припомних, че съм бил на заповедите на генерал Ягуе при освобождението на Барселона^[2].

— Още не е бил роден тогава.

— И аз съм роден след събитията в Куба, ама знам кои са Вейлер и Полавиеха^[3] например. Просто вече не ги учат на история, Пепе. Историята не се тачи. Всички живеят ден за ден и зорлем се сецат какво е станало вчера. За хората с памет няма място на този свят.

— Като казахме памет. Помниш ли какво те помолих?

— Ей го, Пепе — и посочи главата си с пръст. — Тука го скътах, като видях, че работите в участъка не са както някога. Уплаших се да не намерят у мен бележката с телефона и адреса и да не ми направят някоя беля, сега и на полицията да нямаш вяра. Изядох я. После цяла нощ си повтарях адреса, за да не го забравя.

Бромидата погледна към тавана и избърбори на един дъх:

— Валвидрерско шосе 67 Б, приземен етаж.

— Хайде сега, Бромид, не ме обърквай. По началото на номера се сетих, че къщата ще е някъде около Сария, но да е на две крачки от там, където аз живея...

— Да пукна на място, Пепе, ако те лъжа. Зарекох се, че ако това ще е последното нещо, което върша като мъж, непременно трябва да съм на висотата на твоите очаквания.

Карвальо извади от едно чекмедже телефонния указател и потърси в тома с улиците координатите, дадени му от Бромиди. Насреща им имаше само един номер, същият, който сводницата беше написала на хартийката. Името на абоната привлече погледа му като магнитно поле: Хуан Понс Сискеля.

Карвальо отпусна тялото си във въртящия се стол и престана да следи йеремиевия плач на Бискутер и Бромиди, за да даде възможност на усета си да формулира едно подозрение. Взе телефона и набра „Домашни потреби *Ампер*“, но там даваше все свободно, сякаш линията се беше оплела в цяла мрежа от други, които не я пускаха да стигне до целта на Карвалювата наложителност. После звънна у роднините на Чаро, където вдигна разстроеният глас на безработния. Не, жена му не можела да се обади. Карвальо каза кой е и го осведоми, че търси Нарсис.

— Не го знам къде е. Само знам, че задържаха сина ми. Жената отиде в районното да види може ли да говори с него.

— Защо?

— Не са ни давали обяснения. Отведоха го и толкоз. Момчето тъкмо се готвеше да излезе за работа и ми го арестуваха като някакъв рецидивист.

— Помните ли името на бащата на Нарсис? Дали случайно не се казва Хуан?

— Не. Не го помня. Майка му май се казваше Неус или Ниевес, но името на бащата не помня. Какво значение има това сега? Моля ви, ако го видите, кажете му за Андрес. Той винаги е бил добър приятел и току-виж помогнал. Вие нищо ли не можете да направите?

— Ще направя всичко възможно.

„Ще направя всичко възможно“, повтори няколко минути по-късно на нервираната Чаро, на която Марикита беше казала какво се е случило.

— Пепе, съвсем са се шашнали, не знаят какво да предприемат. Не стига, че единият им син е наркоман и нямат представа къде е. С Андрес такова за пръв път се случва. И не успяват да издирят Нарсис. Сякаш е потънал вдън земя.

— Ей сега ще отскоча да поговоря с Контрерас — предложи ободреният Бромид, войнствен в съсипията си, готов да тръгне на поход срещу самата Генерална дирекция на полицията.

Карвальо го помоли да не ходи никъде в идните няколко часа, от които вероятно щеше да се нуждае, за да подреди мислите си и да проумее какво го смути толкова в съвпадението на презимената на автодидакта и собственика на къщата край Валвидрера. Телефонът в дома на автодидакта също звънеше напразно, а не си беше работа да хукне да го търси по всички сауни и салони за отмора в града.

— Ти разбра ли защо е била вчерашната хайка?

— Ей така. Защото има много бандити на свобода и собствениците на магазини в Каталония натискат полицията — един ден убит златар, друг ден бакалин, — та полицията гледа да си размърда задника, за да сметнат хората, че и друго я бива да мърда. А престъпността вече няма спиране.

Тероризма можеш ли спря? Не. Ако не тикнат в затвора половината баски и не изпратят във Венесуела половината от останалите — няма начин. В големите градове е същата работа. Всичко живо се е увълчило и се е втурнало презглава, за да стигне незнайно къде. И това важи както за костюмирания бандит, така и за седемнайсетгодишното хулиганче, което краде кола, за да се изфука, или тараша аптека, за да има с какво да се бодне. Ако трябва да съм искрен, Пепиньо, аз съм вече възрастен човек и след всичко преживяно не върви да се предавам, но ако бях млад и виждах това, което виждам сега, направо щях да се обеса. Мене нямаше да ме прилъжат, не, за какъв зор да катеря цялата тази планина от години? Бутай, мъкни, търпи, хайде още малко, хайде още една синина, а накрая — нищо и половина...

Горе главата, Бромид, призова Бискутер, като един Кортес пред обезкуражените си и проредели войски след Тъжната нощ^[4], и действително имаше елемент на вдъхновена патриотична реч в излиянието на русолявкото с вдигната ръка и очи, взрени във въздействието от думите му върху сенчестата орография на Бромидовото лице. Прокарваха се нови граници на надеждата в родината на клетниците и Карвальо помоли Чаро да иде при Марикита, докато той отметне едно неотложно дело. Делото се състоеше във вземането на колата и повтарянето на ежедневните жестове, с които обикновено си тръгваше към къщи. С тази разлика, че сега те бяха само имитация с предизвестен край в подножието на планината, където природата се изплъзва от града и дърветата и растенията,

пленени зад дуварите на къде по-западнали, къде по-потегнати домове, вече обещава близостта на билата. Залезът багреше в цвят на засъхнала кръв стените на училищата и дори дечурлигата, които тъкмо в този момент си връщаха илюзията за свобода, майките, доволни да се изявят като шофьори, тежкоподвижните автобуси, уловени в мига на колебание напред ли да потеглят, или назад, да останат ли, или да извозят по местоназначение товарите си от малчугани за репатриране. А няколко метра по-нагоре, помисли си Карвальо, вероятното местопрестъпление.

---

[1] Ракия, типична за Галисия, която се прави от джибрите на гроздето. — Б.пр. ↑

[2] Хуан Ягуе (1892–1952) е испански военен, един от най-печално известните водачи на националистите срещу републиканците по време на Гражданската война, отговорен за смъртта на няколко хиляди човека. „Освобождението“ на Барселона всъщност е завземането ѝ от водения от Ягуе Първи корпус на мароканската армия през януари 1939 г. — Б.пр. ↑

[3] Валериано Вейлер и Николау (1838–1930) и Камило Гарсия Полавиеха и дел Кастильо (1838–1914) са испански военни, заемали губернаторски пост в някои от отвъдморските колонии на Испания като Куба и Филипините в пикови моменти на техните движения за независимост. Репресивните действия на Вейлер в Куба стават повод за крайно изостряне на общественото мнение в САЩ спрямо испанската политика и за т.нар. Кубинска война, при която Испания губи колонията си („събитията“, за които вероятно говори Бромид). На 15 февруари 1898 г. взрив потопява щатския броненосец „Мейн“ с няколкостотин души на борда край бреговете на Куба и американската преса обвинява испанците в покушение, с което дава претекст за започването на конфликта. (Именно с него е свързана легендарната фраза на „бащата“ на жълтата преса Уилям Рандолф Хърст, тогава собственик на вестник *New York Journal*. „Вие осигурете снимки, а аз ще осигуря войната“, която той уж телеграфирал на кореспондента си в Хавана.) — Б.пр. ↑

[4] Под това име е известно тежкото поражение, нанесено от ацтеките на испанския завоевател Ернан Кортес в нощта на 30 юни срещу 1 юли 1520 г. в Теночтитлан (съвр. град Мексико). — Б.пр. ↑

В него нарасна усещането, че ей сега ще уцели два заека с един куршум. Сякаш му сервираха работата право вкъщи. Отбелязаният номер отговаряше на малка вила със занемарен външен вид, на броени метри от спирката на електричката „Пеу дел фуникулар“. Градски гвардеец^[1] регулираше излизането на учениците от съседното училище, непрестанна нишка от мравчици, опната от сградата до спирката, и му даде енергичен знак, че не бива да паркира на шосето. Върна се до моста преди спирката на електричката и остави колата в една самотна улица току до дуvara на някаква резиденция. Отиде пеш до високата метална ограда на вилата, върху която бе закована стара цинкова ламарина, за да не се вижда дворът. Бутна вратничката и тя се отвори. Зад нея го очакваше покрито с чакъл пространство и централна алея от тухли до парадното стълбище на къщичка с неокласически претенции. Но дворът не беше празен. Двама мъже се впуснаха към него. Единият спря на педя от лицето му, другият покри десния му фланг. Не беше сигурен дали разпознава физиономиите им, но стилът им му беше известен.

— Документите за проверка, моля.

— А вашите?

Полицейската карта му беше показана със стриктна служебна безпристрастност. Човекът срещу него нямаше нужда от документи, за да познае Карвальо, та едва ги и погледна.

— Придружете ни за изясняване на обстоятелствата.

Вратата на къщата се отвори и в рамката ѝ се появиха други двама полицаи, а навътре можеха да се различат още чужди присъствия. Мястото беше завзето и превърнато в клопка и той се беше заврял в нея като новобранец. Не се възпротиви на искането им и вместо в своята, предпочете да се качи в полицейската кола.

— Трудно се паркира при вас.

Докато пътуваха, прерови всичките си мозъчни гънки, за да схване кога и защо полицията е предприела първо паралелни, след това и съвпадащи с неговите действия. Или бяха по петите на Абеянови от много време, или следяха самия него, или ги беше вдигнала на крак подозрителната сводница. Прекалено се заигра с нея. Държа се като любител, като онези детективи по филмите.

— Контрерас?

— Да. Случаят е на Контрерас. Като му казахме по телефона, че ни е паднал самият Карвальо, за малко да се пръсне от смях.

— Бре, той смее ли се?

— Понякога.

— А аз си мислех, че е дал обет за печал, откакто Франко умря.

— Не прекалявайте.

Контрерас седеше зад цял Манхатън от папки, някои от които с вид на антики от епохата на Джак Изкормвача.

— Чудно нещо. Частният Супермен. На вас няма смисъл да ви опяваме. Сам си знаете защо ще си изгубите разрешителното. И се радвайте, ако просто се наложи да си смените професията. Нямам време за губене и ще спечелите, ако си изпеете всичко, при това незабавно. От игла до конец. Кой, мамка му, ви забърка в тази касапница? Защото вие знаете, че това не е убийство като убийство, а касапница.

— Изкушавам се да не ви дам имената на клиентите си. А ако се заядете и ме задържите официално, имам право да се обадя на адвокат.

— О, да, разбира се, на адвокат, на двама, на трима, на колкото си щете. И аз ще се обадя. Да им помогнем и те да си изкарат хляба. Значи държите на професионалната си тайна, така ли?

— Да речем, че да.

— Да речем, че да. Ей, Рендуелас. Я докарай професионалните тайни на този господин.

Рендуелас беше преуморен или от работата, или от живота си — потътри се с агонизираща мудност към вратата от матово стъкло, която разделяше кабинета на Контрерас от съседния. Остави я откrehната и половин минута по-късно оттам влязоха Андрес и автодидактът. Андрес изглеждаше покрусен, а автодидактът удържаше цинична усмивчица под руменината на бузите си, една неповторима руменина, която можеше да бъде следствие само на два шамара, предизвикани от самия автодидакт чрез използването на енциклопедичния речник, който носеше в главата си.

— О, Карвальо...

— Ти да мълчиш!

Изръмжаването на Контрерас затвори устата на многознайкото.

— Това ли ти бяха професионалните тайни? Е, вече не са. Отведи ги.

Контрерас се отпусна в стола си и разсеяно заразливаша папки, които не беше поглеждал през последните трийсет години. От време на време вдигаше вежда, за да надникне изпод свода ѝ към Карвальо.

— Е, и? Още ли си играем на криеница?

Стъклената врата отново се отвори. Поразбуденият Рендуелас рече:

— Искат адвокат.

— И двамата ли?

— Не. Цайсът. Умникът. На другия му е все тая.

— Я ги докарай. Сега, Карвальо, ще видите как работи демократичната полиция. Рендуелас, те какво признаха?

Рендуелас погледна Карвальо.

— Говори, говори, този господин все едно ни е от екипа.

— Цайсът казва, че къщата е негова и че я е предостъпвал на жената да се среща с любовника си. Но нищо не знаел за смъртта ѝ. А сополанкото повтаря, че нямал представа, че леля му се среща там с гадже.

— Името на гаджето.

— Хинес Лариос Перес. Моряк. На далечно плаване в момента. Те не знаеха на кой кораб, но ние проверихме. „Александрийска роза“, търговски.

— И къде е сега?

— В Атлантическия океан, на път към Барселона.

— Свържи се с Морското командване и пратете радиograma. Да задържат този Хинес в каютата му, на отговорността на капитана на кораба. Кога ще са в Барселона?

— След четири-пет дни.

— Дай насам онези двамата.

Покрусата на Андрес беше достигнала критични стойности. Автодидактът се правеше на естествен и се оглеждаше за стол да седне, сякаш правото беше на негова страна.

— Ще седнеш, когато аз кажа. Така. Я да видим дали ще свършим с тази простотия колкото се може по-бързо. Сега, след като намерихме убиеца, искам да ми обясните защо сте прикривали гнусен тип като него, способен да нареже една жена, сякаш е добиче.

— Аз прикривах една любовна история, нищо повече.

Карвальо се притесни за съдбата на лицето на автодидакта, на което пак се беше изписала подигравка.

— Поемам цялата отговорност. Моят приятел Андрес не знаеше, че давам вилата на леля му.

Андрес кимаше утвърдително, но така, сякаш утвърждава нещо пред себе си.

— Твоят приятел Андрес, дето работи като дупедавец в салон за масажи.

Очите на Андрес изхвъркнаха от възмущение и той пристъпи крачка към комисаря, крачка, която беше пресечена от Рендуелас.

— Кротко, сополанко, не си на кино.

— Не работя като дупедавец. Дупедавец е вашият...

— Спокойно, момче, да не си изпросиш някой плесник, че както са се разхвърчали... Добре, добре, вярваме ти. Работиш като обслужващ персонал. Но сам знаеш, че мястото не е от най-приличните.

— Нямам избор.

— Разбира се. Безработицата. Промислената реконверсия. Икономическата криза. Обичайните дрънканици, но ще ги приема. Чудесно. Ти почтено си изкарваш хляба с чистене на публичен дом. Някой трябва да го върши и това. Какво още излиза: леля ти е уважавана дама от Албасете и си има приятел моряк, с когото се среща в Барселона, но понеже не ѝ е достатъчно, чат-пат упражнява проституция във вилата на най-добрия ти приятел, под псевдоним Карол. Ти обаче понятие си нямаш.

— Честна дума, той наистина си нямаше понятие. А за мен това беше нещо като игра, заклевам се. Въпреки че сме приятели, той не е в течение на всичко, с което се занимавам.

— Слушате ли го, Карвальо?

— Много внимателно.

— Тогава ще ми кажете ли какво общо имате вие? Този господин твърди, че не е знаел за престъплението. А пък ви е наел да търсите убиеца.

Автодидактът го изпревари:

— Видях се принуден да се включа, когато чух за убийството. Абеянови също научиха много по-късно.

— Петнайсет, дваисет дни по-късно, когато останките бяха разпознати. Оттогава минаха три месеца, предостатъчно време, за да можете вие, какъвто сте оперен, да схванете отношението между престъплението и вашата вила и да спрете да укривате едно косвено доказателство. Рендуелас. Кажете на господина колко години могат да му лепнат за подобно нещо.

— Бая ще си полежи.

— Трупът в моята вила ли беше намерен? Не. Какво косвено доказателство съм укривал тогава?

— Знаел си, че тя има връзка в Барселона и доказателството е, че ни каза името и фамилията на мъжа.

— Не мислех, че той има нещо общо. Защо ще я убива?

— Ще продължим, като ви дойдат адвокатите. Ние тука сме по конституционните права. Викайте адвокатите си.

— Аз нямам.

— Моят ще поеме и тебе.

— Браво. Така ще ви идва на двойно свиждане в затвора. Излиза по-евтино. Отведи ги.

Контрерас беше доволен, свирукаше си и попоглеждаше Карвальо, учуден от безмълвието му.

— Току-що разкрих един черен, черен случай. Сега остава да установя степента на съучастие на тия двамата безобразници.

Карвальо се усмихна като чу „безобразник“, отнесено към автодидакта.

— Черен, черен случай беше това. Само чакахме нещо да му даде импулс и да го раздвижи. Аз им казах на нашичките. Нали?

„Нашичките“ кимнаха вяло.

— И импулсът дойде от мене. От посещението ми при сводницата.

— Горедолу така се получи. Да кажем, че поддържахме добри отношения с този тип дами, в техен интерес е. Не могат да контролират всичките си хора и понякога възникват нередности. Щом подушат, че нещо намирисва, какво по-добро от малко превенция. В този случай имаше един негативен фактор, заради който загубихме време. Отсъствията на жертвата между престойте ѝ в Барселона. Заради тях сводницата, както вие се изразихте, не се е усъмнила. Просто си е мислила, че пак ще се появи, както ѝ е странната

привичка. И тогава цъфват вие. Тревога. Обажда ни се. Показваме й снимки. Тя е. Телефонът. Вилата. Собственикът. Недоносчето едно.

— Хитрецът.

— Тъпакът. Тоя е от типа, дето само се смятат за големи умници. За съжаление лесно ще се измъкне, ако му е оправен адвокатът. Времената са такива. Ние чистим, те мърсят. Да видим кой кого накрая. А вие си вървете, вървете си, преди да съм размислил... При всички положения досието ви остава, остава и още как.

— Няма нужда да ми благодарите.

---

[1] Барселонската градска гвардия (*Guardia urbana*, за разлика от Гражданската гвардия, *Guardia civil*) е своего рода общинска полиция, която отговаря главно за движението по пътищата. — Б.пр. ↑

Същата нощ Чаро не можа да се посвети на клиентите си. Безработният се затвори в тоалетната, а Марикита плака до изнемога — изнемога според силите или разбиранията си — в прегръдките на своята братовчедка, докато Карвальо гадаеше какво им е на по-малките брат и сестра на Андрес, момче на тринайсет и момиче на единайсет години. Децата седяха в неговия ъгъл на масата, захлупили лица в ръцете си; бяха плакали, а сега се опитваха да осмислят новооткрития свят, в който ненадейно се бяха озовали. Марикита се разкъсваше между мъката си по арестувания син и сина, който е трябвало да се труди в такава долна дупка, „такава долна дупка“, беше възкликнал безработният, преди да се заключи в тоалетната, а Чаро се опитваше да оправдае работата на момчето и дори да ѝ припише известно достойнство:

— Това са места, където всичко е много елегантно, и който не желае да се повлича по лошия пример, не се повлича.

Аргументът поуспокои Марикита и все пак пред очите ѝ се редяха всякакъв сорт сцени, които тя беше забранила на въображението си, но на които синът ѝ вероятно беше присъствал. Чаро беше друго. В крайна сметка тя си работеше надомно, като модистките и кройките. Адвокатът на Нарсис звънна надвечер и предпазливият му тон или подготвяше почвата за солена фактура, или издаваше истинска загриженост. От законова гледна точка Нарсис бил в по-лошо положение, макар че ако продължавал да държи досегашната си линия на защита, нямало нищо, което да го уличава като укривател на престъплението. Що се отнасяло до Андрес — да не била особената му месторабота, никой съдия нямало да го прати в предварителния арест.

— Надявам се на условно освобождаване с гаранция и за двамата, стига да не рекат да ги задържат, докато не хванат моряка.

— Че каква гаранция ще платим ние, горкото ми дете...

Чаро предложи своите спестявания и хвърли поглед към Карвальо, но моментално го отклони, щом осъзна, че няма повод да разчита на него. От време на време чуваха как съпругът думка с юмруци по вратата на тоалетната — не за да излезе, а за да им припомни, че седи заключен там с болката си.

— Остави го, Марикита, остави го да си излее мъката, нали на никого не пречи.

Целият този драматизъм дразнеше Карвальо. Или го потискаше. Или може би го дразнеше, че целият този драматизъм започва да го потиска. Изпитваше необикновено съчувствие към децата, които за пореден път не се подчиняваха на нарежданията на майка си да хапнат, да си подгреят нещо, не, мамо, не сме гладни, мамо. За малко да предложи да ги заведе до най-близкото заведение за бързо хранене, идеята сигурно щеше да им хареса, но се възпря от срам, че ще стане за смях в ролята на изпълняващ длъжността вуйчо, и от нежелание да допринася лично за развалянето на вкуса на хлапетата. Именно в драматични ситуации, присмя се Карвальо на себе си, човек трябва да показва колко му струват принципите. И така, за тази вечер децата оставаха без брат, без хотдог и вероятно без вечеря. Чаро се опита да убеди братовчедка си да ѝ даде децата, щели да бъдат по-спокойни у тях. У вас? Жив ужас сгърчи лицето на Марикита, прозрачен, невинен ужас, който обаче огорчи Чаро и тя подсмърча през целия път от Монкада до Валвидрера, където Карвальо ѝ предложи приют, вечеря и съчувствие. Чаро хълцаше заради случилото се с племенника ѝ, заради неволната грубост на братовчедка си, заради съдбата на мъртвата.

— Какво му е щукнало на това момче, че така да озверее? Защо толкова ожесточение? Може да му е бил някакъв особено крив момент, когато е разбрал какви ги върши тя, нещата, които не е знаел... Ама и нея си я бива... Пепе, мислиш ли, че по неволя се е хванала? За пари? Или просто да помърсува? Не ѝ ли е стигал Хинес?

Карвальо копнееше да приключи с тази тема. Щом автодидактът излезеше на свобода, незабавно щеше да му представи сметката и да обърне страницата. За последно се нагърбваше със случай, свързан с негов близък. Беше сърдит на себе си и постави под съмнение логиката на ожесточението на убиеца.

— Кой знае. Изпаднал е в умопомрачение. Не е знаел какво да прави с трупа и е сметнал, че ако го разчлени, ще му бъде по-лесно да се отърве от него.

Произнесено на глас, такова едно обяснение му се стори доста правдоподобно, а явно и Чаро го прие, защото промърмори „сигурно“ и се остави да я откара във Валвидрера, загледана с широко отворени очи във върволица от спомени и образи, която само тя виждаше.

— Хубав ли е Агилас, Пепе?

— Да. Има чар. Особено Агилас отпреди опита си да заприлича на Бенидорм^[1]. Заливчетата. Зелените оазиси по улиците.

— Някой ден ще се върна.

— Как ще се върнеш, като никога не си ходила?

— Все едно съм. Мама говореше за Агилас толкова разпалено. На горката това ѝ беше единственото по-продължително излизане от къщи, толкова много нови хора беше открила преди петдесет години: чичовци и лели, братовчедка си, нямаш представа как обичаше Марикита, а после и Енкарна. Майка помнеше всички рождени дни, на всички, Пепе. Включително на роднини, които никога не беше виждала. Имаше нужда да чувства зад гърба си едно голямо семейство.

И след кратко мълчание:

— Животът е гадост, Пепе.

Твоят живот може и да е гадост, Чаро, помисли си Карвальо, моят също, но е идиотско да се гледаш отстрани и да се ожалваш. Поглези Чаро с онова, което тя сама си пожела — сандвич с мек млечен хляб, „от онези, дето ги правиш толкова вкусни, Пепе“, с алиоли, маруля, домати, кисели краставички, кашкавал, мортадела и кръгчета домати, и ѝ даде възможност да се изплаче на пристъпи, да си поспомня.

— Ако му определят гаранция и се наложи аз да я платя, ще останеш без хонорар.

— Ще се оправим с автодидакта.

— Кой?

— Нарсис.

— Не ми харесва това момче, Пепе. Интригант. И що за двуличие: знае за братовчедка ми, дава ѝ къщата си под наем, а си трае през цялото време. Защо?

— Трябват ми няколко часа, за да забравя всичко това, още няколко, за да го обмисля, и предполагам, че ще мога да ти отговоря. Но нямам желание.

Чаро заспа на дивана. Карвальо преброи все още фините ѝ бръчици, разучи все още едва забележимото увисване на страните ѝ и пръстените по кожата на шията ѝ и се опита да заличи с връхчетата на пръстите си нашествието на времето. Презриването на Чаро беше предвестник на неговата старост. Голяма част от нощта изкара в разклаждане на огъня. Приспа му се чак когато навън започна да

просветлява и градът изплува в подножието на планината като макет, прихлупен под черния покрив на отровите във въздуха. Хвърли се на леглото и се събуди часове по-късно от агресията на телефона. От другата страна на жицата се чу овладеният, наставнически глас на адвокатата.

— Клиентът ми ще излезе до два часа. Определих му гаранция от един милион песети.

— За кой клиент говорите? Мислех, че са двама.

— За съжаление съдията разпореди за Андрес временно задържане в затвора, без право на гаранция. От една страна, му навреди лошото впечатление, което създава работното му място, от друга — искат да разполагат със заложник, докато не се потвърди задържането на Хинес Лариос. Мисля, че е въпрос на дни. Вече говорих с господин Нарсис и той се ангажира да плати гаранцията, когато съдията я определи за неговия приятел. Струва ми се, че всичко ще се разреши благополучно. Бихте ли били така любезен да предадете нещата, които ви казах, на майката на Андрес?

— Защо не го направите вие?

— Опитах, но вдигна някакъв невъзпитан тип и взе да се пали. Тезата му беше елементарна: богатите — на воля, бедните — в дранголника. Нямаше начин да го вразумя.

Карвальо затвори и излезе в градината, пооправи тук-там непоправимата запуснатост на растителността, признателен на боровете за волята им да оцелеят въпреки неговата немарливост и вгълбен в съкровения си бесове, които не успя да отложи и които го накараха да напише бележка, да я остави до спящата Чаро, да вземе колата и да замине за Монкада. От една телефонна кабина се обади у Андресови, игнорира съзливия гняв на безработния и настояща жена му да вземе слушалката. Състоянието, в което я остави, не беше спокойно, но поне личеше, че е готова да храни надежда. Сетне пое към „Домашни потреби *Амperi*“. Още беше работно време, но магазинът стоеше затворен, а в решетката на входа му бе втъкната бележка, на която пишеше, че по семейни причини нямало да отваря няколко дни. Заобиколи групата сгради и заварди глухата уличка, към която водеше задният вход на склада. Вонеше на циментов прах и варени кренвирши. От неговата позиция подстъпът към уличката приличаше на врата, отворена към всичко или нищо. Автодидактът можеше да иде

да си ближе раните и другаде. Само че логиката на поведението му водеше точно към тази сцена и поведението му се оказа логично, тъй като в два следобеда фигурата му се очерта в началото на прохода между сградите, забави крачка, като съзря Карвальо, а после уверено се насочи към него, докато близостта не оформи познатото лице — дребно, нелепо и остъклено както винаги, но самодоволно както никога досега.

---

[1] Курортно средиземноморско градче близо до Аликанте, известно с наплива на чуждестранни туристи и с нощния си живот. — Б.пр. ↑

Вътрешният двор, тайната врата, търговско-интелектуалският декор, загубила ценността си играчка, в която Нарсис пристъпи, сякаш си я възвръщаше след дълго отсъствие, а Карвальо — в търсене на завършека на една история.

— Надявах се да изчакате да си почина поне няколко часа.

— Дойдох за парите.

— Да не сте открили убиеца? Чувствам се мръсен. Оттатък имам душ. Ей сега се връщам.

Карвальо седна в ъгъла на масата, откъдето чу шуртенето на вода върху пластмасов под, прекъсванията, през които ръцете на автодидакта втриваха в тялото му очищение и свобода, и затишието накрая. Сетне персонажът се яви, поразен от скоропостижна старост в очите на Карвальо, въпреки вида си на току-що окъпан и зле обръснат пубер, намъкнат в кафяв хавлиен халат.

— Какви са им гнусни килиите. Преди няколко години ме арестуваха, защото увесих сениерата^[1] от книжарница „Синк д’Орос“, бях почти дете, и оттогава нищо не се е променило. Същата смрад. Същата мизерия. Прочетох във вестника, че министърът на вътрешните работи, онзи, социалистът, бил посетил арестантските помещения. Но сигурно са му показали апартамента на най-големия шеф.

— Андрес е още там.

— Не точно. Преместиха го от съда в „Модело“^[2]. За някой и друг ден. Чувствам се отговорен за станалото и ще му платя гаранцията, само първо да се върне морякът.

— Познавате ли го?

— Ясно ми е, че искате да научите всичко, което не знаете. Историята в известен смисъл е изключително увлекателна. От самото си начало беше такава, и то главно защото аз допринесох за това. Казвам ви го, защото сме тук, без свидетели. Другаде бих отрекъл. Но тази стая все едно не съществува.

Автодидактът напълни догоре чашата си с уиски. Карвальо отказа всякакво пиене. Оставен на милостта на клиента си, започна да мисли на глас:

— Енкарна е идвала в Барселона, за да избяга от живуркането си на провинциална сметкаджийка и един хубав ден се е натъкнала на своя някогашен ухажор на улицата. Случило се е каквото е можело да

се очаква и тя така си е нагласила програмата, че пътуванията ѝ до Барселона да съвпадат с пристиганията на „Александрийска роза“. Но нещо се е променило, за да се превърне това отначало едва ли не неловко и вдъхновяващо прелюбодееие в мерзка история с проституция, престъпление и садизъм. И в тази промяна без съмнение имате пръст вие, господин Понс. Не знам как, но вие сте се свързали с нея и сте ѝ предложили любовно гнезденце, а тя го е използвала и за сърдечните си, и за търговските си срещи...

— За сърдечните не. За тях само съвсем в началото. Но вие продължавайте, вашата версия ми действа ободряващо. После ще ви кажа моята.

— ... Може би любовните им отношения са били неравностойни, както обикновено става, и морякът е бил в неведение за истината, за цялата истина за двойствения живот на Енкарна, докато един ден не я е разкрил и не я е убил. Или може би я е убил някой от нейните любовници платци. Или вие...

— Не се излагайте. Ако я бях убил аз, нямаше да помогна да се даде ход на разследването.

— ... Това е друг аспект на въпроса. Вие, господин Понс, сте знаели за престъплението и сте си давали сметка, че ако полицията сама се добере до истината, вашият дял от отговорността неизбежно ще излезе наяве. От друга страна, не е вървяло вие да съобщите за убийството, защото не сте искали да личи, че ви е известно какво всъщност се е случило. От страх да не ви вземат за виновник за събитията, сте държали да минете за пасивен участник в тях, въвлечен по силата на обстоятелствата, така че когато полицията се заеме със случая, да признаете само необходимия минимум: познавали сте жертвата, предоставяли сте ѝ терен и туйто. И за да се стигне дотам, съм ви трябвал аз, за да започна да се ровя и по един или друг канал да принудя полицията да се намеси. Затова разиграхте и чувствата на семейството на мъртвата, и мен, и предполагаемия убиец. Свалям ви шапка, господин Понс, и обърнете внимание, че сме на „господин Понс“, откакто взех да ви уважавам. Допреди няколко часа ви смятах за обикновен луд, смахнал се в драматичната си тайна библиотека, но си промених мнението. Вие сте опасен воайор.

— Не можете да сте сигурен.

— ... Както и да е, скоро в играта ще се включи и друго действащо лице, което до момента нямаше право на глас, морякът. Ще разкаже своята версия за случилото се и току-виж ни изненадал. Дотогава ще си имам едно наум.

— Мога да ви уверя, че морякът е убиецът. Не се съмнявайте.

— Да речем, че това е несъмнено. Нещото, което ме съмнява обаче, предвид характера на този човек и всичко, което видях дотук, е, че след убийството ще вземе да я реже. Зловещо изстъпление, не се връзва.

— Вярно. Не се връзва. Тук обаче не мога да съм ви полезен, нито на вас, нито на семейството на Енкарна, която — между нас казано — беше особена жена. Не мога да съм ви полезен от съображения за самосъхранение, въпреки че знам или поне горе-долу се досещам какво се е случило след убийството. Още съм твърде отпаднал, за да ви разкажа всичко, което ми е известно, господин Карвальо. Вие сте нов в тази история. А на мен тя ми яде главата вече от три месеца, от три години, от мига, в който случайно се запознах с Енкарна. Вярно е, че донякъде манипулирах хората, които не можеха да видят положението в неговата цялост, като мен. Но не съм се стремил към това. Сам си заслужих привилегированата позиция. Отвоювах си я със собствени усилия, никой не ми я е подарил. Започна се още със запознанството ми с Абелянови и интереса ми към тях. Той се дължеше отчасти на моята привързаност към Андрес, разбира се, отчасти и на това, че те са любопитни хора, с необичайни, изненадващи реакции, особено в чувствата, морала, емоциите. Вземете Марикита. Тя сама по себе си е културен анклав, уверявам ви, забележителен културен анклав: без да е затворен за новото човек, по същество си остава изгнаница, от онези, които докрай ще са такива. Е, Абелянови си имаха семеен мит: Енкарна, Енкарнита, роднината, която беше успяла в живота и за която се говореше със същото благоговение, с което в моето семейство се говори за прачичото каноник или братовчеда на майка, който спечелил Живо цвете^[3], не помня кога и къде. Тя беше тяхната знаменитост. Обърнете внимание на това. И най-много за сестра си и за Андрес. Той включително се беше повлюбил в нея — от разстояние, защото не я познаваше, но я беше мярнал на погребението на баба си и тя му се беше сторила истинска дама, у която всичко е благоухание и финес, от дрехите до думите. Още като

бяхме момчета Андрес ми показва единствената нейна снимка, която притежаваха, и митът им пусна корени дори в мен, при все че моето отношение беше леко снизходително, не съм аз човекът, който ще се впечатли от възхода на една жена чрез брак с албасетски нотариус, както можете да си представите. Мене ме впечатляваше митът в контекста на Абеянови. Енкарна беше тази с изгодната женитба, овластената от положението и парите си. И един ден ми се удаде случай да се запозная с нея. Преди три години. Андрес дойде в същата тази стая възбуден до немай-къде, направо екзалтиран, и взе да разправя, че се видял с леля си в центъра на Барселона, познал я и тя в началото хич не се зарадвала, но после проявила симпатия и го помолила да не казва на никого, че е тук, защото не искала да се вижда със семейството. Андрес ѝ предложил да я разведе из града, поканил я на вечеря и така нататък, и така нататък. Нямаше пукната пара. Аз се проявих като банкер, но в замяна поисках да ида с тях поне на първата среща, на първата вечеря. Изиграх решаваща роля тогава, защото Андрес не само нямаше средства, но и идея къде да я заведе. Запознах се с нея и тя действително се оказа интересна особа, но не по начина, по който предполагаше нейната рода. Не само не беше важна дама. Даже дама не беше. Не и онова, което сме свикнали да приемаме за „дама“. Може и да е била нещо подобно в своята среда, но не и тук.

Автодидактът дори не поглеждаше Карвальо. Предполагаше, че е погълнат от историята, която само той можеше да му разкаже. Кръстосваше насам-натам, сякаш в търсене на твърдина под краката си, и доливаше уиски в чашата след всяко опразване.

— Естествено, предимствата ми пред Андрес бяха много. Имах повече свободно време и ѝ предложих да я придружавам. При това разполагах с пари и можех да направя престоя ѝ по-приятен. Така поне си мислех. А тя е приела поканата ми и излизанията с мен, включително без знанието на Андрес, защото е имала намерение да ми поиска услуга. Така разбрах за авантюрата с моряка. Разправи ми за невероятната, неочаквана среща преди няколко дни на улицата. За своя кандидат от едно време, както тя го наричаше, лудата им любов, неговото неудобство да иде с нея в хотела си или да се качи в нейната хотелска стая, да не говорим пък да я заведе в почасов пансион. Беше си възвърнала някогашната любов в химически чисто платонично състояние. Помоли ме да ѝ подсказва алтернатива за срещите с моряка,

алтернатива, до която да прибегва веднъж на три месеца, в необичайни периоди от време, съвпадащи с връщанията на „Александрийска роза“. Сетих се за една стара къща, собственост на моите родители, която някой ден ще наследя: трудно може да се даде под наем, защото има нужда от основен ремонт, но пък е отлична за такъв тип виждания; едната ѝ стая е в много прилично състояние, има и баня, а останалото е развалина. Предложих ѝ я даром. Впрочем не, не съвсем безкористно. Опитах си късмета. Много ми костваше да се престраша, но пробвах. Помолих я в замяна от време на време, не всеки път, да ми позволява да гледам любовните сцени между нея и моряка от съседната стая, по възможно най-скришния начин. Това беше повратната точка. Ако ми беше отказала, нещата вероятно щяха да се развият другояче. Но тя се съгласи, и то с лудешки смях. Представете си само. Шестото ми чувство се разбуди. В тази жена имаше хляб за завладяващо приключение. Нейното съгласие ми показваше, че връзката с моряка дори не беше типична изневяра, а постановка. Представление. С него тя си играеше на връщане в младостта. И имаше достатъчно основания да свежда отношенията им до нещо толкова незначително. Две-три воайорски сесии ме убедиха, че морякът не е някой японски полов атлет. Беше обречен да обича платонично и така го определих пред нея по-късно. Тя не само мислеше като мен, но и правеше технически забележки в този смисъл — не просташки, разбира се, а сякаш ставаше въпрос за наскоро усвоен урок, който излага пред човек, способен да ѝ помогне в разтълкуването и запаметяването му. Сега му е времето да ви загрize любопитството дали съм спал с нея, или не. Грize ли ви? И така да е, ще премълчите, няма да ми доставите удоволствието да си кажете. Но аз ще бъда откровен с вас. Не. Не съм спал с нея. Страх ме беше. Щях да се представя още по-жалко и от моряка. Вместо това ѝ предложих да разнообразим играта, да скочим с двата крака от другата страна на огледалото, на огледалото, което я отразяваше като улегнала почтена съпруга, впримчена в невъзможна любов. Двамата се позабавлявахме, първо на думи, с възможностите за развихряне на въображението и чувствеността, които предоставя проституцията. Ставаше въпрос за проституция в сигурни граници, защото нямаше да е по икономически причини. Тя прие и играта започна. Като начало престана да се среща с моряка във вилата в Сария. Разпределяне на риска, сещате се. Морякът се върна към мъчението с хотелите,

рецепционистите, таксиджиите и прочее. Истината е, че Енкарна все по-малко се интересуваше от секса с него и започна под псевдоним Карол да приема във вилата клиентите, пращани ѝ от агенцията. На всеки три месеца — три седмици с моряка и всичко останало. После — у дома. И така три години. Докато един ден не се получи онова злощастно объркване, което доведе до убийството. Отишла в пристанището, за да изпрати както винаги своя предан моряк, и си тръгнала, щом видяла „Александрийска роза“ да вдига котва. Малко след това обаче техническа авария принудила кораба да се върне на рейд и морякът тръгнал да я търси. Не я намерил в хотела. Спомнил си за мястото на първите им мирни срещи — тя му го беше представила като рядко ползван имот на семейството на мъжа си — и като наобиколил вилата, открил странното занимание на Енкарна. Вероятно са минали поне няколко часа, докато осъзнае какво вижда и влезе да ѝ иска обяснения. И те не му харесаха.

— Откъде знаете, че не са му харесали? По интуиция? По дедукция?

— Нито едното, нито другото. Бях там. Падаше се един от дните, в които се настанявах в съседната стая и гледах страхотни спектакли от първия ред. Бях там. Видях какво се случи.

---

[1] Сениера (*senyera*, кат., „флаг“, „хоругва“) е името на каталонското знаме: пет водоравни жълти ивици, които се редуват с четири червени. По време на Франковата диктатура то е забранено, като символ на „сепаратистките“ амбиции на каталонците. — Б.пр. ↑

[2] Най-известният барселонски затвор, открит през 1904 г. Именно там Васкес Монталбан се запознава с баща си, осъден заради своите републикански убеждения от франкистите, при първото от общо двете им свиждания между 1939 и 1944 г. — Б.пр. ↑

[3] *Flor natural* (кат.), букв. „естествено цвете“, е една от трите основни награди (тази за любовно стихотворение) на старинното барселонско литературно състезание, наречено Цветни игри (по името на посветените на богиня Флора древноримски *Ludi Florensei*). — Б.пр.

↑

— Последното телефонно завоевание на Енкарна току-що беше излязло. Вдовец от Гранолерс, истинска поезия, вярвайте ми. Забавното в този тип връзки е, че и двамата влизат в роли. Енкарна отначало се представяше за примряла от сексуален глад жена с негоден в леглото мъж. После сменяше персонажа според характеристиките на клиента и трябваше да е особено внимателна в момента, когато искаше парите, защото те по принцип си знаят, че трябва да ги дадат, но им харесва в ситуацията да има литература. С този от Гранолерс се бяха задържали почти през целия й последен престой в Барселона и ако съдя по това, което видях и чух, той обичаше първо да се чука, после, на тъмно, да си спомня своята покойна съпруга. И то не някакви общи спомени, възпоменателни настроения, както бихме ги нарекли, а конкретни положения, които излагаше на Енкарна, като на консултант. Например някакво семейно тържество, на което той е искал да иде, а жена му не. От Енкарна се очакваше да даде мнение: ти си правият или не, не, Феререс, Феререс се казваше, Анселмо, не, не Феререс, съжалявам, но съм съгласна с жена ти — тези хора са пълни нещастници и не са заслужавали да ходите. Може би си права, Карол. Разбирате ли? Хубаво. Феререс тъкмо си беше тръгнал, а аз се готвех да ида при Енкарна, беше ми приятно да я хващам в мига, когато започва да се оправя, полуоблечена, полувъзвърнала си личността на играч на сексуална рулетка, когато някой влезе в къщата, празната къща е като резонаторна кутия и за най-малкия шум. Пристигането на Хинес почти не ми даде време да се върна на наблюдателния си пункт. Застана на вратата, колебаеше се, беше пил, беше се напил, за да се въоръжи със смелост или да има за какво да се хване, когато, рано или късно, Енкарна надделее над него психически. Алкохолът беше неговият залог. Можеше да го избие както на насилие, така и на рев от самосъжаление. Бях склонен да вярвам във втория вариант и нямам съмнение, че щеше да се стигне до него, ако Енкарна не беше допуснала фатална непоследователност в ролята си. В началото се справи добре, много добре. Представата на Хинес за ситуацията беше непълна. Беше видял от къщата да излиза мъж, нали разбирате, някакъв мъж, затова я беше заподозрял в изневяра с друг, в класическото съществуване на другия. Но въпреки че беше видял Енкарна да целува за довиждане Феререс на вратата, все още беше готов да повярва, че това е ненадейно пристигналият й съпруг, щеше

да преглътне каквото и да е обяснение, което да му помогне да се залъже. В това Енкарна беше възхитително непреклонна. Феререс си беше Феререс и точка. И му издекламира монолога за необходимостта си както от любов носталгия, така и от креватна любов. Тогава Хинес се впусна в тирада от оплаквания, самоокайвания, угризения, беше му жал за себе си и ставаше все по-агресивен. Може би се погнуси, защото полека-лека си даде сметка за относителната голота на Енкарна. Тя също и започна да се свива, напусна образа си на жена, на която никой не държи сметка, и се помъчи да го утеши, даже да го погали. Той я отблъскваше все по-буйно и в едно от сборичкванията им Енкарна се почувства нападната и от дън душата ѝ изригна някакъв гняв, страшен яд на приклещено в ъгъла животно, и взе, че заби нокти в лицето му. Той се хвана за бузата. И сега го виждам. Виждам го там, в ивицата светлина, дръпва си ръката от лицето, поглежда я, по нея има кръв, одраното смъди, драскотините от женски нокти парят особено неприятно, Карвальо, и оправдават ответното действие, защото позорят и пострадалия, и нападателката. Виждам юмрука на Хинес да се вдига и да се стоварва върху Енкарна, чувам виковете ѝ на омраза и как започва бой, а после внезапно прекъсва, когато Хинес я удря четири или пет пъти, и от звука на тези удари още ме боли, особено един от тях, не знам дали последният, може би не, но по-различен, по-късно допуснах, че е бил звукът на смъртта, един от нейните звуци. Енкарна се свлече на земята и сам можете да си представите сцената, безумно конвенционална, смаяното лице на моряка, опитите му да върне в сваят жертвата, така де, какво да разправам, ако сте ходили на кино и сте гледали телевизия, ще ви спестя купища думи за описанието на онова, което вече знаете как се случва. Накрая си тръгна много кинематографично, заднишком, с поглед, вперен в трупа, оцъкдени очи и прочее, това също го знаете, а предполагам, че и той го е знаел, защото откакто съществува киното, престъпниците действат като екранни престъпници и даже си мисля, че и жертвите го правят. Не видях как пада Енкарна, но без съмнение се е постарала да го направи както подобава, та трупът ѝ да има отличен вид на насилствено умъртвено тяло. В къщата отекваха дълго, прекалено дълго стъпките на Хинес до изхода. Аз не знаех какво да предприема — дали да ида в стаята да видя още ли е жива, дали да си плюя на петите. Не знам какво щях да направя, ако не се бях видял принуден да

направя онова, което в крайна сметка направих. Защото историята не свършва дотук. Още не.

Сега вече наблюдаваше ефекта, който разкритията произвеждаха у Карвальо. Преди да продължи, се усмихна накриво, отиде до уредбата и сложи една касета, която се превърна в музика с неясен смисъл, музика за умиротворяване или за стимулиране на паметта, зависи, обезпокоителна. Самотно пиано, разположено в неопределена точка на мирозданието.

— „Диалозите“ на Момпоу, в изпълнение на самия Момпоу^[1]. Та, както ви казах, историята не свършва дотук. Вече се готвех да изляза от скривалището си, когато погледнах за последен път през отвора в стената. От падналото тяло на Енкарна се виждаха краката, но тя не беше сама, на вратата имаше още някой и ми отне известно време, докато се ориентирам кой е. Макар че то не беше точно ориентиране, защото и досега не съм сигурен за какво или за кого става въпрос. На пръв поглед беше жена, но не нормална жена, а нещо като кукла или карикатура. Напомняше на чучелата от валенсианските Фаляс^[2] или от карнавалните коли. Силно гримирана, много висока, много силна, облечена така, както жените вече не се обличат. Най-просто би било да ви кажа, че приличаше на травестит, но няма да е точно. Един травестит обикновено се прави на най-красивата жена на света, а този беше преоблечен като жена на петдесет години, която се опитва да ги скрие. Не знам дали съм ясен. Петдесетинагодишна, зловещо наклепана, толкова зловещо, че очертанията на червените ѝ устни изглеждаха разтеглени във вечна усмивка; усмивка, с която съзерцаваше тялото на Енкарна. Честно казано, не вярвам наистина да се е усмихвала или поне не можах да преценя реално, защото бях ужасен, ужасен да видя как тази великанка се приближава до моята шпионка, навежда се над Енкарна, побутва я, после се оглежда на всички страни и изведнъж прави нещо неочаквано. Наведе се и оттам, където се намирах аз, вече се виждаха само раменете ѝ и някаква отвратителна гарнитура от кожа, не знам от какво зверче, от онези, на които се запазва главичката, цялата муцунка, с поставени от препарат лъскави очи. Такива яки се носеха преди години, даже майка ми има една, забутана някъде из гардеробите. Та муцунката на животното висеше на преден план, а зад нея се виждаше кошмарното, съсредоточено лице на жената. Когато се надигна, държеше полуголото

тяло на Енкарна като счупена играчка, която въобще не тежи, поднесе пред погледа ми трупа в могъщите си ръце, като на тепсия. После се обърна с гръб към мен, имаше цилиндричен гръб, цилиндрично тяло, най-отгоре платиненоруса перука, долу обувки на висок ток, червени, от едната ѝ страна висеше главата на Енкарна с кестенявите си коси, много красива, от другата се полюшваха голите ѝ крака, слабички, но много изящни, и тръгна към изхода, а аз седнах на пода, твърдо решен да не се показвам, докато всичко не свърши, докато не дойда на себе си от тишината. Видяното до този миг беше толкова нереално, че хем си вярвах на очите, хем не.

— Значи странната жена изнесе Енкарна от вилата.

— Не знам. Сигурно така е станало, без съмнение, защото няколко дни по-късно прерових къщата от горе до долу, още преди да открият захвърленото тяло, и не видях нищо, което да ме наведе на мисълта, че там е имало сеч. Нито в бараката за инструменти в двора, нито в необитаваните стаи.

— Не чухте ли шум от отдалечаваща се кола?

— Не мога да се закълна. Представете си в какво състояние се намирах. Знам само, че тази жена, или каквото там е било, отнесе Енкарна, че външността ѝ беше странна до неправдоподобност и че за мен, след като ви разказах какво съм видял, престава да съществува. Ако отида в полицията с тази история, само ще си създам излишни неприятности, а на моряка няма да помогна. Той уби Енкарна.

— Възможно е. Но я е разчленила жената, или каквото там е било, а особената ѝ жестокост към трупа ще се отрази на неговата присъда.

— Той си е виновен. Тъпашки виновен. Недозрял и опасен юноша, който скита по света в неспирен любовен унес, в неспирен блян. Предлагаше на Енкарна очарователната авантюра да избягат заедно, да идат да си потърсят морско кътче, морско, Енкарна, защото морето е моят живот, най-далечното кътче на морето, ти и аз. И ѝ говореше за някакво пътешествие, което бил направил до самите двери на това място, на това прехвалено кътче, пътешествие до Турция май, някъде към Босфора. Не знаеше каква жена държи в ръцете си. Мислеше си, че е негова, а тя не беше. Този глупак я уби. Останалото са подробности.

— Но сега ще трябва да плати и за това, което е сторил, и за това, което не е.

— Моята история приключи и никога повече няма да я разкажа, а вие ще проявите благоразумието да ме послушате, да си вземете хонорара и да си замълчите. Нищо няма да оправим ние с вас. Морякът ще разкаже своята истина, а полицията няма да му повярва и ще е склонна да му лепне убийството с всичко последвало, такова е правилото за най-малкото усилие и то вече действа. обстоятелствата са на моя страна. Аз и Андрес ще се явим в съда като свидетели. Морякът не ни познава. Всеки ще си изиграе ролята. Само дето аз ще съм наясно с обстоятелствата, а Андрес ще е в неведение. Явно ще загубя един приятел. Но нашето приятелство бездруго вече изчерпа полезния си потенциал.

Нарсис издърпа едно чекмедже от красивата си орехова маса, извади чекова книжка, пресметна наум, надписа една бланка, откъсна я и я подаде на Карвальо.

— Плащам ви моите три четвърти от сумата. Можеше да ви дам и частта на вашата приятелка, особено при тези обстоятелства, при които вероятно ще проявите благородството да не ѝ вземате пари. Но някак грозно би се получило, поне за мен, все едно се опитвам да ви се подмажа, за да не тръгнете да разказвате нещата, които узнахте тук. А аз нямам никаква нужда да ви се подмазвам, в краен случай ще е вашата дума срещу моята. Пък и не ми се иска да обиждам интелигентността ви. Не сте лош детектив, но ми се струва, че просто следвате събитията. Не ги предварвате.

Карвальо погледна цифрите и кимна одобрително. Прибра чека, отиде до скритата врата, натисна копчето и иззад нея се отвори прясно боядисаният в лъскав убито зелен цвят коридор.

— Единственият, който предварва събитията, е убиецът.

— Не е единственият. В този случай аз също ги предварих, предшествах ги от началото до края.

— Защото сте омесен от тесто на убиец.

— Зависи от гледната точка.

---

[1] Фредерик Момпоу (1893–1987), прочут каталонски композитор, известен главно с произведенията си за пиано. „Диалозите“ (*Dialogues*) са от 1923 г. — Б.пр. ↑

[2] Фаляс (*Falles* от латинското *fax*, „факла“) е неколкодневен празник, подобен на карнавал, типичен за град Валенсия и околностите му. Най-важната му дата е 19 март, денят на св. Йосиф, когато чучела се изгарят на клада. — Б.пр. ↑

Стигна с колата почти до ръба на вълнолома. Слезе, пристъпи към самия край на Барселона — едри камънаци, разположени под наклон, за да предпазят дигата от бясното възмущение на морето — и се помъчи да различи в далечината съдбовния коридор, по който „Александрийска роза“ щеше да пристигне след няколко дни. Насреща му стърчеше обезличената крепост Монжуйк, някога замък на ужасите^[1], сега градина за разходки на неделните маси, шлюпки от слънчогледови семки и автобуси със старци, готови да умрат, но с изглед към евтините предградия. Вълноломът представляваше асфалтов пояс, устремен към началото на града, и каменните му поли се простираха чак до народните плажове Барселонета, Клуб Натасион Барселона, Ориенталес, Делисиоза, Сан Себастиан. Те може би вече не се наричаха така, но пясъчните им ивици си бяха на мястото, лицемерно отдадени на зимата и в очакване на бедните летовници, тези от обезправеното болшинство без лятна отпуска, което броеше на пръстите на едната си ръка своите ежегодни морски бани — икономично щастие, достижимо с градския транспорт. Малко по-нататък — складовете на „Макиниста Терестре и Маритима“, районът Марезме, димката над морето. Кръгът се затваряше в открито море, там, където Карвальо предчувстваше задаването на „Александрийска роза“. Извън пристанището в низ, успореден на хоризонта, бяха закотвени кораби, като част от декора, към който спадаха и рибарите ветерани, скални зверове, окаменели в дебнеща неподвижност. Ще отплува навътре, ще изчака пристигането на „Александрийска роза“, ще предупреди моряка, ще го качи на делфин и ще му даде шанс да иде да умре от скръб на края на земята или морето. Само че работата му не беше да спасява или разрушава животи, а да ги наблюдава в определен отрязък от тяхната продължителност, без да го е грижа за началото или края им. Беше видял отрязъци от живота на Андрес, семейството му, Пакита, пропадналия и вече стар някогашен „млад господин“ от Албасете, спортното дружество „Албасете футбол“, един слепец от Агилас, две пеши монахини от Харавия, Черната и татко й, анимерото, бабичката радиолюбителка, автодидакта и двама невидими герои, завинаги въображаеми. Енкарна и Хинес, лошо съчетание на имена, негодни за митични съзвучия като Пелеас и Мелизанда или Дафнис и Хлоя. Енкарна и Хинес безнадеждно намирисваха на второразрядност, на световна и лирическа провинция.

По вълнолома се зададе наперена кола, тузарска кола с шведска каросерия, германски двигател и английски екстри. Паркира зад смотания форд фиеста на Карвальо, потънал в прахта на толкова безполезни пътища и безадресното презрение на птиците. От величествения седан слезе шофьор в униформа и отвори вратата на засмян леконог господин. Нито безукорно докараният вид на дискретен богаташ на новоодошлия, нито любезността му с шофьора или лъскавата му усмивка на преднамерено щастлив мъж щяха да привлекат вниманието на Карвальо, да не беше абсолютният цилиндър в ръката му, най-цилиндрият цилиндър, който Карвальо бе виждал през живота си. Траекторията на човека също се набиваше на очи. Един по един той пресрещна малкото разхождащи се около фара и слезе по скалите чак до усамотените рибари, като на всеки даваше по нещо, което вадеше от шапката си. Рекламна акция, помисли Карвальо и престана да обръща внимание на щъкането на мъжа, докато не чу гласа му да го заговаря. Видя го току пред себе си, с крехка плешива глава, отметната назад, да преценява от известно разстояние способността на Карвальо да откликне на неговото предложение.

— Позволете да ви почерпя, господине.

Мъжът му подаваше пура, току-що измъкната от цилиндъра. Карвальо погледна надолу към подаръка, взе го и прочете етикета, който гарантираше специално филипинско качество и година — 1884.

— Първо бях решил да черпя с коиба, но вече всеки може да си позволи коиба. Целият ни политически елит ги пуши.

Мъжът извади визитка и я протегна към Карвальо.

— Антонио Гома, мениджър на многонационална компания. Навърших петдесет години и искам да споделя с някого удовлетворението си от тази победа на волята над логиката. Ние, мениджърите, сме самотници, които рядко имат публични изяви, та си позволих малка проява на ексхибиционизъм на това произволно избрано място, място за спокойни хора, които ловят риба, разхождат се или съзерцават морето. Чудесно. Чудесно място.

— Честито.

— Изпушете я за мое здраве.

Мъжът продължи търсенето си на още хора за черпене, а Карвальо тръгна към колата си. Шофьорът на седана беше облегал

задник на нея, зачетен в последния брой на спортния вестник „Мундо Депортиво“.

— Често ли прави такива турове вашият шеф?

— Не ми е шеф. Мен ако питате, да си троши парите както ще. Аз работя за агенция и са ме наели да го карам до обяд.

Карвальо се качи в колата си. Запали и бавно мина няколко метра успоредно на мениджъра, който продължаваше усмихнатата си обиколка с цилиндър под мишница. Човекът усети маневрата на Карвальо, леко се поклони и му помахаше. Тогава Карвальо потегли към Валвидрера. На всички кръстовища в „Енсанче“ му се наложи да изтърпи претенциите на разни хлапета — някои същински просяци, други с маниер на социални работници — да му чистят предното стъкло. Шофьорите, уловени в капана на червения светофар, жестикулираха отвътре, за да предотвратят измиването на стъклото и принудителния избор да платят или не нежеланата услуга на хлапетата. Карвальо понесе три почиствания, три светофара, три монети по двайсет и пет песо, преди да стигне до Валвидрера с не толкова мръсно, колкото по-рано предно стъкло и съвест, успокоена от приноса му към издръжката на три жертви на цикличната криза. Когато подмина мястото на престъплението, изгледа вилата като нов и неизбежен съсед, който щеше да го причаква там всеки ден, докато споменът беше жив. Разказа за мъжа с цилиндъра на Чаро, а за срещата си с автодидакта дори не спомена. Тя още беше със зачервени очи, но беше внесла малко порядък във вещите на Карвальо, главно в кухнята, където всяко нещо вече се намираше на мястото, което логиката или паметта ѝ бяха подсказали.

— Ей сега си тръгвам.

— Не, остани днес. По-късно ще слезем за покупки, ще приготвим вечеря и ще поканим Фустер. Искам да ти разкажа за ходенето до Албасете, особено за извора на река Мундо.

— Остави. Ще дойда да напазаруваме, но после си отивам въкъщи. Два дни без работа са си риск. Така, както стоят нещата. Конкуренцията. Салоните за отдых. Нали говорихме за това.

Всичко остава в семейството, дори конкуренцията, помисли си Карвальо, но не това имаше предвид Чаро: въображаемите роли, които приписваше на членовете на своя клан, нямаха нищо общо с действителните.

— Изключи си телефона. Няколко дни, за проба. Остани да живееш тук. Опитай.

Погледна го объркана.

— Няма нужда да ме съжаляваш.

— Имах нужда да ти го кажа.

Чаро седна на балкона към Валес. Вятърът беше разтикал смога в далечината и планината Монсерат се издигаше като визуална прищявка на някой меценат на модернизма, построена с помощта на някакъв дрогиран Гауди. Чаро се умисли, Карвальо също, разкаян за лишеното си от смисъл предложение. Чаро го погледа, погледа как мъдрува, попримига срещу слънцето на балкона и накрая стана решена, решена да си ходи.

— Откарай ме до града, Пепиньо. Или поне ме хвърли до въжената линия.

— Тръгваш ли си?

— Да. Ти си си ти, аз съм си аз. Не ставам дори да ти сготвя. В кухнята теб по те бива. Целуни ме.

Карвальо я целуна.

— Няма проблем.

Откара я до тях, после се отби в детективската си кантора, инспектира менюто, което му предложи Бискутер, и му заръча този път да не се развихря, защото вечерта ще прави солидна вечеря за Фустер и не иска да си претоварва черния дроб.

— Като отворихме дума за черни дробове, шефе... Дойде писмо от онези минерални бани, където искахте да постъпите.

Пощенски плик, илюстриран с репродукция на внушително здание, потънало в едва ли не тропическа растителност, а вътре — писмо в отговор на неговото „любезно запитване за място за възстановителна почивка, която се надяваме да се отрази благоприятно на вашето здраве“.

— Не знам за какво ви е притрябвало, шефе. Само да речете, мога да ви съставя хранителен режим, от който хем да се стопите, хем да пращате от здраве. Ако в пращането има нещо здравословно, разбира се.

— Не е това, Бискутер. Просто ми се иска да съм бил на минерални бани, преди да умра. То е нещо като да идеш на Света гора

или на Ниагарския водопад. Но с масажи и кални бани. Все по работа пътувам, а ми се почива.

— Жал ми е да си хвърляте парите на вятъра, шефе. Там само гледат как да ви оскубят.

Карвальо остави Бискутер да роптае и отиде на пазара „Бокерия“.

---

[1] Крепостта е военен затвор до 60-те, когато е превърната във военен музей. — Б.пр. ↑

Някак предусети, че откъм трапа се надига опасност, погледна нататък и по притеснението на радиста разбра, че жребият му е хвърлен. Като стигна до него, радистът забави крачка. Гледаше към палубата или към хартията, която току-що беше откъснал от телекса. Понечи да подмине Хинес, но се върна и му протегна съобщението.

Испанската полиция нарежда задържане на борда и наблюдение на офицер Хинес Лариос Перес до пристигане в Барселона. Заподозрян в убийство.

Продължаваше да го държи пред него, в случай че иска да го препрочете, но Хинес поклати глава.

— Благодаря.

— Съжалявам, ама...

— Носи го на капитана. Не си създавай неприятности.

И го видя да се качва към командния мостик. Той остана до трапа, с едната ръка на перилото, а другата във въздуха, сякаш парализирана от допира с телекса в жеста, с който се беше опитала да задържи изплъзващата ѝ се съдба. Седна на една бухта въжета и зачака събитията да го връхлетят. Първи пристигна Херман, зад гърба му — Басора, Мартин, двама моряци. Краката на Херман най-напред, останалите — на заден план, забързани откъм кърмата. Не искаше да вдигне очи, за да не види лицето на Херман, защото от него капеха сълзи, падаха кръгли и налети и се разбиваха върху палубната настилка.

— Хинес. Хинесико — стенеше Херман и в простото произнасяне на името му се съдържаше цялата им обща история от детството досега, всички споделени спомени. — Хинес. Хинес.

Стана, за да е на нивото на лицата, които не го гледаха, защото не искаха да му кажат очевидното.

— Къде ще ме затворите?

— Перкото първо иска да говори с теб. Станала е грешка, нали, Хинес?

Не, не е грешка, отговори главата на Хинес на въпроса на Басора. А тялото му се насочи към командния мостик.

— Не. Чака те в каютата си.

И новите му пазачи го последваха. Херман го беше прегърнал през раменете, вървеше в крачка с него и му говореше на ухо:

— В какво се забърка, Хинесико? За кой дявол ми беше да те мъча да се връщаш! Защо не каза? Защо се прибра на кораба? Какво си направил, Хинес, какво си направил?

Искаше му се да го помоли да не разпитва повече, щяха да имат предостатъчно време за разговори, но от устата му нищо не излизаше и нарочно се забърза, за да стигне колкото може по-скоро при капитана. Ето я в дъното на коридора откρεхнатата врата на каютата, като се отвори, помисли си, ще се покаже Момичето от хана с роклята си на едновременно певачка и „Спасителката“ на уста, ала гласът на капитана го спря на прага.

— Не влизайте! Останете на място!

Гласът излизаше през процепа на отворената врата.

— Кажете на другарите си да се оттеглят, а вие останете пред вратата.

Офицерите и моряците се отдръпнаха, само Херман остана на такова разстояние, че да може да се притече на помощ на своя приятел. Гласът на капитана прозвуча досами него, когато нареди:

— Доближете се, но не отваряйте!

Хинес чукна чело в боядисаната плоскост. На броени сантиметри отстояше хрипкавото дишане на невидимия капитан и гласът се чу отново, смирен, като шепот в изповедалня.

— Късно е вече, Хинес. А ви предупредих, когато трябваше.

Щеше да попита: какво сте знаели? защо сте знаели?, но му се стори излишно да задълбава в тази и без това театрална ситуация, превърнала се повече в пречка, отколкото в преход към окончателното разрешаване на собствената му драма. Не каза нищо и гласът на капитана продължи да блика от скривалището си, приглушен, омерзителен, надъхан със страх.

— Колко глупаво от ваша страна. Месеци наред се държахте като глупак и не съумяхте да престанете навреме. След години, като погледнете на всичко това от необходимата дистанция, спомнете си за вашия капитан и се замислете за нещата, които е направил и е бил готов да направи за вас. Обещавате ли да се замислите?

Хинес кимна в знак на съгласие, съгласие с откρεхнатата врата, съгласие със срамния глас, съгласие с присъствието оттатък, което си

представяше превито одве в тъмнината, осланиящо се на тайната на изповедта.

— Няма да се видим вече, Хинес. Това е вашето последно пътуване. Моето също. Не ме забравяйте.

Кратко мълчание и стъпки по балатума. Когато невидимото тяло на капитана се отдалечи достатъчно, гласът му се извиси до заповед.

— Херман, Басора, изпълнете си задълженията! Оттук нататък вие отговаряте за офицер Лариос!

Хинес излезе от преддверието, съпроводен от другарите си, следвани от разстояние от двамата моряци, които не се осмеляваха да нарушат племенната йерархия.

— Първо каза да те затворим в една празна каюта без вентилация до машинното отделение, където обикновено си почиват механиците, докато чакат дежурство. Херман за малко да го осакати. Накрая се спряхме на нашия вариант: да си останеш в своята каюта, на теория под ключ, въпреки че това е малоумно — ти няма да скочиш във водата да плуваш, я... Закълни се, че ще ни уважиш уговорката и няма да направиш някоя дивотия. Не ме интересува, не ни интересува какви си ги надробил, важното е, че от неприятностите все някак ще се измъкнеш, а от Атлантика — не. Закълни се, Хинес, че няма да правиш глупости, и няма да те заключваме.

Хинес хвана ръката на Басора и я разтърси в опит да му предаде безполезната си благодарност за солидарността.

— Няма, няма да правя глупости, само че ме заключете. Трябва да почвам да свиквам.

— Ще ти минаваме на гости.

— Но внимателно, че нашият перко ще ни натопи пред компанията. Какво ти нашушука там?

— Почти нищо не чух.

Само Херман не се включваше в разговора, в този разговор в подножието на ешафода, разговор за последни желания и вземания на сбогом преди едно пътешествие без възможност за връщане.

— Ще се радвам, ако може от време на време да се разхождам по палубата.

— Имаш две разходки на ден, под охрана.

Мартин държеше да овладее положението по правилник, все тая кой. Миг, преди Хинес да се остави да го заключат в каютата, прочете

в погледа на Херман обещание да се върне, да се върне, за да изкопчи причината за тази трагедия, която пряко го засягаше, като приятел, комуто бе отнето или недооказано очакваното доверие. Хинес посрещна новата си самота, различна от онази през двайсетте години активно мореплаване, през които беше изкарал повече денонощия изолиран в океана, отколкото на сушата. Сега самотата беше друга, приличаше на карантина, от която нямаше да се отърве с години. Все още се намираше в свят с познати до болка отправни точки и приятелски гласове оттатък вратата, но скоро щяха да го прехвърлят в една анонимна машинария, която щеше да го захване още с първото си изискване: всичко да си каже. Все едно стореното можеше да бъде обяснено, обяснено на някого, който не е самият той или горката Енкарна. Може би трябваше да приеме разпита на Херман като репетиция за онова, което го чакаше в Барселона. И Херман дойде, едва час и половина след началото на затворничеството му, нетърпеливият Херман, седнал на койката на пленения си приятел, без смелост да го погледне в очите, но с жизнена необходимост да му поиска разяснения.

— Убих Енкарна.

— Енкарна. Енкарна, има си хас. Но защо тогава каза, че непременно трябва да се върнеш в Барселона, че непременно трябва да се върнеш при Енкарна?

— Така си беше. В известен смисъл продължава да е така.

— Но ти си знаел, че си я убил.

— Да.

— Какво, надяваше се да не разберат, че си ти?

— Да. Това май е най-разумното обяснение. Наистина се надявах, но не през цялото време. Разбрали, не разбрали, все едно щях да се върна. Не и когато най ме беше страх, често се случваше. Като се запилях и не исках да се прибера на кораба например. Обаче ако продължавах така, щях да си влача наказанието навсякъде и цял живот.

— Ама какво си направил, нещастнико. Защо?

— Лошо се получи — каза в началото на дългото, изпъстрено с жалби и почуди опяване на своя приятел. — Така е било писано — каза дори, вече изморен да връща топката, която Херман му подаваше ли, подаваше с упорството на обезумял пелотари^[1]. — Писано е било. Спомнях си разни случки от Агилас: били сме съвсем малки, но

колкото и да ти се вижда абсурдно, Енкарна още тогава е носела своята смърт в себе си, а аз — моя провал. Знам, че ще ти прозвучи като в роман или басня, но като се сетя за отминалите години, толкова години наред, и се виждам, виждам и двама ни, и мисля, че не е можело да стане другояче. Колко пъти ѝ предлагам да зарежем всичко, да се оженим, да заминем нанякъде и да живеем заедно, а то е било невъзможно.

— Какво ти направи, че да я убиеш?

— Нищо толкова сериозно, че да я убия. Честно ти казвам, Херман. Може би най-лошото нещо, което съм видял от нея, беше в началото, когато ме заряза заради онзи, сещаш се, летовника. Може би всичко оттам тръгна.

И обходи с поглед четирите стени на своята неволя.

— Трябва да си намериш адвокат. Да издири свидетели. Аз ще говоря в твоя полза. Ще кажа, че ти е паднало пердето, а ти потърси някакъв подходящ повод, кажи, че не е искала да тръгне с тебе и си се побъркал. Временна невменяемост.

— Не бързай.

— Ама ти даваш ли си сметка, че ще те тикнат за сума години в затвора?

— Не бързай.

— Няма живот за моряка в затвора.

— Пращай ми вести от кораба от време на време. Ще се радвам, ако знам къде се намира. А като изляза, все едно кога, ще се върна в морето, Херман.

Дойде един моряк и притеснено съобщи, че капитанът му наредил да затвори каютата и да пази отвън. Херман излезе напушен, с гневни възклицания срещу кучия син, какво си е въобразило това момиченце от хана, разкрещя се пред шашнатия моряк. Но когато се почувства заключен и сам, Хинес се усмихна удовлетворен.

---

[1] Пелотари е играчът на баска топка (*pelota vasca*, исп.): игра, характерна за Северна Испания, подобна на скуош. — Б.пр. ↑

Можеше да си купи по-евтин на Сейнт Томас, в пристанищната безмитна зона, но си беше харесал точно този на витрината на „Беристайн“, на пресечката на Рамблите с улица „Фернандо“. Анцугът вече беше в ръцете му в найлонов плик и той пресече булеварда, за да стигне до пешеходната зона в центъра на Рамблите и оттам да се придвижи нагоре, към сърцето на града и хотелската стая, която си беше взел, за да се дезинтоксикира от корабния живот и да има изходен пункт за някой излет из Каталония. Херман го навиваше да наемат кола и за един ден да се отбият до Агилас, но той не можеше да се реши, пък и не му се връщаше особено. Тъкмо изброяваше наум причините, поради които не биваше да предприема такова налудно пътешествие, когато познат силует се изравни с него отдясно. Профилът на жената се отпечата в ретината му, когато тялото вече го беше подминало, а огледът на гърба, запътен нагоре по Рамблите във вталена демисезонна рокля, очертала невисоката ѝ, мека фигура, оправда галоп на сърцето му и няколко крачки, с които я настигна и застана пред нея.

— Енкарна!

Тя също го позна веднага и двамата взеха да се целуват по бузите, като намерили се след раздяла братовчеди, да се докосват по ръцете и раменете и като двойка танцьори да изпълняват фигури в две квадратни педи от Рамблите, насред потока от пешеходци в топлия пролетен следобед. Няколко метра по-нататък вече бяха споделили най-важните си преживелици, макар и без това да бяха информирани за тях от Пакиа, статично хранилище за техните две съществування, които не пропускаше да свърже при отбиванията ту на единия, ту на другия в Агилас. И така дойде нощта с вечеря в избран мимоходом ресторант и последвалите откровения, в които първо криеха картите на разочарованията си, а после ги хвърлиха на масата, надцакване с най-тежките провали: съсипаният брак и относителната рутина на морето, в което нито един пристан не е начало или край на пътя. Тя не разполагаше с живота си, а той разполагаше със своя твърде много. Карикатурата на Енкарниния живот в Албасете ги разсмя, а в замяна Хинес превърна своя бит в сбирка от занимателни случки из пристанищата, случки, които бе преживял без надеждата някога да ги разкаже на събеседник, способен да ги изслуша с искрен интерес.

— Но това е чудесно. Да видиш свят. Аз си измислям по сто болести на година, за да се откъсна от онова място и да дойда тук да подишам. Чудесно е да се загубиш в град, където никой не те познава, където никой няма понятие, че си госпожа Родригес де Монтиел. Където можеш да се видиш с когото си щеш или с никого да не се виждаш, без да се съобразяваш с нищо, абсолютно с нищо и с никого.

В нейно присъствие Хинес изпитваше старата трепетна нужда да я прегърне, възпирана от не по-малко трепетната увереност, че не бива да го прави, която също датираше от младежките им разходки, когато роднините казваха, че Хинес и Енкарна „се имат“, тоест че всеки от тях се навърта около чувствата на другия, без да стига до решаващи думи или действия. Същото усещане за навъртане го обзе тази вечер и на следващия ден, когато се уговориха да се видят в час, най-сетне избран без препятствията отпреди двайсет години — учене, работа, семейство, Паки, хорските приказки. Тя беше тази, която млъкна и го погледна, решена да прескочи бариерата на неоползотворените възможности помежду им, и тя беше тази, която го целуна — отначало леко, предупредително, после продължително и дълбоко; целувка, която идваше от многогодишен път, под напора на досегашното безсмислено отлагане. Тя беше някогашното момиче с бавните жестове и мисълта, движена от някакви нейни си сметки. Беше свободна в град, свободен и отворен за нея, плюс това можеше периодично да се освобождава, за всяко от прибиранията на „Александрийска роза“, и заговори очарована за този вариант още през първия им следобед в стаята на хотела, където беше отседнала. Бяха опитали да се качат в хотелската стая на Хинес, но видимото му смущение стана повод за вулгарен, комичен диалог с рецепциониста; безсмислен диалог, защото тя вече беше влязла в асансьора, когато на него му хрумна, че трябва да съгласува възнасянето на дамата към покоите му; диалог, който тя изслуша с раздражение и прекъсна, като излезе от асансьора и фойето, следвана от обясненията и разкаянията на Хинес.

— Още си момче от село — мило му каза на здрачаване, когато лежаха голи и недостатъчно налюбени, понеже Хинес бе вложил двайсет години време в един миг, в който тялото на жената се оказва непревземаемо, като крепостна стена от плът в края на усилен преход.

— Ужасяват ме тези потайности. Това влизане крадешком.

— Аз не влязох крадешком. Можем да оставим досегашните си хотели и да се нанесем някъде като съпрузи.

— А какво ще кажа на Херман и на останалите?

— Не вярвам да не си разправяте забежките и да не си правите услуги.

— То е различно. Не искам да знаят. Различно е.

— Същият си. Едно време й казах на Пака: де да беше малко по-друг братовчед ти, де да беше по-предприемчив... Макар че и така надали щеше да се получи, защо да се заблуждаваме. Страх ме беше от тебе. Страх, че ще стана жена на моряк без късмет. Вдовица в течение на месеци и месеци. И за какво? За едното нищо или за съвсем малко. Аз не съм монахиня. Не съм родена за монахиня.

Сексуалните им отношения не бяха от най-удовлетворителните. Проклетото бързане да изкатери стените от плът, да вкара това най-сетне съблечено тяло в рамките на обичайното, да му снее обвивката на сантименталния мит, в която го беше кътал през целия си живот, му пречеше да се почувства сигурен. Първите им тримесечни срещи тънеха в облак от нежност и Хинес се самоизвиняваше, убеден, че нещо подобно на любов компенсира секса, оттатък буквалния му успех или провал. И нейното държание наистина навяваше на такива мисли, тя го чакаше влюбено, възможно най-близо до пристанището, пристигане след пристигане, сякаш през месеците на раздялата им е живяла само със смисъла, зададен ѝ от тяхната последна среща. Той рядко беше в дотолкова бистро съзнание, че да погледне критично на тези отношения. Бяха станали част от животите им, както дотогава пристанищата бяха част от неговия и бягствата — от нейния. Около Хинес нямаше хора, които да се налага да въвежда в ситуацията, да държи настрана или да забравя. Тя пък според нуждата загърбваше всичко, което можеше да бъде загърбено, не поддържаше връзка с барселонските си роднини и почти нямаше вземане-даване с тези в Агилас. Само мъжът ѝ беше едно за жалост неизбежно присъствие, което тя първо споменаваеше с наскърбено нежелание, сетне с все по-явно презрение, сякаш в началото на тайните им отношения съпругът ѝ беше активна причина за нейното прелюбодеяние, а в края — само пасивна, нещо досадно и абсурдно, от което тя идваше и към което неотменно трябваше да се връща. През годините почти осемте им събирания се поделиха в два етапа, чиято граница бе трудно да се

прокара. В началото Хинес уж беше единствената надежда на тази разкошна жена, която го чакаше в Оперното кафене четвърт час след закотвянето на кораба и накара другарите му да подсвирнат, когато един ден ги засякоха под ръка на улицата и Херман не се издаде, че е познал Енкарна. После тя продължи да се явява на срещите им и може би го обичаше както преди, но вече оставяше у него впечатлението, че не той, а обстоятелствата са истинският мотив на бягствата и близостите им. И именно в този горчиво-сладък момент Хинес се изплаши, че пак ще я изгуби, и ѝ предложи да определят един и същи смисъл, при това завинаги, на своите отношения.

— Мога да намеря нещо по моята част, което да не изисква дълги рейсове. Например да купя малка яхта, да я регистрирам в Пирея или в Истанбул и да разкарвам туристи. Много хора го правят и все по-успешно. Ти ще пътуваш с мен. За да сме постоянно заедно. В Испания рядко се наемат средно големи яhti, може би само на Балеарските острови, но пък там туристите не стигат. Надявам се да нямаш нищо против да се преместим на Източното Средиземноморие.

И ѝ обрисуваше възторжени картини от гръцките острови и Босфора. Особено от Патмос и Босфора, нетърпелив да ѝ предаде онова, на което досега, ще не ще, се беше наслаждавал сам: субективно онанистично усвояване на несподелени пейзажи и преживявания. Тя приемаше предложението или го отхвърляше, според душевните си фази, подчинени на логически процес, с който така и не го запозна. Както не го запозна — въпреки че той настояваше — и с подробностите от живота си преди и след срещите им. Разкажи ми. И тогава какво направи. Какво мислиш. Какво си мислеше. Въпроси, които се хлъзваха по кожата на една в крайна сметка непроницаема Енкарна, стена от непроницаема плът, която той изведнъж откриваше в обятията си със затворени очи. Така и не разбра дали не го гледа, защото предпочита да не го вижда, или защото изпитва нужда да го търси в спомените си. И нещо подобно на ултиматум се отрони от устните на моряка в първите дни на последната им среща.

— Изморих се от това положение. От преструвката, че всичко е нормално. Не забелязваш ли? Сякаш сме женени. Сякаш си съпруга на моряк, която чака.

— Сякаш, само дето не е така.

Всъщност той се бе превърнал в част от сложна мозайка, за чиито други парченца знаеше твърде малко и от която съпругът ѝ беше най-важният фрагмент.

— Потърпи. Мъжът ми си отива — му беше казала.

— Какво имаш предвид?

— Не му остава много.

— Мъчно ли ти е за него?

— Мъчно, за него? Ей тонинко не ми е мъчно. Просто не искам да хвърлям на боклука двацет години. Ако го направя, сама ще си тегля един бой, пък и какво удоволствие ще доставя на цялата оная папач. Потърпи.

Но имаше повече от една, повече от две Енкарни.

— Хинес.

Херман стоеше на вратата. Светлината в каютата лумна и нападна очите му, опърли ги, както болнаво се бяха втренчили в тъмното, балсамирани във влагата на възпоменанията и самосъжалението.

— Хинес, буден ли си?

— Да.

— Вече се вижда протокт.

Началото на края на пътешествието, на всичките пътешествия, включително въображаемите.

— Оня гламавият се е залостил в каютата си и почти не излиза. Не остана време. Кажи си всичко. Може пък да ти помогна. Трябва нещо да направим. Да се подготвим. Разправи ми.

Обърна се с гръб към Херман, към светлината, към необходимостта да превръща поражението си в представление. Херман почака няколко минути. После не издържа и тресна вратата с ярост и някаква жестокост.

— Първо си викам: върви му телеграфирай на този нещастник. Предупреди го. Може да успее да избяга или да си намисли обяснение, което да му послужи за буфер, защото така, както идва, тая история ще му се стовари отгоре в цялата си мерзост. Ще го емнат всички — и полицията, и пресата. Отсега виждам заглавията: след месеци тежко, неуморно издирване, полицията залавя гнусния убиец, разфасовал своята жертва. Но какво от това? Само щях да си рискувам разрешителното за работа, а аз си държа на разрешително за работа: хем нямам друго, хем така се сложиха нещата, че и друга работа нямам, освен ако не патентовам тоя спанак по моряшки, дето се опитвам да ти направя, и някой не открие система за промишленото му производство в консерва с аромат на кренвирш, та да плюскат настоящите и идни поколения роби на хотдога. Освен това си помислих, че телекът ми ще стигне до него в открито море, а полицията сто на сто ще ме е изпреварила. И накрая, рекох си, теб лично какво те грее? Да не си му майка или бог? Голямо момче е, сам да се пребори за времето си, малко му остава на свобода оттук нататък. Само дето ме е яд, че ще плаща и за онова, което не е извършил.

— Нещо обаче е извършил.

— Елементарно, скъпи Фустер.

Вдигнатите вежди на адвоката с тъмносиня фуражка на гръцки матрос и прошарени кичури, които придружиха навеждането на главата му над тенджерата, където Карвальо довършваше гозбата, изразяваха всичко, но не и скептицизъм.

— Какво празнуваме с тази непредвидена вечеря?

— Невъзможността да празнуваме каквото и да било. Почувствах се щедър или просто стар и предложих на Чаро да се пренесе у нас, пробно, за известно време, да видим как ще върви. Но тя разсъди имамяма половин минута и отказа — тя си била тя, аз съм си бил аз, готвела по-зле от мен, държала си на личния живот. И си тръгна. А и идиотската идея да ставам спасител на този убиец, който, както и да го погледнеш, е умряла работа, безнадежден случай. В такива моменти нищо не помага по-добре от това да идеш в „Бокерия“ и да купиш разни неща, които стават за обработване и превръщане в други: зеленчуци, морски дарове, риби, меса. Напоследък си мисля за ужаса на яденето, свързан с ужаса на убиването. Кулинарията е алиби за разюздани убийства, понякога извършвани в условия на дива, човешка

жестокост. Защото най-силното прилагателно, което върви с „жестокост“, е „човешка“. Например птичките, дето ги давят във вино, за да добиели по-добър вкус.

— Отлична тема за предястие.

— Хиляда деветстотин осемдесет и четвърта едва започна. Планетите ще се строят в редичка и ще ни разкатаят фамилията една след друга. Ще бъде лоша година според астролозите. Затова и заради какво ли още не отидох да напазарувам в „Бокерия“, решен да сготвя.

— За себе си и за Фустер, опитната мишка.

— Твоя воля, ако не искаш да опиташ. Само не отказвай първото, защото е истинска среща на културите: леко задушен спанак, отцеден, нарязан и съчетан с едно произволно и абсурдно творение, както всички кухненски творения впрочем. В масло се пържат няколко скаридени глави, после се изваждат и с тях се вари зеленчуков бульон. В така овкусеното масло се запържват наситнен пресен чесън, парченца скариди и миди, извадени от черупките и поръсени със сол и пипер. Следва лъжичка брашно, мускатово орехче, половин бутилчица сос от стриди, две-три разбърквания и бульончето от скаридените глави. Тази заливка се сипва върху спанака и всичко заедно се оставя на огъня, но не много, а колкото да се ароматизира и да добие оная мазна влажност, която пълни очите. После бутчета от козле със сливи. Просто, донякъде рутинно: бутчета, позлатени в свинска мас, в компанията на лучена глава, набучена с карамфилови пъпки, един домати, смес от мерудии. Върху тази основа се добавят нарязан бекон и течността от бланширането на няколко сливи ренглот и се прави сос, който напомня испанския^[1], но с предимството на карамфиловото ухание и захарите, изпуснати от козето месце и бекона. Бланшираните сливи се нареждат върху бутчетата, сосът се излива отгоре, кратък престой във фурната и вечерята е готова. Една-две бутилки ремелюри от Лабастиди, реколта 1978-а и сме готови да остареем достойно.

— Плащат ли ти за неразрешените случаи?

— Винаги ги разрешавам. Винаги успявам да узная почти толкова, колкото и убиецът, и да го обясня на клиента си. Включително сега, когато излезе, че клиентът знае повече от мен и до края ще знае повече, дори от убиеца повече, колкото и да е невероятно.

Фустер се досещаше за бурята, която бушуваше под престилката със странни птици в полет на бяло небе и остави Карвальо да си

излива душата, докато първата бутилка не мина и замина.

— Отгоре на всичко са продали поляната ей там отпред и може би ще ми закрият част от изгледа към Барселона.

— Ето това наистина е лошо.

— Откакто го знам това място, много преди дори през ум да ми мине да дойда да живея тук, като ми кажеха „Валвидрера“, си представях поляната с дърветата. Същото важеше за хиляди жители на града, които всяка неделя заставаха там и надничаха към Барселона като от тераса. Но демократичната община явно не е в час и вместо да подари въпросната тераса на гражданите и на мен, е позволила да се застрои и да дозатули града. То е ясно, че всичко бива, щом си хванал закона откъм дръжката. Страната се е напълнила със законови буквоедци. А вътрешната логика на законите е като влак по релси — никога няма време да се спре, за да попита самоубийците за основанията им или да предупреди глухите. Тези общинари демократчета сигурно са от заможни семейства. Сигурно от малки летуват във вили с градини и не знаят какво е да вземеш влака специално за да идеш да погледаш час-два някое обществено дърво и колко любопитно е да се измъкнеш от комедията и да я понаблюдаваш отвън. Да наблюдаваш този град.

Втората бутилка открехна рая в сърцето на нощта и Фустер разказа всичко, което се сети за общите им познати и в частност за професор Бесер, когото веднъж бяха използвали като литературен консултант при разследването на едно социално престъпление.

— Това им е работата на привържениците на литературния реализъм. Трябва да четеш и да предприемаш физически натоварвания. Ще прогледнеш за действителността. А ти четеш, за да изгаряш, за да намериш причини да гориш, и предприемаш физически натоварвания единствено когато преследваш или те преследват. Логично е, че имаш отрицателно усещане за действителността.

— Отивам на минерални бани.

— Баден-Баден? Мариенбад? Ла Тоха? Панतिकоса?

— Някъде, където е пълно с чужденци, дошли заради испанското слънце и готови да оставят в нашите клоаки всичките си излишни лайна. Готов съм за същото. Кални бани. Масажи. Очистване.

— Да не си болен?

— Не. Но имам нужда да ме докосват, сякаш съм част от природата, и да се нагълтам с чудотворни води, от онези, дето ти фразират черния дроб с желязо и ти смазват пикочопровода. Бял халат. Ще си купя бял хавлиен халат и така няма да има връщане назад, ще трябва да ида на бани.

— Море? Планина?

— И двете. Хубаво се разтърсих. Нямаше да е лошо да има пътеводител на минералните бани. Целият свят е станал санаториум, с броени уважителни изключения като Ливан или Салвадор. Толкова полза за тях. Човек трябва да си е загубил ума, за да се роди в Ливан. Искаш ли да ти кажа какво най-много ме вбесява в историята на убитата и моряка? Че намирисва на старо. Бях там, където е започнало всичко, в Агилас, и даже местата, където се е родила мътната страст на главните герои, вече не съществуват. Разкарали са бикоборската арена, няма го пространството, където са разпъвали шатрата за вечеринките, даже крайморската алея се е променила. Нито социалните условия са същите, нито фабриката, където жената е работила, нито онай нагон за оцеляване, който всички имахме преди трийсет-четирийсет години. И тези двама нещастници са станали жертва на остаряването на чувствата си, остаряването на добрината и лошотията си. Пазели са в себе си руините на своите личности, на онова, което вече не са били, и изведнъж са ги изкарали на преден план, презрели са всички промени, настъпили в животите им, и това е свързано с тяхната култура, подчинили са се на някакви ненужни, безполезни модели.

— Ще ходиш ли на процеса?

— Може да ме призоват като свидетел, макар че съм съмнявам. Ако ме призоват, ще ида. Ако не — не. Престоят в минерални бани може ли да се отбие от данъците?

— Ако е по здравни съображения и в твоя случай на свободен професионалист — без съмнение. Това е мнението ми на експерт.

— Знаеш ли какво ще направя? Ще ида утре на пристанището. Искам да видя пристигането на „Александрийска роза“ и на моряка.

— Как си го представяш?

— Като, дето се викаше по мое време, юноша бледен. Развалина. Развалина от бледен юноша.

— А реката?

— Каква река?

— Като ми звънна да ме поканиш, каза: трябва да ти разправа за един изключителен извор, на река, която се казва Свят.

— А, да. Малко ли ти се струва? Сякаш пейзажът се е вдъхновил от Калдерон^[2]. Реката Свят.

---

[1] Гъстият кафяв „испански сос“, използван за месо и птици, е един от петте „основни“ соса във френската кухня (на базата на които се приготвят всички останали). Прави се от пасирани в силен бульон (от телешко месо и кокал) лук, чесън, магданоз, морков и домати, подправени с дафинов лист, карамфил, вино, сол и чер пипер и сгъстени със запържено до златисто брашно. — Б.пр. ↑

[2] Педро Калдерон де ла Барка (1600–1681) е испански драматург, автор на прочутата драма „Животът е сън“. — Б.пр. ↑

Мъжът с белезниците е висок, по-висок от мен, помисли си Карвальо. Обувките му бяха най-малко четирийсет и трети номер, нямаше съмнение. Кое то правеше още по-забележима увереността, с която слизаше по трапа, почтително придружен от полицаите, пред и зад него, колебливи, с очи, вперени в земята, на която още не бяха стъпили. Той не гледаше към стъпалата. Да слиза уверено по корабни трапове бе част от занаята му от повече от двайсет години. Беше мургав и обветрен. Имаше моряшки тен и орлов нос на човек, свикнал да надушва бури и пристанища. По свободата на движенията му можеше да се рече, че той води четиримата нервни полицаи около себе си, чиито ръце едвам свариха да извикат патрулната кола да се доближи до катера, докарал ги от „Александрийска роза“. Докато колата се приближаваше, единият полицаи хвана мъжа над лакътя и той вдигна очи, сякаш търсеше някого на пристанището, и може би забеляза Карвальо, безучастен зяпач, облегнат на навес, изпод който невидима стока лъхаше на тежка мазнина. Макар че всъщност погледът му търсеше в морето между закотвените кораби изход за невъзможното пътешествие към Босфора и края на света. Карвальо се беше приучил да не вярва в съдбата. Започне ли да вярва в съдбата, човек рано или късно ще повярва и в собствената си, бе прочел някъде или сам си беше помислил в някой от мигове, когато го избиваше на размисъл, сякаш светът и другите си заслужаваха усилието. Мъжът преглътна и се остави да го тикнат в патрулката, която, сякаш нищо не се беше случило, мина пред Карвальо и пое към града на доброто и злото, на участъците и затворите. Карвальо сви рамене и тръгна към колата си, за да напусне възможно най-скоро този град, към който за днес беше изгубил интерес. Наближаваше края на една любовна история. Най-вероятно морякът щеше да започне да лъже, за да се спаси, или може би щеше да се примири със съдбата си, все едно я е прочел там, дето му е била писана, и щеше да приеме съда над постъпките си с взор, обърнат към несподелимите си спомени. На Карвальо му дойдоха добре прибирането вкъщи и самотата. Влажният студ на пристанището се беше просмукал до мозъка на костите му, а на този свят няма нищо по-добро за сгряване от чашка ледено орухо с горещото кафе. От хладилника извади цял къс телешко, от корема, пусна го на дъската за рязане и с остър нож го отвори по средата, сякаш беше книга. Изрязва стърчащите ъгли, за да оформи

приблизителен правоъгълник, и начука месото с чукчето от хавана, за да го омекоти и да отпусне влакната му. Като върху платно, отдясно наляво, нареди върху разстланото месо бекон, камби, кълцано салатно цвекло, объркано с бешамел и кимион, трюфел и нарязано твърдо сварено яйце. От края, където се показваше беконът, нави месото като пергамент. Свитъкът изгълта по пътя си всички съставки и се превърна в грамадно руло от пълнено месо, което Карвальо опакова в двоен слой алуминиево фолио. Сложи изобретението си в предварително загрялата фурна. Три четвърти час във фурната, после — да изстива цяла нощ. На следващия ден щеше да отстрани почернелия саван от фолио и отвътре щеше да изскочи студено месно руло, пълно с изненади. Щеше да си го изяде на кръгли резени със сос тартар и много каперси. Нощта постепенно доби смисъл. Само оставаше да накладе камината и да вземе един кондал номер шест от чудодейната кутия, които му беше изпратил от Тенерифе неговият клиент, онзи неблагороден, но благодарен съпруг. Една книга вопиеше да бъде изгорена в качеството си на сантиментална пречка в живота му и Карвальо измъкна от царството на мъртвите думи „Поем в Ню Йорк“, за да го предаде на пламъците. Последна милост: отвори стихосбирката на страница, която благодарение на някогашното му предпочитание с години бе запазила отстоянието си от останалите. „Луна и панорама на насекомите“. На крачка от кладата стиховете го връхлетяха като писък на невинен.

*Ала нощта тече безкрайно, когато се обляга
върху болните
и кораби си търсят поглед, под който да
потънат на спокойствие.*

Върна се и сложи книгата на мястото, което ѝ беше отредил, откакто реши да превърне своята библиотека в коридор на осъдените на смърт.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.